Fútooum

Nafaay yati kakaraŋak Alukuraaney

Usalaal Emitey di, kásuumaay, kabonketak di kulako di Arungaau oololaal alakomi Abiñaayau ati Emitey di fiilaf foola, di poop kuriibooraak koola.

Alukuraaney kurim kati Emitey. Majakam mooluyo efanfaŋ kurim kaaku, kankaan nen majakam man Emitey ekaanumi di úteepumaw wooluyo. Ewonkeyuyo kankaan waaf wajake faŋ di fúrerepaf.

Kaliikitenak Alukuraaney di kakaraŋakuyo bukanak, di ewonkeyuyo, babaj ró majak majuupoe nen ume :

◗ Di kakaraŋakuyo bukanak: Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: *afaŋumi di muyuul oo eenomi akaraŋumi Alikuraaney aban naliikitenuyo bukanak*" [Al Búkari]

◗ Wan ootumi ebaj ró di kakaraŋakuyo: Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : "*awonkumi eciik yákon yati Elíibarey yati Emitey, an acila nakankaan burok bajake, ban burokab bajakaab pambucaami bee ñoono uñen*." [búregum At Tirmidhi].

◗ **Majakam mati kakaraŋak Alikuraaney, kakaraŋakuyo di kájaloor siciikas, di kasetenak kakaraŋakuyo:** Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: "*awonkumi Alikuraaney bajukut siciikas oo oomu di simaleekaas sati fubajaf sakaanemi wan Emitey emaŋumi. Akaraŋuyomi di kakaraŋ kati kaliikiten, kakaraŋ kátaañie, oo panabaj bacaam bugaba*." [búregum Al Búkari di Musilim]; narereg poop mati: "*pankoone amanjumi Alikuraaney, ukaraŋ nuñito fatiya noo nounu manuwonkuyo set nen mankuwonkemi dúniya, mati futiŋaf fooli foofu di kurimak kúlamukaak kan ootumi kakaraŋ*." [búregum At Tirmidhi].

Al Hattabi naane: " kurereg buceen (Ataar): kurimak kati Alikuraaney kujuupojuupo nen man kútaagulak kati Arijanaay kujuupomi eeno. Pankureg akaraŋaau : uñito manukaraŋ di fútaagul fanoofan sisooraas sati Alikuraaney san ukaraŋumi.". poop akaraŋumi búrom Alikuraaney áriiŋen pankunenool di futiŋaf fafaŋumi mánfujaalie kutiŋak kati Arijana. Poop awonkumi kurim kupinaay, pankuñitenool bee kútaagul kare'e di sisooraas san awonkumi. Kamaat anooan pankucaamool re di wan akaraŋumi."

Bacaamab bati an aamumi di kaliikiten kuñoolool Alikuraaney

Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: "*funakaf fati bukanak kayitaak, ampaai di iñaayi ati awonkumi Alikuraaney nakaraŋuyo manariiben wan eregumi pankukok di fúkaaf fúlaañ fati búyeeŋ banokoore di bati bala'ab. Bukoo kucila pankukaano wañ ugaba wafaŋe ejak dúniyaay. Ñaa pankuceeŋ: "mati waa nukaanoaal maame? Pankooniil mati añooliil nakarankaraŋ Alikuraaney*." [Al-Hakim].

Wan Alikuraaney yootumi ekaan bee di awonkuyomi, fulay di kayitaak: Aboñaayau ati Emiitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: "*jikaraŋ Alikuraaney, fulay kayitaak pánejo'ol eramben kakaraŋuyomi*." [búregum Musilim]. Poop naane: " *fulay di kayitaak, balatab di Alikuraaney pánsijo'ol siramben amiikeelau ati Emitey*." [Ahmad, di Al-Hakim] .

Kajojemi mankukaraŋuyo di kufeluyo, wan kootumi ebaj dó :

Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : "*étuuk yati bukan yanooyan yajoje di emiisira, di simiraas sati Emitey bee kakaraŋ Elíibarey yati Emitey, ban di kufelooruyo, pankubeb úyejet, kabonketak pankulako di bukoo, simaleekaas di síliibiil, ban Emitey panewonkiil di kalofuyomi*." [búregum Abu Dawud].

Uruŋaw wasenumi manukaraŋ Alikuraaney :

Ibun Katiir narereg uruŋ upinaay. Di woo ucila naane: "takumugor Alikuraaney, takumukaraŋuyo au basetut di kosaay.": ✷nukaano wañi wafaŋumi manujake; ✷nujooŋoor bee ban bala'ab búrabumemi; ✷nukat kakaraŋ nan oom di káwaamul; ✷takumujuum di kakaraŋak bee kasanken, kaanutujaat tan sene manujuum; ✷nubeben búyejetab di kakaraŋak; ✷nujuum di kurimak kasankenumi mati kawulak kan Emitey eregumi mati panewul kuceen wajake, di Arijanaay, manulawaal Emitey ewulolaawo, poop nujuum di kurimak kati kuulak manulawaal Emitey epakenolaal di ko; ✷takumukat Alikuraaney báfiimenutuyo; ✷takumukaraŋ fatiya tan bukaaku koom di kakaraŋ; ✷takumukaraŋ di kunoomak (marise) mba ban kurigooremi;

Buu kújalooremi Alikuraaney ?

Anas an kuceeŋumi manam man Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) akaanemi nan awonkemi Alukuraaney, ure naregumi : " bawonkerab bubaakebaak" ban nakaraŋ kurimak nañak (Bisimillah Rah maan) nañak di (Ar Rahiim) **[Búkari]**.

Kawalenak baraajaab :

Awonkumi Alikuraaney mati karuuken Emitey ceb, an acila nababaj baraaji. Baraaji bucila pambubeneno nen man búyejetab boola bufaŋemi mambulofe Emitey manamanj nawonoor wan aamumi di ereg. Eciik yákon yan ukaraɲe eŋaruloŋar baraaji uñen, bee baraaji ceme di futok di bugaba.

Ñoono buu nuwonkaalemi Alukuraaney fulayaf búromufo ?

Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) kupaalool kúfaŋŋoorefaŋŋoor, aapi afaŋumi manakaraɲe fulayaf kurim kan kupine kujuumen. Bare bajut di bukoo akaraɲe Alikuraaney búromuyo walofe kunak futok di kugaba, ban kúfirenfiren kakaraŋ Alikuraaney ubanuyo walofe kunak kúfeejiir.

Au aamumi atiom di áliinom di Lisilaamey, uwoolo manukaan jamaanaay yooli di kakaraŋak Alikuraaney; ujuumen siwaati sati kakaraŋakuyo fulayoofulay. Soo ootut ekat mansiwuuj, kaan mankaane. Burokab kájuupoaati manuŋoolen ukaanubo faɲe ejak boo kajuupo úŋoolenaati ukaanubo nen manumaŋumi.

Nen pambaj kunak kapaki ukaraŋutuyo, (kamoorak mba au úwote), ukaraŋuyo fati kajom. Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: "*amoorumi bakaraŋut Alikuraaney wan aatumi akaraŋ (di kásalaak kati fukaraay) mba bakaraŋutuyo búrom, manawonkuyo tutoor kásalaak kati subaay di karabak, oo kuciikoociik nen nakarankaraŋuyo fukaraay* **[búregum Misilim]**.

Kamaat jakunjinaam di kakatenumi Alikuraaney, kuloŋuyo di mukaanaay manooman nen : ✷ ekatey kakaraŋuyo; ✷ enooney manuwonkuyo újaloor baak set; ✷ kakaraŋakuyo di búyejet; ✷ kariibenak wan eregumi; ✷ ekatey kasontenak kándomi

سُورَةُ الفَاتِحَةِ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿١﴾
ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٢﴾ ٱلرَّحۡمَٰنِ
ٱلرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ
نَسۡتَعِينُ ﴿٥﴾ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ﴿٦﴾
صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ
عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ﴿٧﴾

Suurat 1 (AL-FATIHA)

(fútooŋumaf (kákambulak)

Kurim 7 kápurulo Maka

Al – Faatiha yoo eenomi kákambulak. Bare kankaan esurat (furim) fabaje urees uceen wajuupoe. Di woo ucila " futokaf di ugabaaw wan kumeeŋemi di ewonk" mati kankaan kurim 7 kan kumeeŋe di ewonk di kajuum kati kásali kanookan (raka'a)

1 Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo, di ébotenaay yáamakey yooluyo.[1]

2 Usalaal Emitey yacilumi wanoowan di dúniyaay.

3 Ebótenaay yooluyo, di poop kabonketak kooluyo káamakak.

4 Yoo yacilumi fulayaf fati bacaamab

5 Au ceb nukobe, poop au ceb nulawe karamben.

6 Urúngenoli bee di buruŋab bajakaab,

7 Buruŋab ban úyiisumi kan umaŋumi, mukaanaayiil mba kaliimumi.[2]

---

[1] kurim kan amisilimaau oote uwonk nanoonan , nan oom di ekaan mukaanaaywoolo manuwoolo atuukimi di Arungenaau ooli, nulawool manasofoori di waaf ucila manujak. Di búregum kufelaak, furimaf « nitooŋe » di karesak kati Emitey funannaam ró. siriibakawonk (adjectif) Rahmaan di Rahiim soo sigabaas dúrim fufaaruso, fákonaf panoonaal « Emitey di ébotenaay yooluyo faŋ, di kabonketak kooluyo káamakak. »

[2] Ukaraujaat uban, « Aamiin » yoo eenomi : « « Au Emitey, uyab kalawak uku. »

Suurat 58

(Al Mujadalah)

Kañoosoorak

Kurim 22 kajawulo. Bálamuk éwuyey Maka

Di kareesak kati Emitey, di ébotenaay yooluyo búrom, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Emitey yoo ejamemi kámikak kooluul kaamumi mati ániineool di mukaanaayam mati Emitey. Emitey yoo ejameñaa, yoo ejukeñaa kámikak kooluul búrom.

2 Káfirenooromi d muyuul kuseekiil mankusof mati kuseekiil kankaan nen úlamukaw wati iñaayiil[1], leekugoriil, bukoo kucila kumanj mati kuseekiil lee iñaayiil. Iñaaya ákon kubaje, abajiimi ceb oo alakomi iñaayiil. Kuregumojaat, kaanut malegen, kukaanut jak. Bare Emitey ebonketebonket, panebonket.

3 Kasofumi kuseekiil nen bálamuk bati iñaayiil kuban d kumaŋ élaañul beri bukoo, bukoo kucila koote kukaten amiikeel jandi kulaañ kugor kuseekiil. Uru kumaŋumi manjikaan. Emitey yoo emamanj set wan jikaanemi.

4 Bare an kañenak kutookutumi bee kakaten amiikeel, oo naate asuŋ kuleeŋ kugaba kariiboore jandi alaañ agor kuseekool. Bare eeno aŋoolenut mo, nákuumen bukan koono búkankufeejiir (60) kabajut. Moo di jíyinen Emitey di Aboñaayau ooluyo. Uru Emitey ejuumenumi éfiren. Ban kuñoosaak pánkulaameniil faŋ.

سُورَةُ المُجَادَلَة — آيَاتُهَا ٢٢ — تَرْتِيبُهَا ٥٨

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّتِى تُجَٰدِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَتَشْتَكِىٓ إِلَى ٱللَّهِ
وَٱللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَآ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ ١ ٱلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ
مِنكُم مِّن نِّسَآئِهِم مَّا هُنَّ أُمَّهَٰتِهِمْ ۖ إِنْ أُمَّهَٰتُهُمْ إِلَّا ٱلَّٰٓـِٔى
وَلَدْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنكَرًا مِّنَ ٱلْقَوْلِ وَزُورًا ۚ وَإِنَّ
ٱللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ٢ وَٱلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ مِن نِّسَآئِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ
لِمَا قَالُوا۟ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِّن قَبْلِ أَن يَتَمَآسَّا ۚ ذَٰلِكُمْ تُوعَظُونَ
بِهِۦ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ٣ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ
مُتَتَابِعَيْنِ مِن قَبْلِ أَن يَتَمَآسَّا ۖ فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ
مِسْكِينًا ۚ ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ ٱللَّهِ ۗ
وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٤ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ كُبِتُوا۟
كَمَا كُبِتَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ وَقَدْ أَنزَلْنَآ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ ۚ وَلِلْكَٰفِرِينَ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ٥ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُم بِمَا
عَمِلُوٓا۟ ۚ أَحْصَىٰهُ ٱللَّهُ وَنَسُوهُ ۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ٦

5 Kalatumi Emitey di Aboñaayau ooluyo pankubujiil nen mankubanumi bukaaku katooŋumi kújo'ol. Niŋaruloŋar síseeda sasete, kuñoosaak pankukaaniil táañi faŋ,

6 Funakaf fan Emitey ebilumi kayiteniil búrom ban di eregiil anooan wan akaanumi. Emitey eciciik burokiil búrom ; bare bukoo kulonloŋ ; ban Emitey yoo ejujuk wanoowan, ejanjam búrom.

[1] Nan bálamuka bati iñaayiil nen mankukatumi karaafak , kasanken kuraab (kati eban búyabo). Yoo eenomi kútutuub, leekulaañ kubaj haaji di bukoo

أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۖ مَا يَكُونُ
مِن نَّجْوَىٰ ثَلَٰثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ
وَلَآ أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا۟ ۖ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم
بِمَا عَمِلُوا۟ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ
نُهُوا۟ عَنِ ٱلنَّجْوَىٰ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا۟ عَنْهُ وَيَتَنَٰجَوْنَ بِٱلْإِثْمِ
وَٱلْعُدْوَٰنِ وَمَعْصِيَتِ ٱلرَّسُولِ وَإِذَا جَآءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ
بِهِ ٱللَّهُ وَيَقُولُونَ فِىٓ أَنفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا ٱللَّهُ بِمَا نَقُولُ ۚ حَسْبُهُمْ
جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا ۖ فَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا
تَنَٰجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَٰجَوْا۟ بِٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ وَمَعْصِيَتِ ٱلرَّسُولِ وَتَنَٰجَوْا۟
بِٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا ٱلنَّجْوَىٰ
مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ لِيَحْزُنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَيْسَ بِضَآرِّهِمْ شَيْـًٔا
إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوٓا۟ إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا۟ فِى ٱلْمَجَٰلِسِ فَٱفْسَحُوا۟ يَفْسَحِ
ٱللَّهُ لَكُمْ ۖ وَإِذَا قِيلَ ٱنشُزُوا۟ فَٱنشُزُوا۟ يَرْفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟
مِنكُمْ وَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ دَرَجَٰتٍ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

(7) Abuu umanjut mati Emitey emamanj wammi fatiya di wammi tentaam ? Bajut kúnlo yan bukan kúfeejiir koote kasanken mambi bájaati abaacinden, mba kámik kati bukan koono futok mambi Emitey ékaanaati futok di ákon, leewuj to, léejiriiŋaati to. Yoo bamaatut tanootan , tan koomumi. Ban paneregiil wan kulakomi ekaan naapi fulayaf fati kayitaak fúriiŋumi mati Emitey emamanj búrom.

(8) Abuu ujukut kan Emitey éfirenumi kámik kúnlo ? púr to di kulaañ kukaan wan kúfireniimi mánkumik di júnube di kákobaataak, di eñoosey Aboñaayau. Ban nan koom éjo'ol bee di au, pankusaafi kasaaf kan Emitey etamberut esaafi. Ñaa di kureg di búyejetiil « mati waa Emitey letetekolaal di wan uregaami ? » sambunas dán kootumi kanokeniil siyayaj bee di bukoo. Buruŋ bajakut kusofe !

(9) Muyuul káyinenumi, nanoonan joom di karegool kúnlo, tákunjimik kámik kati júnube, kati kákobaati di kati elat Aboñaayau, bare di jímik jak , kámik kati káboolioor, di jíkoli Emitey ban jootumi elaañ kajom beet.

(10) Kúkunlo kaŋarulo júnube di kákobaati..) koo seetaanaay éŋareuuko beet ekaan kumisilimaak bóteni, bare leteŋooleniil wanoowan, nen Emitey enenut to kañenuyo (emaŋut). Kumisilimaak koote kúyinen Emitey, di kufiumuyo.

(11) Muyuul káyinenumi Emitey ! nanoonan kooni « jiseniil mankulako » [di kujojak], di jiseniil mankulako, Emitey paneseni futiŋ Arijana. Poop nen koonuul jiyito, di jiyito, Emitey eñiteneñiten kuceen di muyuul fatiya (káyinenumi, di kabajumi emanjey. Emitey emamanj fiit wan joomumi di ekaan.

(12) Muyuul kumisilimaak ! Nan joom di kámik di Anabiyoŋau kámik kati kúkunlo, jitooŋ jisen esada : jajak faŋ bee di muyuul poop fanfaŋ mansete. Bare poop eeno jibajut beet eseney, kajenut,, Emitey yoo ebonketa faŋ panebonketuul !

(13) Abuu jíkolikoli kábajaati bee muyuul karungen (esen) esadaay mánjibajaati di kámikak ? Bare nen jikaanut mo man Emitey eyab étuukey yooluul, nounu jísali, di jisen jakaay, di jikob Emitey di Aboñaayau ooluyo. Emitey emamanj set wan jikaanemi.

(14) Abuu ujukut kasofoorumi di kan Emitey ekaanumi táañi ? Lee bukan kooluul, lee poop bukan kooliil. Kuregut malegen di kakalaak kooliil ban kumammaŋ.

(15) Emitey eneniinen kuul karie. Wan kulakomi di ekaan ujakut few.

(16) pankumeto bálamuk úmikaw wooliil mankuliimen bukanak buruŋab bati Emitey. kaanumojaat, pankuyab kuul karie.

(17) Fubaj fooliil, mba kuñiilak kooliil, douru búrom leenafaiil. Bukoo bukan kati jahanama, sambun, dóo koote kalako bándoor.

(18) Fulayaf fan Emitey ebbilumi kayiteniil búrom pankukali bújooŋoor Emitey nen mankukaliemi bújonnoor muyuul. Pankusof mati tan kusofuñaa tin taliŋe. Bare káregeriitumi malegen bukoo.

(19) Seetaanaay ebuntiibunt mankuloŋ Emitey. Bukoo bukan kati seetaanaay, ban bukanak kati seetaanaay bukoo bukan kabonoe.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا نَٰجَيۡتُمُ ٱلرَّسُولَ فَقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ
صَدَقَةٗۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ وَأَطۡهَرُۚ فَإِن لَّمۡ تَجِدُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ
١٢ ءَأَشۡفَقۡتُمۡ أَن تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَٰتٖۚ فَإِذۡ لَمۡ تَفۡعَلُواْ
وَتَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ
وَرَسُولَهُۥۚ وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ١٣ ۞ أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ تَوَلَّوۡاْ قَوۡمًا
غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم مَّا هُم مِّنكُمۡ وَلَا مِنۡهُمۡ وَيَحۡلِفُونَ عَلَى ٱلۡكَذِبِ
وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ ١٤ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمۡ عَذَابٗا شَدِيدًاۖ إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ
يَعۡمَلُونَ ١٥ ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةٗ فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ فَلَهُمۡ
عَذَابٞ مُّهِينٞ ١٦ لَّن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ أَمۡوَٰلُهُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم مِّنَ ٱللَّهِ
شَيۡـًٔاۚ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ١٧ يَوۡمَ يَبۡعَثُهُمُ
ٱللَّهُ جَمِيعٗا فَيَحۡلِفُونَ لَهُۥ كَمَا يَحۡلِفُونَ لَكُمۡ وَيَحۡسَبُونَ أَنَّهُمۡ عَلَىٰ شَيۡءٍۚ أَلَآ
إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ ١٨ ٱسۡتَحۡوَذَ عَلَيۡهِمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ فَأَنسَىٰهُمۡ ذِكۡرَ
ٱللَّهِۚ أُوْلَٰٓئِكَ حِزۡبُ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ أَلَآ إِنَّ حِزۡبَ ٱلشَّيۡطَٰنِ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ
١٩ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ أُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡأَذَلِّينَ ٢٠
كَتَبَ ٱللَّهُ لَأَغۡلِبَنَّ أَنَا۠ وَرُسُلِيٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٞ ٢١

(20) Kalatumi Emitey, di Aboñaayau ooluyo, bukoo pankunaam ró di kan kootumi ekaan táañi.

(21) Emitey maame erege : “ setanset mati paniŋoolen, ínje di kuboñaayak kúmbaam.”. Moo Emitey sembe, ebabaj sembe sanoosan.

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ
حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوْ كَانُوٓا۟ ءَابَآءَهُمْ أَوْ أَبْنَآءَهُمْ
أَوْ إِخْوَٰنَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ
ٱلْإِيمَـٰنَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى
مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ خَـٰلِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟
عَنْهُ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ حِزْبُ ٱللَّهِ ۚ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ٢٢

سُورَةُ الحَشْرِ — ترتيبها ٥٩ — آياتها ٢٤

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۖ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ
١ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَخْرَجَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَـٰبِ مِن دِيَـٰرِهِمْ
لِأَوَّلِ ٱلْحَشْرِ ۚ مَا ظَنَنتُمْ أَن يَخْرُجُوا۟ ۖ وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُم مَّانِعَتُهُمْ
حُصُونُهُم مِّنَ ٱللَّهِ فَأَتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا۟ ۖ وَقَذَفَ
فِى قُلُوبِهِمُ ٱلرُّعْبَ ۚ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُم بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِى ٱلْمُؤْمِنِينَ
فَٱعْتَبِرُوا۟ يَـٰٓأُو۟لِى ٱلْأَبْصَـٰرِ ٢ وَلَوْلَآ أَن كَتَبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمُ
ٱلْجَلَآءَ لَعَذَّبَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ وَلَهُمْ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ عَذَابُ ٱلنَّارِ ٣

(22) Letujuk bukan káyinene Emitey di funakaf fúlamukaaf, kusofoor bapaalaay di kalatumi Emitey di Aboñaayau ooluyo, haani di kaan an di ampaool, kuñoolool, kutiool, mba bukan kawooge. Emitey ekankaan káyinenak di sísigiriil ban di erambeniil karambenak kooluyo. Panenokeniil di kafatak kati Arijana dán mumelam muteyemi, dóo koote kalako bándoor. Emitey emaŋiimaŋ, koo poop kumammaŋ Emitey. Bukoo bukanak kati Emitey. Bukoo kucila kúbonoeriit. Au buu lee mo ?

Suurat 59
(AL-HASHR)
Ewúyey

Kurim 24 bálamuk éwuyey (n°101)

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak, di másuumam mooluyo

(1) Wanoowan wammi fatiya usasal Emitey ban yoo ebajumi sembaay; yoo ebajumi emanjey

(2) Yoo épurenulomi di siluupiil kuceen di kati Elíibarey káyinenutumi di éwuyey etooŋandey[1]. Jisofeenut mati pankujaw, poop kusofensof mati siluupas sooliil pansipakeniil di Emitey, bare Emitey ebuuyuliibuuy tan kusofeenut, ékooleniil sísigir. Bukoo faŋiil kufumumi siluupas di uñeniil, di búrambenum bati kumisilimaak. Ñaa jijuker, muyuul jabajumi emanj (ejuk!)

(3) Nen Emitey eregeenutiil eja'ay (éwuyey), panenageeniil dúniya, di enagiil Allahira. Pankunokeneen di sambunas.

---

[1] Bukanak kati Elíibarey : bukoo kulakomi Bañu Nadir, kati siwey yati Kusuwifak, kalakomi nounu Mediin. An Anabyoŋau (AKDE) nabibil ajaw bo, di kumaŋ ebujool emasoon éfimuma kukatenulo fatiya mambi éloumool. Kukat wan kujamoorumi mankukaan ekaniil di kumisilimaak. Moo kaane wabajiimi di ubajiil. Nan kuŋomeniimi (Kusuwifak) di kusofiil. Anabiyoŋau (AKDE) nasof mati ekatiil, eeno pánkupur di mof mucila. Ñaa di kukat mofiil mankujaw Khaybar.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ ۖ وَمَن يُشَآقِّ ٱللَّهَ فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ
ٱلْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَآئِمَةً
عَلَىٰٓ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ وَلِيُخْزِىَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٥﴾ وَمَآ أَفَآءَ ٱللَّهُ
عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْهُمْ فَمَآ أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ
وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُۥ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٦﴾ مَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ
وَلِذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ كَىْ لَا يَكُونَ
دُولَةًۢ بَيْنَ ٱلْأَغْنِيَآءِ مِنكُمْ ۚ وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا
نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿٧﴾
لِلْفُقَرَآءِ ٱلْمُهَٰجِرِينَ ٱلَّذِينَ أُخْرِجُوا۟ مِن دِيَٰرِهِمْ وَأَمْوَٰلِهِمْ
يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا وَيَنصُرُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ
هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ ﴿٨﴾ وَٱلَّذِينَ تَبَوَّءُو ٱلدَّارَ وَٱلْإِيمَٰنَ مِن قَبْلِهِمْ
يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِى صُدُورِهِمْ حَاجَةً
مِّمَّآ أُوتُوا۟ وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ
وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

(4) Moo kukaanumi mati kuñoosooñoosoor di Emitey, di Anabiyoŋau ooluyo. Ban anooan añoosumi Emitey… kamaat malegen, Emitey kúnagak kooluyo kurieri.

(5) Kabekel kanookan kutinge mba jikate kujuum di fumuumuko, Emitey esenuul búyejet bucila mánefimen (Emitey) kúlaputaak di kapuñak.

(6) Waafaw wan kúboteeumi di bufumab, wan Emitey esenumi jinlen Aboñaayau ooluyo, jitiikut, epiling mba eñonkoma erajut to, Emitey esenemi kuboñaak kooluyo sembaay mankuŋoolen wanoowan. Yoo Emitey ceb yoo eŋoolenumi wanoowan.

(7) 7)Wan kútebeuumi di bufam (fubaj fati bukanak) di sísukas wan Emitey esene jinlen Aboñaayau ooluyo, woo Emitey eciluwo, di Aboñaayau poop bukanak koola, kúsukateenak, bukanak kabajutumi, di kujawooraak kaceeŋumi esen, takumukaan waaf wati kusaanum ceb di muyuul. Jiŋar wan Anabiyoŋau asenuumi, manjikat wan áfirenuumi di jíkoli Emitey, mati enagenag.

(8) Wati poop káwuyumi[1] kabajutumi, kan kucesoorumi di siluupiil, kan kubotumi fubajiil. Ban kulakolako esen buruŋ di karamben kati Emitey, di kulako karamben nounu Emitey di Aboñaayau ooluyo. Bukoo bukan kulegen, kurega malegen.

(9) Poop kankaan fubaj fati katooŋumi kuciniil di ésukiil, jandi bukoo, ban di kúyinen,, di kumaŋ káwuyulemi kutookiil bo, ban leekubaj karaano di sísigiriil di wan káwuyumi kuyabumi, poop di kusof káwuyumi faŋ bukoo faŋiil, di kuseniil esadaay, haani di kúbajaati waaf síndoiil. Katiikenemi máwulaataam mooliil faŋiil, bukoo kucila bukan kapake.

[1] Kúwuyaak kaceeŋumi esen : bukoo kulakomi kateyulomi Maka di Anabiyoŋau (AKDE) kulako Medin

وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا
وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَا تَجۡعَلۡ فِي قُلُوبِنَا
غِلّٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٞ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾ ۞ أَلَمۡ تَرَ إِلَى
ٱلَّذِينَ نَافَقُواْ يَقُولُونَ لِإِخۡوَٰنِهِمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ
ٱلۡكِتَٰبِ لَئِنۡ أُخۡرِجۡتُمۡ لَنَخۡرُجَنَّ مَعَكُمۡ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمۡ
أَحَدًا أَبَدٗا وَإِن قُوتِلۡتُمۡ لَنَنصُرَنَّكُمۡ وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ
﴿١١﴾ لَئِنۡ أُخۡرِجُواْ لَا يَخۡرُجُونَ مَعَهُمۡ وَلَئِن قُوتِلُواْ لَا يَنصُرُونَهُمۡ
وَلَئِن نَّصَرُوهُمۡ لَيُوَلُّنَّ ٱلۡأَدۡبَٰرَ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ ﴿١٢﴾
لَأَنتُمۡ أَشَدُّ رَهۡبَةٗ فِي صُدُورِهِم مِّنَ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ
لَّا يَفۡقَهُونَ ﴿١٣﴾ لَا يُقَٰتِلُونَكُمۡ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرٗى
مُّحَصَّنَةٍ أَوۡ مِن وَرَآءِ جُدُرِۭۚ بَأۡسُهُم بَيۡنَهُمۡ شَدِيدٞۚ تَحۡسَبُهُمۡ
جَمِيعٗا وَقُلُوبُهُمۡ شَتَّىٰۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ لَّا يَعۡقِلُونَ ﴿١٤﴾
كَمَثَلِ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ قَرِيبٗاۖ ذَاقُواْ وَبَالَ أَمۡرِهِمۡ وَلَهُمۡ عَذَابٌ
أَلِيمٞ ﴿١٥﴾ كَمَثَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ إِذۡ قَالَ لِلۡإِنسَٰنِ ٱكۡفُرۡ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّنكَ إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَ رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿١٦﴾

(10) Kaja'alomi bálamuk koone : " Amansaau, úbonketoli poop nubonket kútioli katooŋumi kúnokenoli di káyinenak, ban takumukaan di sísigiroli búlatoor banooban di káyinenumi. Amansaau nubabaj éboteni nuboneketebonket faŋ."

(11) Abuu ujukut kubuntaak kammi di ereg bukaniil kápurumi di bukanak kati Elíibarey : " Nen kúfikooruul, wóli panutooñuul, malegen ban letujanten anooan amaŋe ekaanuul wajakut. Poop nen kugoruul (kutekuul) panupakenuul fiit.". Emitey éyinenyinen, esofiisof di bukan káregeriit malegen.

(12) Nen kufikooriil leekutooñiil, poop nen kukaanuul wajakut léekukotuliil, haani kumaŋe kákotuliil leekuŋoolen, pankukatiil bálamuk ban an letapakeniil.

(13) Pánjikooleniil faŋ Emitey mati, buko bukan kan úyejetaw úsuumut.

(14) Bukoo búrom pankuyofo di siluupas sáliŋaas mankutiikenuul mba bálamuk kupulak káliŋaak. Búlatoorab booliil bukoo faŋiil búsankisanki. Ujukiil panusofiil di bukan kajamoore kamaat di sísigiriil búlatoor ceb boom ró mati kutookut furim, kuŋoolenut kasanken.

(15) Kunokoonokoor di kajakenumi búkaanumiil jandi bukoo, búkaanumiil iñame, lee pio; pankuyab kuul karie.

(16) Kunannaam di eseetaanaay nan yoonumi anau : " uñoos." Púr to nan añoosumi, di yoonool : " nípupur di au mati níkolikoli Emitey, Amansaau ati wanoowan."

فَكَانَ عَٰقِبَتَهُمَآ أَنَّهُمَا فِي ٱلنَّارِ خَٰلِدَيۡنِ فِيهَاۚ وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُاْ
ٱلظَّٰلِمِينَ ١٧ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَلۡتَنظُرۡ
نَفۡسٞ مَّا قَدَّمَتۡ لِغَدٖۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ
١٨ وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ نَسُواْ ٱللَّهَ فَأَنسَىٰهُمۡ أَنفُسَهُمۡۚ أُوْلَٰٓئِكَ
هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ١٩ لَا يَسۡتَوِيٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ وَأَصۡحَٰبُ
ٱلۡجَنَّةِۚ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ ٢٠ لَوۡ أَنزَلۡنَا هَٰذَا
ٱلۡقُرۡءَانَ عَلَىٰ جَبَلٖ لَّرَأَيۡتَهُۥ خَٰشِعٗا مُّتَصَدِّعٗا مِّنۡ خَشۡيَةِ
ٱللَّهِۚ وَتِلۡكَ ٱلۡأَمۡثَٰلُ نَضۡرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ
٢١ هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِۖ
هُوَ ٱلرَّحۡمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ ٢٢ هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ
ٱلۡمَلِكُ ٱلۡقُدُّوسُ ٱلسَّلَٰمُ ٱلۡمُؤۡمِنُ ٱلۡمُهَيۡمِنُ ٱلۡعَزِيزُ
ٱلۡجَبَّارُ ٱلۡمُتَكَبِّرُۚ سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يُشۡرِكُونَ
٢٣ هُوَ ٱللَّهُ ٱلۡخَٰلِقُ ٱلۡبَارِئُ ٱلۡمُصَوِّرُۖ لَهُ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ
يُسَبِّحُ لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ٢٤

سُورَةُ ٱلۡمُمۡتَحَنَةِ

ترتيبها ٦٠ — آياتها ١٣

17 Bukoo kucila búrom (kugabaak) fulakaaf fooliil sambunas, dóo koote kalako bee bándoor. Bukanak kajakutaak bacaamab booliil boobu.

18 Muyuul kumisilimaak, jíkoli Emitey ! Anooan najuker, waa nakaanumi bee kajom, di jíkoli Emitey mati emamanj búrom set wan jikaanemi.

19 Poop takunjikaan nen kaloŋumi Emitey. Emitey ekaaniikaan mankuloŋooro. Bukoo bukan kásaayie, kajakut.

20 Bukanak kati jahanama di kati Arijana kureut. Kati Arijana bukoo kubabaj bacaam.

21 Kaaneen niŋaruloŋar Alukuraaney di furemboora, pankupuñoeen, manfufumo kákoliak Emitey. Unókoor uwe nuregemi bukanak mankuwonoor.

22 Yoo Emitey ceb eceeŋumi esal,, púr to jaat yoo, bajut emit eceen ekobaay ; Yoo emanjumi wanoowan, ujukaay mba walet ujukaay. Yoo ebajumi ébotenaay yáamakey di kabonketak faŋ.

23 Yoo ceb elakomi Emitey. Bajut Emit eceen (ekobaay) púrutojaat Yoo; yalakomi Amansaau ; yoo esetumi (enabumi) di wanoowan, poop Yoo eteepumi (ejoonumi), Yoo epooyemi, di efaŋ wanoowan, Yoo ebajumi sembaay, Yoo eŋoolenumi wanoowan, Yoo emaŋumi kuruukenyo. Kasalak kooku di Emitey. Efanfaŋ kanaameneyomi.

24 Yoo elakomi Emitey, Yoo etuukemi, Yoo ecile kareesak kafaŋumi ejak. Búrom, wammi fatiya, di wammi tentaam usaloosal, Yoo ceb ebajumi sembe, poop Yoo emanjumi wajake di wajakut.

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَآءَ تُلْقُونَ
إِلَيْهِم بِٱلْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا۟ بِمَا جَآءَكُم مِّنَ ٱلْحَقِّ يُخْرِجُونَ ٱلرَّسُولَ
وَإِيَّاكُمْ أَن تُؤْمِنُوا۟ بِٱللَّهِ رَبِّكُمْ إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَٰدًا فِى سَبِيلِى
وَٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِى ۚ تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِٱلْمَوَدَّةِ وَأَنَا۠ أَعْلَمُ بِمَآ أَخْفَيْتُمْ
وَمَآ أَعْلَنتُمْ ۚ وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ ﴿١﴾ إِن
يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا۟ لَكُمْ أَعْدَآءً وَيَبْسُطُوٓا۟ إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم
بِٱلسُّوٓءِ وَوَدُّوا۟ لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾ لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُكُمْ
يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾ قَدْ
كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِىٓ إِبْرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ إِذْ قَالُوا۟ لِقَوْمِهِمْ
إِنَّا بُرَءَٰٓؤُا۟ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمُ ٱلْعَدَٰوَةُ وَٱلْبَغْضَآءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَحْدَهُۥٓ إِلَّا
قَوْلَ إِبْرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَآ أَمْلِكُ لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ ۖ
رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٤﴾ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَٱغْفِرْ لَنَا رَبَّنَآ ۖ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٥﴾

Suurat 60

(AL-MUMTAHANAH)

Aamumi di sílaamas (Al muntahnah)

Kurim 13 kaja'alo bálamuk éwuyey n^0 91 di kareesak kati Emitey di ébotenaay yooluyo, di kabonketak kooluyo káamakak .

1 Muyuul kumisilimaak takunjisofoor di alatoorom di poop alatooruul beet bapaalaay. Bukoo kuñoños malegenam maja'alomi bee di muyuul. Bukoo kacesoor Aboñaayau di muyuul faŋuul mati káyinenak kan jíyinenumi Emitey, Amansaau ooluul.

Kaanujaat jípurulopur bee káliŋen buruŋab búmbaam di poop beet eñes buruŋ di ínje, abuu panjiregiil di fuyofo bapaalaayab booluul ínje bamanjer set wan joomumi di eyof di sísigiruul, di wan jípurenumi uraj di sísigiruul ? Anooan di muyuul akaan mo, oo nakatuko buruŋab bajakaab.

2 Nen kufaŋuul (kuŋoolenuul) pankulako kulatooruul, ban pankukaanuul táañi di uñeniil, di butumiil, pankumaŋ manjilako kuñoosa.

3 Haani kuñooluul, haani bukanuul leekunafauul. Fulay kayitaak, paneranenuul (Emitey). Emitey ejujuk set wan jikaanemi.

4 Moo, jibabaj aliikoora ajake nen Aburaham di kalakomi di oo nan koonumi bukanak kooliil : “ wóli núpupur di muyuul, núpupur poop di wan jilakomi ekobey, púr to jaat Emitey. Umanjutuul. Tutoorey yooluul di wóli kásuumaay leekubaj to, búlatoor ceb bee nan joote káyinen Emitey cebuyo.” Púrutojaat furimaf fati Aburaham fan aregumi upaayool.” Panilaw Emitey manebonketi, haani maniŋoolenutumi wanoowan di Emitey bee di au.” Amansaau, di au nunene kafiumak kóololi, nulaañulo. Poop di au noote elaañ beet.

5 Amansaau tákumuŋaroli usen kulataak kúbalamben (kufikoor), núbonketoli, au Amansaau mati au ubajumi sembaay, au umanjumi wajakaaw, di wajakutaaw.”

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلْيَوْمَ ٱلْـَٔاخِرَ
وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْغَنِىُّ ٱلْحَمِيدُ ﴿٦﴾ ۞ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَجْعَلَ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ ٱلَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُم مَّوَدَّةً ۚ وَٱللَّهُ قَدِيرٌ ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
﴿٧﴾ لَّا يَنْهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ لَمْ يُقَـٰتِلُوكُمْ فِى ٱلدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم
مِّن دِيَـٰرِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوٓا۟ إِلَيْهِمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ
﴿٨﴾ إِنَّمَا يَنْهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ قَـٰتَلُوكُمْ فِى ٱلدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم
مِّن دِيَـٰرِكُمْ وَظَـٰهَرُوا۟ عَلَىٰٓ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ
هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿٩﴾ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا جَآءَكُمُ ٱلْمُؤْمِنَـٰتُ
مُهَـٰجِرَٰتٍ فَٱمْتَحِنُوهُنَّ ۖ ٱللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَـٰنِهِنَّ ۖ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَـٰتٍ
فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى ٱلْكُفَّارِ ۖ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ۖ وَءَاتُوهُم
مَّآ أَنفَقُوا۟ ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَن تَنكِحُوهُنَّ إِذَآ ءَاتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۚ
وَلَا تُمْسِكُوا۟ بِعِصَمِ ٱلْكَوَافِرِ وَسْـَٔلُوا۟ مَآ أَنفَقْتُمْ وَلْيَسْـَٔلُوا۟ مَآ أَنفَقُوا۟ ۚ
ذَٰلِكُمْ حُكْمُ ٱللَّهِ ۖ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾ وَإِن فَاتَكُمْ
شَىْءٌ مِّنْ أَزْوَٰجِكُمْ إِلَى ٱلْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ فَـَٔاتُوا۟ ٱلَّذِينَ ذَهَبَتْ
أَزْوَٰجُهُم مِّثْلَ مَآ أَنفَقُوا۟ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ أَنتُم بِهِۦ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

(6) Nujujuk di bukoo wajake uŋaraay, uliikooraay bee mati afiumumi Emitey, nafium kawulak kati fulayaf fúlamukaaf; bare anooan akatumi manasof waceen, Emitey yoo eceeŋut karamben ban poop Esalaay.

(7) Emitey eŋoolene éŋarul bapaalaayab booluul di kuceen di bukoo, kalakoeenumi kulatooruul. Emitey bajut wan eŋoolenut, búrom eŋoolene. Emitey ebonketebonket, ebabaj ébotena faŋ.

(8) Emitey éfirenutuul ekaan wajake, di poop kare'en katiikenutuumi di buruŋab bati Emitey, di kacesoorutuumi di siluupuul. Mati Emitey karegemi malegen bukoo emaŋumi.

(9) Emitey wan éfirenuumi kasofoor bapaalaay di bukan katiikenuul mati buruŋab bati Emitey ban jisofumi, di kacesooruumi di siluupuul, mba karambenumi di kacesoruulak. Kasofumi bapaalaay di bukan kucila, bukoo kúregeriit malegen.

(10) Muyuul kumisilimaak !

Nan baje kuseek kumisilime káwuyulo bee di muyuul, jiliik jijuk manteer mo, kumisilime; Emitey efaŋe manemaŋe,; muyuul káyinenak kooliil, nen jijuke mati malegen kumisilime takunjiboñiil bee di kuñoosaak ; lee kuuseek kuyabaay kooliil bukoo poop lee kúniine kooliil kuyabayiil. Kamaat jilaañeniil énaafilaay yan kukaanumi. Nen jiyabiil muyuul balaañeneriil énaafilaay yooliil an letareguul to wanoowan. Tákunjisuum di aseek añoosa bee búyaboor di oo. Jiyab wan jípurentomi (wan jicaamumi), kuñoosaak poop di kuyab wan kusenutomi.

Emitey maamu eregumi di wan esofumi bee di muyuul kugabaak. Emitey emamanj búrom. Emamanj wajake di wajakut.

(11) Ñaa nen aseek ooli ákon ateye bee búyabo di kuñoosaak (kúsooninkaak) manoom di katiikeniil, jilaañen kan kuseekiil kujawumi (wan kusenumi búrom). Jíkoli Emitey yan jíyinenumi.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُؤْمِنَٰتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَىٰٓ أَن لَّا يُشْرِكْنَ
بِٱللَّهِ شَيْـًٔا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَٰدَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ
بِبُهْتَٰنٍ يَفْتَرِينَهُۥ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ
فِى مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَٱسْتَغْفِرْ لَهُنَّ ٱللَّهَ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
١٢ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَوَلَّوْا۟ قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ
قَدْ يَئِسُوا۟ مِنَ ٱلْءَاخِرَةِ كَمَا يَئِسَ ٱلْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْقُبُورِ ١٣

ترتيبها ٦١ — سُورَةُ الصَّفِّ — آياتها ١٤

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ
١ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ٢
كَبُرَ مَقْتًا عِندَ ٱللَّهِ أَن تَقُولُوا۟ مَا لَا تَفْعَلُونَ ٣ إِنَّ
ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلَّذِينَ يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِهِۦ صَفًّا كَأَنَّهُم
بُنْيَٰنٌ مَّرْصُوصٌ ٤ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ يَٰقَوْمِ لِمَ
تُؤْذُونَنِى وَقَد تَّعْلَمُونَ أَنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا
زَاغُوٓا۟ أَزَاغَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ ٥

12 Au Anabiyoŋau, nan kuseekak kumisilimaak kujawulo beet eregi mati bukouku di bálamuki, ban di kukali mati kukakat kanaamenak wanoowan di Emitey, mati leekusuuñ, leekuŋar faŋaaf fooliil mánkuraari, poop mati leekubuj kuñooliil faŋiil, leekureg wakaanut malegen, poop leekulat ekaan wajake, nounu núyinen baregeriil, manulaw Emitey ebonketiil; moo Emitey ebonketebonket, ebabaj ébotena faŋ.

13 Muyuul kumisilimaak káyinenumi, takunjisofoor di bukan kan Emitey elate bakaaneriil. Kufiumut Alaakira nen man kuñoosaak kúyinenutumi mati kaamumi di kuyaakak pankuyito fulay fáje'eul.

Suurat 61

(AS-SAFF)

Kasukak

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo, di kawulak kooluyo.

1 Wammi fatiya di wammi tentaam búrom usasal Emitey di sembaay yooluyo, di mukaanaayuyo.

2 Muyuul káyinenumi Emitey, mati waa di jireg wan jíkaaneriit. ?

3 Doo mukaanaay mákojie faŋ di Emitey, eregey wan jíkaaneriit.

4 Emitey emammaŋ katiikemi mati Yo di usaal waliite nen eta'a yajuumemi lit.

5 Jiwoolo nan Móiis aanumi bukanool : " muyuul bukanak kúmbaam ! mati waa di joom di kálaanenom ban jimamanj set mati ínje Aboñaay ati Emitey bee di muyuul ?" nan kukatumi buruŋab bati Emitey mankusof búbuto, Emitey poop di eliimen sísigiras sooliil mati Emitey érungeneriit bukanak kákaaneriitumi jak.

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ يَـٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ إِنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُم مُّصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَىَّ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ وَمُبَشِّرًۢا بِرَسُولٍ يَأْتِى مِنۢ بَعْدِى ٱسْمُهُۥٓ أَحْمَدُ ۖ فَلَمَّا
جَآءَهُم بِٱلْبَيِّنَـٰتِ قَالُوا۟ هَـٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ٦ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ
عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰٓ إِلَى ٱلْإِسْلَـٰمِ ۚ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّـٰلِمِينَ
٧ يُرِيدُونَ لِيُطْفِـُٔوا۟ نُورَ ٱللَّهِ بِأَفْوَٰهِهِمْ وَٱللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِۦ وَلَوْ كَرِهَ
ٱلْكَـٰفِرُونَ ٨ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ
عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ ٩ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَىٰ تِجَـٰرَةٍ تُنجِيكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ١٠ تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُجَـٰهِدُونَ
فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ١١
يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ وَمَسَـٰكِنَ
طَيِّبَةً فِى جَنَّـٰتِ عَدْنٍ ۚ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ١٢ وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا ۖ نَصْرٌ
مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ۗ وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ١٣ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُونُوٓا۟
أَنصَارَ ٱللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّـۧنَ مَنْ أَنصَارِىٓ إِلَى ٱللَّهِ ۖ
قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ ٱللَّهِ ۖ فَـَٔامَنَت طَّآئِفَةٌ مِّنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ
وَكَفَرَت طَّآئِفَةٌ ۖ فَأَيَّدْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا۟ ظَـٰهِرِينَ ١٤

(6) Nan Yéesu , añiilau ati Mari aanumi : “ Muyuul kuñiilak kati Isirael, ínje ilakomi Aboñaayau faŋ ati Emitey bee di muyuul, manireguul wabajumi di Elíibarey jandi íjo’ol, poop nireguul aboña abile éjo’ol ínje manije’e ‘Muhamad’” oo acila Muhamad, nájo’ol bee di bukoo di búyiisenum bulegen di koone : “ muyaal faŋumo.”

(7) Ai afaŋe kájakaati arega wakaanut malegen di Emitey ban di koom di ewonkool bee di Lisilaamey. Emitey érungeneriit kakaanemi jákaati.

(8) Kumammaŋ káfiren di basankeneriil kurimak kajakaak kápureuumi di Emitey, ban Emitey yoo súum di kukaafiraak, mba súumaati di bukoo, panereg bee nan ebane kurimak kooluyo.

(9) Yoo eboñulomi joon Aboñaayau ooluyo di buruŋab bati malegenam bafaŋumi mambujake, haani man kunaamenaak Emitey kuñoosubomi.

(10) Muyuul káyinenumi ! Pániyiisuul kanoomen kaate kapakenuul di kúnag karie ?

(11) Jíyinen Emitey, di Aboñaayau ooluyo. Jiŋar fubajuul di bukanak kooluul manjitiik bee mati Emitey. Moo faŋe ejak bee di muyuul, eeno jimamanj mo !

(12) Panebonketuul júnubaas sooluul, ban di enokenuul di ufataw dán mumelam muteyemi, di poop siluup sajake di ufataw wati Eden. Dóo faŋumi manjake.

(13) Ban panesenuul riceen poop ran jimaŋe nen karamben (kati Emitey) di jiŋooleniil. Ureg kásuumaayak uku káyinenumi.

(14) Muyuul káyinenumi jiriiben Emitey nen man Yéesu, añiilau ati Mari aregumi kuriibenaak koola : “ bukei kulakomi bukanak kúmbaam (di buruŋab bati Emitey ?) di koonool : “ wóli Emitey nuriibene. Etúuk yati kuñiil kati Isirael di éyinen, yaayu éyinenut. Wóli ñaa nuramben káyinenumi mankutiiken kulatooriil. Di kuŋooleniil.

سُورَةُ الجُمُعَةِ — ترتيبها ٦٢ — آياتها ١١

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ ٱلۡمَلِكِ ٱلۡقُدُّوسِ ٱلۡعَزِيزِ
ٱلۡحَكِيمِ ١ هُوَ ٱلَّذِي بَعَثَ فِي ٱلۡأُمِّيِّـۧنَ رَسُولٗا مِّنۡهُمۡ يَتۡلُواْ
عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتِهِۦ وَيُزَكِّيهِمۡ وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَإِن كَانُواْ
مِن قَبۡلُ لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ ٢ وَءَاخَرِينَ مِنۡهُمۡ لَمَّا يَلۡحَقُواْ بِهِمۡۚ
وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ٣ ذَٰلِكَ فَضۡلُ ٱللَّهِ يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ
ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ ٤ مَثَلُ ٱلَّذِينَ حُمِّلُواْ ٱلتَّوۡرَىٰةَ ثُمَّ لَمۡ
يَحۡمِلُوهَا كَمَثَلِ ٱلۡحِمَارِ يَحۡمِلُ أَسۡفَارَۢاۚ بِئۡسَ مَثَلُ ٱلۡقَوۡمِ
ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِۚ وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ٥
قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ هَادُوٓاْ إِن زَعَمۡتُمۡ أَنَّكُمۡ أَوۡلِيَآءُ لِلَّهِ مِن
دُونِ ٱلنَّاسِ فَتَمَنَّوُاْ ٱلۡمَوۡتَ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ٦ وَلَا يَتَمَنَّوۡنَهُۥٓ
أَبَدَۢا بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡۚ وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ ٧ قُلۡ إِنَّ
ٱلۡمَوۡتَ ٱلَّذِي تَفِرُّونَ مِنۡهُ فَإِنَّهُۥ مُلَٰقِيكُمۡۖ ثُمَّ تُرَدُّونَ
إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ٨

Suurat 62

(AL-JUMU'A)

Arijumaay

Kurim koono 11 kápurulo bálamuk éwuyey n^{0}110

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo

1 Wammi fatiyaraay di tentamaraay búrom usasal Emitey, di sembeyo, di fubajuyo, di kaŋoolenak kooluyo.

2 Yoo eboñulomi bukan (kuraabak) Elíibar balet nounu, manaregiil kurimak, nasetenko manakaraŋiil wammi di Elíibarey, di mati ekaaney wajakaaw, haani mankulakoeenumi bukan kájime.

3 Di kuceen kanaame di kariibenoorutiimi. Yoo ceb ebajumi sembe, Yoo emanjumi wajakaaw di wajakutaw.

4 Doo kawul Emit, an súumuyomi di ewulool, ban Emitey yoo ceb ebajumi kawul kábaneriit.

5 Kan kusenumi di uñeniil Jíliibaraj jati kurimak kati Lisilaamey ban kukaanut nen mánkureguromi, bukoo kucila kunannaam di eroha yatebe síliibar. Bajut mukaanaay majakut faŋ mati kañoosumi kurimak kati Emitey ! Ban Emitey érungeneriit bukanak kajoonutumi.

6 Ureg : “ muyuul jammi di kariiben buruŋab bati Juda, nen jisosof mati muyuul ceb Emitey emaŋumi bukaaku emaŋutiil, jilaw ecetey, eeno muyuul kurega malegen.”

7 Leekutamburer kuñesuyo, waaf wan kukaane. Bare Emitey yoo emamanj bukanak kulegenak.

8 Ureg ecetey yan joomumi di etey panebujul púr to pánjilaañul bee di amanjumi set dúniyaay yan újukereriitaam di yan ujukaalemi. Oo panareguul wan jilakomi ekaan.”

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا نُودِىَ لِلصَّلَوٰةِ مِن يَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ
فَٱسْعَوْا۟ إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ وَذَرُوا۟ ٱلْبَيْعَ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ
تَعْلَمُونَ ٩ فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ فَٱنتَشِرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ
وَٱبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ وَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
١٠ وَإِذَا رَأَوْا۟ تِجَٰرَةً أَوْ لَهْوًا ٱنفَضُّوٓا۟ إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَآئِمًا ۚ قُلْ
مَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ ٱللَّهْوِ وَمِنَ ٱلتِّجَٰرَةِ ۚ وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ١١

ترتيبها ٦٣ — سُورَةُ المُنَافِقُونَ — آياتها ١١

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ قَالُوا۟ نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ
إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ ١
ٱتَّخَذُوٓا۟ أَيْمَٰنَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ إِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا۟
يَعْمَلُونَ ٢ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ ثُمَّ كَفَرُوا۟ فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ٣ ۞ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ ۖ
وَإِن يَقُولُوا۟ تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ ۖ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ ۖ يَحْسَبُونَ كُلَّ
صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ ۚ هُمُ ٱلْعَدُوُّ فَٱحْذَرْهُمْ ۚ قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُ ۖ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ٤

9 Muyuul káyinenumi, kuwonkuul bee kásalaak kati Jumaay, jikaten búrom wan joomumi ekaan manjitey bee kawonkak kati Emitey. Moo faŋe ejak bee di muyuul eeno jimanjeene !

10 Nanoonan kásalaak kubane, di jifasoor, di jilaw Emitey kásuumaayak, jiwonk meeŋ Emitey manewuluul.

11 Bare bukoo nanoonan kuŋandene funoom, mba étuuk, di kufasoor kuriibenuyo kukati to ujuum cebi. “ Ureg wan Emitey ebajumi woo ufaŋe kariibenak sítuukas di kanoomenak. Ban Emitey efaŋe kawul.”

Suuratey 63

(AL-MUNAFIQUN)

Kubuntaak

Kurim kaja’alo bálamuk éwuyey n^0 104.

Di kareesak kati Emitey, di ébotenaay yooluyo, di kabonketak kooluyo.

1 Nanoonan kubuntaak kuja’alo bee di au di koone : “óli núseediyaseediya mati au ulakomi Aboñaayau ati Emitey; Emitey emamanj set mati au eenomi Aboñaayau ooluyo, poop di éseediya mati kubuntaak kulee kurega malegen.

2 Bukoo di kurimak kooliil kuliimene bukanak Buruŋab bati Emitey

3 Mukaanaayam mooliil mujakut bándoor, kusosof to, leekulaañ kúyinen.

4 Nen ujukiil, létuyinen mati kulee kurega melegen. Bare koom di kasanken panusofiil di kurega malegen, panuriiben kurimak kooliil ban kujakut. Kusosof mati wanoowan ubaje, bukanak kusofesof mati bukoo kukaane. Alatooraau bukoo, úkaanumaaliil ! Emitey edankaiil ! kukakat buruŋab bajoonaab !

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ ٱللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ
وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ ٥ سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ
أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ۚ إِنَّ
ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ ٦ هُمُ ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ
لَا تُنفِقُوا۟ عَلَىٰ مَنْ عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ حَتَّىٰ يَنفَضُّوا۟ ۗ وَلِلَّهِ
خَزَآئِنُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلَٰكِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ
٧ يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَآ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ ٱلْأَعَزُّ
مِنْهَا ٱلْأَذَلَّ ۚ وَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ
ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ٨ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تُلْهِكُمْ
أَمْوَٰلُكُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُكُمْ عَن ذِكْرِ ٱللَّهِ ۚ وَمَن يَفْعَلْ
ذَٰلِكَ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ٩ وَأَنفِقُوا۟ مِن مَّا رَزَقْنَٰكُم
مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَآ أَخَّرْتَنِىٓ
إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُن مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ١٠ وَلَن
يُؤَخِّرَ ٱللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَآءَ أَجَلُهَا ۚ وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ١١

سُورَةُ التَّغَابُنِ

آياتها ١٨ — ترتيبها ٦٤

5 Nan uregiil : “ Jíjo’ol man Aboñaayau ati Emitey alawuyo kabonket bee di muyuul.” Leekujanteni, di kukati bálamuk mankuteben ubandaw, karuukenooro.

6 Nulalaw Emitey manebonketiil, ulawutuyo leegumbuliil wanoowan. Emitey letebonketiil múk mati, Emitey érungeneriit bukanak kajoonutumi.

7 Bukoo koomumi di eregey : “ takunjisen wanoowan kalofumi Aboñaayaau ati Emitey moo pankukatool cebool. Emitey ecile fubajaf fati fatiya di fati tentaam, bare kubuntaak kúlawulut.

8 Koone : “ nen ulaañaale bee Medin, afaŋumi sembe pánapurenul ayokumi[1].” Ban sembaay yoo Emitey ceb eciluyo, yoo di Aboñaayau ooluyo, di káyinenumi. Bare kubuntaak kumanjut mo.

9 Muyuul káyinenumi, takum fubajaf fooluul di kuñooluul kukaan manjiloŋ Emitey. Anooan akaan mo, panalako di kalomi.

10 Jípuren di wan iwuluumi jandi ákon di muyuul acet naane : « Emitey, nen panumaŋeen manuwulom waati yátamie : panisen esadaay ban panilako di bukanak kakaanumi jak. »

11 Bare Emitey ébeneneriit waati yati yuut yan fulayo fúriiŋe. Ban Eemitey emamanj set wan jikaanemi.

[1] Afaŋmi sembe : di esofey yati kukaafiraak, arungaau ooliil, ibun Ubay,an kuforumi kukaan áyi ati Medin di éjooley yati Aboñaayau (Muhamed) ayokumi di esofey yati kukaafiraak, Muhamed kasalak kati Emitey di kásuumaayak kooluyo kulako di oo.

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۖ لَهُ ٱلۡمُلۡكُ وَلَهُ ٱلۡحَمۡدُۖ
وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ ١ هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُمۡ فَمِنكُمۡ كَافِرٞ
وَمِنكُم مُّؤۡمِنٞۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٌ ٢ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّ وَصَوَّرَكُمۡ فَأَحۡسَنَ صُوَرَكُمۡۖ وَإِلَيۡهِ ٱلۡمَصِيرُ ٣
يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَيَعۡلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعۡلِنُونَۚ وَٱللَّهُ
عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ٤ أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ نَبَؤُاْ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَبۡلُ
فَذَاقُواْ وَبَالَ أَمۡرِهِمۡ وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ ٥ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُۥ كَانَت تَّأۡتِيهِمۡ
رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ فَقَالُوٓاْ أَبَشَرٞ يَهۡدُونَنَا فَكَفَرُواْ وَتَوَلَّواْۚ وَّٱسۡتَغۡنَى
ٱللَّهُۚ وَٱللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٞ ٦ زَعَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَن لَّن يُبۡعَثُواْۚ قُلۡ بَلَىٰ وَرَبِّي
لَتُبۡعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلۡتُمۡۚ وَذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٞ ٧ فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ
وَرَسُولِهِۦ وَٱلنُّورِ ٱلَّذِيٓ أَنزَلۡنَاۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ٨ يَوۡمَ
يَجۡمَعُكُمۡ لِيَوۡمِ ٱلۡجَمۡعِۖ ذَٰلِكَ يَوۡمُ ٱلتَّغَابُنِۗ وَمَن يُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ وَيَعۡمَلۡ
صَٰلِحٗا يُكَفِّرۡ عَنۡهُ سَيِّـَٔاتِهِۦ وَيُدۡخِلۡهُ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا
ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ٩

Suurat 64

(AT-TAGHABUN)

Fulayaf Fáamakaf

Kurim 18 kápuruli bálamuk Lisilaamey n108

Di kareesak kati Emitey di kabonketak káamakak kooluyo.

1 Wammi tentaam di fatiya búrom usasal Emitey Yoo ceb ebajumi Jáyiyaj di usalaw, poop Yoo eŋoolenumi wanoowan.

2 Yoo eteepuumi, kuceen di muyuul kuñoosa, bukaaku kúyinena. Emitey ejukejuk wan jikaanemi búrom.

3 3 .Eteteep uleefaw wati fatiyaay di wati tentamaraay di malegenuyo, di eteepuul di búteepum bafaŋumi mambujake; bee di yoo joote elaañ funak fuceen.

4 Emamanj wammi di uleefaw wati fatiyaay di wati yentaamey, emamanj poop wan jiyofemi di wan jirajenemi. Emitey emamanj set wammi di úsusaw wooluul.

5 Manteer jijamut wabajemi kañoosemi kujoonen majakutam mati búñoosumiil ? pankulaañ kunagiil enag yarie.

6 Moo kootumi ekaaniil mati kuboñaayak kooliil kúje'euujaw di úyiisenum walet uñoosaay ban di koone : " bukoo room kootumi karungenolaal ?" di kuñoos mankukat bálamuk, Emitey di ekatiil bo mati Emitey eceeŋut karamben ; yoo di fúkowuyo yayaj; poop eceeŋut esal.

7 Kañoosumi kusosof mati leekulaañ kuyiteniil. Ureg : " Kúyitenaati'iil buu ! di sembaay yati Amansaau úmbaam ! pankuyiteniil. Púr to, di kureguul wan jilakomi ekaan (dúniya). Moo táañiut di Emitey."

8 Kamaat jíyinen di Emitey di Aboñaayau ooluyo, di poop Alukuraaney yan ewalenulomi. Ban Emitey emamanj fiit wan jikaanemi.

9 Funakaf fan Yootumi kajojenuul, fulay kayitaak, funak fucila pankaan funakaf fati fuloaf fáamakaf. Ayínenumi Emitey manakaan wajakaaw, panefat mukaanaayool majakutaam, ban di enokenool di ufataw dán waalaw wati mumelam muteyemi. Dóo koote kalako bándoor. Burokab bajakaab maamu !

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾ مَا أَصَابَ مِن
مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِن
تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ
إِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا
لَّكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ ۚ وَإِن تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ
فِتْنَةٌ ۚ وَاللَّهُ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ
وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ ۗ وَمَن
يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾ إِن تُقْرِضُوا
اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ شَكُورٌ
حَلِيمٌ ﴿١٧﴾ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

ترتيبها ٦٥ — سُورَةُ الطَّلَاقِ — آياتها ١٢

(10) Káyinenutumi kurimak kúmbaam mánkusofaatiko kurim kulegen, bukoo bukan kati sambun (Jahanama) dóo koote kalako bándoor. Jakut re bo !

(11) Búyiik búbajeriit di an Emitey bamaŋut. Anooan áyineumi Emitey, panerungen ésigirey yoola. Emamanj wanoowan.

(12) Jikob Emitey, jikob poop Aboñaayau ooluyo. Nen jikate buruŋab bati Emitey, Aboñaayau abajut to eceeŋ; Oo kúboñ nayabe; saam áriiŋenko jak.

(13) Emitey ceb, bajut Emit eceen yan joote kariiben púrutojaat Emitey yákoney. Yoo kumisilimaak koote káyinen poop koote kágolum.

(14) Muyuul káyinenumi, kuceen di kuseekuul, mba di kuñooluul, kulatoorauul. Jíkaanumiil, bare eeno panjibonket, jiregiil wan kukajenumi jiban, di jibonketiil. Jimanj mati Emitey ebonketa yáamak.

(15) Fubajaf fooluul di kuñooluul roo ebuntuul mánjiloyi Emitey. Bare elofey Emitey panjibaj bacaam báamak.

(16) Kamaat jíkoli Emitey nen manjiŋoolenumi. Jijanten ban di jikaan wan Emitey ereguumi, di jípuren jisen kayabutumi. Pankaan majak mooluul. Muyuul, anooan ateyumi máwulaataam moola, oo pananaam di kabajumi (bacaam).

(17) Nen jisene mati Emitey, panewalenwo, di ebonketuul, Emitey emamanj kakaanemi jak.

(18) Emamanj wan anau aŋoolene ajuk di wan aŋoolenut ajuk. Yoo ebajumi sembe, yoo emanjumi wajakaaw.

Suurat 65

(AT-TALAQ)

Ebaney búyabaab (Atalaq)

Kurim 12 kaja'alo bálamuk éwuyey n° 99

Di kareesak kati Emitey, di ébotenaay yáamakey yooluyo, di kabonketak kooluyo.

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا۟
ٱلْعِدَّةَ ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ رَبَّكُمْ ۖ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنۢ بُيُوتِهِنَّ
وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّآ أَن يَأْتِينَ بِفَٰحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ
ٱللَّهِ ۚ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ ٱللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُۥ ۚ لَا تَدْرِى لَعَلَّ
ٱللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَٰلِكَ أَمْرًا ١ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا۟ ذَوَىْ عَدْلٍ مِّنكُمْ
وَأَقِيمُوا۟ ٱلشَّهَٰدَةَ لِلَّهِ ۚ ذَٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِۦ مَن كَانَ يُؤْمِنُ
بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ ۚ وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجْعَل لَّهُۥ مَخْرَجًا ٢ وَيَرْزُقْهُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُۥٓ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ
بَٰلِغُ أَمْرِهِۦ ۚ قَدْ جَعَلَ ٱللَّهُ لِكُلِّ شَىْءٍ قَدْرًا ٣ وَٱلَّٰٓـِٔى يَئِسْنَ
مِنَ ٱلْمَحِيضِ مِن نِّسَآئِكُمْ إِنِ ٱرْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَٰثَةُ أَشْهُرٍ
وَٱلَّٰٓـِٔى لَمْ يَحِضْنَ ۚ وَأُو۟لَٰتُ ٱلْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ
وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجْعَل لَّهُۥ مِنْ أَمْرِهِۦ يُسْرًا ٤ ذَٰلِكَ أَمْرُ ٱللَّهِ أَنزَلَهُۥٓ
إِلَيْكُمْ ۚ وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّـَٔاتِهِۦ وَيُعْظِمْ لَهُۥٓ أَجْرًا ٥

1 Au Anabiyoŋau ! nen joom di kakaten kuseekuul, jikob kubanujaat ejukey fuleeŋaf fooliil, di jikateniil, jipin waataay mánjikoli Emitey, Amansaau ooluul. Tákunjipureniil di kajimak kooliil, takum bukoo faŋiil kúpurul, kaanumojaat, waaf wapuñenie kukaane wan kúseediyae. Uru lakomi uruŋaw wati Emitey anooan átaasewo, oo fúko'ool. Umanjut manteer nounu bee waati Emitey eŋoolene ekaan to waaf wunkul[1] !

2 Waataay ériiŋujaat yati esof fujuum di oo, oote kalaañenool, nulaañenool jak, poop oote kakatenool, nukatenool jak; nuñes bukan kugaba di muyuul kayaji kúseeda mánkuseediya, núseediya di Emitey. Uru kuregumi amisilimaau áyinenumi Emitey náyinen fulayaf fúlamukaaf akaan. Poop anooan ákolimi Emitey panewulool fúbanum fajake.

3 Pansenool wan asofeenut panabajuwo. Poop anooan ágolumumi Emitey, oo Emitey eyajooyaj. Wan Emitey esofumi, woo wootumi ebaj, ban eciciik wanoowan.

4 Nen jimanjut waataay yan jootumi ekob kuseekuul (bee kakateniilak) kasofutumi mati pankulaañ kujuk fuleeŋ fooliil, panjikob wáriiŋe kuleeŋ kúfeejiir. Moo poop joote ekaan beri kaleeŋoorutumi. Kaamumi di búrooko bukoo panjikobiil bee nan kuroŋe manumanj nen panukatenool, mba panulaañenool ró. Anooan ákolimi Emitey, panerenten waafaw wati aseekaw oola.

5 Maamu moo Emitey eregumi jikaan. Akólimi Emitey, Emitey panefat júnubaas soola manewulool baraaji báamak.

[1] Manteer nounu bee waati, Emitey eŋoolene ekaan to waaf wunkul naŋoolene aŋar far waataay yati ekobey au bafintout di oo.

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم مِّن وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَآرُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا۟
عَلَيْهِنَّ ۚ وَإِن كُنَّ أُو۟لَٰتِ حَمْلٍ فَأَنفِقُوا۟ عَلَيْهِنَّ حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ
فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۖ وَأْتَمِرُوا۟ بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ ۖ وَإِن
تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُۥٓ أُخْرَىٰ ﴿٦﴾ لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِۦ ۖ
وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُۥ فَلْيُنفِقْ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ۚ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا
إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَا ۚ سَيَجْعَلُ ٱللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾ وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ
عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِۦ فَحَاسَبْنَٰهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَٰهَا
عَذَابًا نُّكْرًا ﴿٨﴾ فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَٰقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾
أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ۚ
قَدْ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾ رَّسُولًا يَتْلُوا۟ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ مُبَيِّنَٰتٍ
لِّيُخْرِجَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ ۚ
وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ وَيَعْمَلْ صَٰلِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا
ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ قَدْ أَحْسَنَ ٱللَّهُ لَهُۥ رِزْقًا ﴿١١﴾ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ
سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ ٱلْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ
ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًۢا ﴿١٢﴾

(6) Kuseek kucila di jineniil dán muyuul (au) ucinumi, di poop dán sembaay yooluul eŋoolene eteb. Poop takunjiñes kálaameniil mati mankujaw mba manajaw. Eeno oomu di búrooko, nucookoorool bee nan aroŋe. Eeno poop oomu di karaafen añiil ooli, nusenool bacaamab boola[1] (búkaanumab boola). Bare jijamoor to jak. Nen jilee di kajamoor to, nuñes aseek aceen manaraafen añiilau.

(7) Abajumi , nápuren di fubajaf foola, poop an fubajaf fuyajutumi, oo nápuren nen manaŋoolenumi, nen man Emitey esenoomi. Emitey eregut ápuren wan esenutool. Páneŋarul mátaañiam, páneŋarul poop másuume.

(8) Mof moono buu mulate kariiben kurimak kati Amansaau ooliil di kati kuboñaayak kooliil (kati oo Amansaau). Nisankeniisanken táañi púr to, ninagiil kuul karie. Mof mucila mujujuk wan búkaanumiil buŋaruliil.

(9) Mujakenjaken búkaanumiil. Púr to éjimey yoolumo.

(10) Emitey eneniinen kuul karie. Kamaat muyuul kabajumi emanj, jíkoli Emitey, muyuul kabajumi káyinen. Moo Emitey ewalenulowalen bee di muyuul Alukuraaney.

(11) Di Aboñaay aregeuumi mati kurimak kati Emitey náseediyako di wan aregemi, nápurenul káyinenumi mankukaan wajakaaw, bukoo kucila manakaaniil kúpurul di érimey bee di mawuŋam. Poop anooan áyinenumi Emitey manakaan wajakaaw, Emitey panenokenool di ufataw wati Arijana dan mumelam muteyemi mambi alako dó bándoor. Kaanumojaat, Emitey panewulool waaf wajake.

(12) Emitey eliirumi uleefaw futokaf di ugabaaw, di eliir mo yentaamey tutooruso, di éwalenul kurimak kooluyo manjimanj mati Emitey eŋoolenumi wanoowan, poop yoo Emitey emanjumi wanoowan.

---

1 Nusenool bacamab boola : aseekau alatujaat karaafen añiilau, nuñesool araafena manucaamool.

Surat 66

(AT-TAHRIM)

Káfirenak (Atahrim)

Kurim kaja'alo bálamuk éwuyey n°107

Di kareesak kati Emitey, di ébotenaay yooluyo yáamakey, kabonketak kooluyo.

سُورَةُ التَّحْرِيمِ
ترتيبها ٦٦ — آياتها ١٢

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَآ أَحَلَّ ٱللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَٰجِكَ وَٱللَّهُ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١﴾ قَدْ فَرَضَ ٱللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَٰنِكُمْ وَٱللَّهُ مَوْلَىٰكُمْ
وَهُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٢﴾ وَإِذْ أَسَرَّ ٱلنَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَٰجِهِۦ حَدِيثًا
فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِۦ وَأَظْهَرَهُ ٱللَّهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُۥ وَأَعْرَضَ عَنۢ بَعْضٍ
فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِۦ قَالَتْ مَنْ أَنۢبَأَكَ هَٰذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْخَبِيرُ
﴿٣﴾ إِن تَتُوبَآ إِلَى ٱللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِن تَظَٰهَرَا عَلَيْهِ
فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ مَوْلَىٰهُ وَجِبْرِيلُ وَصَٰلِحُ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ
بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ ﴿٤﴾ عَسَىٰ رَبُّهُۥٓ إِن طَلَّقَكُنَّ أَن يُبْدِلَهُۥٓ أَزْوَٰجًا
خَيْرًا مِّنكُنَّ مُسْلِمَٰتٍ مُّؤْمِنَٰتٍ قَٰنِتَٰتٍ تَٰٓئِبَٰتٍ عَٰبِدَٰتٍ سَٰٓئِحَٰتٍ
ثَيِّبَٰتٍ وَأَبْكَارًا ﴿٥﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ
نَارًا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ
لَّا يَعْصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾ يَٰٓأَيُّهَا
ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَا تَعْتَذِرُوا۟ ٱلْيَوْمَ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

(1) Au Anabiyoŋau, buu kaane núfirenooro wan Emitey esenimi buruŋ bee kásuumen kuseeki ? Emitey yoo ebonketa, ememmeeŋ ébotena.

(2) Emitey ereguureg takunjisenooro di kurimak kooluul di bukanak. Emitey elakomi Amansaau ooluul, emamanj búrom, wajakaaw, di wajakutaw.

(3) Nanoonan Anabiyoŋau arege ákon di kuseekool kúnlo, man aseekau areguyo tíyaŋ, Emitey ejamuyo, panemanjen dó kapan kákon manetunoor kaaku (kúkunlo kaaku). Poop nanoonan aseekau alaañe ájamul kúkunlo kucila, naane : " Ai aregi." Naanool : " amanjumi di ajamemi búrom aregaam."

(4) Nen jisofe sifayen di Emitey, roo kankaan nen wan ukaanumi ujakut, nukajenkajen di ésigiri. Bare jisoofoorujaat bee di Anabiyoŋau, nounu Emitey di emaleekaay Jíbiriin, di bukanak kúwaaniinak di kumisilimaak, di simaleekaas pansilako kupaalool.

(5) Nen acesoori, Amansaau oola naŋoolene asenool kuseek kákoyume muyuul. Kumisilime, káyinene, poop kakobe, kamaŋool, kusuŋa, mba kajukoorut fufaano (kamanjut águine).

(6) Muyuul kumisilimaak, káyinenumi ! jipaken bukanuul di kiiluul di sambun san uyaajaw wooluso woote kalako bukan di siitikas ! sambun sicila simaleeka sabaje sembe kariibene wan Emitey eregeiimi kukaan, kútaaseriit wan Emitey eregeiimi.

(7) Muyuul kuñoosaak ! jaat lee fulay fan joote elaw kabonket ! wan jirokumi woo kootumi ecaamuul.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ تُوبُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ تَوۡبَةٗ نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمۡ
أَن يُكَفِّرَ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ وَيُدۡخِلَكُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي
مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ يَوۡمَ لَا يُخۡزِي ٱللَّهُ ٱلنَّبِيَّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ
مَعَهُۥۖ نُورُهُمۡ يَسۡعَىٰ بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَبِأَيۡمَٰنِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَآ
أَتۡمِمۡ لَنَا نُورَنَا وَٱغۡفِرۡ لَنَآۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ٨
يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ جَٰهِدِ ٱلۡكُفَّارَ وَٱلۡمُنَٰفِقِينَ وَٱغۡلُظۡ عَلَيۡهِمۡۚ
وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ ٩ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا
لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱمۡرَأَتَ نُوحٖ وَٱمۡرَأَتَ لُوطٖۖ كَانَتَا تَحۡتَ
عَبۡدَيۡنِ مِنۡ عِبَادِنَا صَٰلِحَيۡنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمۡ يُغۡنِيَا عَنۡهُمَا
مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـٔٗا وَقِيلَ ٱدۡخُلَا ٱلنَّارَ مَعَ ٱلدَّٰخِلِينَ ١٠
وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱمۡرَأَتَ فِرۡعَوۡنَ إِذۡ
قَالَتۡ رَبِّ ٱبۡنِ لِي عِندَكَ بَيۡتٗا فِي ٱلۡجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِن فِرۡعَوۡنَ
وَعَمَلِهِۦ وَنَجِّنِي مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ١١ وَمَرۡيَمَ ٱبۡنَتَ
عِمۡرَٰنَ ٱلَّتِيٓ أَحۡصَنَتۡ فَرۡجَهَا فَنَفَخۡنَا فِيهِ مِن رُّوحِنَا
وَصَدَّقَتۡ بِكَلِمَٰتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِۦ وَكَانَتۡ مِنَ ٱلۡقَٰنِتِينَ ١٢

8 Muyuul káyinenumi, jítuub jisof sifayen di étuub elegen. Amansaau ooluul naŋoolene afat wan jikaanumi wajakutumi manakaanuul jinoken di ufataw wattmumelam (dan mumelam muteyemi, fulay nan Emitey yootumi kapaken Anabiyoŋau di kapuñak, oo di bukaaku káyinenumi nen oo.Máyaaŋ mooliil pammuraj fáculiil, pánkoonuu di kañenl kárir : “ Amansaau, úriiŋen mawuŋam móololi mánubonketoli mati nuŋooleŋŋolen wanoowan.”

9 Au Anabiyoŋau ! Uiiken kuñoosaa, di kubuntaak, nútaañi di bukoo, fulakaaf fooliil Jahanama. Ban kommi di ejaw bin bajakut !

10 Emitey esensen aseekau ati Nóe nen búliikum kuñosaak di aseekau ati Lot. Bukoo di kañenak kati kuroka kugaba bóololi kúwaaniin. Kuseekak kugabaak búrom di kúpur di bukoo, kurambenutiil di wanoowan di kuulak kan Emitey esofumi beri bukoo. Pankooniil : “ jinoken Jahnama muyuul kugabaak, di kaatumi ejaw bee dó.”

11 Emitey di esen búliikum káyinenumi aseekau ati Faraoŋ, nan aanumi : “ Au Amansaau, uteepom eluup ilofi Arijana, manupakenom di Faraoŋ di bakaanerool, nupakenom di bukanak kúlaputaak.”

12 Poop Mari, ajaŋaau ati Imuraan asofooromi di faŋaaf foola; di oo núfuutenfuuten ró búyejetab booli. Nasof mati kurimakk kati Amansaau oola di síliibaras soola malegen, ban nalakaenlako di kakobumi faŋ Emitey.

Suurat 67

(AL-Mulk)

Jáyiyaj : Siaaya sooni 30 sibaje : Maka ewaloulo.

ترتيبها ٦٧ — سُورَةُ ٱلۡمُلۡكِ — آياتها ٣٠

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
تَبَٰرَكَ ٱلَّذِي بِيَدِهِ ٱلۡمُلۡكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ ١ ٱلَّذِي خَلَقَ
ٱلۡمَوۡتَ وَٱلۡحَيَوٰةَ لِيَبۡلُوَكُمۡ أَيُّكُمۡ أَحۡسَنُ عَمَلٗاۚ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡغَفُورُ ٢
ٱلَّذِي خَلَقَ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖ طِبَاقٗاۖ مَّا تَرَىٰ فِي خَلۡقِ ٱلرَّحۡمَٰنِ مِن
تَفَٰوُتٖۖ فَٱرۡجِعِ ٱلۡبَصَرَ هَلۡ تَرَىٰ مِن فُطُورٖ ٣ ثُمَّ ٱرۡجِعِ ٱلۡبَصَرَ كَرَّتَيۡنِ
يَنقَلِبۡ إِلَيۡكَ ٱلۡبَصَرُ خَاسِئٗا وَهُوَ حَسِيرٞ ٤ وَلَقَدۡ زَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ
ٱلدُّنۡيَا بِمَصَٰبِيحَ وَجَعَلۡنَٰهَا رُجُومٗا لِّلشَّيَٰطِينِۖ وَأَعۡتَدۡنَا لَهُمۡ عَذَابَ
ٱلسَّعِيرِ ٥ وَلِلَّذِينَ كَفَرُواْ بِرَبِّهِمۡ عَذَابُ جَهَنَّمَۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ
٦ إِذَآ أُلۡقُواْ فِيهَا سَمِعُواْ لَهَا شَهِيقٗا وَهِيَ تَفُورُ ٧ تَكَادُ تَمَيَّزُ
مِنَ ٱلۡغَيۡظِۖ كُلَّمَآ أُلۡقِيَ فِيهَا فَوۡجٞ سَأَلَهُمۡ خَزَنَتُهَآ أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ نَذِيرٞ ٨
قَالُواْ بَلَىٰ قَدۡ جَآءَنَا نَذِيرٞ فَكَذَّبۡنَا وَقُلۡنَا مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٍ إِنۡ أَنتُمۡ
إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ كَبِيرٖ ٩ وَقَالُواْ لَوۡ كُنَّا نَسۡمَعُ أَوۡ نَعۡقِلُ مَا كُنَّا فِيٓ أَصۡحَٰبِ
ٱلسَّعِيرِ ١٠ فَٱعۡتَرَفُواْ بِذَنۢبِهِمۡ فَسُحۡقٗا لِّأَصۡحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ ١١
إِنَّ ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُم بِٱلۡغَيۡبِ لَهُم مَّغۡفِرَةٞ وَأَجۡرٞ كَبِيرٞ ١٢

1 Barakaay yoono di an eenomi di kañenak koola jáyiyaj joom, ban oo aŋoolenumi ekaan Wanoowan

2 Yan eenomi Yoo étuute ecetey di buroŋab mambi, ekaanuul kafaŋoor ejukey di muyuul afaŋe burok bajake, ban Yoo ékalaami faŋ, di eŋoolen kayanfu máamak.

3 Yoo etuukumi fatiyaraay yáriiŋe si'asamaan futok di sigaba sarembenoore : letujuk baŋonder di batuukerab bati Yo yaakenumi kabonketak búromuko. Kamaat úlaañenul kajukeri bee di bo (batuukerab) manumanj manteer panujuk dó haani bakajener biikun.

4 Púr to, núlaañenul kajukerak kooli uyaas wáriiŋe ugaba : ejukey yooli pánelaañul bee di au faŋi pankaan di kawoolenoor kariiboore di kapuñ.

5 Wóli núsangensangen Fatiyaraay yawaloaay di sificitena, ban nuŋaruso ukaan sinkaam sícesooruma siseetaani (síjinaas sajakutaas). Ban nujoonen bee di so sílaamas sati sambunas sájeekaas.

6 Nen kan umanjumi oone kúyinenut Amansaau ooliil sílaamas sati jahanamaay bee di bukoo : labaŋ yajakutumi !

7 Naapi kubeteni dó, bukoo ejamuyo (jahanamaay) nokoor nen yoo éliil, kama yoo elab .

8 Di ekaaneen beet kajiso mati fuuñ. Naapi kúbetendomi kayooŋ, kuwookenaak kati yo koo eceeŋiil : " manteer kuregutuul mati máataañiam ume?"

9 Di kureg : "kúregolireg mati, nureg kagaajoor, Emitey ewalennuloot waafowaaf, muyuul di éjim yáamak joom".

10 Di kureg : "nen kaaneene nujanjam wan kuregulimi, mba nuwonoowonoor jak letunaameen di kati sambunas sájeekaas."

11 Kusonsoŋ mati bukoo kawoofoor kulakoe. Kati sambunas mátaañi máamak muje'e bee ebajiil.

12 Kan eenomi bukoo kúkolikoli Amansaau ooliil bajukutool, pankuyanfuiil di kubaj bacaam

وَأَسِرُّواْ قَوۡلَكُمۡ أَوِ ٱجۡهَرُواْ بِهِۦٓۖ إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ١٣ أَلَا
يَعۡلَمُ مَنۡ خَلَقَ وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلۡخَبِيرُ ١٤ هُوَ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ
ٱلۡأَرۡضَ ذَلُولٗا فَٱمۡشُواْ فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُواْ مِن رِّزۡقِهِۦۖ وَإِلَيۡهِ ٱلنُّشُورُ
١٥ ءَأَمِنتُم مَّن فِي ٱلسَّمَآءِ أَن يَخۡسِفَ بِكُمُ ٱلۡأَرۡضَ فَإِذَا هِيَ
تَمُورُ ١٦ أَمۡ أَمِنتُم مَّن فِي ٱلسَّمَآءِ أَن يُرۡسِلَ عَلَيۡكُمۡ حَاصِبٗاۖ
فَسَتَعۡلَمُونَ كَيۡفَ نَذِيرِ ١٧ وَلَقَدۡ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ فَكَيۡفَ
كَانَ نَكِيرِ ١٨ أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَى ٱلطَّيۡرِ فَوۡقَهُمۡ صَٰٓفَّٰتٖ وَيَقۡبِضۡنَۚ مَا
يُمۡسِكُهُنَّ إِلَّا ٱلرَّحۡمَٰنُۚ إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَيۡءِۭ بَصِيرٌ ١٩ أَمَّنۡ هَٰذَا ٱلَّذِي
هُوَ جُندٞ لَّكُمۡ يَنصُرُكُم مِّن دُونِ ٱلرَّحۡمَٰنِۚ إِنِ ٱلۡكَٰفِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ
٢٠ أَمَّنۡ هَٰذَا ٱلَّذِي يَرۡزُقُكُمۡ إِنۡ أَمۡسَكَ رِزۡقَهُۥۚ بَل لَّجُّواْ فِي عُتُوّٖ
وَنُفُورٍ ٢١ أَفَمَن يَمۡشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجۡهِهِۦٓ أَهۡدَىٰٓ أَمَّن يَمۡشِي سَوِيًّا
عَلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ ٢٢ قُلۡ هُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَكُمۡ وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمۡعَ
وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَٱلۡأَفۡـِٔدَةَۚ قَلِيلٗا مَّا تَشۡكُرُونَ ٢٣ قُلۡ هُوَ ٱلَّذِي ذَرَأَكُمۡ
فِي ٱلۡأَرۡضِ وَإِلَيۡهِ تُحۡشَرُونَ ٢٤ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلۡوَعۡدُ إِن كُنتُمۡ
صَٰدِقِينَ ٢٥ قُلۡ إِنَّمَا ٱلۡعِلۡمُ عِندَ ٱللَّهِ وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٞ مُّبِينٞ ٢٦

13 Súumuul di jiyof wammi di sísigiruul (kurimak), súumuul di jíyiisuwo, Yoo emamanj faŋ wammi di úsusaw (wooluul).

14 Taŋ buuyoote kámanjaati wan Yoo etuukumi, ban tooke Yoo eŋoolenumi kasanken faŋ ban di emanj fiit kurimak búrom.

15 Yoo ekaanulo yentaamey bee di muyuul, leejiŋoolen jillatuyo : kamaat jijawuyo di mawuŋaam mooluyo (yentaamey) ban di jiri wan esenuumi. Kayitaak kati kacetumi bee di Yo (Emitey).

16 Manteer jibabaj kafium mati panjipak di efokey yan ammi fatiya (Amansaau) aatumi efokuul di yentaamey ?

17 Mba di jibaj kákoli kati panayawuluul sinkaamas ? kaanumojaat, panjimanj buu nigamemi

18 Karunguluumi kusosof mati kagaajoor : bare kujujuk wan ikaaniimi !

19 Manteer kujukut basuwaab fatiyaraay yooliil, mánburaawulemi, di búrongen ulegaaw. Bajut atebebo púr to jaa Abonketaau fanfaŋ. Mati Yoo ejukemi búrom.

20 Ai eenomi jiŋarooŋar jikaan kayooŋ kati kusoojoora kaate kapakenuul púr to Abonketaau faŋ (an eenomi Emitey) ? Káyinenutumi fifiit mati di éjim faŋ koom.

21 Ai aje'emi bee esenuul furiaf fooluul nen Yoo ekate eseney ? Bare koo di kutunteen mankukaan di kájamaati di poop elatey wajakaaw.

22 Ai afaŋe ejuk jak buruŋab, manteer aje'emi násik mba aje'emi nálalo di buŋarab bajoonaab?

23 Ureg Yoo etuukuluumi di ekaan ejamey, di ejukey di sísigiras bee di muyuul. Ban wiikun jilaañeneyo di kasalak.

24 Ureg Yoo ekaanuumi manjimeeŋ di yentaamey. Ban panjilaañ bee di Yo.

25 Di kureg : " wabaatimi ñaa, ney uje'e beet ekaani ?

26 Ureg : " fifiit mati emanjey yooyu di Emitey. Ban ínje Aboñaay ceb neem.

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيٓـَٔتْ وُجُوهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَقِيلَ هَٰذَا ٱلَّذِي
كُنتُم بِهِۦ تَدَّعُونَ ٢٧ قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ ٱللَّهُ وَمَن مَّعِيَ
أَوْ رَحِمَنَا فَمَن يُجِيرُ ٱلْكَٰفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ٢٨ قُلْ هُوَ
ٱلرَّحْمَٰنُ ءَامَنَّا بِهِۦ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ
٢٩ قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَآؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن يَأْتِيكُم بِمَآءٍ مَّعِينٍ ٣٠

ترتيبها ٦٨ — سُورَةُ القَلَمِ — آياتها ٥٢

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

نٓ وَٱلْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ١ مَآ أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ٢
وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ٣ وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ٤
فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ٥ بِأَييِّكُمُ ٱلْمَفْتُونُ ٦ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ٧ فَلَا تُطِعِ
ٱلْمُكَذِّبِينَ ٨ وَدُّواْ لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ ٩ وَلَا تُطِعْ كُلَّ
حَلَّافٍ مَّهِينٍ ١٠ هَمَّازٍ مَّشَّآءٍ بِنَمِيمٍ ١١ مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ
أَثِيمٍ ١٢ عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ ١٣ أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ
١٤ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ١٥

27 Naapi kujukumi (sílaamas) lof, wuulaw wati káyinenutumi woo kabotenoor. Mati pan eregiil “wan jilakomi eceeŋ woowu”

28 Ureg : “nen Emitey ekaaneenaam icet, ínje di kammi di ínje tákon, mba di ébonketoli, kamat ai aje’e beet kapooy kuñoosaak di sílaamas sariemi máamak ?”

29 Ureg : “ Yoo ebonketemi di kabonket kalegen faŋ, wóli Yoo núyinene ban Yoo nufiume leepio, muyuul beet emanj jak alakomi di éjim yalegen”

30 Ureg : “ jijuker nen kaane mumelam muwalowalo yok bee síndenaay dán sánkimi; ai aje’e beet eŋaruluul mumel mati karonden ?”

Esuurat 68

(AL-QALAM)

Fúciikumaaf

Siaaya 52 di ebaje Maka ewaloulo jandi éwuyey yati Mohamad Maka be Medin
Di kareesak kati emitey, di kabonketat káamakak kooluyo

1 Nuun, di fúciikumaaf, yoo di wan kuciikemi.

2 Au (Muhamad), di barakaay yati atai, waaf usofuti.

3 Di fiiti mati pambaj, bee di au bacaam baatut eban.

4 Di fiiti mati au nubabaj kakur káamak kajake fanfaŋ.

5 Pambuujuk, ban bukoo pambikujuk.

6 Ai di muyuul fúkaaf fubanutumi.

7 Di fiiti mati atai (Amansaau) oo afaŋumi manamanje ájimumi biyok ápur di buŋarab boola, ban nafaŋ emanj poop ariibenumi buŋarab ban kúyiisoomi bajakaab.

8 Jakumukaan wan kuregeimi ukaan, bukouku kasofemi walegenaw nen kagaajoor.

9 Bukoo kumaŋeene manureg ukatiil wan eenomi malegen mooli bee di au (ekatiil bo) mati kayanfuoor mambi bukoo citi kukati bo mooliil

10 Ban jakumukaan wan akaliya akautu kakali amaŋe ban nájakaati.

11 An umanje kasankenak koola kujakut ban di kútaañi.

12 An umanjumi oone nápurenepuren bukanak di ekaaney wajakaaw oo akajena, Abuja bukan.

13 Búyejetool bulayenlayen ban oo nápurul di fiil fan an umanjut[1] .

14 Haani kaane nababaj fubaj, di kuñiil juup.

15 Nen kukaraŋool siaayaas sóololi, oo ereg rouru : “ ureg wata naaniŋ”

---

[1] Kareesool Wahid Ibn Al-Mugira

سَنَسِمُهُۥ عَلَى ٱلْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾ إِنَّا بَلَوْنَٰهُمْ كَمَا بَلَوْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا۟
لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا يَسْتَثْنُونَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّكَ
وَهُمْ نَآئِمُونَ ﴿١٩﴾ فَأَصْبَحَتْ كَٱلصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَتَنَادَوْا۟ مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾ أَنِ
ٱغْدُوا۟ عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰرِمِينَ ﴿٢٢﴾ فَٱنطَلَقُوا۟ وَهُمْ يَتَخَٰفَتُونَ ﴿٢٣﴾
أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا ٱلْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَغَدَوْا۟ عَلَىٰ حَرْدٍ قَٰدِرِينَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا
رَأَوْهَا قَالُوٓا۟ إِنَّا لَضَآلُّونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُل
لَّكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾ قَالُوا۟ سُبْحَٰنَ رَبِّنَآ إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقْبَلَ
بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَٰوَمُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا۟ يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا طَٰغِينَ ﴿٣١﴾ عَسَىٰ
رَبُّنَآ أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَآ إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا رَٰغِبُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَٰلِكَ ٱلْعَذَابُ ۖ وَلَعَذَابُ
ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ
﴿٣٤﴾ أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ
لَكُمْ كِتَٰبٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَكُمْ أَيْمَٰنٌ
عَلَيْنَا بَٰلِغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۙ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾ سَلْهُمْ أَيُّهُم
بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ فَلْيَأْتُوا۟ بِشُرَكَآئِهِمْ إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ ﴿٤١﴾
يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

16 Wóli panukaanool fúmanjum di fáculaf fati éñindaay.

17 Wóli nukaaniikaan bugaal bátaañie nen ban ukaanumi buku kati kalaakak nan kukalimi mankoone fati kajom bújom bukoo beet eyim.

18 Tooke kuregut : “ súumujaat di Emitey”

19 Mátaañi mápurulo di Amansaau acilimi di múloul bee di ko (kalaakak) kureem ; bukoo di kamoor .

20 Kalaakak di kulabaŋ koono nen bamuuler , bareeme.

21 Bújomoraay,di kuwonkoor mankoone :

22 “Jíja’aali bee di kalaakak kooluul nen jaat jimammaŋ eyim”

23 Di kúpur kujaw di kubuunoor di móro.

24 “jakunjikat anoosan aleke mananoken dó di funakaf fati jaat.

25 Di kubuuy bukak kooliil kúja’aali, tooke koo di enuurey (ewuley) buku kalekumi, mankusof manteer bukoo kuŋoolene.

26 Nan kujukukomi (kalaakak) di koone : “Wolaal bájime buŋarab”

27 Bare wolaal kapuñ kusofolaa taate faŋ to ! kubotolaabot ejeen.

28 Akóyumiimi di ekaan jak naregiil : “ iregeenutuul jisal Emitey !”

29 Di kureg “kasalak koku di Amansaau oololaal. Olaal balakoe di májakaati”

30 Di kulako kalaañenoor, anooan naane aamu akaane uru ña.

31 Di koone dankaay esofolaasof. Nukaaneenaakaan kúlaputa”

32 Wóli núduwaeene mambi Amansaau óololi ábatul rouru rábajolimi kaan másuume : mati elof Amansaau óololi noom di yo”

33 Rouru ñaa roo eenomi karupulak, bann di fiitiil mati karupulak kati “Alaakiraay” kufaŋe kariyo ; nen lakoeene waaf wan kumanje

34 Man kúkoliaak Emitey oo bee ebaj di yoo,, yan eenomi Amansaau ooliil.
Ufataw wati másuumaam

35 Manteer buku kaŋarumi úyejetaw wooliil kulaañen di Emitey (kumisilimaak) pankukaaniil nokoor di kalaafemi bukanak kubuj ?

36 Waa uwookene ? buuma jikaanemi bagamab eeno ?

37 Mba di jibaj Elíibar yan umanje oone róo jiliikitenemi.

38 38. Ban manteer di kaan róo jibajemi wanoowan wan jimaŋumi.

39 39. Mba di jibaj furim fápurulo di wóli bee di muyuul faje’e bee kapooyuul biyok bee faafunak “Alaakiraay”[1] fan ureguul mati “panusenuul wan jimaŋumi” ?

40 Uceeŋiil (Muhamad) ai di buko aatumi épuk bee di bukoo rouru fiitoofiit.

41 Mba di kubaj mulawaay muceen púr to jaat Emitey. Kamaa di kúŋarul mulawaayiil (simitas sooliil) nen kukankaan bukan kati malegen.

42 Funakaf fan futoboj fuje’emi beet eraj, ban di kooniil kúñup kúriiŋak tentaam, tooke

[1] Funakaf fati bagamab

leekuŋoolen kukaan rouru.

(43) Koo bee kajuker kúsik, kapuñak kuje'e bee éguuyiil. Kulakolako ewonkiil (di dúniyaay) beet eyaey kúriiŋak, nan eenomi kújuju di waataay yacila.

(44) Au ukatom manijooŋoor di kasofumi mati furimaf ufe kagaajoor. Pánuje'etumiil bee ban kumanjut (kútekak).

(45) Niseniisen waati yayaje bee nan ériiŋe, mati macopaam múmbaam kankaan waaf wáliŋe ban di ufiit.

(46) Mba nuceeŋiil bacaam baje'e bee ekaan di buko kuneew kálabie ?

(47) Mba manteer bukoo kumamanj wájukeriitimi wan eenomi ulee to, manteer emanjey ecila yooyu di bukoo, mambi kuciik di au wásuumumi kucila.

(48) Ban ñaa numunten di wan Amansaau ooli (Emitey) asofumi beet ekaan, ban jakum oono nen ati ewoley (Yunus an ewoley eemerumi nákoli) manawonk (Emitey) tooke namerimer aban.

(49) Leteen jaat búkaanum bajake bati Amansaau (Emitey) pankuñookulool, mankubetenool (kukatool)di yentaam yasaye, ban numanje waaf ulee bo, ban rouru bee ekaaneen kapuñ koola

(50) Amansaau oola náfajulool akaan an áamak, ban naŋarool anen di kukaanaak majakaam.

Kan eenomi kúyinenut. Kupanteene kubeti fuya di kajukerak kooliil kajakutumi, nan.

(51) Kujamumi Alukuraaney di kureg : "fiite mati nagonogono !"

(52) (Alukuraaney) let uceen, walet kawoolen di síduniyaasu.

Suurat 69

(AL-HAQQAH)

Malegenam (Alikiyaama), Siaaya 52 : Maka ewaloulo

(1) Malegenam (mati funakaf fati alikiyaama nan uje'emi beet ejuk waafaw búrom wabajumi) maatumi kábaful.

خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۖ وَقَدۡ كَانُواْ يُدۡعَوۡنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ وَهُمۡ سَٰلِمُونَ
(٤٣) فَذَرۡنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلۡحَدِيثِۖ سَنَسۡتَدۡرِجُهُم مِّنۡ حَيۡثُ
لَا يَعۡلَمُونَ (٤٤) وَأُمۡلِي لَهُمۡۚ إِنَّ كَيۡدِي مَتِينٌ (٤٥) أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ أَجۡرٗا فَهُم
مِّن مَّغۡرَمٖ مُّثۡقَلُونَ (٤٦) أَمۡ عِندَهُمُ ٱلۡغَيۡبُ فَهُمۡ يَكۡتُبُونَ (٤٧) فَٱصۡبِرۡ
لِحُكۡمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ ٱلۡحُوتِ إِذۡ نَادَىٰ وَهُوَ مَكۡظُومٞ (٤٨) لَّوۡلَآ
أَن تَدَٰرَكَهُۥ نِعۡمَةٞ مِّن رَّبِّهِۦ لَنُبِذَ بِٱلۡعَرَآءِ وَهُوَ مَذۡمُومٞ (٤٩) فَٱجۡتَبَٰهُ رَبُّهُۥ
فَجَعَلَهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ (٥٠) وَإِن يَكَادُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَيُزۡلِقُونَكَ بِأَبۡصَٰرِهِمۡ
لَمَّا سَمِعُواْ ٱلذِّكۡرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُۥ لَمَجۡنُونٞ (٥١) وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ (٥٢)

ترتيبها ٦٩ — سُورَةُ الحَاقَّةِ — آياتها ٥٢

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ٱلۡحَآقَّةُ (١) مَا ٱلۡحَآقَّةُ (٢) وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحَآقَّةُ (٣) كَذَّبَتۡ ثَمُودُ
وَعَادُۢ بِٱلۡقَارِعَةِ (٤) فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهۡلِكُواْ بِٱلطَّاغِيَةِ (٥) وَأَمَّا
عَادٞ فَأُهۡلِكُواْ بِرِيحٖ صَرۡصَرٍ عَاتِيَةٖ (٦) سَخَّرَهَا عَلَيۡهِمۡ
سَبۡعَ لَيَالٖ وَثَمَٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومٗا فَتَرَى ٱلۡقَوۡمَ فِيهَا صَرۡعَىٰ
كَأَنَّهُمۡ أَعۡجَازُ نَخۡلٍ خَاوِيَةٖ (٧) فَهَلۡ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٖ (٨)

(2) Waa eenomi malegenam maatutumi kabaayi ?

(3) Naregi wan eenomi malegenam maatutumi kabaayi.

(4) Kati Samuud di kati 'Aad kusosof mati kabamiŋak kati Alikiyaama kankaan waaf wabajut kagaajoor.

(5) Kati Samuud buko kawel káamak kubujiil.

(6) Man kati Aad, buko buroŋab booliil érus, yájoobie fanfaŋ ban di ebaj sembbe máamak, eja'alo etingiil buroŋ.

(7) Uru kankaan waaf wan Emitey eleebuliil di eleeb kakajeniiwo, wáriiŋe kuk futok di kugaba di pooop kunak futok di kúfeejiir kasukenoore. Panujuk man kuloebomi kucet nokoor nen mubekel mátoomuloe.

(8) Abu panujuk wacee warinoe di bukoo?

وَجَآءَ فِرۡعَوۡنُ وَمَن قَبۡلَهُۥ وَٱلۡمُؤۡتَفِكَٰتُ بِٱلۡخَاطِئَةِ ٩ فَعَصَوۡاْ رَسُولَ
رَبِّهِمۡ فَأَخَذَهُمۡ أَخۡذَةٗ رَّابِيَةً ١٠ إِنَّا لَمَّا طَغَا ٱلۡمَآءُ حَمَلۡنَٰكُمۡ فِي ٱلۡجَارِيَةِ
١١ لِنَجۡعَلَهَا لَكُمۡ تَذۡكِرَةٗ وَتَعِيَهَآ أُذُنٞ وَٰعِيَةٞ ١٢ فَإِذَا نُفِخَ فِي ٱلصُّورِ
نَفۡخَةٞ وَٰحِدَةٞ ١٣ وَحُمِلَتِ ٱلۡأَرۡضُ وَٱلۡجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةٗ وَٰحِدَةٗ ١٤
فَيَوۡمَئِذٖ وَقَعَتِ ٱلۡوَاقِعَةُ ١٥ وَٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ فَهِيَ يَوۡمَئِذٖ وَاهِيَةٞ
١٦ وَٱلۡمَلَكُ عَلَىٰٓ أَرۡجَآئِهَاۚ وَيَحۡمِلُ عَرۡشَ رَبِّكَ فَوۡقَهُمۡ يَوۡمَئِذٖ ثَمَٰنِيَةٞ
١٧ يَوۡمَئِذٖ تُعۡرَضُونَ لَا تَخۡفَىٰ مِنكُمۡ خَافِيَةٞ ١٨ فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ
كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ فَيَقُولُ هَآؤُمُ ٱقۡرَءُواْ كِتَٰبِيَهۡ ١٩ إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي مُلَٰقٍ
حِسَابِيَهۡ ٢٠ فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ ٢١ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٖ ٢٢
قُطُوفُهَا دَانِيَةٞ ٢٣ كُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ هَنِيٓـَٔۢا بِمَآ أَسۡلَفۡتُمۡ فِي ٱلۡأَيَّامِ
ٱلۡخَالِيَةِ ٢٤ وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِشِمَالِهِۦ فَيَقُولُ يَٰلَيۡتَنِي لَمۡ أُوتَ كِتَٰبِيَهۡ
٢٥ وَلَمۡ أَدۡرِ مَا حِسَابِيَهۡ ٢٦ يَٰلَيۡتَهَا كَانَتِ ٱلۡقَاضِيَةَ ٢٧ مَآ أَغۡنَىٰ
عَنِّي مَالِيَهۡۜ ٢٨ هَلَكَ عَنِّي سُلۡطَٰنِيَهۡ ٢٩ خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ٣٠ ثُمَّ ٱلۡجَحِيمَ
صَلُّوهُ ٣١ ثُمَّ فِي سِلۡسِلَةٖ ذَرۡعُهَا سَبۡعُونَ ذِرَاعٗا فَٱسۡلُكُوهُ ٣٢ إِنَّهُۥ
كَانَ لَا يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ ٱلۡعَظِيمِ ٣٣ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلۡمِسۡكِينِ ٣٤

9 Firauna di karunguloomi dúniya, di sísukas sáyiisimi di kukajen (sísuk sigaba sati bukanakk kati Anabiyoŋau (AKDE)) kuja'alojaw dúniya mankookene mukaanaay majakut

10 Ban di kukat ekaan wan Aboñaayau ati Amansaau ooliil aregiimi kukaan. Ñaa nasofiil cak !

11 Wóli utebuumi di busaanaab (bati Nuha) nan mumelam muŋoolulomi yok mumaŋ ewuuujuul.

12 Mambikaan kawoolenuul, kawoolen kan umanje oone kawos kamanje kamaŋe waaf kusofeko di wan kujamumi, kuje'e beet esofuwo.

13 Nanoosan kábiilak kuliti kalita kákon.

14 Ban yentaamey di kuwaalak di kutebeni kufumo ñákon púr to di kujojeni tin tákon

15 Funakaf fucila noo eenomi funakaf fati fupinaf.

16 Asamaaney nounu bee kajiso ban di eref funakaf fucila.

17 Ban simaleekaas bee ejuum di ufeefaw wooluyo (asamaaney) fulay sooni futok di sibaaciir di so di sirooko élakoumaay yati Jáyiyaj jati Aamansaau ooli (au Muhamad) di funakaf fucila.

18 Funak fucila bee kápurenul anooan burokab boola, mambijijuki wanoosan, di éliibarey yooli pánkuyiisiwo.

19 Anoosan kusenumi ékitaabaay yoola di kañenool kárirak; oo beet ereg : " ihi jikaraŋ ékitaabaay yúmbaam" !

20 " Injé nifiumenfium mati panitook dó bacaamab búmbaam"

21 Acila bee kalako di buroŋ básuume.

22 Di " kafat" 'bukink), fatiya .

23 Muriam mati ko di muwalo mulof (kati dóo.

24 "jiri ban di jiraan súum, mati wan jirokulomi di kunakak kawujumi (di dúniyaay).

25 Man an eenomi kusenoosen ekitaabaay yoola di kañenool kamayak oo bee ereg táañitaañi beri ínje ! teemeen di ínje , jakumbikuseneenom ekitaabaay yúmbaam"

26 "Ban jakumbi imanjeen burokab búmbaam"

27 " Háaj ! nimaŋeenen (ecetom etooŋand) ekaaneen yálamukaay" (jakumiyitoeen Alakira).

28 "Fubajom funafautom"

29 "Fujuumom fukañokaño fukatom bo"

30 "Jisofool ban di jiloopool kumerak"

31 "Ban di jinokenool di sambunas (sájeekumi fanfaŋ)

32 Ban, di jikaanool ñiwujañdi kaneew seseen ñabaake eleekey bee di kusinkak (wáriiŋe bukan kúfeejiir di uñen)

33 Mati oo áyieneneenut Emitey yan eenomi eruruuk.

34 Ban ákaaneriit man kusen ásukateenau ari.

35 Jaat, abajut apaalaay taate (aate kapakenool).
36 Muri muceen, mubajut púru to jaat múpuunam di wakañomi uput.
37 Kuceen kootut furiwo, nen kakaanumi burok bákojie (di dúniyay).
38 Aá ! haani nikallie di wan jijukumi.
39 Di poop wan jijukutumi.
40 Mati Alukuraaney kankaan furim fan Aboñaay áamak an kuboñulo asanken.
41 Lee kasanken kati ájaloora wiikun jíyinene (káyinenak kooluul kujuupout).
42 Ban poop lee kasanken kati awaasena, wiikun jiwooloemi.
43 Kankaan furim fawaloulo di acilumi sentaamas di si'asamaanas búrom.
44 Nen atuukeene kurim ásenoli kasanken (furim) ban jaat nareg di wóli fúpurulo.
45 Wóli bee esofeenool di kañenool kárir.
46 Ban numiineen oo katiiraak káje'etumemi fásimaf bee di ésigirey.
47 Ban lee bajeen di muyuul anoosan aŋoolene apooyool .
48 Malegen, roo kankaan kawoolen bee di kúkoliaak Emitey, kukaana jak.
49 Wóli fifiit mati numamannj babaj di muyuul kasofe rouru nen kagaajoor(Alukuraaney.
50 Di fíitoli mati moomu pambikaan esof efayen (ereg imanjeene) bee di káyinenutumi (kukaafiraak).
51 Ban roo kankaan malegen faŋ maraje.
52 Wootoo uruuken kareesak kati Amansaau acilimi.

Suurat
70 (AL-MAA'ARIJ)

Uŋaraw wati eja'ay bee Fatiya. Siaaya 44 ebaje ; Maka ewaloulo

1 Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak. Babaj aceeŋa aceeŋe sílaam sbilut kabaayi (bee di bukoo).

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٦﴾ لَا يَأْكُلُهُ
إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿٣٧﴾ فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾
إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾
وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَوْ
تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا
مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى
الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

ترتيبها ٧٠ — سُورَةُ الْمَعَارِجِ — آياتها ٤٤

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾ مِنَ
اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾ تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي
يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾ فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾
إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾ وَنَرَاهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾ يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ
﴿٨﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾ وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾

2 [Sílaam sacila] bee di káyinenuutumi (kukaafiraak); ban anoosan letaŋoolen apangenso.
3 [Sílaam] saje'e bee kájawumul di Emitey yacilumi uŋaraw wati eja'ay bee fatiyaraay.
4 Simaleekaas di Yuutey (yalakomi Jibiriin) kañito bee di Yo di funakaf fan umanje kapiyaak koolufo butum simit sáriiŋe wúli bukan kugaba di uñen.
5 Umuuten kama kamuuten kajake.
6 Buko kujukuso (sílaamas) lói.
7 Wóli nujukuso lof.
8 Funakaf fan asamaaney eje'emi bee kanokoor nen babuwoer bati mulap.
9 Kuwaalak di kunokoor nen bufalab.
10 Funakafa an letaceeŋ apaalool (buu kaane) ?

يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ﴿١١﴾
وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ﴿١٣﴾ وَمَن فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ ﴿١٤﴾ كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ ﴿١٥﴾ نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ ﴿١٦﴾ تَدْعُوا
مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٧﴾ وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ ﴿١٨﴾ ۞ إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا
﴿١٩﴾ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ﴿٢٠﴾ وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾ إِلَّا
الْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾ الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٢٣﴾ وَالَّذِينَ فِي
أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٤﴾ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ
بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٢٦﴾ وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾ إِنَّ عَذَابَ
رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ﴿٢٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾ إِلَّا عَلَىٰ
أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾ فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ
ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٣١﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ
﴿٣٢﴾ وَالَّذِينَ هُم بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ ﴿٣٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ
﴿٣٤﴾ أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾ فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ
﴿٣٦﴾ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾ أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ
أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾ كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

(11) Haani mankujukooremi an di apaalool, álaputaau bee emaŋeen aŋareen kuñoolool atit (acaam) di sílaamas sati sambunas dán kootumi enenool,

(12) Di aseekool, di poop atiool.

(13) Haani poop kayooŋak koola kan umanjumi oone koo kugoogenool.

(14) Di poop wanoowan wammi di yentaamey búrom ban di uŋoolen upakenool.

(15) Haani ko ! Yoo [Jahanamaay] kankaan sambun sáamak.

(16) Saje'e bee kápuren kapongolak kati fúkaaf.

(17) Soo beet ewonk an eenomi nakatekat búsol, ban najaw akat bo [kawonkak kati Emitey].

(18) Najojen [fubajaf], anen di waaf (báwuleriit)

(19) Anau natuukulituuk di máwulaati majakut.

(20) Nanoosan mátaañaam mubajool, oo kabotenoor fanfaŋ.

(21) Nanoosan másuume muñookool [nábatul] akaan alata.

(22) Púr to, kan eenomi bukoo kúsaliya.

(23) [bukoo] kan eenomi kúsaliyesali funakoofunak.

(24) [koo] kan fubajaf fooliil fulakomi malegen, kaatumi kápuren dó jakaay.

(25) Bee di ala'au di poop ásukateenau.

(26) Kan umanjumi oone koo kúfiumumi mati funakaf fati kayitaak (Alikiyamaay) waaf waje'e beet ebaj.

(27) [koo] kan umanjumi oone kúkolikolli sílaamas sati sambunas san Yaciliimi eneniimi.

(28) Ban fifiit mati sílaamas sati sambunas Yaciliimi kubajut kapooy kati jakumbi kubajo.

(29) [koo] kan eenomi kusosof di kabuuñaak kati kaŋaak kooliil.

(30) Púr to, eja'ay bee di kuseekak kooliil di pooop kumiikeelak kooliil, too ñaa leekulobeeniil. Man kan umanjumi oone bukoo kariiben kásuumak kooliil man kuyoolo ekaan rouru ran

(31) Emitey eregiimi bukouku kucila koo eenomi kukaanaak wajakutaaw.

(32) [koo(kakaanemi jak) kútiyaarak] kan umanjumi kupooyepooy jak wan kuseneiimi benen di kukaan jak wan kuregeiimi mati beet ekaanuwo.

(33) Ban poop di kuŋoolen káseedaak malegenam man kujukemi.

(34) Kan umanjumi poop mati kusofesof kásalaak.

(35) Kouku kucila pankuyiteniil kayiten kati kabuuñaail di kutiŋ "Ufataw" wait "Arijanaay"

36 Kan eenomi kúyinenut, waa usofiil kamaat, beet kábaakenul sikondoor bee di au ?
37 Mánkupurumulo kárir di poop di kamay uyooŋ koom di éjo’ol di kújo’ol (di móro)
38 Anoosan di bukoo namammaŋ mambi kukatool mananoken di “Kafatak” kati úsuumaw wáamakaw ?
39 Injé nituukuliituuk di wan[1] kumanje [kuban]
40 Haani ko ! nikalikali, di Amansaau acilumi ban burabemi mati ínje niŋooleŋŋoolen.
41 Upúreniil mánuŋarul kuceen kafaŋiil unen to ban waaf letuŋoolen úpurenoli di ekaaney mo.
42 Au ukatiil mankufaŋ mankunokene (di éjimey), di kúraari yok kúriiŋ funakaf fan kulobiimi,
43 Funakaf fan kuje’emi beet épurul galab di kuyaakak nokoor nen bukoo kamundoor bee di kuwaak sínaataas sooliil.
44 Koo bee kajuker kúsik, kapuñak di kuŋoobeniil. Funakaf fucila foo kulakomi eregiil.

Suurat 71

(NUH)

Nuha : Siaaya 28 ebaje;, Maka ewaloulo

1 Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo kan eŋoolene kabonket faŋ Niboñuloboñ Nuha bee di bukanak koola manaregiil : “ [jaw úyiis bukanak kooli jandi sílaam sátaañie sitookuliil.
2 [nan ríiŋumi] nareg : “ muyuul bukanom, ínje áyiisenauul alegen.
3 Jikob Emitey ban jaat di jíkoli yo, di jiriiben wan ereguumi.
4 “ Di eyanfu’uul síjunubaas sooluul; di esenuul ewaati yan joote emanj ériiŋey yooluyo. Bare waataay yan Emitey esenumi

[1] Kapor, di poop kasot

فَلَآ أُقۡسِمُ بِرَبِّ ٱلۡمَشَٰرِقِ وَٱلۡمَغَٰرِبِ إِنَّا لَقَٰدِرُونَ ٤٠ عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيۡرٗا مِّنۡهُمۡ
وَمَا نَحۡنُ بِمَسۡبُوقِينَ ٤١ فَذَرۡهُمۡ يَخُوضُواْ وَيَلۡعَبُواْ حَتَّىٰ يُلَٰقُواْ يَوۡمَهُمُ ٱلَّذِي
يُوعَدُونَ ٤٢ يَوۡمَ يَخۡرُجُونَ مِنَ ٱلۡأَجۡدَاثِ سِرَاعٗا كَأَنَّهُمۡ إِلَىٰ نُصُبٖ يُوفِضُونَ
٤٣ خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۚ ذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمُ ٱلَّذِي كَانُواْ يُوعَدُونَ ٤٤

ترتيبها ٧١ — سُورَةُ نُوحٍ — آياتها ٢٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِنَّآ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦٓ أَنۡ أَنذِرۡ قَوۡمَكَ مِن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَهُمۡ
عَذَابٌ أَلِيمٞ ١ قَالَ يَٰقَوۡمِ إِنِّي لَكُمۡ نَذِيرٞ مُّبِينٌ ٢ أَنِ ٱعۡبُدُواْ
ٱللَّهَ وَٱتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ ٣ يَغۡفِرۡ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمۡ وَيُؤَخِّرۡكُمۡ
إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمًّىۚ إِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُۚ لَوۡ كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ
٤ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوۡتُ قَوۡمِي لَيۡلٗا وَنَهَارٗا ٥ فَلَمۡ يَزِدۡهُمۡ دُعَآءِيٓ إِلَّا
فِرَارٗا ٦ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوۡتُهُمۡ لِتَغۡفِرَ لَهُمۡ جَعَلُوٓاْ أَصَٰبِعَهُمۡ
فِيٓ ءَاذَانِهِمۡ وَٱسۡتَغۡشَوۡاْ ثِيَابَهُمۡ وَأَصَرُّواْ وَٱسۡتَكۡبَرُواْ ٱسۡتِكۡبَارٗا
٧ ثُمَّ إِنِّي دَعَوۡتُهُمۡ جِهَارٗا ٨ ثُمَّ إِنِّيٓ أَعۡلَنتُ لَهُمۡ وَأَسۡرَرۡتُ
لَهُمۡ إِسۡرَارٗا ٩ فَقُلۡتُ ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارٗا ١٠

nanoosan ériiŋe letepumeni [bee nicee] teemeen jaat jimanjemmanj.
5 Nareg (oo Nuha) : “ínje niwowonk kayooŋak kúmbaam fuk di balay”
6 “bare benenutiil waceen púrum to jaat eteyom ceb”
7 “Injé, nanoosan niwonkuliil mambi ubonketiil, koo eŋar kusinkak kooliil mankulook uwosaw wooliil, ban di kuŋar újupaaw wooliil mánkuguuyoor ; di kukaan to májamaataam, di kuruukalenoor fanfaŋ”
8 “Nan púrutomi, niwonkiil “Jaharay (kajom)”
9 Ban níyiiseniil fácul bukanak, ban nilaañ íyiiseniil di “sutura”
10 “Iregiil jiñes kayanfuak kati aciluumi mati oo naŋooleŋŋoolen kayanfuak máamak”

يُرْسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا ﴿١١﴾ وَيُمْدِدْكُم بِأَمْوَٰلٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَل
لَّكُمْ جَنَّٰتٍ وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَٰرًا ﴿١٢﴾ مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾
وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾ أَلَمْ تَرَوْا۟ كَيْفَ خَلَقَ ٱللَّهُ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ
طِبَاقًا ﴿١٥﴾ وَجَعَلَ ٱلْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ ٱلشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾
وَٱللَّهُ أَنۢبَتَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ
إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾ وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾ لِّتَسْلُكُوا۟ مِنْهَا
سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾ قَالَ نُوحٌ رَّبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِى وَٱتَّبَعُوا۟ مَن لَّمْ يَزِدْهُ
مَالُهُۥ وَوَلَدُهُۥٓ إِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾ وَمَكَرُوا۟ مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾ وَقَالُوا۟
لَا تَذَرُنَّ ءَالِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ
وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾ وَقَدْ أَضَلُّوا۟ كَثِيرًا ۖ وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا ضَلَٰلًا ﴿٢٤﴾
مِّمَّا خَطِيٓـَٰٔتِهِمْ أُغْرِقُوا۟ فَأُدْخِلُوا۟ نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا۟ لَهُم مِّن دُونِ
ٱللَّهِ أَنصَارًا ﴿٢٥﴾ وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى ٱلْأَرْضِ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ
دَيَّارًا ﴿٢٦﴾ إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا۟ عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوٓا۟ إِلَّا فَاجِرًا
كَفَّارًا ﴿٢٧﴾ رَّبِّ ٱغْفِرْ لِى وَلِوَٰلِدَىَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِىَ
مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا تَبَارًۢا ﴿٢٨﴾

(11) “mambi aboñumuluul fatiya kalub kajuupoe”

(12) “mambi ameŋenuul fubaj di kuñiil; nakaan “ufat” di úteyum mumel bee di muyuul”

(13) “Waa woom di muyuul waje’e beet ekaan leejibuuña EMitey nen man senumi eeno,”

(14) “Ban nateepuuteep di uyaas wariiboore.

(15) Manteer jijukut buu Emitey eteepumi ‘siasamaanas” sáriiŋe futok di sigaba sarembenoore,

(16) Di Eŋar fuleeŋaf ekaan “wuŋ” di so (si’asamaanas), di Eŋar poop banakab ekaan eficitena.

(17) [Yoo] Emitey, eliilenuumi[1] tentaam nen kaliilak kati búbaarab.

(18) Ban panelaañenuul bee dó (tentaam) mambi épurenuluul benen di kápuren kalegen.

(19) Emitey eŋaŋar yentaamey ekaanuul kabasa.

(20) Mambijiriiben dó (di yentaamey) uŋar wawuŋe di ujuupo .

(21) Nuha nareg : “ au ataom acilammi, bukoo kulalat wan iregiimi mankuriiben an eenomi fubajool di kuñoolool leekubenenool wuceen púr to jaat kagumbulool cebuko.

(22) Di kuŋar kabuntoor káamak kukaan to.

(23) Di kureg :” jakunjikaten sínaataas sooluul, ban jakumbijikat bo Wadda di Suwaa, di Yaguus, Ya’uuk, di Nasra[2].

(24) [sínaataas sicila] síjimenjimen kajuupoe. Kulaafaak jakumbuubeneniil wuceen púr to éjimey.

(25) Di búkaanumab bati wajakutaaw wan kulakomi ekaaney, pankumereni ban di kunoonetumi di sambun. Leekubaj apakena kaanutujaat Emitey.

(26) Nuha nareg : “ Amansaau úmba, jakumukat tentaam haani ákon di káyinenutumi.

(27) Au ukatiil, koo bee kájimen kukobaak kooli, ban koo beet ebaj kuñiil kaje’e beet ekaan kóji, bann léekuyineni haani mo.

(28) Ataom “ubonketom”, ínje di kubajaom, di kúyinenaak kanokenumi síndaay yúmbaam. Ban jakumubenen kulaafaak (kúlaputaak) uceen, púr to jaat ekaaniil mankufoota .

[1] Biriŋ di anau átiyaarau an eenomi Adama ; abajolaami

[2] Uŋar wájawume soosu búrom sínaati

سُورَةُ الجِنِّ

ترتيبها ٧٢ — آياتها ٢٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلۡ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ ٱسۡتَمَعَ نَفَرٞ مِّنَ ٱلۡجِنِّ فَقَالُوٓاْ إِنَّا سَمِعۡنَا قُرۡءَانًا
عَجَبٗا ﴿١﴾ يَهۡدِيٓ إِلَى ٱلرُّشۡدِ فَـَٔامَنَّا بِهِۦۖ وَلَن نُّشۡرِكَ بِرَبِّنَآ أَحَدٗا ﴿٢﴾
وَأَنَّهُۥ تَعَٰلَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا ٱتَّخَذَ صَٰحِبَةٗ وَلَا وَلَدٗا ﴿٣﴾ وَأَنَّهُۥ كَانَ
يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى ٱللَّهِ شَطَطٗا ﴿٤﴾ وَأَنَّا ظَنَنَّآ أَن لَّن تَقُولَ ٱلۡإِنسُ
وَٱلۡجِنُّ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗا ﴿٥﴾ وَأَنَّهُۥ كَانَ رِجَالٞ مِّنَ ٱلۡإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٖ
مِّنَ ٱلۡجِنِّ فَزَادُوهُمۡ رَهَقٗا ﴿٦﴾ وَأَنَّهُمۡ ظَنُّواْ كَمَا ظَنَنتُمۡ أَن لَّن يَبۡعَثَ
ٱللَّهُ أَحَدٗا ﴿٧﴾ وَأَنَّا لَمَسۡنَا ٱلسَّمَآءَ فَوَجَدۡنَٰهَا مُلِئَتۡ حَرَسٗا
شَدِيدٗا وَشُهُبٗا ﴿٨﴾ وَأَنَّا كُنَّا نَقۡعُدُ مِنۡهَا مَقَٰعِدَ لِلسَّمۡعِۖ فَمَن
يَسۡتَمِعِ ٱلۡأٓنَ يَجِدۡ لَهُۥ شِهَابٗا رَّصَدٗا ﴿٩﴾ وَأَنَّا لَا نَدۡرِيٓ أَشَرٌّ أُرِيدَ
بِمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ أَمۡ أَرَادَ بِهِمۡ رَبُّهُمۡ رَشَدٗا ﴿١٠﴾ وَأَنَّا مِنَّا ٱلصَّٰلِحُونَ
وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَۖ كُنَّا طَرَآئِقَ قِدَدٗا ﴿١١﴾ وَأَنَّا ظَنَنَّآ أَن لَّن نُّعۡجِزَ
ٱللَّهَ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَن نُّعۡجِزَهُۥ هَرَبٗا ﴿١٢﴾ وَأَنَّا لَمَّا سَمِعۡنَا ٱلۡهُدَىٰٓ
ءَامَنَّا بِهِۦۖ فَمَن يُؤۡمِنۢ بِرَبِّهِۦ فَلَا يَخَافُ بَخۡسٗا وَلَا رَهَقٗا ﴿١٣﴾

Suurat 72

(AL-JINN)

yati "síjinnaas siaaya 28 ebaje, Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

(1) Ureg: " furim (kasanken) fápurulo di Emitey bee di ínje mati kayooŋ kati síjinne balakoe kajanten kakaraŋak kúmba (Alukuraaney) kásuume, ban di sireg : "Olaal nujamaajam bakaraŋer Alukuraan básuume.

(2) Báje'etume bee di mukaanaayam majakaam, núyinenaabo, ñaa letunaamenaal anoosan di acilolaami.

(3) Malegen Amansaau oololaal kasalak kulako di oo mati Ataaolaal abajut ariiboora (aseek), ebaujut añiil !

(4) Esoŋey yóololi Ibiliisa) balakoe ereg waaf wabajut di Emitey.

(5) Wóli basofeene mati anau di éjinnaay leekuŋoolen kureg di Emitey, kagaajoor.

(6) Ban bajeene di bukanak kan umanjoone kuñesñes kapooy di síjinna síniine kanaame di síjinnaas. Koo mátaañiam mubenenoe di bukoo kucila .

(7) Koo basofeene mati Emitey leteroŋen bukanak nen man muyuul jisofeenumi.

(8) Wóli baje'e yok ulof asamaaney (ulofen asamaaney), beet éjamul furim nutookuyo manemeeŋe kupooya kati sembe di poop sípumben sati suutas.

(9) Wóli naaniŋ ejaw ulako bo (di asamaaney) bee kajanten[1]. Iñame éjinneoojinne amaŋe bee kajanten yoo bee took bo sípumben suut san kuje'e bee eleebuyo.

(10) Wóli umanjut manteer kumammaŋ wajakut bee di kammi di yentaamey. Mba Ataiil amaŋe éyiisiil buŋar balegen.

(11) Babaj di wóli síjinne sakaane majake,di baj poop sákaanerit wajake. Uyooŋ wameeŋe wanaamut buŋar ulakoe di wóli.

(12) Wóli basofeene mati letuŋoolen uwalen sembaas sati Emitey di yentaamaraay. Ban poop letuŋoolen uwalen sembaas sati Yo di eteyuyo.

(13) Nan ujamumi káyiisenak kati buŋarab balegenab, noo ñaa núyinenkomi, aapi áyinenumi ataool létakoli kagumbul bacaam mba éroog.

---

[1] Musanaam mati simaleekaas

وَأَنَّا مِنَّا ٱلْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا ٱلْقَٰسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُو۟لَٰٓئِكَ
تَحَرَّوْا۟ رَشَدًا ﴿١٤﴾ وَأَمَّا ٱلْقَٰسِطُونَ فَكَانُوا۟ لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾
وَأَلَّوِ ٱسْتَقَٰمُوا۟ عَلَى ٱلطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَٰهُم مَّآءً غَدَقًا ﴿١٦﴾ لِّنَفْتِنَهُمْ
فِيهِ ۚ وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِۦ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾ وَأَنَّ
ٱلْمَسَٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾ وَأَنَّهُۥ لَمَّا قَامَ عَبْدُ ٱللَّهِ
يَدْعُوهُ كَادُوا۟ يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾ قُلْ إِنَّمَآ أَدْعُوا۟ رَبِّى وَلَآ أُشْرِكُ
بِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٠﴾ قُلْ إِنِّى لَآ أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾ قُلْ إِنِّى
لَن يُجِيرَنِى مِنَ ٱللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِۦ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾ إِلَّا بَلَٰغًا
مِّنَ ٱللَّهِ وَرِسَٰلَٰتِهِۦ ۚ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَإِنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ
خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ﴿٢٣﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوْا۟ مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ
مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾ قُلْ إِنْ أَدْرِىٓ أَقَرِيبٌ
مَّا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُۥ رَبِّىٓ أَمَدًا ﴿٢٥﴾ عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ فَلَا
يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَنِ ٱرْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُۥ
يَسْلُكُ مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِۦ رَصَدًا ﴿٢٧﴾ لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا۟
رِسَٰلَٰتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَىْءٍ عَدَدًۢا ﴿٢٨﴾

(14) Babaj di wóli kan umanje kumisilime, di poop, kan umanje kukaana majakut. Kan kátuubumi, koo eenomi kañesumi buŋarab bajakaab.

(15) Man kan eenomi kujakut, koo bee kalako uyaaj wati jahanamaay.

(16) Man kan eenomi kukaana majakut, koo bee kalako múyabenuma sambun sati jahanamaay

Teemeen kuŋareŋŋar buŋarab balegenab, ínje karaaneneeniil mumel majuupoe.

(17) Mambi ikaaniil táañi di mo. Anoosan ábatulomi akat bo kawoolenak kati Amansaau akiloomi, pambi íje'etumool bee di sílaam sáje'eriit bee ekat kabeneno.

(18) Simisiraas ekobey Emitey sikaani beet, jakumbijiwonk ró (karees kati) aceen jibenen to Emitey.

(19) Naapi amiikeelau ati Emitey (Muhammad) ayitomi bee elawuyo, soo (síjinnaas) di síyitoul bee di oo.

(20) Ureg : "ínje Amansaau akilammi cebool; nije'e beet ewonk, letibene to di oo anoosan "

Ureg: "ínje iyeekenut waapi iŋar manikaanuul mátaañie mba waapi ukaanuul bukan kulegen kájimut".

(21) Ureg : "ínje an aŋoolenut apakenom di Emitey,

(22) Ban pooop letijuk fugoogo falet Yo

(23) Púr to jaat kúboñ kápurulo di Emitey di "eleetar" yati Yo. Anoosan alatumi wan Emitey di Aboñaayau kuregumi, oo sambunas sati jahanamaay bee di oo, ban oo bee kalako dó bándoor,

(24) Ban naapi kujukumi wan kuregumi bee ekaaniil, koo bee emanj bukei kapakenak kufaŋumi mankuyiikunoe (kuwaloe) ban poop bukei kufaŋe mankumeeŋut.

(25) Ureg: " imanjut manteer wan kuregumi bee ekaanul ulolof mba di kaan Amansaau úmba abile aŋar akaan ewaati yan bukanak kuje'e beet emanj.

(26) Yoo yamanjumi wájukeriitimi. Eyíiseriit wárajeriitimi.

(27) Púr to an umanjumi oone Emitey esenool manalako di kuboñaayak, an eenomi Emitey bakaane mankupooya kurungool di kuriibenool.

(28) Mambeemanj manteer buko báriiŋene kúboñak kati Amansaau akiliimi. Yoo bamanje wammi di bukoo ban di emanj wanoosan butum buu.

Suurat 73

(AL-MUZZAMIL)

águuyoorumi (áfimenoorumi (Muhammad))

Siaaya 20 ebaje, di éwaloul Maka

1 Au ‘Muhammad) águuyoorumi.

2 Uyito nounu di fukaraaf[1] yok rino to wiikun kamoorak

3 Wáriiŋe tutoorraay yati fo (fukaraaf) mba nugumbul (tutooraay) wiikun.

4 Mba nubenen (tutooraay) yati fo, manukaraŋ Alikuraaney set kakaraŋ kanafae ban di kujak

5 Injé beet eregi furim fálabiye.

6 Kásalaak kati fukaraay kufaŋe ejak bee di kakaraŋak di kabebenak búyajejetab, kakaraŋak jak mati au (Muhammad), tulaaraay bee kalako ekaan urok wabaake .

7 Uwonk kareesak kati acilimi. Nuteb haajaay fooli ulaañen di Yoo faŋ.

8 Yacilimi ban banakab búpurumeuumi di ban búloemi. Bajut emit (yiceen) púr to Yoo ceb.

9 Nuŋaruyo ukaan apooya (ooli)

10 Nnumuuten di wan kusankenemi ban núloi’iil di káloi kajake.

11 Ban jaat nukatom (manijooŋoor) di bukaaku kasofumi mati wan uregeiimi kagaajoor ban di kuwooken fubajaf banujaat, nugumbul sílaamas di bukoo.

12 Ninennen ñiwuj ñálabie di sambun sáamak (bee di bukoo) .

13 Di muri masof émerumey di poop sílaam sarie faŋ .

14 Funakaf faapi yentamaraay di kuwaalak sije’emi bee kálinliŋoor ; kuwaalak pankunokoor nen fujooñ fati mof fayiisoore.

سُورَةُ المُزَّمِّل — ترتيبها ٧٣ — آياتها ٢٠

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمُزَّمِّلُ ١ قُمِ ٱلَّيۡلَ إِلَّا قَلِيلٗا ٢ نِّصۡفَهُۥٓ أَوِ ٱنقُصۡ مِنۡهُ قَلِيلًا
٣ أَوۡ زِدۡ عَلَيۡهِ وَرَتِّلِ ٱلۡقُرۡءَانَ تَرۡتِيلًا ٤ إِنَّا سَنُلۡقِي عَلَيۡكَ قَوۡلٗا
ثَقِيلًا ٥ إِنَّ نَاشِئَةَ ٱلَّيۡلِ هِيَ أَشَدُّ وَطۡـٔٗا وَأَقۡوَمُ قِيلًا ٦ إِنَّ لَكَ فِي
ٱلنَّهَارِ سَبۡحٗا طَوِيلٗا ٧ وَٱذۡكُرِ ٱسۡمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلۡ إِلَيۡهِ تَبۡتِيلٗا ٨
رَّبُّ ٱلۡمَشۡرِقِ وَٱلۡمَغۡرِبِ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَٱتَّخِذۡهُ وَكِيلٗا ٩ وَٱصۡبِرۡ
عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَٱهۡجُرۡهُمۡ هَجۡرٗا جَمِيلٗا ١٠ وَذَرۡنِي وَٱلۡمُكَذِّبِينَ
أُوْلِي ٱلنَّعۡمَةِ وَمَهِّلۡهُمۡ قَلِيلًا ١١ إِنَّ لَدَيۡنَآ أَنكَالٗا وَجَحِيمٗا ١٢
وَطَعَامٗا ذَا غُصَّةٖ وَعَذَابًا أَلِيمٗا ١٣ يَوۡمَ تَرۡجُفُ ٱلۡأَرۡضُ وَٱلۡجِبَالُ
وَكَانَتِ ٱلۡجِبَالُ كَثِيبٗا مَّهِيلًا ١٤ إِنَّآ أَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡكُمۡ رَسُولٗا شَٰهِدًا
عَلَيۡكُمۡ كَمَآ أَرۡسَلۡنَآ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ رَسُولٗا ١٥ فَعَصَىٰ فِرۡعَوۡنُ ٱلرَّسُولَ
فَأَخَذۡنَٰهُ أَخۡذٗا وَبِيلٗا ١٦ فَكَيۡفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرۡتُمۡ يَوۡمٗا يَجۡعَلُ
ٱلۡوِلۡدَٰنَ شِيبًا ١٧ ٱلسَّمَآءُ مُنفَطِرُۢ بِهِۦۚ كَانَ وَعۡدُهُۥ مَفۡعُولًا ١٨
إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذۡكِرَةٞۖ فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلًا ١٩

15 Niboñuloboñ bee di muyuul Aboña mámbaaseediyauul, nen poop maniboñeenulomi Aboña bee di Firaawuna.

16 Firaawuna náyinenaati Aboñaayau, nasofool cak ! di esof yati sembe.

17 Buu jije’e beet ekaan manjipak di (Emitey)

18 Nen jíyinenut funakaf fákoleniaaf faje’emi bee ekaan kuñiilak kufinet [**funak**] asamaney eje’e bee kajiso?

19 Wan aregumi woo uje’emi beet ebaj.

[1] (bee kásali)

۞ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ ٱلَّيْلِ وَنِصْفَهُۥ وَثُلُثَهُۥ وَطَآئِفَةٌ
مِّنَ ٱلَّذِينَ مَعَكَ ۚ وَٱللَّهُ يُقَدِّرُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ ۚ عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ فَتَابَ
عَلَيْكُمْ ۖ فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ ۚ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ ۙ
وَءَاخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِى ٱلْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ ۙ وَءَاخَرُونَ
يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۚ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟
ٱلزَّكَوٰةَ وَأَقْرِضُوا۟ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ
عِندَ ٱللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا ۚ وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌۢ ٢٠

ترتيبها ٧٤ — سُورَةُ المُدَّثِّر — آياتها ٥٦

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ ١ قُمْ فَأَنذِرْ ٢ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ٣ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ٤
وَٱلرُّجْزَ فَٱهْجُرْ ٥ وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ ٦ وَلِرَبِّكَ فَٱصْبِرْ ٧
فَإِذَا نُقِرَ فِى ٱلنَّاقُورِ ٨ فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ٩ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ
غَيْرُ يَسِيرٍ ١٠ ذَرْنِى وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ١١ وَجَعَلْتُ لَهُۥ مَالًا
مَّمْدُودًا ١٢ وَبَنِينَ شُهُودًا ١٣ وَمَهَّدتُّ لَهُۥ تَمْهِيدًا ١٤ ثُمَّ يَطْمَعُ
أَنْ أَزِيدَ ١٥ كَلَّآ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ لِءَايَٰتِنَا عَنِيدًا ١٦ سَأُرْهِقُهُۥ صَعُودًا ١٧

(20) Ure kankaan kawoolen. Aapi amaŋumi, naŋar buŋar baje'e bee di Amansaau aciloomi Acilimi namamanj fanfaŋ mati au (Muhammad), núsaliesali wáriiŋut útingum ugaba úfeejiten kásalaak) faŋaaf fooli wati fukaraaf, mba wáriiŋe tutooraay yati fo, mba wáriiŋe kajis kákon kati kaamumi di au. Emitey bakaanulo fukaraay dib ala'ab. Emanj léejisali fukaf búrom fo, moo kiimi di eyanfu'uul. Di jikaraŋ wan jiŋoolenumi jikaraŋ di Alikuraaney. Emamanj poop mati pambaj di muyuul kúsonta di pooop kuceen kaje'e bee kaja'aburuŋ di yentamaraay, bee eñesey kawulak kati Emitey. di poop bukan kaje'emi bee futiik mati buŋarab bati Emitey. Kama jikaraŋ wan jiŋoolenumi jikaraaŋ di yo (Alikuraanye). Di jiyiten kásalaak , ban poop di jisen "asakaay" (esadaay). Di jimaagen Emitey kamaagen kajake. Waapi jikaanumi bee di muyuul wajakumi, panjitookuwo di Emitey man ufaŋe ejak di ufaŋ poop bacaam. Ban di jiñes man Emitey eyanfu'uul, mati Emitey yoo eenomi Eyanfuwaay máamak Ebonkeetaay faŋ (20)

Suurat 74

(AL-MUDDATTHIR)

"Akaanomi kañak koola", Siaaya 56 ebaje,
Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey di kabonketak kooluyo káamakak

(1) Au[1] akaanomi fúkootaf !

(2) Uyito mánuyiisen (bukanak) waje'emi beet ebaj)

(3) Nureg mákalaam mati Amansaau ooli acilimi.

(4) Kañak kooli nusetenko.

(5) Man síjunubaas núloyiso.

(6) Ban jakumusen, beet ekob mankuseni faŋ to.

(7) Banujaat numuuten mati Amansaau acilimi.

(8) Nan koote elit kábiilak.

(9) Funakaf fucila, beet ekaan funak fátaañie.

(10) Léefusuum bee di káyinenutumi ,

(11) Au ukatom di an umanjumi one ínje ituukool cebool[2],

(12) Ban nikaan fubaj fawuje élinga bee di oo,

(13) Di kuñiil kan umanje kooku to di oo nanoosan,

(14) Nikaanool wátaañimi ulaañ úsuum di oo,

(15) Púr to, namaŋ mambiilaañ isenool wuuj to,

(16) Haani, leebaj ! mati nalakolako balasab bee latey si'aayaas sóololi,

(17) Panikaanool mananoken di sambunas safaŋumi mansirie.

(18) Nawonoor , ban "nasof" bee ekaaney wan asofumi di fúko'ool,

(19) Kucet nen manasofumi bee ekaaney !

---

[1] Muhammad, kájupaak koola (kañak kálabie)
[2] Kareesool Al Waliid ibun Al-Mughiirah

إِنَّهُۥ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾ فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾ ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ نَظَرَ
﴿٢١﴾ ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ أَدْبَرَ وَٱسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ إِنْ هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ
يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾ إِنْ هَٰذَآ إِلَّا قَوْلُ ٱلْبَشَرِ ﴿٢٥﴾ سَأُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ
مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾ لَا تُبْقِى وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾ لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ
﴿٣٠﴾ وَمَا جَعَلْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلنَّارِ إِلَّا مَلَٰٓئِكَةً ۙ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً
لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِيَسْتَيْقِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ وَيَزْدَادَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِيمَٰنًا ۙ
وَلَا يَرْتَابَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْمُؤْمِنُونَ ۙ وَلِيَقُولَ ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
وَٱلْكَٰفِرُونَ مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِى
مَن يَشَآءُ ۚ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ۚ وَمَا هِىَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾ كَلَّا
وَٱلْقَمَرِ ﴿٣٢﴾ وَٱلَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ ﴿٣٣﴾ وَٱلصُّبْحِ إِذَآ أَسْفَرَ ﴿٣٤﴾ إِنَّهَا لَإِحْدَى
ٱلْكُبَرِ ﴿٣٥﴾ نَذِيرًا لِّلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾ لِمَن شَآءَ مِنكُمْ أَن يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾ كُلُّ
نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّآ أَصْحَٰبَ ٱلْيَمِينِ ﴿٣٩﴾ فِى جَنَّٰتٍ يَتَسَآءَلُونَ
﴿٤٠﴾ عَنِ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمْ فِى سَقَرَ ﴿٤٢﴾ قَالُوا۟ لَمْ نَكُ مِنَ
ٱلْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ ٱلْمِسْكِينَ ﴿٤٤﴾ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ
ٱلْخَآئِضِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿٤٦﴾ حَتَّىٰٓ أَتَىٰنَا ٱلْيَقِينُ ﴿٤٧﴾

(20) Púr to, dankaay di sílaamas di silaañ di oo! Nen poop manasofumi bee ekaaney,

(21) Nan banumi, najuk,

(22) Nan púrtomi, natonten buulab boola ban najuker táañi ,

(23) Banujaat, nábatulo akat bálamuk, naruukalenoor,

(24) Ban nareg : " uru (Alikuraaney) múliima maliikiten."

(25) "uru kaanut waceen manteer basankener bati an"

(26) Injé bee kareemenuyo di "sakaraay" (sambun sáje'ke máamak)

(27) Ai naregi waa eenomi "sakaraay"

(28) Ekáteriit wanoowan , érineneriit waaf,

(29) Yoo ereemena bukan [yok kapongolak kulayen],

(30) Simaleeka bútinken di sibaaciir[1] [kuwookenuyo] , isenut aceen karaen sambunas, púrutojaa simaleekaas. Ukaanulout mameeŋam mati simaleekaas beet ekaan púrum to jaat beet mambi fitinaay yati káyinenutumi ewalo, di poop mambi kaakenumi[2] Ekitaabaay kumanj malegenam, mambi poop kafiumak kati káyinenumi kubeneno. Ban poop jakumbi kamanteerak kulako di kaakenumi Ekitaabaay koo di kúyinenaak, mambi kan eenomi sísigiras sooliil síju'ut, bukoo di káyinenutumi, kureg: ".

(31) Emitey waa emaŋe ereg di "misaaley".uyu Moumu moo Emitey erungenemi buŋarab an súumuyomi, di éjimen poop an súumuyomi.

(32) Bajut amanje kutiikaak kati Emitey yooli púr to jaat Yoo cebuyo. Roure kawoolen bukanak ,

(33) Haani ko! Di fuleeŋaf !di poop fukaraaf foo di elaañey !

(34) Di poop bújomoraab boo di épuruley !

(35) Fifiit mati yoo ("sakaraay") enannaam di wafaŋumi [kátaañi]

(36) Káyiisen [waatumi ebaj] bukanak,

(37) Amaŋumi, di muyuul, elof Emitey di kariibenakuyo mba bee elaañ bálamuk di ekobeyuyo,

(38) Yuut yati anoosan , waapi ebajumi yoo eñesuwo,

(39) Púr to jaat kati karaay yáliray káyinenak,

(40) Dóo di "ufataw", anosan di bukoo beet eceeŋ apaalool,

(41) Mati kubujaak [mankulabaŋe eeno]

(42) "Waa únoonetumuul di "sakaraay" ?

(43) Di koone: "wóli unaamenut di kúsaliyaak"

(44) "Ban úseneeneriit ásukateenau furiaf"

(45) Nulako kaminoor kanafaut wóli di kuminooraak,

(46) Nulako eŋar funakaf fati " Alikiyaama" usof nan waaf wati kagaajoor,

(47) Bee nan malegenam[3] mafiitaam mútookuloli,

---

[1] Simaleeka 19
[2] Kuyahuudaku (kusuwiifak) di kukerekenak

[3] Ecetey

فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَٰعَةُ ٱلشَّٰفِعِينَ ﴿٤٨﴾ فَمَا لَهُمْ عَنِ ٱلتَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ
﴿٤٩﴾ كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ ﴿٥٠﴾ فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾ بَلْ يُرِيدُ
كُلُّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً ﴿٥٢﴾ كَلَّا بَل لَّا يَخَافُونَ
ٱلْءَاخِرَةَ ﴿٥٣﴾ كَلَّآ إِنَّهُۥ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾ فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ ﴿٥٥﴾
وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ هُوَ أَهْلُ ٱلتَّقْوَىٰ وَأَهْلُ ٱلْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾

ترتيبها ٧٥ — سُورَةُ القِيَامَةِ — آياتها ٤٠

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

لَآ أُقْسِمُ بِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ﴿١﴾ وَلَآ أُقْسِمُ بِٱلنَّفْسِ ٱللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾ أَيَحْسَبُ
ٱلْإِنسَٰنُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُۥ ﴿٣﴾ بَلَىٰ قَٰدِرِينَ عَلَىٰٓ أَن نُّسَوِّىَ بَنَانَهُۥ ﴿٤﴾ بَلْ
يُرِيدُ ٱلْإِنسَٰنُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُۥ ﴿٥﴾ يَسْـَٔلُ أَيَّانَ يَوْمُ ٱلْقِيَٰمَةِ ﴿٦﴾ فَإِذَا بَرِقَ ٱلْبَصَرُ
﴿٧﴾ وَخَسَفَ ٱلْقَمَرُ ﴿٨﴾ وَجُمِعَ ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ ٱلْإِنسَٰنُ يَوْمَئِذٍ
أَيْنَ ٱلْمَفَرُّ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ ٱلْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يُنَبَّؤُا۟ ٱلْإِنسَٰنُ
يَوْمَئِذٍۭ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ ٱلْإِنسَٰنُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ
مَعَاذِيرَهُۥ ﴿١٥﴾ لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ ﴿١٦﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُۥ
وَقُرْءَانَهُۥ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قَرَأْنَٰهُ فَٱتَّبِعْ قُرْءَانَهُۥ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۥ ﴿١٩﴾

48 Wan kúkotulaak kuje'emi beet ekaaney letunafaiil,

49 Waa kuje'e yok kúbatulo kukat bo kawoolenak (kati Emitey)

50 Nokoor nen siroha karamba san kuwonlene (kati Emitey),

51 Sateye jímukoor ,

52 Bare anoosan di bukoo bamaŋe mankuŋarulool éliibar ekaraŋaay,

53 Haani, bajut ! Bare buko kúkoliut "alaakiraay",

54 Haani, doo let, kankaan kawoolen (kati Emitey) ,

55 Aapi amaŋumi nawoolenko,

56 Bare leekuwoolen bee nan Emitey emaŋe mankuwoolo.Yoo yommi ékoliyaay, Yoo eŋoolenumi ebonket (bukanak)

Suurat 75

(AL-QIYAMAH)

"Alikiyaamaay": Siaaya 40 ebaje di éwaloul Maka
Di kareesak kati emitey di kabonketak kooluyo káamakak

1 Ha! nikaliye di funakaf fati Alikiyaamaay (fan bukanak búúrom kuje'en bee kayito di fo,

2 Ban poop! nikali di yuutey (yati anau) yajukemi di emakooro di ajakutumi wooluyo,

3 Anau, manteer nasosof mati ínje letijojen woolaw woola ?

4 Moo faŋ ! niŋoolene ilaañenwo to bee di kusinkak tan kulakoeenumi,

5 Anau namaŋeene mambi akaan wásuumoomi wajakutumi nanoosan ,

6 Naceeŋ: "bee nei, funafak fati "Alikiyaanaay ?"

7 Nan ejukey (yati anau) eje'emi bee kaliboor [milij],

8 Fuleeŋaf di fumoocoor,

9 Bala'ab di fuleeŋaf di sijojoor

10 Funak fucila anau beet ereg : " manitey ijooŋoor bei ? [buŋar, kajunkut] moomei ?"

11 Haani ko ! jaat fuyofo fubajut !

12 Elaañey ceb funakaf fucila, bee di Amansaau acilimi ,

13 Anau pankugamool funakaf fucila [burokool] ban amundumi akaan boo di ban aje'emi beet ekaan fáculey ,

14 Bare anau faŋool kankaan áseeda áamak bee di oo faŋool

15 Haani manaatumi elaw kayanfu ,

16 Jakumbuugoren fúrerepaf foolli ceb mati kasomben di yo (alikuraaney),

17 Fifiit mati esofeyuyo di búyejeti ínje ibile ekaan manusofuyo (di búyejeti) di poop kakaraŋak kati yo ,

18 Nanoosan wóli[1] ukaraŋuyo uban, nuriiben bakaraŋerab bati yo (Alikuraaney)

19 Púrutojaat wóli uwookene efeley (kápajulak) kati yo (Alikuraaney)

[1] Emaleekaay Jíbiriin Emitey eboñuloyo bee kaliikiten « Aboñaayau" Muhammad.

20 Bare muyuul kásuumak kapioutaak (buroŋab bati dúniyaay) jimaŋe ,
21 Manjikat bo "Alaakiraay"
22 Funakaf fucila panjijuk wuul wasuye ureŋ jak ,
23 Koo bee kajuker Amansaau ooluwo ,
24 Fulay poop pambaj wuul wárime
25 Mati koo beet ekaanuwo mátaañi ,
26 Hani ! Naapi ecetey ériiŋumi (yuutey yati aparemi beet ecetey) di koolak kati kabandak ,
27 Di kuceeŋ : " ai akaane asontena ?" (mambi ayitenool),
28 Ban acetaau nafium mati kakatoorak kúriiŋe,
29 Mati oomu tutoorey yati ecetey di eroŋey, laañ benen jariaj jati ecetey di étipey bee alaakira,
30 Funakaf fucila, foo eenomi káje'etumak bukanak bee di Acilimi,
31 Bare áyínenut, ásalieriit,
32 Bare oo basofe mati kagaajoor, mánabotulo [ajaw],
33 Púr to, najaw ajooŋoor bati bukanool manatebalenoor,
34 Táañi di au, ban di táañi'i !
35 Púr to di táañi di au bann di laañ táañni'i ,
36 Anau nasosof manteer nen moo, di kukatoo bo fereŋ ban waaf letukaani ?
37 Manteer alakoeenut, fusot fati matuj masuri ,
38 Púr to, di mukaan fásim fasofoore. Ban [Emitey di etuuk ejoonen (anau) jak ,
39 Ban di ékaanul to kubajaak kugabaak : " ániine di aseek ,
40 Yakaanumi burokab bucila [Emitey] abu eŋoolenut eroŋen kacetumi ?

كَلَّا بَلۡ تُحِبُّونَ ٱلۡعَاجِلَةَ ٢٠ وَتَذَرُونَ ٱلۡأٓخِرَةَ ٢١ وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٖ نَّاضِرَةٌ ٢٢
إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٞ ٢٣ وَوُجُوهٞ يَوۡمَئِذِۭ بَاسِرَةٞ ٢٤ تَظُنُّ أَن يُفۡعَلَ بِهَا فَاقِرَةٞ ٢٥
كَلَّآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلتَّرَاقِيَ ٢٦ وَقِيلَ مَنۡۜ رَاقٖ ٢٧ وَظَنَّ أَنَّهُ ٱلۡفِرَاقُ ٢٨ وَٱلۡتَفَّتِ
ٱلسَّاقُ بِٱلسَّاقِ ٢٩ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوۡمَئِذٍ ٱلۡمَسَاقُ ٣٠ فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ
٣١ وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ٣٢ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦ يَتَمَطَّىٰٓ ٣٣ أَوۡلَىٰ لَكَ
فَأَوۡلَىٰ ٣٤ ثُمَّ أَوۡلَىٰ لَكَ فَأَوۡلَىٰٓ ٣٥ أَيَحۡسَبُ ٱلۡإِنسَٰنُ أَن يُتۡرَكَ سُدًى ٣٦
أَلَمۡ يَكُ نُطۡفَةٗ مِّن مَّنِيّٖ يُمۡنَىٰ ٣٧ ثُمَّ كَانَ عَلَقَةٗ فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ ٣٨ فَجَعَلَ مِنۡهُ
ٱلزَّوۡجَيۡنِ ٱلذَّكَرَ وَٱلۡأُنثَىٰٓ ٣٩ أَلَيۡسَ ذَٰلِكَ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يُحۡـِۧيَ ٱلۡمَوۡتَىٰ ٤٠

ترتيبها ٧٦ — سُورَةُ الإِنسَان — آياتها ٣١

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

هَلۡ أَتَىٰ عَلَى ٱلۡإِنسَٰنِ حِينٞ مِّنَ ٱلدَّهۡرِ لَمۡ يَكُن شَيۡـٔٗا مَّذۡكُورًا ١
إِنَّا خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ مِن نُّطۡفَةٍ أَمۡشَاجٖ نَّبۡتَلِيهِ فَجَعَلۡنَٰهُ سَمِيعَۢا
بَصِيرًا ٢ إِنَّا هَدَيۡنَٰهُ ٱلسَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرٗا وَإِمَّا كَفُورًا ٣
إِنَّآ أَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ سَلَٰسِلَاْ وَأَغۡلَٰلٗا وَسَعِيرًا ٤ إِنَّ
ٱلۡأَبۡرَارَ يَشۡرَبُونَ مِن كَأۡسٖ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ٥

Suurat 76

(AL-INSAN)

Anau : Siaaya 31 ebaje Medin ewaloulo
Di kareesak kati Emitey di kabonketak kooluyo káamakak

1 Mba anau bajeenut jiwaati haani jiikun, jan umanje alakout di jo waaf wabajoe uwonkaay?
2 Moo, nitutuuk anau di fusot fati matuj fanaamoore di (waceen) (bee karookenool); burok bátaañie. Ban nnnnikaanool ejam di ejuk ,
3 Níyiisooyiis buŋarab ; mambaariibembo mba akat bo (an áyinenut),
4 Injé bajoonene bee di káyinenutumi, (ñiwuj) uneew wati mufaañ (ñiwuj) uloopaay di kumer, di sambun sájeeke máamak,
5 Bukanak kalebaak koo beet eraan di sikaas san umanje wándomi búsimpen bati muri di ekanfar

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ ٱللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ٦ يُوفُونَ بِٱلنَّذْرِ وَيَخَافُونَ
يَوْمًا كَانَ شَرُّهُۥ مُسْتَطِيرًا ٧ وَيُطْعِمُونَ ٱلطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ مِسْكِينًا
وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ٨ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ ٱللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَآءً وَلَا شُكُورًا
٩ إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ١٠ فَوَقَىٰهُمُ ٱللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ
ٱلْيَوْمِ وَلَقَّىٰهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ١١ وَجَزَىٰهُم بِمَا صَبَرُوا۟ جَنَّةً وَحَرِيرًا
١٢ مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ ۖ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ١٣
وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَٰلُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ١٤ وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِـَٔانِيَةٍ
مِّن فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا۠ ١٥ قَوَارِيرَا۟ مِن فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ١٦
وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا ١٧ عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا
١٨ ۞ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَٰنٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا
١٩ وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ٢٠ عَٰلِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ
خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ ۖ وَحُلُّوٓا۟ أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ وَسَقَىٰهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا
طَهُورًا ٢١ إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَآءً وَكَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا ٢٢ إِنَّا
نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَانَ تَنزِيلًا ٢٣ فَٱصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ
مِنْهُمْ ءَاثِمًا أَوْ كَفُورًا ٢٤ وَٱذْكُرِ ٱسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ٢٥

(6) Kábul (karonden) kan umanje kumiikeelak kati Emitey bee baraan di ko. Ban bukoo bee ekaan mánkubulul máamak,

(7) Koo ekaan wan kumaŋumi , ban di kúkoli funakaf fan umanje mátaañaam mati fo pammubaj banoosan ,

(8) Di kusen furiaf, haani mankaanumi waaf wan kumaŋe, kúsukaateenak kabajutumi kuri di kúsukateenak kan bukaniil kújimumi, di bukanak kan kukulumi,

(9) "Wóli buulab bati Emitey bukaane manusenuul jiri. Umaŋut di muyuul baccaam mba kasal",

(10) "Wóli núkolikoli, di Amansaau óololi ácilolimi, funak fákoolenie, di fubaj fítina" ,

(11) Kaanumojaa, Emitey panepooyiil di mátaañiam mati funakaf fucila. Ban di ekaaniil mankuyañoor di majak di poop másuum ,

(12) Di ecaamiil mati kamuutenak kan kumuutenumi, bee bacaam bati Arijana di wañ wati "suwa"

(13) Koo bee kafinto dó di bacaac, básuume kafinto leekujuk dó balay, leekujuk dó ñonk,

(14) Báyinaatuyo bee káfimeniil lofiil, muriyam matiyo bee kátinko yok bee to (di buko) eñuur di kañen, núfatul,

(15) Koo bee kamaagoor dó múwulenuma [muri] manaame di mulapam mati síkoraas. Di poop si"kaas" sati 'siweer" "siweer sanaame di mulapam mati síkoraas,

(16) Ban waje'emi bee kalako dó búsimpum ban kuliike jak,

(17) Pankuraan dó "sikaas" sati muraanaay másimpoore di « nekutar » (múkul), di "jinjeer",

(18) [Man kúpurenulo] di kábul kándo kan kurege "salsabiil",

(19) Kukambaanaak bee kajatooor dó di buko, kan umanje bee kañiilo nanoosan. Au ujukiil jaat panusof bukoo bamaal kayiisoore,

(20) Naapi újukerudomi jak, au ejuk dó kásuum di ésuk kúyi yáamak,

(21) Koo bee kakaano búsangen bati sanu, di kukaano kugang kati siyoŋol (kódiforo). Amansaau aciliimi bee eseniil muraanaay majake,

(22) Uru pankaan bacaam bee di muyuul. Karaagalak kooluul pambikubaj kasal,

(23) Injé niwalenulowalen "Alikuraaney" bee di au, kawalen kalegen,

(24) Numuuten di ekaaney burokab bati Acilimi. Ban jakumukaan kúboñ kati akaana síjunube di buko, mba áyinenaatiya áamak,

(25) Nuwoolenooro kareesak kati Amansaau acilimi di warabarabaw, di káliimaraay,

(26) Núsali siwaati siceen sati fukaraay manuya fúriiŋi tentaam mati Yoo (Emitey, nusaluyo siwaati sabaake di fukaraay,

(27) Ubuku ñaa kumammaŋ buroŋab bati dúniya. Di kukat bálamukiil funakaf fálabiaaf (fati Alikiyaamaay),
(28) Injé iteepuliil kateep kajake kati eniiley yooliil. Umaŋeene, wóli bee kápureneeniil mánuŋarul kuceen kanokoore di bukoo ukaan to ,
(29) Ure kankaan kawoolen (kati Emitey). woto aapi amaŋumi naŋar buruŋ baate káje'etumool bee di Amansaau aciloomi,
(30) Ban leejiŋoolen (bee ekaan ucee) eeno Emitey emaŋut. Emitey ekankaan amanja áamak, aliika jak fanfaŋ,
(31) Erúrerur an emaŋumi di kabonketak kooluyo. Kajakutumi, Yoo bajoonene sílaam sarie enene bee di bukoo.

Suurat 77

(AL-MURSALAT)

Kan kuboñemi : Siaaya 59 ebaje di éwaloul Maka

Di kareesak kati Emitey di kabonket káamakak kooluyo

(1) Di [simaleekaas] san "kuboñemi" yákon yákon di sembe,
(2) Di sífuuten érus yati sembe (jífarubaar) !,
(3) Di sáyiisemi kúmigenak sifanjen di upanaw búrom wan Emitey emaŋumi,
(4) Di sípajul (wajakumi di wákojimi),
(5) Di síŋarul kawoolenak (kati Emitey),
(6) Di kaan di kayanfu mba káyiisen (waatumi ebaj),
(7) Wan kureguumi woo ubile ebaj,
(8) Naapi sootas sifokomi,
(9) Asamaney di ejiso,
(10) Kuwaalak di kunego,
(11) Naapi [kajojenoorak] kati kuboñaak kupinimi ,
(12) [rouru búrom] funak fei bile ebaj ?
(13) Di funakaf fati bagamab ,
(14) Ai aregi wan eenomi funakaf fati esofey waatumi ekaaney ,

وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَٱسۡجُدۡ لَهُۥ وَسَبِّحۡهُ لَيۡلٗا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ
هَٰٓؤُلَآءِ يُحِبُّونَ ٱلۡعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَآءَهُمۡ يَوۡمٗا ثَقِيلٗا ﴿٢٧﴾ نَّحۡنُ
خَلَقۡنَٰهُمۡ وَشَدَدۡنَآ أَسۡرَهُمۡۖ وَإِذَا شِئۡنَا بَدَّلۡنَآ أَمۡثَٰلَهُمۡ تَبۡدِيلًا
﴿٢٨﴾ إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذۡكِرَةٞۖ فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا ﴿٢٩﴾
وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا ﴿٣٠﴾
يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحۡمَتِهِۦۚ وَٱلظَّٰلِمِينَ أَعَدَّ لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمَۢا ﴿٣١﴾

ترتيبها ٧٧ — سُورَةُ المُرۡسَلَاتِ — آياتها ٥٠

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلۡمُرۡسَلَٰتِ عُرۡفٗا ﴿١﴾ فَٱلۡعَٰصِفَٰتِ عَصۡفٗا ﴿٢﴾ وَٱلنَّٰشِرَٰتِ نَشۡرٗا ﴿٣﴾
فَٱلۡفَٰرِقَٰتِ فَرۡقٗا ﴿٤﴾ فَٱلۡمُلۡقِيَٰتِ ذِكۡرًا ﴿٥﴾ عُذۡرًا أَوۡ نُذۡرًا ﴿٦﴾ إِنَّمَا
تُوعَدُونَ لَوَٰقِعٞ ﴿٧﴾ فَإِذَا ٱلنُّجُومُ طُمِسَتۡ ﴿٨﴾ وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ فُرِجَتۡ
﴿٩﴾ وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ نُسِفَتۡ ﴿١٠﴾ وَإِذَا ٱلرُّسُلُ أُقِّتَتۡ ﴿١١﴾ لِأَيِّ يَوۡمٍ أُجِّلَتۡ
﴿١٢﴾ لِيَوۡمِ ٱلۡفَصۡلِ ﴿١٣﴾ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلۡفَصۡلِ ﴿١٤﴾ وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ
لِّلۡمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾ أَلَمۡ نُهۡلِكِ ٱلۡأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ نُتۡبِعُهُمُ ٱلۡأٓخِرِينَ
﴿١٧﴾ كَذَٰلِكَ نَفۡعَلُ بِٱلۡمُجۡرِمِينَ ﴿١٨﴾ وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

(15) Pántaañi faafunak bee di kasofemi (mati si'ayaas)kagaajoor,
(16) Manteer ikaanuloot mátaañi di kútiyaarak (karungulomi) baŋ ?
(17) Ikaanut kúlamukaak mankuriibeniil dó, nan púr to mi,
(18) Moumu poop nikaanemi kubujaak bukanak,
(19) Pántaañi faafunak bee di kusofaak (mati si'aayaas) kagaajoor,
(20) Abu ituukulootuuk di mumel cebumo (matuj),
(21) Ban nuŋarumo unen di funen[1] fati kafium,
(22) Mambimubaj dó ewaati yan kumaŋe,

[1] Simaleekaas sípurenepuren suutas sati káyineneriitumi di eñak yati sembe

أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ ﴿٢٠﴾ فَجَعَلْنَـٰهُ فِى قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿٢١﴾ إِلَىٰ قَدَرٍ
مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ ٱلْقَـٰدِرُونَ ﴿٢٣﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾
أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾ أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا ﴿٢٦﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَٰسِىَ
شَـٰمِخَـٰتٍ وَأَسْقَيْنَـٰكُم مَّآءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾
ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾ ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ ظِلٍّ ذِى ثَلَـٰثِ
شُعَبٍ ﴿٣٠﴾ لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِى مِنَ ٱللَّهَبِ ﴿٣١﴾ إِنَّهَا تَرْمِى بِشَرَرٍ
كَٱلْقَصْرِ ﴿٣٢﴾ كَأَنَّهُۥ جِمَـٰلَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾
هَـٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ ﴿٣٥﴾ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾ هَـٰذَا يَوْمُ ٱلْفَصْلِ ۖ جَمَعْنَـٰكُمْ وَٱلْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾ فَإِن كَانَ
لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ ﴿٣٩﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾ إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى
ظِلَـٰلٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾ وَفَوَٰكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔا
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾ كُلُوا۟ وَتَمَتَّعُوا۟ قَلِيلًا إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱرْكَعُوا۟ لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾ وَيْلٌ
يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ فَبِأَىِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

(23) Moo nisofe ekan, ban wanoowan nisofe ekaan, moo ; jakejak búrom,
(24) Faafunak dankaay bee di kasofumi mati (siayaas) leemalegen ; kagaajoor,
(25) Iŋárul yentaamey ikaan waaf waŋoolene utebiil búrom ?
(26) Karoŋumi di kacetumi ?
(27) Nikaan dó kuwaal kalite ban di kújaali, niraanenuul mumel másuume,
(28) Pántaañi funakaf fucila bee di kasofumi mati (si'ayaas) kagaajoor,
(29) Jijaw bee di wan jilakomi esof mati kagaajoor (sílaamas),
(30) Jijaw bee di báyinaatab (bati fakooraf fápurulomi di jahanamaay) fubabaj saan sífeejiir
(31) Fuŋoolenut fupakenuul, ban poop fuŋoolenut fumetenuul jakum sambunas sigoruul,
(32) Mati sambunas sicila sikateneuukaten umelej ware'e nen siluupas ("sitaasa") sáamakas,
(33) Panoone manteer woo (umelejaw) siñonkoom sáyame,
(34) Fulay pántaañi bee di kasofumi mati (siayaas kagaajoor) ,
(35) Noo eenomi funakaf fan kújeeriitumi bee kasanken,
(36) Ban leekubonketiil mankulawiil kabonket,
(37) Fulay pántaaañi bee di kasofumi mati (siayaas) kagaajoor,
(38) Faafunak noo eenomi funakaf fati esofey waatumi ebaj; panijojenuul, muyuul di karunguumi [búrom],
(39) Eeno jaat jibabaj macopo, jikaanumo di ínje, di jikaanuko kamaat ,
(40) Funakaf fucila mátaañiam bee di kasofumi mati (si'ayaas kagaajoor),
(41) Kákolimi (Emitey) koo bee kalako di báyinaat tutor urondenaw wati (kumojak) mumel,
(42) Di muriam mati úbaaraw mankumaŋumi,
(43) Jiri, di jiraan súum mati burokab (bajakumi) ban jilakomi ekaaney,
(44) Injé (Amansaau ooluul) moumu nicaamemi kukaanaak jak ,
(45) Mátaañaam faafunak bee di kasofumi mati (siayaas) kagaajoor,
(46) Funakf fucila mátaañaam bee di kubujaak bukanak ,
(47) Bee di kasofumi mati (siayaas) kagaajoor ,
(48) Nan kuregeiimi jíñup (jisof kákaarak) [bee kásali] léekuñup [bee kásali],
(49) Mátaañiam, funakaf fucila, bee di kasofumi mati (siayaas kagaajoor),
(50) Púrum to rouru, furim fei kuje'e bee káyinen ; nen kúyinenut Alukuraaney ?

Suurat 78

(AN-NABA)

Karankak : Siaaya 40 ebaje

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo,

سُورَةُ النَّبَإِ — ترتيبها ٧٨ — آياتها ٤٠

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ ١ عَنِ ٱلنَّبَإِ ٱلْعَظِيمِ ٢ ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ٣
كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ٤ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ٥ أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ مِهَٰدًا ٦
وَٱلْجِبَالَ أَوْتَادًا ٧ وَخَلَقْنَٰكُمْ أَزْوَٰجًا ٨ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا
٩ وَجَعَلْنَا ٱلَّيْلَ لِبَاسًا ١٠ وَجَعَلْنَا ٱلنَّهَارَ مَعَاشًا ١١ وَبَنَيْنَا
فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ١٢ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ١٣ وَأَنزَلْنَا
مِنَ ٱلْمُعْصِرَٰتِ مَآءً ثَجَّاجًا ١٤ لِّنُخْرِجَ بِهِۦ حَبًّا وَنَبَاتًا ١٥ وَجَنَّٰتٍ
أَلْفَافًا ١٦ إِنَّ يَوْمَ ٱلْفَصْلِ كَانَ مِيقَٰتًا ١٧ يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ
فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ١٨ وَفُتِحَتِ ٱلسَّمَآءُ فَكَانَتْ أَبْوَٰبًا ١٩ وَسُيِّرَتِ
ٱلْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ٢٠ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ٢١ لِّلطَّٰغِينَ
مَـَٔابًا ٢٢ لَّٰبِثِينَ فِيهَآ أَحْقَابًا ٢٣ لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا
٢٤ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ٢٥ جَزَآءً وِفَاقًا ٢٦ إِنَّهُمْ كَانُوا۟
لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ٢٧ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا كِذَّابًا ٢٨ وَكُلَّ شَىْءٍ
أَحْصَيْنَٰهُ كِتَٰبًا ٢٩ فَذُوقُوا۟ فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ٣٠

(1) Mati waama kúceeŋitoore ?

(2) Mati karankak káamakak,

(3) Kan umanjumi oone bukoo kujamoorut mati ko ,

(4) Haani ! koo bee emanj lee pio,

(5) Nee haani ! koo bee emanj lee pio,

(6) Abu iŋarut yentaamey ikaan káleefum kajake ?

(7) [Niŋar] kuwaalak [ikaan] sicup ?

(8) Nituukuluul jikaan kúniine di kuseek ?

(9) Niŋar kamoorak kooluul ukaan káyokulo,

(10) Niŋar fukaraaf ikaan kájupo,

(11) Niŋar tulaaraay ikaan múroŋuma ,

(12) Nituuk fatiyaraay yooluul (siasamaan) di uyaas wáriiŋe futok di ugaba,

(13) Ban nikaanuul efiticena (bala'ab) yaraje fanfaŋ ,

(14) Núwalenul di kúmigenak mumel majuupoe,

(15) Mambi úpurenum di mo bakool di úbaar ,

(16) Di "kuluk" kajake ?

(17) Funakaf fati bagamab fupinipin fuban ,

(18) Funakaf fan kuje'emi bee elitey kábiilak pánjíjo'ol uyooŋ ,

(19) Asamaaney di pánekambuli ebaj ujunkut

(20) Kuwaalak bee kateenoor yok nokoor di mumel man uŋandene tooke lee oo,

(21) Jahanamaay yooyu di ekob kaatumi ejaw bee dó ,

(22) Kankaan fumeto fúlamuka fati kúlaputaak kakaanemi kóji,

(23) Koo bee kalako dó butum simit juup sábaneriit sariibenoore,

(24) Leekujaken dó majililene mba muraanaay majake,

(25) Púrutojaat muraanaay mábolie di poop múpuunam ,

(26) Kankaan bacaam booliil ban kukiikiil,

(27) Kusofeenut mati pankuceeŋiil burokab booliil,

(28) Di kusof fanfaŋ mati siaayaas súmba kagaajoor let malegen,

(29) Ban tooke ínje basofe iciik iban wanoowan wabilumi ebaj ,

(30) Ñaa jijaken, letibenenuul waceen wakaanut sílaam sooluul !

(31) Di fiituul mati kúkoliaak Emitey buko bee ejaw bee di bukoo,

(32) "kuluk" di úbaar 'wati muriam mankuregemi wííñ),

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾ حَدَآئِقَ وَأَعْنَٰبًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾ وَكَأْسًا
دِهَاقًا ﴿٣٤﴾ لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّٰبًا ﴿٣٥﴾ جَزَآءً مِّن رَّبِّكَ عَطَآءً
حِسَابًا ﴿٣٦﴾ رَّبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ٱلرَّحْمَٰنِ لَا يَمْلِكُونَ
مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ ٱلرُّوحُ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُونَ
إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلْحَقُّ فَمَن
شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ مَـَٔابًا ﴿٣٩﴾ إِنَّآ أَنذَرْنَٰكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ
يَنظُرُ ٱلْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ ٱلْكَافِرُ يَٰلَيْتَنِى كُنتُ تُرَٰبًۢا ﴿٤٠﴾

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

ترتيبها ٧٩ — آياتها ٤٦

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلنَّٰزِعَٰتِ غَرْقًا ﴿١﴾ وَٱلنَّٰشِطَٰتِ نَشْطًا ﴿٢﴾ وَٱلسَّٰبِحَٰتِ سَبْحًا
﴿٣﴾ فَٱلسَّٰبِقَٰتِ سَبْقًا ﴿٤﴾ فَٱلْمُدَبِّرَٰتِ أَمْرًا ﴿٥﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ ٱلرَّاجِفَةُ
﴿٦﴾ تَتْبَعُهَا ٱلرَّادِفَةُ ﴿٧﴾ قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾ أَبْصَٰرُهَا
خَٰشِعَةٌ ﴿٩﴾ يَقُولُونَ أَءِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِى ٱلْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾ أَءِذَا كُنَّا
عِظَٰمًا نَّخِرَةً ﴿١١﴾ قَالُوا۟ تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾ فَإِنَّمَا هِىَ زَجْرَةٌ
وَٰحِدَةٌ ﴿١٣﴾ فَإِذَا هُم بِٱلسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾ هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ﴿١٥﴾

(33) Di sijanjaŋ sapincoe ban di sire cererer ,

(34) i sikaas sameeɲe bunuk,

(35) Leekujam dó falaamaat mba kagaajoor,

(36) Kankaan bacaam bápurulo di amansaau acilimi ; bacaam bati kawul káamaka kábawoeriit,

(37) Kati siasamaanas di yentamaraay di wammi tutoorey yati so, sigabaasaakenumi kabonketak búromuko, leekuhaañi bee kasanken furim oo basenut furim (Amansaau),

(38) Funakaf fan emaleekaay Jíbirin eje'emi bee kayito oo di simalaakaas sijuum sikaan « kasaal »,an letasanken, manteer an Abonketaau asenumi buruŋ manasanken,

(39) Faafunak noo eenomi funakaf falegenaf ; kamaat aapi amaŋumi naŋar fumeto di Amansaau oola,

(40) Injé báyiisenuul sílaam salofe ériiŋ. Funakaf fan anau aje'emi bee kajukerak wan uñenool ugabaaw uŋaruloomi. Ban áyinenutumi, oo bee ereg : « haa, ínje ilakoeene jaat kapor ! »

Suurat 79

(AN-NAZIA'AT)

Simalaakaas sápurenemi suutas : Siaaya 46 ebaje, Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey di kabonketak káamakak kooluyo

(1) Di simaleekaas sápurenemi suutas di sembe,

(2) Di saŋaremi di eŋar yajake,

(3) Di sarendooremi (di érusey mba di mumelam),

(4) Di sawujemi di ewuuj yatariyae ,

(5) Di sakaanemi (wan kuboñesomi ekaan) ,

(6) Funakaf fati káliŋoorak (kati yentamaraay) kuje'emi bee ekaaney di kawoelitey kábiilak kútiyaarak (kati ecetey),

(7) Riiben to kugabutenak (kati éliwey kacetumi),

(8) Fulay pambaj sísigir sabile kajiso ékolaay,

(9) Pánkusik kúcilak di kuwaleni (di wuulaw wooliil),

(10) Di kureg : " mba wóli pambuulaañ ulako nen kátiyaarak,

(11) Hanounu manukaane wool wapute ukajen ?",

(12) Di kureg: "pankaan élaañul enali, yajakut ,

(13) Ban doo bee ebaj kalita kákon di kábiilak ,

(14) Nanoonan kulaañe kugabuten elitey kábiilak, nujukiil kulaañ kúyitoul di yentaamey (yan Emitey ej'e'emi bee kayiten dó kacetumi,

(15) Mbaa káregak kati Musaa kuñookuliñook nujanjamuko ?

(16) Nan Amansaau oola awonkoomi bee tuwaa, kálumak káŋiiwaak,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾ اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿١٧﴾
فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰ أَن تَزَكَّىٰ ﴿١٨﴾ وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ ﴿١٩﴾ فَأَرَاهُ
الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ﴿٢٠﴾ فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ﴿٢١﴾ ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ﴿٢٢﴾ فَحَشَرَ
فَنَادَىٰ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ ﴿٢٤﴾ فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ
﴿٢٥﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ ﴿٢٦﴾ أَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا
﴿٢٧﴾ رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّاهَا ﴿٢٨﴾ وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿٢٩﴾
وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا ﴿٣٠﴾ أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٣١﴾
وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ﴿٣٢﴾ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾ فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ
الْكُبْرَىٰ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٥﴾ وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ
لِمَن يَرَىٰ ﴿٣٦﴾ فَأَمَّا مَن طَغَىٰ ﴿٣٧﴾ وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾ فَإِنَّ الْجَحِيمَ
هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٣٩﴾ وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ
﴿٤٠﴾ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا
﴿٤٢﴾ فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَاهَا ﴿٤٣﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَاهَا ﴿٤٤﴾ إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرُ
مَن يَخْشَاهَا ﴿٤٥﴾ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا ﴿٤٦﴾

سُورَةُ عَبَسَ

ترتيبها ٨٠ — آياتها ٤٢

17 Naanool : “ujaw bee di Firawuna mati oo nátataas élinga”

18 Ñaa noonool : “ au manteer numammaŋ usetenooro ?”

19 “Man íje’etumi jak bee di Amansaau ooluul mámbuukoliool ?”

20 Nakaanool manajuk waaf wáamak wajuureruti ,

21 Nasof mati kagaajoor ban nalat kúboñak ,

22 Nakat búsol manajaw awuuj tariya ,

23 Najojen [bukanak] ban nawonk [manareg furimaf],

24 Naregiil : “ injé eenomi Amansaau ooluul fatiya búrom”,

25 Emitey di esofool élaamen “Alaarika di baabe dúniya,

26 Di fiit mati búyiisenum bati kákaanum boobu taatu bee di kákolimi ,

27 Manteer muyuul jifaŋe kátaañi etuuk “asamaaney” yoo etuukuloyo,

28 Di eyiten búsandulaab bati yo ‘asamaaney), ban di émeeluyo jak,

29 Di ekaan fukaf fatiyo manfumooc, di ekaan man bújomab bati yo búyeeŋ,

30 Yentaamaraay yoo nan púrutomi nataluyo,

31 Nápurenul di yo mumeluyo di mufenaayam mooluyo,

32 Man kuwaalak nafaaŋenfaaŋenko,

33 Mankaan kásuum kaja’alo bee di muyuul, di sinukas sooluul,

34 Banujaat, naapi kátakasak káamakak kuja’alomi,

35 Funakaf fan anau aje’emi bee kawoolo wan alakomi ekaaney,

36 Jahanamaay bee eraj faŋ di aje’emi bee kajuker ,

37 Man kawuujenemi (tan kuregiimi kure),

38 Mankufaŋ esof buroŋab bati baabe dúniya,

39 Oo fifiit mati sambunas bee kalako bándoor fukoopaf foola,

40 Man an eenomi oo nákolikoli bagamab bati Amansaau oola, mánafiren búyejetab boola fúraaraf,

41 Iyoo, oo fukoopaf foola foo eenomi ‘Arijanaay” bándoor ,

42 Di kuceeŋi mati waataay : “yoo nei eje’emi bee ériiŋ ?” ,

43 Au waa numanj to bee eregiil ? ,

44 Eríiŋey yati yo yooyu di Amansaau, oo ceb amanjumi ooli,

45 Au úyiisen anooan ákoliyomi.(waataay yati bagamab),

46 Funakaf fan kuje’emi bee ejukuyo pananokooriil nen bukoo kaloof kákon kupioe tentaam mba bújomab bati ko,

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١﴾ أَن جَآءَهُ ٱلۡأَعۡمَىٰ ﴿٢﴾ وَمَا يُدۡرِيكَ لَعَلَّهُۥ يَزَّكَّىٰٓ ﴿٣﴾ أَوۡ
يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ ٱلذِّكۡرَىٰٓ ﴿٤﴾ أَمَّا مَنِ ٱسۡتَغۡنَىٰ ﴿٥﴾ فَأَنتَ لَهُۥ تَصَدَّىٰ ﴿٦﴾
وَمَا عَلَيۡكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَن جَآءَكَ يَسۡعَىٰ ﴿٨﴾ وَهُوَ يَخۡشَىٰ ﴿٩﴾ فَأَنتَ
عَنۡهُ تَلَهَّىٰ ﴿١٠﴾ كَلَّآ إِنَّهَا تَذۡكِرَةٞ ﴿١١﴾ فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ ﴿١٢﴾ فِي صُحُفٖ مُّكَرَّمَةٖ
﴿١٣﴾ مَّرۡفُوعَةٖ مُّطَهَّرَةِۭ ﴿١٤﴾ بِأَيۡدِي سَفَرَةٖ ﴿١٥﴾ كِرَامِۭ بَرَرَةٖ ﴿١٦﴾ قُتِلَ ٱلۡإِنسَٰنُ
مَآ أَكۡفَرَهُۥ ﴿١٧﴾ مِنۡ أَيِّ شَيۡءٍ خَلَقَهُۥ ﴿١٨﴾ مِن نُّطۡفَةٍ خَلَقَهُۥ فَقَدَّرَهُۥ ﴿١٩﴾ ثُمَّ
ٱلسَّبِيلَ يَسَّرَهُۥ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ أَمَاتَهُۥ فَأَقۡبَرَهُۥ ﴿٢١﴾ ثُمَّ إِذَا شَآءَ أَنشَرَهُۥ ﴿٢٢﴾ كَلَّا لَمَّا
يَقۡضِ مَآ أَمَرَهُۥ ﴿٢٣﴾ فَلۡيَنظُرِ ٱلۡإِنسَٰنُ إِلَىٰ طَعَامِهِۦٓ ﴿٢٤﴾ أَنَّا صَبَبۡنَا ٱلۡمَآءَ صَبّٗا
﴿٢٥﴾ ثُمَّ شَقَقۡنَا ٱلۡأَرۡضَ شَقّٗا ﴿٢٦﴾ فَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا حَبّٗا ﴿٢٧﴾ وَعِنَبٗا وَقَضۡبٗا ﴿٢٨﴾
وَزَيۡتُونٗا وَنَخۡلٗا ﴿٢٩﴾ وَحَدَآئِقَ غُلۡبٗا ﴿٣٠﴾ وَفَٰكِهَةٗ وَأَبّٗا ﴿٣١﴾ مَّتَٰعٗا لَّكُمۡ
وَلِأَنۡعَٰمِكُمۡ ﴿٣٢﴾ فَإِذَا جَآءَتِ ٱلصَّآخَّةُ ﴿٣٣﴾ يَوۡمَ يَفِرُّ ٱلۡمَرۡءُ مِنۡ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾
وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾ لِكُلِّ ٱمۡرِيٕٖ مِّنۡهُمۡ يَوۡمَئِذٖ شَأۡنٞ
يُغۡنِيهِ ﴿٣٧﴾ وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٖ مُّسۡفِرَةٞ ﴿٣٨﴾ ضَاحِكَةٞ مُّسۡتَبۡشِرَةٞ ﴿٣٩﴾ وَوُجُوهٞ
يَوۡمَئِذٍ عَلَيۡهَا غَبَرَةٞ ﴿٤٠﴾ تَرۡهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَفَرَةُ ٱلۡفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾

Suurat 80

(ABASSA)

Natontentonten buulab : Siaaya 42 ebaje
Maka ewaloulo
Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Natonten buulab boola, ban nábatulo ajooŋoor buceen[1],
2 Mati ápuuma aja'alo bee di oo,
3 Waa numanj to oo baja'alo bee kaposo wajakutumi di oo,
4 Mba bee kawoolo (di au) mambi kawoolenak kunafaool,
5 Man an umanjumi oone waceen ulañutoo bo [púr to fubajaf foola],
6 Oo nuwaaken bee di oo,
7 Au butum bullet bo, nen añesut kasetenoor,
8 Man aja'alomi asomben bee di au,
9 Ban nákoli [Emitey],
10 Au núpuren kawonoori di acila,
11 Haani ! [jakum elaañ ebaj]. Ureg kankaan kawoolen,
12 Amaŋumi kawoolo ,
13 Kooku di uyit wanabaaw ,
14 Wan kuñitenumi "waseteni" ,
15 Di uñenaw wati kutebaak kúboñak,
16 Di sibaj fujuum fajake fati buuña di ejam furimaf fati Emitey,
17 Anau acet ! ácaameriit wajakaaw wan kukaneoomi !
18 Di waaf wei Etuukumool ?
19 Di fusot fati matuj étuukumool. Di eliik maapi buroŋab boola buje'emi bee eja'ay eeno,
20 Púr to, di Ekaanool man buroŋab búsuum di oo ,
21 Ban, di Ekaanool manacet, ban di Erúrool di fuyaakaf,
22 Púr to, di eyitenool naapi súumuyomi,
23 Haani ! "fereŋ" ! Akáaneriit wan kuboñeoomi ekaaney,
24 Anau ñaa ajuker di furiyaf foola manajuk,
25 Injé íyuemi mumelam di sembe,
26 Ban jaat, nigis yentaamey ikaan ugis ,
27 Niliilen dó mukool (mati úbaar),
28 Di reseŋ, muri mati "wiiñey",
29 Mati poop, "seytuuney" di ubekelaw,
30 Di "ufat" wárime,
Di muri, di mafos 31 (31)
32 Mambijiras muyuul di sinukas sooluul,
33 Ban naapi epambe ériiŋulomi,
34 Funakaf fan anau aje'emi bee etey atiool,
35 Mba iñaayool, mba ampaool,
36 Mba aseekool, mba kuñoolool,
37 Fulay anoosan di bukoo moola nabile kawonoor bee kábajowaati di wan aamumi di wo ,
38 Faafunak pambaj wuul waje'e bee kayiijoor,
39 Di karenken kariiboore di kamaayoor,
40 Di poop wuul wan umanje faafunak woo bee kaporet érimey,
41 Di éfimenwo,
42 Koo eenomi kuñoosaak kakaanemi wásuumiimi; wajakutumi.

---

[1] Aboñaayau (Muhamad an kásuumaayak di epakey soomumi di oo) bakate ápuumaau manasanken di Kumansaak kati Maka.

Suurat 81

(AT-TAKWIR)

Kárimoorak : Siaaya 29 ebaje, Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 Naapi bala'ab buje'emi bee kárimenak,
2 Naapi sootas sikatumi eyabey mánsiloul,
3 Kuwaalak di kupumeni,
4 Siñonkomaas san umaalenaw wankumi bee ewol ebaj jiñiil, naapi kúwaayenumi mooluso,
5 Naapi sinukas sálaputaas sije'emi bee kajojeni,
6 Naapi kalak káamakak kuje'emi bee kayabeni kukaan sambun man mumelam muyab,
7 Naapi suutas sati bukanak sije'emi bee kanaameni kaan sigaba sigaba sáliinoore (mambi sajakumi silako di sipaaluso sajakumi; sajakutumi poop di silako di sipaaluso sajakutumi),
8 Naapi kuceeŋumi jijaŋaaj jafokimi[1] mata kuroŋ,
9 Júnube yei nakaane yok kubujool,
10 Naapi uyiitaw úraawulimi,
11 Naapi "asamaaney" eje'emi bee kafiiculi épureni,
12 Naapi sambunas sije'emi bee katooleni,
13 Naapi "Arijanaay" eje'emi bee kalofeni (mambi elof kaje'emi bee dó) ,
14 Yuut yanooyan bee emanj wan eŋarulomi (burokab booluyo),
15 Haani ! nikalie di wammi di suutas[2] fatya di Emitey woo (wan eenomi tulaaraay leesijukuwo) ,
16 Sate'emi, sájimemi (sootas, fuleeŋaf…)
17 Nikali poop di fukaraaf nan fuja'alomi nan fubanemi,
18 Nikali poop di bújomoraab nan bommi di káyitoul,
19 Mati ure (Alukuraaney) kankaan kasanken kati Aboñaay abaje buuña,
20 An eenomi nababaj futiŋ di fujuum fati sembe di kapanak kati Emitey acilumi élakoumaay yati Jáyiyaj yáamakey,

[1] Kati naaniŋ kufokefok kuñooliil kujaŋaak mati kákoli bacaar
[2] Sayabemi fukaraay.

سُورَةُ التَّكْوِيرِ
ترتيبها ٨١ — آياتها ٢٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ١ وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ ٢ وَإِذَا الْجِبَالُ
سُيِّرَتْ ٣ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ٤ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ
٥ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ٦ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ٧ وَإِذَا
الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ٨ بِأَيِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ ٩ وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ
١٠ وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ١١ وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ١٢ وَإِذَا الْجَنَّةُ
أُزْلِفَتْ ١٣ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ١٤ فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ١٥
الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ١٦ وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ١٧ وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ١٨
إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ١٩ ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ٢٠ مُّطَاعٍ
ثَمَّ أَمِينٍ ٢١ وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ ٢٢ وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ
٢٣ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ٢٤ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ٢٥
فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ٢٦ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ٢٧ لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن
يَسْتَقِيمَ ٢٨ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ٢٩

سُورَةُ الانفِطَارِ
ترتيبها ٨٢ — آياتها ٢٩

21 Aboñaay an 'simalaakaas) sijame sibuuñae kúboñak koola fatiyaararaay, nabaj kafium di so,
22 Ariibooraau ooluul (Muhammad) akaanut agonagon ,
23 Najujukuyo[3] (emaleekaay Jíbiriin) set aŋanden tentaam ,
24 Wan eregoomi áŋareriit akaan kacila (waaf woola cebool) mbi ayofooruwo ,
25 Kaanut furim fati "seetaane" yan kucesoore,
26 Bei jije'e bee ejaw kama ?
27 Doo kaanut uceen púrutojaat kawoolen kaja'alo bee di dúniyaay búromuyo ,
28 Aapi amaŋumi di muyuul kanoken di buŋarab balegenab,
29 Bare leejimaŋ uceen púrutojaat wan Emitey emaŋumi manjikaan; yoo yacilumi dúniyaay búromuyo.

[3] Emalaakaay Jíbiriin

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنفَطَرَتۡ ١ وَإِذَا ٱلۡكَوَاكِبُ ٱنتَثَرَتۡ ٢ وَإِذَا ٱلۡبِحَارُ
فُجِّرَتۡ ٣ وَإِذَا ٱلۡقُبُورُ بُعۡثِرَتۡ ٤ عَلِمَتۡ نَفۡسٞ مَّا قَدَّمَتۡ
وَأَخَّرَتۡ ٥ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ ٱلۡكَرِيمِ ٦ ٱلَّذِي
خَلَقَكَ فَسَوَّىٰكَ فَعَدَلَكَ ٧ فِيٓ أَيِّ صُورَةٖ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ٨
كَلَّا بَلۡ تُكَذِّبُونَ بِٱلدِّينِ ٩ وَإِنَّ عَلَيۡكُمۡ لَحَٰفِظِينَ ١٠ كِرَامٗا
كَٰتِبِينَ ١١ يَعۡلَمُونَ مَا تَفۡعَلُونَ ١٢ إِنَّ ٱلۡأَبۡرَارَ لَفِي نَعِيمٖ ١٣ وَإِنَّ
ٱلۡفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٖ ١٤ يَصۡلَوۡنَهَا يَوۡمَ ٱلدِّينِ ١٥ وَمَا هُمۡ عَنۡهَا بِغَآئِبِينَ
١٦ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ ١٧ ثُمَّ مَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ
١٨ يَوۡمَ لَا تَمۡلِكُ نَفۡسٞ لِّنَفۡسٖ شَيۡـٔٗاۖ وَٱلۡأَمۡرُ يَوۡمَئِذٖ لِّلَّهِ ١٩

ترتيبها ٨٣ — سُورَةُ المُطَفِّفِينَ — آياتها ٣٦

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
وَيۡلٞ لِّلۡمُطَفِّفِينَ ١ ٱلَّذِينَ إِذَا ٱكۡتَالُواْ عَلَى ٱلنَّاسِ يَسۡتَوۡفُونَ ٢
وَإِذَا كَالُوهُمۡ أَو وَّزَنُوهُمۡ يُخۡسِرُونَ ٣ أَلَا يَظُنُّ أُوْلَٰٓئِكَ أَنَّهُم
مَّبۡعُوثُونَ ٤ لِيَوۡمٍ عَظِيمٖ ٥ يَوۡمَ يَقُومُ ٱلنَّاسُ لِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٦

Suurat 82

(AL-INFITAR)

Kajisaak ; Maka ewaloulo, Siaaya 19 ebaje
Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo.

1 Naapi asamaaney eje'emi kajisaak[1],
2 Naapi sootas sájimumi,
3 Naapi kalak káamakak kuje'emi bee kanaamoor (mumelam mooluko),
4 Naapi kuyaakak kúguuloorumi man wándomi úyuwo,
5 Yuut yati anoosan bee emanj wan ekaanumi di poop wan eje'emi bee ekaan fáculey,
6 Au anau, waa ubunti di kapanak kati Amansaau ooli acilimi, abajumi buuñaay yáamakey ?
7 Oo Amansaau ooli oo atuuki, najooneni, ujak,
8 Di kanokoorak kásuumuyomi di ekaan unokoor mo,
9 Bare haani mo, muyuul di jiñoos funakaf fati bacaamab kati urokaw wajakaaw,
10 Ban tooke babaj kupooya[2] kaam di kajukeruul ,
11 Kuciika kabaje fujuum fáamak ,
12 Di kumanj wan jikaanumi, di wan joomumim di ekaaney,
13 Di fiit mati kukaanaak majakaam koo bee kanoken Arijana di kásuum káamak,
14 Di fiit mati kulaamaataak kakaanemi kóji koo bee kanoken di sambun sájeeke,
15 Koo bee kábolo dó di funakaf fati káliwaak,
16 Kuŋoolenut kupak di fo,
17 Ai naregi waa eenomi funakaf fati káliwaak ?
18 Laañ benen ai naregi waa eenomi funakaf fati káliwaak
19 Funakaf fan eenomi yuut eŋoolenut ekaan wanoowan di yuut yicee;
20 Faafunak mukaanaayam búrom moomu di furimaf fati Emitey.

Suurat 83

(AL-MUTAFIFUN)

Kariemi bukanak di kanoomenak: Siaaya 36 ebaje. Maka ewaloulo
Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Mátaañiam (dankaay) mulako di kariemi[3] ejeeney yati bukanak (koo, di kanoomemi),
2 Kan umanjumi naapi kommi di ekob man bukanak kunoomeniil (kapeese mba etiib), koo eregiil mankumeeŋeniil,
3 Kan eenomi naapi kulakoe eliik bee di kuceen, koo ekaan mangumbulo,
4 Bukoo kucila manteer kuwonoorut (kumanjut) mati koo bee karoŋeniil (naapi kucetumi),
5 Bee di funakaf fáamakaf,
6 Funakaf fan bukanak kuje'emi bee kayito bee di Amansaau ati dúniyaay búrom acilusomi,

---

[1] Mati kawalaak kati simalaakaas

[2] Simaalaakaas saŋaremi siciik wan anau akaanemi, di

[3] Kasuuñemi di eliikey

كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلْفُجَّارِ لَفِى سِجِّينٍ ﴿٧﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾ كِتَٰبٌ
مَّرْقُومٌ ﴿٩﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾ ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿١١﴾
وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ أَسَٰطِيرُ
ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ كَلَّا ۖ بَلْ ۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّآ إِنَّهُمْ
عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا۟ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ
هَٰذَا ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾ كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلْأَبْرَارِ لَفِى عِلِّيِّينَ
﴿١٨﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَٰبٌ مَّرْقُومٌ ﴿٢٠﴾ يَشْهَدُهُ ٱلْمُقَرَّبُونَ
﴿٢١﴾ إِنَّ ٱلْأَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾ عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٢٣﴾ تَعْرِفُ فِى
وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ ٱلنَّعِيمِ ﴿٢٤﴾ يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ ﴿٢٥﴾
خِتَٰمُهُۥ مِسْكٌ ۚ وَفِى ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ ٱلْمُتَنَٰفِسُونَ ﴿٢٦﴾ وَمِزَاجُهُۥ
مِن تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا ٱلْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ
أَجْرَمُوا۟ كَانُوا۟ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا مَرُّوا۟ بِهِمْ
يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا ٱنقَلَبُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَهْلِهِمُ ٱنقَلَبُوا۟ فَكِهِينَ ﴿٣١﴾
وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوٓا۟ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَضَآلُّونَ ﴿٣٢﴾ وَمَآ أُرْسِلُوا۟ عَلَيْهِمْ
حَٰفِظِينَ ﴿٣٣﴾ فَٱلْيَوْمَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنَ ٱلْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

(7) Haani, aá ! Ekitaabaay (burokab) yati kulaamaataak, kakaanemi kóji fifiit mati yoo bee eraj di Elíibarey Yáamakey,
(8) Ai naregi waa eenomi síjiin ?
(9) Yoo kankaan ekitaaba yaroki eban Elíibar yaguube urokaw wati anooan,
(10) Mátaañiam faafunak bee di kusofaak mati wan Emitey ewalenulomi (Alukuraaney) kankaan kagaajoor,
(11) Di poop kan eenomi koo kusosof mati funakaf fati bacaamab urokaw, kankaan kagaajoor !
(12) Ban [funakaf fucila] bajut kuceen kaate eñoosufo púr to jaat kátaasemi wan Emitey éfirenumi, mba akaana júnube sajuupoe ,
(13) Kan umanje naapi kukaraŋiimi siaayas sóololi, koo ereg : " uru kankaan ureg wati bukanak kati naaniŋ !"
(14) Lee mo! bare wajakutumi wooliil úfimenfimennúfirenfiren sísigiras sóololi[1]
(15) Malegen ! bukoo faafunak pankaan káfireniil ejuk Amansaau ooliil,
(16) Púrutojaat, koo bee kalako di sambunas sájeekaas,
(17) Púr to jaat pambikaan eregiil : " wan jilakomi eñoosey woowu"
(18) Ekitaabaay yati kakaanemi majake bee kalako síndenaay yati "Illiyyuun"
(19) Ai naregi waa eenomi 'Illiyyuun" ?
(20) Kankaan Ekitaaba yaroki yajojene urokaw wooliil búrom wajakaaw !
(21) Kulofaak (kalofumi Emitey kan eenomi simaalaakaas) kúseediyaseediyayo,
(22) Kakaanemi wajake di Emitey koo bee kalako (di ufat) wait muriam másuumaam di kásuumaayak ,
(23) Di bacaac bajake mankujuker Amansaau ooliil di bakaanerool bajake,
(24) Di wuulaw wooliil au bee ejuk dó kásuumak ,
(25) Bee karaaneniil muraanaay másuume maroki muban (nekutaar) ,
(26) Kásuumak koolumo kankaan kásuum kati "musukad[2]", woto kamaŋumi kakaanemo ñaa kubotooraak kati mom kutooŋ ekaaney wajakaaw,
(27) Kankaan búsipumab bati " Tasniim"
(28) Kábul kan umanje kulofaak Emitey di koo kuraanemi,
(29) Kubujaak [bukanak] kulakolako karenken káyinenumi,
(30) Koom jaat di ewujey bajam di bukoo, koo kakaanoor sipasiŋ,
(31) Kulako jaat elaañ bóot, di kukaan murenkenaay,
(32) Naapi kujukiimi, di koon : " fifiit mati ubuku (kújinjim)"
(33) Kuboñulootiil bee di bukoo mambi kupooyiil,
(34) Funakaf fati jaat kayitaak, kúyinenaak kuje'e bee karenken káyinenutumi
(35) Koo kalako fatiya bacaacab mankujiker,

---

[1] Yok kúmaŋaati ejuk malegenam

[2] Kankaan mumel májoonenuma mumel mapute súum

عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ٣٥ هَلْ ثُوِّبَ ٱلْكُفَّارُ مَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ ٣٦

ترتيبها ٨٤ — سُورَةُ الانشِقَاق — آياتها ٢٥

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتْ ١ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ٢ وَإِذَا ٱلْأَرْضُ مُدَّتْ
٣ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ٤ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ٥ يَٰٓأَيُّهَا
ٱلْإِنسَٰنُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَٰقِيهِ ٦ فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ
كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ ٧ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ٨ وَيَنقَلِبُ
إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ مَسْرُورًا ٩ وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ وَرَآءَ ظَهْرِهِۦ ١٠ فَسَوْفَ
يَدْعُواْ ثُبُورًا ١١ وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ١٢ إِنَّهُۥ كَانَ فِيٓ أَهْلِهِۦ مَسْرُورًا ١٣
إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ ١٤ بَلَىٰٓ إِنَّ رَبَّهُۥ كَانَ بِهِۦ بَصِيرًا ١٥ فَلَآ أُقْسِمُ
بِٱلشَّفَقِ ١٦ وَٱلَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ١٧ وَٱلْقَمَرِ إِذَا ٱتَّسَقَ ١٨
لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ ١٩ فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٢٠ وَإِذَا قُرِئَ
عَلَيْهِمُ ٱلْقُرْءَانُ لَا يَسْجُدُونَ ۩ ٢١ بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُكَذِّبُونَ
٢٢ وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ٢٣ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ٢٤
إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ٢٥

36 Mba manteer káyineutumi kuyayab bacaamab bati wan kulakomi ekaaney ?

Suurat 84

(AL-INSIQAQ)

Kajisak : Siaaya 25 ebaje, Maka ewaloulo Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Naapi asamaaney ejisomi,

2 Nen manceeŋumi, di ekaan wan Amansaau ooluyo amaŋumi ekaan walegenoe,

3 Naapi yentaamey eje'emi bee karerenoor elanten,

4 Napi eje'emi bee kápuren wanaamumi[1] (kacetumi) ebeten manelako tíikooruyo,

5 Di ekaan kúboñak kati Atayo di ekaan yalegenoe,

6 Au anau nounu fifiit mati ejaw di buroki bajake noom di yo bee ejukey) Amansaau, ban ñaa pambuujukool,

7 Man an eenomi "Ekitaabaay" yoola bee eyabuyo di kañenool kárir,

8 Oo bagamab boola bee ekaan bagam básuume,

9 Oo bee elaañ bee di fiilaf foola di elaañ yásuumool ,

10 Man aapi kúgutenumi ekitaabaay yoola,

11 Oo pambalaw kakajenooro (mambi áyokulo) ,

12 Oo bee kalako di sambun sájeeke fanfaŋ,

13 Fifiit mati oo nalakolako di kákaanumaati dó di bukanool,

14 Fifiit mati oo nasofensof mati letatamburer áliwo di baceterool,

15 Bare moo! Fifiit mati Amansaau oola oo najukereñaa faŋ,

16 Malegen nikalie di fítiraay di fukaf ,

17 Di poop wan fukaraaf fookenumi ,

18 Di poop fuleeŋaf, nan fúriiŋemi fuleeŋ fáamak poop ,

19 Muyuul bee étip fútaagul fútaagul,

20 Waa woom di bukoo waate ekaan mánkuyinenaati,

21 Nanoosan alikuraaney ekaraŋi bee di bukoo leekuya kúriiŋak kooliil tentaam (sujudu)

22 Káyinenutumi di kusof mati kagaajoor .

23 Ban Emitey Yoo emamanj búrom wan kommi di eyofey,

24 Kama úyiiseniil sílaamas sariaas (sammi di ekobiil),

25 Púr to jaat káyinenumi ban di kukaan burok bajake, koo bacaam bajake bábaneriit kuje'e bee ebaj.

[1] kacetumi

Suurat 85

(AL-BURUJ)

Fujojaf kati sootas : Siaaya 22 ebaje; Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Di kareesak kati Fatiyaay yaakenumi kayooŋak kati sootas,

2 Di funakaf fan kuregolaami mati kayitaak ,

3 Di áseeda, di poop wan kúseediyami,

4 Mátaañiam muban kati Ukuduud[1]

5 Sambunas san uyaajaw ulakomi kuñoosaak sabajumi múboluma ,

6 Tooke kuñoosaak mankalakoe kuŋoobenso,

7 Ban bukoo kúseeda kati mukaanaayam mankommi di ekaaney di kapanak kati kúyinenaak ,

8 Kusankenutiil táañi mati uceen púrutojaat mati man kúyinenumi Emitey yaruukumi máamak di ebaj kasalak káamakak,

9 Yan umanjumi yoo ecile jáyiyaj jammi di fatiyaraas di poop yentaamey. Ban yooyu yoo káseeda waafaw búrom,

10 Fifiit mati kammi di katooraak kúyinenaak kúniinaak di kuseekak ban léekutuub kulaw Emitey kabonket, bukoo bee ejaw sambun sati Jahanamaay di kubaj sílaam sati sambunas,

11 Man kan umanjumi koo kúyinenyinen, di kukaan burok bajake, bukoo bee ebaj ufat wajake wan umanje úteyum wati muluu ujee bee etey dó. Doo eenomi kaheekak káamakak,

12 Di fiit mati kagalenak kati Amansaau ooli kankaan waaf wátaañie ban di ubaj sembe,

13 Di fiit mati, yoo Emitey, etooŋumi etuuk ban di elaañ etuuk,

14 Ban Yoo eŋoolenumi kayanfuak fanfaŋ di eŋoolen kabuntoor fanfaŋ,

سُورَةُ البُرُوجِ — آياتها ٢٢ — ترتيبها ٨٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ
﴿٣﴾ قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ﴿٤﴾ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ﴿٥﴾ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا
قُعُودٌ ﴿٦﴾ وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾ وَمَا نَقَمُوا
مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾ الَّذِي لَهُ مُلْكُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ
فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ
عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿١٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١١﴾ إِنَّ بَطْشَ
رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾ إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ﴿١٤﴾
ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ
﴿١٧﴾ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾ وَاللَّهُ مِنْ
وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ﴿٢٠﴾ بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ﴿٢١﴾ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾

سُورَةُ الطَّارِقِ — آياتها ١٧ — ترتيبها ٨٦

15 Di ewooken élakoumaay yati Jáyiyaj yabajumi fujuum fáamak, di buuña ,

16 Yakaanemi wan emaŋumi, ekaan yajake fanfaŋ,

17 Mba kasankenak[2] kati kusoojooraak kuñookuliñook ?

18 Kati Firawuna di Samuud ?

19 Bare káyinenutumi kuroɲe di esof mati kagaajoor,

20 Ban tooke Emitey bamanjeriil di búsolab booliil,

21 Kama roo kankaan Alikuraan yati fujuum fáamak di buuña ,

22 Yaneni di etaabul di búraenum bati Emitey .

---

[1] Amansaau ooliil balakoeene ebuj kúyinenaak

[2] Káregak

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾ النَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴿٣﴾ إِن كُلُّ
نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾ فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾ خُلِقَ مِن مَّاءٍ
دَافِقٍ ﴿٦﴾ يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٧﴾ إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾
يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ﴿٩﴾ فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١١﴾
وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿١٢﴾ إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴿١٣﴾ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٤﴾ إِنَّهُمْ
يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾ وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾ فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴿١٧﴾

ترتيبها ٨٧ — سُورَةُ الأَعْلَى — آياتها ١٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴿١﴾ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٢﴾ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ
﴿٣﴾ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ ﴿٥﴾ سَنُقْرِئُكَ
فَلَا تَنسَىٰ ﴿٦﴾ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ﴿٧﴾ وَنُيَسِّرُكَ
لِلْيُسْرَىٰ ﴿٨﴾ فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ ﴿٩﴾ سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ ﴿١٠﴾
وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ﴿١١﴾ الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَىٰ ﴿١٢﴾ ثُمَّ لَا يَمُوتُ
فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿١٣﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ ﴿١٤﴾ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ ﴿١٥﴾

Suurat 86

(AT-TARIQ)

Yootey yápuremi fukaraaf : Siaaya 17 ebaje; Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 [nikalie] di asaamaaney di poop yootey yápureuumi fukaraay,
2 Ai naregi wan eenomi yuutey yápureuumi fukaraay ?
3 Yoo yuutey yaficitenemi fanfaŋ,
4 Bajut yuut yati an yan umanje ebajut apooya aate kajukeruyo,
5 Woto anau ajuker jak wan eenomi di wo natuukuli,
6 Natuukulituuk di mumel ,
7 Mápurulo kalofa siroras fátaamaf fati ufeefaw,
8 Emitey eŋoolene eyitenool ,
9 Funakaf fan sísigiras sije'emi bee kawañari wan siguubumi (9)
10 Letabaj sembe sanoosan, letabaj ákotula [apakena] anooan ,
11 [nikaliye] di asamaaney yaakenumi élaañuley [yati kalubak] nikalie,
12 Di yentaamey yajisoemi [nan mulukaayam múpurenemi],
13 Mati róo [Alikuraaney] kankaan kurim, kasofi kuban (bee éyiisey walegenaw di wakaanutumi malegen; wajakumi di wajakutumi,
14 Bare kaanut waaf wati fúresoor(wati fúraar) ,
15 Fifiit mati bukoo (kuñoosaak) eñes bee ekaan etanjemb [bee ebunt bukanak] ,
16 Injé [poop] nikaan yúmbaam [bee di bukoo],
17 Au [Aboñaayau] uwul waati káyinenutumi. Ban nuwuliil jiwaati jiikun,

Suurat 87

(AL-AL'A)

Ammi Fatiya: Maka ewaloulo; siaaya 19 ebaje

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 Usal kareesak kati Amansaau ooli an umanjumi oo afaŋe káloi fatiya,
2 [Emitey] yan umanjumi yoo etuuke ban di ejojen ejoonen jak,
3 [Yoo] yasofumi waatumi ebaj di éje'etum bee di buŋarab balegenab,
4 Yoo épurenulo mafosam mufenaayam ,
5 Ban di eŋarumo ekaan éful yasaye (yalayene),
6 Injé bee ekaani manukaraŋ Alukuraaney ban létujim
7 Púrutojaat wan Emitey emaŋumi. Fifiit mati yoo emamanj warajumi di poop warajutumi ,
8 Injé bee ekaani uŋar buŋarab bafaŋumi ésuum[1] ejaw,

---

[1] Bee di Arijanaay ;

9 Uwoolen [bukanak] naapi kawoolenak [kúriiŋumi] di nafaay yati ko,
10 Aapi ákolimi [Emitey] pambaawoolo,
11 Afaŋumi ebaj mátaañi di káyinenutumi oo bee káloiko[1] ,
12 An eenomi oo bee kabolo di sambunas safaŋumi éjeek .
13 Púr to jaat letacet dó ban letaroŋ poop,
14 Kásuumaayak kooku di an eenomi “nasetensenten” faŋaaf foola,
15 Nawonk kareesak kati Amansaau oola, aban násali,
16 Bare muyuul buroŋab bati baabe dúniya jifaŋe emaŋ,
17 Ban tooke bati alaakiraay bufaŋe ejak di bufaŋ poop kapiyo,
18 Fifiit mati ure rooru di uyitaw wati naaniŋ,
19 Uyitaw wati Ibrahima koo di Musa,

Suurat 88

(AL-GHASHIYAH)

Funak kayitaak

Kurim 26 bálamuk épurey yati Mohamad Maka bee Medin

Di kareesak kati Emitey di kaboneketak kooluyo káamakak.

1 Abuu nujanjam kusanken mati funakaf fati kayitaak ?
2 Funakaf fucila panujuk wuul wapincoe
3 wuul wameeŋe wayoke.
4 Pankunenuwo di sambun sájeeke
5 Di kuraanenuwo mumel malabe
6 Muriam mooliil maamu moo eenomi kúbaarak kati uya’aw
7 Káseneriitumi maruuk mba fupooñ
8 Funak fucila, panujuk wuul wajake
9 Mati burokuwo bajake
10 Woo ucila panulako di kafat kájaalie
11 dán kúsankeneriit falaamaat
12 Dóo pambaj uronden, woo etey to mumel ceb

بَلۡ تُؤۡثِرُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا ﴿١٦﴾ وَٱلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰٓ ﴿١٧﴾ إِنَّ
هَٰذَا لَفِي ٱلصُّحُفِ ٱلۡأُولَىٰ ﴿١٨﴾ صُحُفِ إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾

ترتيبها ٨٨ — سُورَةُ الغَاشِيَةِ — آياتها ٢٦

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

هَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلۡغَٰشِيَةِ ﴿١﴾ وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٍ خَٰشِعَةٌ ﴿٢﴾
عَامِلَةٞ نَّاصِبَةٞ ﴿٣﴾ تَصۡلَىٰ نَارًا حَامِيَةٗ ﴿٤﴾ تُسۡقَىٰ مِنۡ عَيۡنٍ ءَانِيَةٖ ﴿٥﴾
لَّيۡسَ لَهُمۡ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٖ ﴿٦﴾ لَّا يُسۡمِنُ وَلَا يُغۡنِي مِن جُوعٖ ﴿٧﴾
وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٖ نَّاعِمَةٞ ﴿٨﴾ لِّسَعۡيِهَا رَاضِيَةٞ ﴿٩﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٖ ﴿١٠﴾
لَّا تَسۡمَعُ فِيهَا لَٰغِيَةٗ ﴿١١﴾ فِيهَا عَيۡنٞ جَارِيَةٞ ﴿١٢﴾ فِيهَا سُرُرٞ مَّرۡفُوعَةٞ ﴿١٣﴾
وَأَكۡوَابٞ مَّوۡضُوعَةٞ ﴿١٤﴾ وَنَمَارِقُ مَصۡفُوفَةٞ ﴿١٥﴾ وَزَرَابِيُّ مَبۡثُوثَةٌ ﴿١٦﴾
أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى ٱلۡإِبِلِ كَيۡفَ خُلِقَتۡ ﴿١٧﴾ وَإِلَى ٱلسَّمَآءِ كَيۡفَ
رُفِعَتۡ ﴿١٨﴾ وَإِلَى ٱلۡجِبَالِ كَيۡفَ نُصِبَتۡ ﴿١٩﴾ وَإِلَى ٱلۡأَرۡضِ كَيۡفَ
سُطِحَتۡ ﴿٢٠﴾ فَذَكِّرۡ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِّرٞ ﴿٢١﴾ لَّسۡتَ عَلَيۡهِم
بِمُصَيۡطِرٍ ﴿٢٢﴾ إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾ فَيُعَذِّبُهُ ٱللَّهُ ٱلۡعَذَابَ
ٱلۡأَكۡبَرَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ إِلَيۡنَآ إِيَابَهُمۡ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيۡنَا حِسَابَهُم ﴿٢٦﴾

13 Pambaj ró poop mulal múyokulaouma di múrembenuma kúkow,
14 Di muraanaay mankujuumene, di úraanuma,
15 Di múrembenuma kúkow maneni riiboor, di
16 Ubasa satali
17 Abuu kujukut buu kutuukumi siñonkomaas ?
18 Buu kuñitene fatiyaraay,
19 Kurembooraak buu kujuumenko
20 Buu yentaamey ere’eni ?
21 Kamaat uwoolo ! kuboñuliboñ bee kawoolen
22 Ootut eruiil
23 Alatumi, áyinenutumi,
24 Emitey panenagool kuul
25 Pánkulaañul bee di ínje
26 Púr to ínje eete kagameniil.

---

[1] kawoolenak

ترتيبها ٨٩ **سُورَةُ الفَجْرِ** آياتها ٣٠

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلۡفَجۡرِ ١ وَلَيَالٍ عَشۡرٖ ٢ وَٱلشَّفۡعِ وَٱلۡوَتۡرِ ٣ وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَسۡرِ
٤ هَلۡ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٞ لِّذِي حِجۡرٍ ٥ أَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ
٦ إِرَمَ ذَاتِ ٱلۡعِمَادِ ٧ ٱلَّتِي لَمۡ يُخۡلَقۡ مِثۡلُهَا فِي ٱلۡبِلَٰدِ ٨
وَثَمُودَ ٱلَّذِينَ جَابُواْ ٱلصَّخۡرَ بِٱلۡوَادِ ٩ وَفِرۡعَوۡنَ ذِي ٱلۡأَوۡتَادِ ١٠
ٱلَّذِينَ طَغَوۡاْ فِي ٱلۡبِلَٰدِ ١١ فَأَكۡثَرُواْ فِيهَا ٱلۡفَسَادَ ١٢ فَصَبَّ
عَلَيۡهِمۡ رَبُّكَ سَوۡطَ عَذَابٍ ١٣ إِنَّ رَبَّكَ لَبِٱلۡمِرۡصَادِ ١٤ فَأَمَّا
ٱلۡإِنسَٰنُ إِذَا مَا ٱبۡتَلَىٰهُ رَبُّهُۥ فَأَكۡرَمَهُۥ وَنَعَّمَهُۥ فَيَقُولُ رَبِّيٓ أَكۡرَمَنِ
١٥ وَأَمَّآ إِذَا مَا ٱبۡتَلَىٰهُ فَقَدَرَ عَلَيۡهِ رِزۡقَهُۥ فَيَقُولُ رَبِّيٓ أَهَٰنَنِ ١٦
كَلَّاۖ بَل لَّا تُكۡرِمُونَ ٱلۡيَتِيمَ ١٧ وَلَا تَحَٰٓضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ
ٱلۡمِسۡكِينِ ١٨ وَتَأۡكُلُونَ ٱلتُّرَاثَ أَكۡلٗا لَّمّٗا ١٩
وَتُحِبُّونَ ٱلۡمَالَ حُبّٗا جَمّٗا ٢٠ كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلۡأَرۡضُ دَكّٗا
دَكّٗا ٢١ وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلۡمَلَكُ صَفّٗا صَفّٗا ٢٢ وَجِاْيٓءَ يَوۡمَئِذِۭ
بِجَهَنَّمَۚ يَوۡمَئِذٖ يَتَذَكَّرُ ٱلۡإِنسَٰنُ وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكۡرَىٰ ٢٣

Suurat 89

(AL-FAJR)

Fajiraay (subaay)

Kurim 30 bálamuk épurey yati Mahomed
Maka bee Medin
Di kareesak kati Emitey di kabonketak
kooluyo káamakak.

1 Bajam subaay !
2 Bajam kukak uñen !
3 Bajam wáliinoorumi di wáliinoorutumi,
4 Bajam fukaf nan foom di etey
5 Abuu kaanut kurim kúwaaniin kayaje beri kumanjaak wan kurege ?
6 Abuu ujukut Amansaau ooli manakaamuni di bukanak kati Aad ?
7 Fiilaf fati Iraam, ésukey yati siluupas sateepimi joon
8 Di sembe yalet eliikaay ?
9 Di bukanak kati Tamud kacinemi di úgoraw wati kuwaalak kati kakolak ?
10 Di Faraoŋ ati kuraenaak juup
11 Buko búrom bukan kakobut, kátaase kurim di mofiil,
12 Ban kuyokenyok faŋ di mofam mooliil
13 Ñaa Amansaau ooli natekiil etek yarie.
14 Amansaau ooli oo ajukemi wanoowan manapooyuwo.
15 Anau oo nanoonan Amansaau oola amaŋe karuukenool bee emanj di oo riceen mba ewulool kaeraay, naan : “ Amansaau úmba naruukenanruuken.”
16 Bare amaŋe kagumbul buroŋab boola beet ejuk káyinenak koola, naan : “ Amansaau úmba napuñenampuñen.”
17 Ban lee mo ! Muyuul jáwuleriitumi kúsukateenak;
18 Muyuul jíwoolenooreriit ewuley kúsukateenak kuri;
19 Muyuul jiriemi fubajaf fan kubajaiil kukateiimi búrom;
20 Di jimaŋ fubaj fati kamaŋ kabajut élinga,
21 Jíkaanum ! nan yentaamey ebile kafumo man Amansaau
22 Man Amansaau ooli ájo’ol di simaleekaas kasuk kasuk,
23 Mánkutebul Jahanama; fulay anau panawoolo. Bare nafa yei yoom to yati oo kawoolo ?

(24) Panaan : “Sifayen, imanjeene nikaan wajakaaw bee kajom buroŋab búmbaam !
(25) Fulayaf ufu, an letutek mo apaali an nen man Emitey yoomumi etek.
(26) Poop an letuloop mo ñiwuuj apaali an nen man Emitey yootumi eloopey ñiwuujañ kucee.
(27) “Au yuutei! abajumi kásuumaay
(28) Ulaañ bee di Amansaau ooli di kásuumaay poop di kamaŋ
(29) Unoken di kayooŋak kati kumiikeelak kúmbaam;
(30) Uban, nunoken Arijana yúmba.”

Suurat 90

(AL-BALAD)

Ésukey

Kurim 20 bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin

Di kareesak kati Emitey di kabonketak kooluyo káamakak

(1) Nikalie di ésukey uyu ! (Maka)
(2) Mati au Mohamad dóo nucinumi
(3) Poop di kareesak kati Ampaau di bútuukumab boola !
(4) Moo niteteep anau mambi ayeg manabaj buroŋab boola
(5) Waaroom nasosof mati an aŋoolenut di oo wanoowan
(6) Naan : “ !Nisensen síkori sajuupoe faŋ”
(7) Manteer nasosof an ajukutool
(8) Abu isenutool kúcil kugaba,
(9) Fúrerep di kupicum kugaba,
(10) Abu iliikutool uruŋaw ugabaaw (wati emanj wajake di wajakut) ?
(11) Kamaat mati wa letasof buruŋab bátaañiaab !
(12) Ai naani buruŋab bátaañiaab boo eenomi wa ?

يَقُولُ يَٰلَيۡتَنِي قَدَّمۡتُ لِحَيَاتِي ٢٤ فَيَوۡمَئِذٖ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٞ ٢٥
وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٞ ٢٦ يَٰٓأَيَّتُهَا ٱلنَّفۡسُ ٱلۡمُطۡمَئِنَّةُ ٢٧ ٱرۡجِعِيٓ
إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةٗ مَّرۡضِيَّةٗ ٢٨ فَٱدۡخُلِي فِي عِبَٰدِي ٢٩ وَٱدۡخُلِي جَنَّتِي ٣٠

ترتيبها ٩٠ — **سُورَةُ ٱلۡبَلَدِ** — آياتها ٢٠

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

لَآ أُقۡسِمُ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ١ وَأَنتَ حِلُّۢ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ٢ وَوَالِدٖ وَمَا وَلَدَ
٣ لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِي كَبَدٍ ٤ أَيَحۡسَبُ أَن لَّن يَقۡدِرَ عَلَيۡهِ
أَحَدٞ ٥ يَقُولُ أَهۡلَكۡتُ مَالٗا لُّبَدًا ٦ أَيَحۡسَبُ أَن لَّمۡ يَرَهُۥٓ أَحَدٌ
٧ أَلَمۡ نَجۡعَل لَّهُۥ عَيۡنَيۡنِ ٨ وَلِسَانٗا وَشَفَتَيۡنِ ٩ وَهَدَيۡنَٰهُ
ٱلنَّجۡدَيۡنِ ١٠ فَلَا ٱقۡتَحَمَ ٱلۡعَقَبَةَ ١١ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡعَقَبَةُ ١٢
فَكُّ رَقَبَةٍ ١٣ أَوۡ إِطۡعَٰمٞ فِي يَوۡمٖ ذِي مَسۡغَبَةٖ ١٤ يَتِيمٗا ذَا مَقۡرَبَةٍ
١٥ أَوۡ مِسۡكِينٗا ذَا مَتۡرَبَةٖ ١٦ ثُمَّ كَانَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَوَاصَوۡاْ
بِٱلصَّبۡرِ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡمَرۡحَمَةِ ١٧ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَيۡمَنَةِ ١٨ وَٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِنَا هُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَشۡـَٔمَةِ ١٩ عَلَيۡهِمۡ نَارٞ مُّؤۡصَدَةُۢ ٢٠

ترتيبها ٩١ — **سُورَةُ ٱلشَّمۡسِ** — آياتها ١٥

(13) Boo eenomi kapaken amiikeel,
(14) Mba kákuumen di bacaar
(15) An iiya ásukateen
(16) Mba an aleke aceeŋe kákuumen faŋ
(17) Poop kankaan enaam di káyinenumi manusofoor di mátaañi mucila, di kubonketoor
(18) Buko kucila kunannaam di káyinenumi;
(19) Bare káyinenutumi kurimak kúmba bukoo di kuñoosaak kunaame.
(20) Pankunoken di sambun sabile kakambeniil ró

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
وَٱلشَّمۡسِ وَضُحَىٰهَا ١ وَٱلۡقَمَرِ إِذَا تَلَىٰهَا ٢ وَٱلنَّهَارِ إِذَا جَلَّىٰهَا ٣
وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَغۡشَىٰهَا ٤ وَٱلسَّمَآءِ وَمَا بَنَىٰهَا ٥ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا طَحَىٰهَا
٦ وَنَفۡسٖ وَمَا سَوَّىٰهَا ٧ فَأَلۡهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقۡوَىٰهَا ٨ قَدۡ
أَفۡلَحَ مَن زَكَّىٰهَا ٩ وَقَدۡ خَابَ مَن دَسَّىٰهَا ١٠ كَذَّبَتۡ ثَمُودُ
بِطَغۡوَىٰهَآ ١١ إِذِ ٱنۢبَعَثَ أَشۡقَىٰهَا ١٢ فَقَالَ لَهُمۡ رَسُولُ ٱللَّهِ
نَاقَةَ ٱللَّهِ وَسُقۡيَٰهَا ١٣ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمۡدَمَ
عَلَيۡهِمۡ رَبُّهُم بِذَنۢبِهِمۡ فَسَوَّىٰهَا ١٤ وَلَا يَخَافُ عُقۡبَٰهَا ١٥

ترتيبها ٩٢ — سُورَةُ ٱللَّيۡلِ — آياتها ٢١

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَغۡشَىٰ ١ وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ٢ وَمَا خَلَقَ ٱلذَّكَرَ وَٱلۡأُنثَىٰٓ ٣
إِنَّ سَعۡيَكُمۡ لَشَتَّىٰ ٤ فَأَمَّا مَنۡ أَعۡطَىٰ وَٱتَّقَىٰ ٥ وَصَدَّقَ بِٱلۡحُسۡنَىٰ ٦
فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلۡيُسۡرَىٰ ٧ وَأَمَّا مَنۢ بَخِلَ وَٱسۡتَغۡنَىٰ ٨ وَكَذَّبَ بِٱلۡحُسۡنَىٰ
٩ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلۡعُسۡرَىٰ ١٠ وَمَا يُغۡنِي عَنۡهُ مَالُهُۥٓ إِذَا تَرَدَّىٰٓ ١١ إِنَّ عَلَيۡنَا
لَلۡهُدَىٰ ١٢ وَإِنَّ لَنَا لَلۡأٓخِرَةَ وَٱلۡأُولَىٰ ١٣ فَأَنذَرۡتُكُمۡ نَارٗا تَلَظَّىٰ ١٤

Suurat 91

(ACH-AHAMS)

Bala'ab

Kurim 15 bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin n° 26

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

(1) Di barakaay yati bala'ab bawuŋenemi bújomoraay !

(2) Poop di barakaay yati eleeŋey yariibenebomi !

(3) Poop barakaay yati bala'ab nan bukaanemi man tirab !

(4) Poop di barakaay yati fukaf nan fúfimeneyomi (yentaamey)

(5) Poop di kareesak kati Emitey, di kareesak kati Ateepuyomi !

(6) Poop di kareesak kati yentaamey di aranenyomi !

(7) Di kareesak kati yuutey di Atuukeuyomi di mayinjo

(8) Manakaan di yo búyejet bati ekaan wajakut,

(9) Di ekaan di yo emaŋey di kariibenak Emitey, anooan anabenuyo , oo nakankaan wajake;

(10) Ñaa anooan aane bee kabuutenuyo, oo nababaj fulo búrom

(11) Kútamudak di kákobaataak kooliil kulolo di balindab, koone lee malegen; kagaajoor

(12) Nan afaŋumi manayoke di buko ayitomi (beet ebujey eñonkomaay)

(13) Aboñaayau ati Emitey naregeeniireg : " Eñonkomaay (enaare) yati Emitey jikatuyo maneraan!"

(14) Bare di kusofool di agaajoora mankubuj eñonkomaay. Amansaau nabujiil peh mati júnubaay yooliil aban, nakaan mo buko búrom.

(15) Ban Emitey ebajut kákoli di wabile ebaj to.

Suurat 92

(AL-LAYL)

Fukafu

Kurim koono 21 bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin

Di kareesak kati Emitey di kabonketak kooluyo káamakak.

(1) Di kareesak kati fukaf nan fúfimenumi búrom !

(2) Di kareesak kati tutulaaraay nan ewuŋenumi !

(3) Di kareesak kati wan eteepumi (kaan aseek mba ániine !)

(4) Kataay yooluul enaamut :

(5) An senumi mánakoli Emitey

(6) Nareg áyinen mati malegen buwaasab bafaŋumi mambujake bubajobajo.

(7) Panirentenool buruŋab bati kaeraay

(8) Man áwulaatimi, oo nakakat (kariibenak Emitey),

(9) Manasof mati buwaasab bafaŋumi mambujake lee malegen

(10) Oo panarentenool buruŋab bati mátaañiam máamakam,
(11) Ban kubajaak koola leekunafaool wanoowan naapi kootumi kanokenool di sambunas.
(12) Injé ibile karungen;
(13) Buroŋab búlamukaab di bati jaat ínje icile
(14) Nigamuugam mati sambun sájeeke.
Fin page 54 Page 55
(15) Dan an kudankae ceb abile ereem, aamumi di kakibiboor mati let malegen.
(16) Aamumi di káruulen naane let malegen, mánabatulo;
(17) Ban ásaliemi faŋ manawonk Emitey oo letanoken di sambunas
(18) Asenemi fubajaf foola bee kasetenooro,
(19) Bare letesen bee kásuumeni di burok ban ukaanool,
(20) Bare beet eñes (kásuumen) Amansaau oola Fatiya lói faŋ
(21) Ban leepio pánsuumool !

Suurat 93

(AD-DHUHA)

Bala'ab barabemi

Kurim 11 kápurulo bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin n°11
Di kareesak kati Emitey, di másuumam mooluyo máamakam.

(1) Di bala'ab barabemi !
(2) Di fukaf nan fúrimenumi (nan fúfimenumi) búrom !
(3) Amansaau ooli ateyuti, alatuti
(4) Buroŋab búlamukaab bufaŋe ejak di au bati jaat.
(5) Amansaau ooli panawuli kawulak (kájiwak) koola. Ban nounu pánsuumi,
(6) Abu atookuti au ásukateen manafori
(7) Abu atookuti au di kámanjaati manarungeni ?
(8) Abu atookuti au baleker manaŋaruli fubaj ?
(9) Kama tákumusuutuken ásukateenau !
(10) Kama takumulat alawaau esada síndoi !
(11) Mukaanaayam majakaam mati Amansaau ooli (sisadaas, kawulak….) ureg mo.

لَا يَصۡلَىٰهَآ إِلَّا ٱلۡأَشۡقَى ١٥ ٱلَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ١٦ وَسَيُجَنَّبُهَا
ٱلۡأَتۡقَى ١٧ ٱلَّذِي يُؤۡتِي مَالَهُۥ يَتَزَكَّىٰ ١٨ وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن
نِّعۡمَةٖ تُجۡزَىٰٓ ١٩ إِلَّا ٱبۡتِغَآءَ وَجۡهِ رَبِّهِ ٱلۡأَعۡلَىٰ ٢٠ وَلَسَوۡفَ يَرۡضَىٰ ٢١

سُورَةُ الضُّحَىٰ — ترتيبها ٩٣ — آياتها ١١

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلضُّحَىٰ ١ وَٱلَّيۡلِ إِذَا سَجَىٰ ٢ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ٣
وَلَلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ لَّكَ مِنَ ٱلۡأُولَىٰ ٤ وَلَسَوۡفَ يُعۡطِيكَ رَبُّكَ
فَتَرۡضَىٰٓ ٥ أَلَمۡ يَجِدۡكَ يَتِيمٗا فَـَٔاوَىٰ ٦ وَوَجَدَكَ ضَآلّٗا
فَهَدَىٰ ٧ وَوَجَدَكَ عَآئِلٗا فَأَغۡنَىٰ ٨ فَأَمَّا ٱلۡيَتِيمَ فَلَا تَقۡهَرۡ
٩ وَأَمَّا ٱلسَّآئِلَ فَلَا تَنۡهَرۡ ١٠ وَأَمَّا بِنِعۡمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثۡ ١١

سُورَةُ الشَّرۡحِ — ترتيبها ٩٤ — آياتها ٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَلَمۡ نَشۡرَحۡ لَكَ صَدۡرَكَ ١ وَوَضَعۡنَا عَنكَ وِزۡرَكَ ٢ ٱلَّذِيٓ
أَنقَضَ ظَهۡرَكَ ٣ وَرَفَعۡنَا لَكَ ذِكۡرَكَ ٤ فَإِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرًا ٥ إِنَّ
مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرٗا ٦ فَإِذَا فَرَغۡتَ فَٱنصَبۡ ٧ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرۡغَب ٨

Suurat 94

(AS-SHARH)

Kákambulak

Kurim kápurulo bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin
Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

(1) Abu íkambuluti ésigiri ?
(2) Abu iwalenuti búrooko ?
(3) Ai alakoe kayokeni bálamuk
(4) Nabeneni kajamo !
(5) Moo mátaañiam soo siriiboore di másuumam
(6) Mátaañiam siriibooriiboor di másuumam,
(7) Nan ubane wan oomumi di ekaan, nuñes Emitey
(8) Uban, núyinen di Amansaau ooli ceb.

سُورَةُ التِّين — ترتيبها ٩٥ — آياتها ٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلتِّينِ وَٱلزَّيۡتُونِ ١ وَطُورِ سِينِينَ ٢ وَهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ٱلۡأَمِينِ ٣
لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِيٓ أَحۡسَنِ تَقۡوِيمٖ ٤ ثُمَّ رَدَدۡنَٰهُ أَسۡفَلَ سَٰفِلِينَ
٥ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَلَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونٖ ٦
فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعۡدُ بِٱلدِّينِ ٧ أَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِأَحۡكَمِ ٱلۡحَٰكِمِينَ ٨

سُورَةُ العَلَق — ترتيبها ٩٦ — آياتها ١٩

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ ١ خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِنۡ عَلَقٍ ٢ ٱقۡرَأۡ وَرَبُّكَ
ٱلۡأَكۡرَمُ ٣ ٱلَّذِي عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمِ ٤ عَلَّمَ ٱلۡإِنسَٰنَ مَا لَمۡ يَعۡلَمۡ ٥ كَلَّآ إِنَّ
ٱلۡإِنسَٰنَ لَيَطۡغَىٰٓ ٦ أَن رَّءَاهُ ٱسۡتَغۡنَىٰٓ ٧ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلرُّجۡعَىٰٓ ٨ أَرَءَيۡتَ
ٱلَّذِي يَنۡهَىٰ ٩ عَبۡدًا إِذَا صَلَّىٰٓ ١٠ أَرَءَيۡتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلۡهُدَىٰٓ ١١ أَوۡ أَمَرَ
بِٱلتَّقۡوَىٰٓ ١٢ أَرَءَيۡتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ ١٣ أَلَمۡ يَعۡلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ ١٤ كَلَّا لَئِن
لَّمۡ يَنتَهِ لَنَسۡفَعَۢا بِٱلنَّاصِيَةِ ١٥ نَاصِيَةٖ كَٰذِبَةٍ خَاطِئَةٖ ١٦ فَلۡيَدۡعُ نَادِيَهُۥ
١٧ سَنَدۡعُ ٱلزَّبَانِيَةَ ١٨ كَلَّا لَا تُطِعۡهُ وَٱسۡجُدۡ وَٱقۡتَرِب ۩ ١٩

Suurat 95

(AT-TIN)

Butomboroŋab

Kurim kápurulo bálamuk éwuyey yati
Mohamad Maka bee Medin n° 28
Di kareesak kati emitey di kabonketak
kooluyo káamakak

(1) Di barakaaya yati butomboroŋab, di barakaay yati buwoliiwab !

(2) Poop di barakaay yati Mon sinayi !

(3) Poop di barakaay yati ésukey uye yafiumomi (Maka)

(4) Niteteep anau di bateeper bafaŋumi mambujake

(5) Púr to niwalenulool bee di futiŋaf fafaŋumi matiiti,

(6) Púrutojaa, káyinenumi mankurok burok bajake : buko kucila pankubaj bacaam baatut eban múk

(7) Púr to jaa, wa ukaani usof fulayaf fati kayitaak fulay fabajut mba falet malegen ?

(8) Abu Emitey let yo efaŋumi manelebe (manerege malegenam di kugamenaak[1])

Suurat 96

(AL-ALAQ)

Fakolilaf fati fásimaf

Kurim kápurulo bálamuk éwuyey yati
Mohamad Maka bee Medin
Di kareesak kati emitey, di kabonketak
kooluyo káamakak

(1) Ukaraŋ di kareesak kati Amansaau ooli atuukimi !

(2) Atuukumi anau di fakolil fati fásim

(3) Ukaraŋ Amansaau ooli afaŋe ejak mukaanaay búrom,

(4) Oo aliikumi akaraŋimi di fúciikum [kalam]

(5) Naliliik anau wan amanjeenut

(6) Malegen, anau bajut wan kure’e

(7) Nasof yaŋ oo bajut an kure’e (mati fubajaf foola)

(8) Ban au bee elaañ bee di Amansaau ooli

(9) Abu nujujuk áfirene amiikeel ati Emitey (Muhamad) kásali ?

(10) Abu nujuk eeno buruŋ bajake nasofe ?

(11) Mba narereg bukanak kuwonk meeŋ Emitey di kukaan wajakaaw ?

(12) Abu nujujuk eeno aamu oomu bo eñoosey manakat buruŋab bajakaab ?

(13) Manteer amanjut mati Emitey yoo ejujuk búrom ?

(14) Kama moo nen akatut, panisof ejondoolaay (yati walaw wati fúkaaf)

(15) Ejondoola yati agaajoora, awoofoora,

(16) Kama áwonkul bukanak koola,

(17) Injé pániwonkul kuraenaak (kati Jahanama)

(18) Hani, jakumujantenool, úkuntaajen mánulofacul (Emitey)

(19) hani, jakum ukobool, bare u kuntaajen, manuloofool (Emitey)

---

[1] Kumammaŋ ureg : « Eé, moo faŋ di kareesak kati Amansaau úmba épuruley, eceeŋey uyu élamukaay

Suurat 97

(AL-QADR)

Sarataay

Kurim 5 kaja'alo bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin n° 25

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

(1) Niŋaruloŋaruyo (Alukuraaney) di fukaf fati Al-Qadr, fukaf fafaŋumi manfujake, mba fukaf fai sarataay,

(2) Ai narege wa eenomi fukaf fati Al-Qadr ?

(3) Fukaf fati Al-Qadr fúkoyume kuleeŋ koono wúli

(4) Nounu noo simaleekaas di emaleekaay Jíbiriin (Búyejet) di esen yan Amansaau ooliil asene buruŋ mánsiwaloul, di emaŋ yati Emitey,

(5) Fuk fati kalawoor kásuumaay di éju bee nan subaay ériiŋe.

Suurat 98

(AL-BAYYINAH)

Malegenam

Kurim 8 bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin n° 100

Di kareesak kati Emitey di kabonketak káamakak kooluyo.

(1) Kuñoosaak di bukanak kati Elíibarey di kunaamenaak leekukat eñoosey bee nan kujuke malegenam,

(2) Aboñaay ati Emitey, aam di kakaraŋiil wayit

(3) Dán kusankene mati ejooney, elebey faŋ

(4) Kan kusenumi Elíibarey buko kucila kuranooranoor buko bajuker malegenam,

سُورَةُ القَدْرِ — آياتها ٥ — ترتيبها ٩٧

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ فِي لَيۡلَةِ ٱلۡقَدۡرِ ١ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا لَيۡلَةُ ٱلۡقَدۡرِ ٢
لَيۡلَةُ ٱلۡقَدۡرِ خَيۡرٞ مِّنۡ أَلۡفِ شَهۡرٖ ٣ تَنَزَّلُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ
فِيهَا بِإِذۡنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمۡرٖ ٤ سَلَٰمٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطۡلَعِ ٱلۡفَجۡرِ ٥

سُورَةُ البَيِّنَةِ — آياتها ٨ — ترتيبها ٩٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

لَمۡ يَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ وَٱلۡمُشۡرِكِينَ مُنفَكِّينَ
حَتَّىٰ تَأۡتِيَهُمُ ٱلۡبَيِّنَةُ ١ رَسُولٞ مِّنَ ٱللَّهِ يَتۡلُواْ صُحُفٗا مُّطَهَّرَةٗ ٢
فِيهَا كُتُبٞ قَيِّمَةٞ ٣ وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ إِلَّا مِنۢ
بَعۡدِ مَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡبَيِّنَةُ ٤ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ
لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ
ٱلۡقَيِّمَةِ ٥ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ وَٱلۡمُشۡرِكِينَ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ شَرُّ ٱلۡبَرِيَّةِ ٦ إِنَّ
ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ خَيۡرُ ٱلۡبَرِيَّةِ ٧

(5) Wan kuregiimi kukaan, ekobey Emitey ceb, di kúsali, di kusen esadaay. Uru eenomi buruŋab bati ejooney

(6) Kuñoosaak di bukanak kati Elíibarey, di poop kunaamenaak pankunoken sambun, dóo koote ecin bándoor. Di úteepumaw, buko kufaŋe mánkukojie. Káyinenumi Emitey mankurok jak, buko kucila eenomi úteepumaw wafaŋumi ejak di bateeperab búrom.

(7) Man káyinenumi, di kukaan wajakaaw buko kúkoyume di bateeperab búrom,

جَزَآؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ
فِيهَآ أَبَدًا ۖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُۥ (٨)

سُورَةُ الزَّلزَلَة — ترتيبها ٩٩ — آياتها ٨

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ ٱلْأَرْضُ زِلْزَالَهَا (١) وَأَخْرَجَتِ ٱلْأَرْضُ أَثْقَالَهَا
(٢) وَقَالَ ٱلْإِنسَٰنُ مَا لَهَا (٣) يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا (٤)
بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا (٥) يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ ٱلنَّاسُ أَشْتَاتًا
لِّيُرَوْا۟ أَعْمَٰلَهُمْ (٦) فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا
يَرَهُۥ (٧) وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُۥ (٨)

سُورَةُ العَادِيَات — ترتيبها ١٠٠ — آياتها ١١

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلْعَٰدِيَٰتِ ضَبْحًا (١) فَٱلْمُورِيَٰتِ قَدْحًا (٢) فَٱلْمُغِيرَٰتِ صُبْحًا
(٣) فَأَثَرْنَ بِهِۦ نَقْعًا (٤) فَوَسَطْنَ بِهِۦ جَمْعًا (٥) إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ
لِرَبِّهِۦ لَكَنُودٌ (٦) وَإِنَّهُۥ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ (٧) وَإِنَّهُۥ لِحُبِّ
ٱلْخَيْرِ لَشَدِيدٌ (٨) ۞ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي ٱلْقُبُورِ (٩)

(8) Bacaamab booliil di emitey kafatak kati Eden dán mumelam mute'emi. Dóo koote ecin bándoor. Emitey emaŋiimaŋ, bukoo poop kumammaŋuyo. Bacaamab bati ákolimi Amansaau oola boobu.

Suurat 99

(AZ-ZALZALAH)

Kálinliŋoorak

Kurim 8 bálamuk éwuyey n° 93

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

(1) Nan yentaamey yootumi kálinliŋoor, kálinliŋoor káamak

(2) Man épurenul wammi di faruyo (kacetumi)

(3) Man anau aceeŋ " waa ubaje ?"

(4) Fulay panereg wammi di yo,

(5) Amansaau ooli abilumi ereguyo elob

(6) Fulay bukanak pánkupurul anooan cebool mánkuyiisiil anooan burokab boola dúniya,

(7) Arokumi burok bajake, butiiti mambutiitie nen eyemb, panajukubo,

(8) Poop akaanumi burok bajakut, butiiti mambutiitie nen eyemb, panajukubo.

Suurat 100

(AL-ADIYATE)

Kutebaak kúboñak

Kurim koono 11 bálamuk éwuyey n°14

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

(1) Nikalie di sipilingas sateyemi di siyiifet,

(2) Di waalakaw walibooremi,

(3) Di soo socila satiikenemi di bújom

(4) Kaporak kuyito

(5) Mansinoken di étuukey yati kulatooraak,

(6) anau malegen ábonketeriiti di Amansaau oola

(7) ban namamanj mo,

(8) Poop namammaŋ fubajaf faŋ

(9) Abu amanjut mati naapi kuyaakak kúpurenulomi wándomi,

10 Poop anooan namanj wammi di ésigirey yati apaali,

11 Fulay Amansaau ooliil panamanj set mukaanaayam mooliil

Suurat 101

(ALQARI'AH)

Katingaak

Kurim koono 11 bálamuk éwuyey n° 33

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 Katingaak !

2 Waa eenomi katingaak ?

3 Ai naani waa eenomi katingaak ?

4 Katingaak koo eenomi funakaf fan bukanak kootumi karaneni nen mayit.

5 Poop kurembooraak di kufanj nen bufal

6 an éyinkumey yoola élabimi

7 Oo panabaj buroŋ bajake, básuume;

8 Man an yoola erentumi,

9 Oo busun básankie naate ejaw beet

10 Ai naregi waa eenomi busun básankie ?

11 Boo sambun sájeeke.

Suurat 102

(AT-TAKATHUR)

Kabotoorak fubajaf

Kurim 8 bálamuk éwuyey n°16

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

وَحُصِّلَ مَا فِي ٱلصُّدُورِ ١٠ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرُۢ ١١

ترتيبها ١٠١ — سُورَةُ ٱلۡقَارِعَةِ — آياتها ١١

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ٱلۡقَارِعَةُ ١ مَا ٱلۡقَارِعَةُ ٢ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡقَارِعَةُ
٣ يَوۡمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلۡفَرَاشِ ٱلۡمَبۡثُوثِ ٤
وَتَكُونُ ٱلۡجِبَالُ كَٱلۡعِهۡنِ ٱلۡمَنفُوشِ ٥ فَأَمَّا
مَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ ٦ فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ
٧ وَأَمَّا مَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ ٨ فَأُمُّهُۥ هَاوِيَةٞ
٩ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا هِيَهۡ ١٠ نَارٌ حَامِيَةُۢ ١١

ترتيبها ١٠٢ — سُورَةُ ٱلتَّكَاثُرِ — آياتها ٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ١ حَتَّىٰ زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرَ ٢ كَلَّا سَوۡفَ
تَعۡلَمُونَ ٣ ثُمَّ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ ٤ كَلَّا لَوۡ تَعۡلَمُونَ
عِلۡمَ ٱلۡيَقِينِ ٥ لَتَرَوُنَّ ٱلۡجَحِيمَ ٦ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا
عَيۡنَ ٱلۡيَقِينِ ٧ ثُمَّ لَتُسۡـَٔلُنَّ يَوۡمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ ٨

1 Kabotoorak fubajaf fukaanuukaan jíwaayen,

2 Bee nan jicete

3 Bare leepio panjijuk !

4 Neenuul leepio panjijuk

5 Leebaayi ! nen jimanjeene

6 Panjijuk fámbaalaaf fati sambunas.

7 Ban panjijukufo di kúciluul set.

8 Poop pankuceeŋuul fulay di mukaanaayuul majakaam.

سُورَةُ العَصرِ — ترتيبها ١٠٣ — آياتها ٣

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَفِى خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟
وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلْحَقِّ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلصَّبْرِ ﴿٣﴾

سُورَةُ الهُمَزَةِ — ترتيبها ١٠٤ — آياتها ٩

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾ ٱلَّذِى جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُۥ ﴿٢﴾
يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُۥٓ أَخْلَدَهُۥ ﴿٣﴾ كَلَّا ۖ لَيُنۢبَذَنَّ فِى ٱلْحُطَمَةِ ﴿٤﴾
وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْحُطَمَةُ ﴿٥﴾ نَارُ ٱللَّهِ ٱلْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾ ٱلَّتِى تَطَّلِعُ
عَلَى ٱلْأَفْـِٔدَةِ ﴿٧﴾ إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾ فِى عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍۭ ﴿٩﴾

سُورَةُ الفِيلِ — ترتيبها ١٠٥ — آياتها ٥

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَٰبِ ٱلْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ
فِى تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِم
بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍۭ ﴿٥﴾

Suurat 103

(AL-ASR)

Waataay

Kurim koono 3 bálamuk éwuyey nº13

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 Nikalie di waataay !

2 Malegen anau oomu di eliim,

3 Púrutojaat káyinenumi mankoom di ekaan wajakaaw, di koom di karegoor malegenam, di kamuutenak.

Suurat 104

(AL-HUMAZAH)

Eregey wakaanut di an

Kurim 9 bálamuk éwuyey nº32

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Mátaañiam bee di karegemi wabajut di bukanak.

2 Abajumi fubaj manapinufo,

3 Nasof mati fubajool panfukaanool letacet

4 Let malegen ! pánfuje'etumool bee Jahanama (Hutamah)

5 Ai naregi waa eenomi Hutah ?

6 Sambun san kutoolene (kuyabene síjeek sati Emitey)

7 Sañitoe bee di sísigiras

8 Soo sicila pánsifimeniil di

9 Ucaal wápeŋe wati sambun.

Suurat 105

(AL-FIL)

Eñaabey

Kurim koono 5, bálamuk éwuyey

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo

1 Abu ujukut Amansaau ooli manakaanumi di kutiikaak

2 Fati eñaabey[1] ?

3 Manaboñulomi basuwaab bee di buko ?

4 Abu ájimenutiil búrom macopaam mooliil ?

5 Mambuleebuliil bawaalab ?

---

[1] Kutiikaak kati eñaabey : kati Abisin kalakomi Yemen ; kumaŋeene kaliikiten Ewansiiley kati Arabi búrom di kumaŋ kanoken Maka. Ñaa Agóorunoorau Abisin Abraha nájo'ol di eñaab yáamak arungen kutiikaak.

Suurat 106

(QURAYSH)

Kati Kuraysi

Kurim 4 bálamuk éwuyey n029

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo.

1 Níjimenjimen kutiikaak kati eñaabey man kurayisak kuŋoolen kucin Maka, di kupul kajawoorak.

2 Mankupul kajawoorak kati furantaraaf

3 Di kumaŋ kulof Eka'abaay

4 Di kusal Amansaau ati eluupey uyu (Ka'abaay)

5 Yapakeniimi di bacaarab, di épurenuliil di ekolaay

Suurat 107

(AL-MA'UN)

Waŋoolenumi uramben

Kurim koono 7 bálamuk éwuyey

Di kareesak kati Emitey , di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Abuu nujuk anoosumi fulayaf fati bacaamab ?

2 Oo faŋool afikoremi ásukateenau,

3 Nakaan bukanak kutey kákuumen ásukateen

4 Fuul foofu bee di kásaliemi

5 Bare kúsalieriit di waataay yati kásalaak.

6 Bukoo kucila kumemmeeŋ fujuko.

7 Ban kúmaageriit haani kañ kati fúsiil

ترتيبها ١٠٦ سُورَةُ قُرَيْشٍ آياتها ٤

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

لِإِيلَٰفِ قُرَيْشٍ ١ إِۦلَٰفِهِمْ رِحْلَةَ ٱلشِّتَآءِ وَٱلصَّيْفِ

٢ فَلْيَعْبُدُوا۟ رَبَّ هَٰذَا ٱلْبَيْتِ ٣ ٱلَّذِىٓ أَطْعَمَهُم

مِّن جُوعٍ وَءَامَنَهُم مِّنْ خَوْفٍۭ ٤

ترتيبها ١٠٧ سُورَةُ المَاعُون آياتها ٧

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ ١ فَذَٰلِكَ ٱلَّذِى

يَدُعُّ ٱلْيَتِيمَ ٢ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ٣

فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ٤ ٱلَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ

٥ ٱلَّذِينَ هُمْ يُرَآءُونَ ٦ وَيَمْنَعُونَ ٱلْمَاعُونَ ٧

ترتيبها ١٠٨ سُورَةُ الكَوْثَر آياتها ٣

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِنَّآ أَعْطَيْنَٰكَ ٱلْكَوْثَرَ ١ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنْحَرْ ٢

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ ٱلْأَبْتَرُ ٣

Suurat 108

(AL-KAWTHAR)

Mameeŋam[1]

Kurim 3 kaja'alo bálamuk éwuyey no15

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Nisenisen mameeŋam di esadaay yooli,

2 Uyínen kalawak kooli di esadaay yooli, Amansaau ooli ceb

3 Alatumi oo aate kábajaati di kásuumaay kanookan

---

[1] Mameeŋam : fal fati Arijana fan koonemi Kawusara

سُورَةُ الكَافِرُونَ — آياتها ٦ — ترتيبها ١٠٩

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿١﴾ لَآ أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾
وَلَآ أَنتُمْ عَٰبِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ ﴿٤﴾
وَلَآ أَنتُمْ عَٰبِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِىَ دِينِ ﴿٦﴾

سُورَةُ النَّصْرِ — آياتها ٣ — ترتيبها ١١٠

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ ٱلنَّاسَ
يَدْخُلُونَ فِى دِينِ ٱللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
وَٱسْتَغْفِرْهُ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابًۢا ﴿٣﴾

سُورَةُ المَسَدِ — آياتها ٥ — ترتيبها ١١١

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَآ أَبِى لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَآ أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُۥ وَمَا
كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَٱمْرَأَتُهُۥ
حَمَّالَةَ ٱلْحَطَبِ ﴿٤﴾ فِى جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍۭ ﴿٥﴾

Suurat 109

(AL-KAFIRUN)

Kuñoosaak (kukaafiraak)

Kurim 6 bálamuk éwuyey n018

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo.

1 Ureg: Muyuul kukaafiraak, kuñoosaak

2 Letikob wan jommi di ekob

3 Poop leejikob wan eemumi di ekob

4 Poop letikob wan joomumi di ekob

5 Muyuul poop leejikob wan eemumi di ekob

6 Muyuul buruŋuul ínje buruŋom,

Suurat 110

(AN-NASR)

Karambenak (AN-Nasr)

Di kareesak kati Emitey di karambenak kooluyo káamakak

1 Nen karambenak kati Emitey kujaalo di kaŋoolenak,

2 Nujuk bukanak kunoken faŋ di Lisilaamey,

3 Usal nounu Amansaau ooli, manulawool kabonket mati, oo ayabemi kalawak kati kalawemi kabonket nanoonan.

Suurat 111

(AL-MASAD)

Upajaaw

Kurim 5 bálamuk éwuyey n06

Di kareesak kati Emitey, di kabonkat káamakak kooluyo

1 Ejímen uñenaw wati Abulahab, oo faŋool nacet.

2 Fubajaf foola leefunafaool wanoowan, haani wan acilumi.

3 Pankunokenool di sambun sájeeke

4 Di poop aseekool, atebaau uyaajaw.

5 Pankukokool kaneew kati ugongot di kumerak

Suurat 112

(ALIKHLAS)

Emanjey mati Emitey yákon n0 22

D kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Ureg : "Yoo elakomi Emitey yákoney

2 Emitey yákoney yan ootaami elaw wan umaŋaalemi

3 Ebajut añiil, poop ebajut eciluyo.

4 Poop bajut wan kunaame di yo".

Suurat 113

(AL-FALAK)

Subaay warabarabaw

Kurim 5 bálamuk éwuyey n020

Di kareesak kati Emitey, kabonketat kooluyo káamakak.

1 Ureg : "ínje eñes kágongoto nounu di warabarabaw di Amansaau ati warabarabaw subaay

2 Takum waaf ubajom di úteepumaw wan Eteepumi.

3 Tamkum majakutam mati érimey nan tijuute

4 Di majakutamu matikafuutenemi di kútukenaku

5 Takum poop araanomi akaanom búlaput nan araanoe."

ترتيبها ١١٢ سُورَةُ الإِخْلَاصِ آياتها ٤

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ١ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ٢ لَمْ يَلِدْ
وَلَمْ يُولَدْ ٣ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ٤

ترتيبها ١١٣ سُورَةُ الفَلَقِ آياتها ٥

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلْفَلَقِ ١ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ٢ وَمِن
شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ٣ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فِى
ٱلْعُقَدِ ٤ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ٥

ترتيبها ١١٤ سُورَةُ النَّاسِ آياتها ٦

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ١ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ٢ إِلَٰهِ
ٱلنَّاسِ ٣ مِن شَرِّ ٱلْوَسْوَاسِ ٱلْخَنَّاسِ ٤ ٱلَّذِى
يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ ٱلنَّاسِ ٥
مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ٦

Suurat 114

(AN-NAAS)

Bukanak

Kurim 6 bálamuk éwuyey n021

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo.

1 Ureg : "ínje eñes kágongoto di Amansaau ati bukanak.

2 Amansaau acilumi bukanak,

3 Di Emitey yati bukanak

4 Takum búlaputab bati agama ajakut (seetaanaay),

5 Yaregemi bukanak kukaan wajakutaw,

6 Kaan éjina, mba an."

Ciceeŋ sajake di buroŋab bati amisilimaau

1 Amisilimaau tei nabajulomi káyinenak koola? Amislimaau di éliibarey yati Emitey (alukuraanay), di Sunnay yati Aboñaau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) ati Emitey, nabajulo káyinenak koola oo áregeriit wápuruloot di ésigirey (*kurim kúpurulool mati bukanak*) [An-Najim, 4]. Kurim kucila koote kúliŋen emanjey yati kuriibooraak kati Aboñaayau, di karungolaami di Alikuraaney,di sunnaay.

2 Nen baje kájamooraati, ai nootaale éwonkul manajoonenolaal? Pánujawumaal di uruŋaw wati éliibarey wan Emitey ejuumenumi, di sunnaay yati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) ooluyo. Panugameniaal di uruŋaw uwu ugabaaw, mati Emitey yoone : " *nen joom di kañoosoor mati wanoowan, jilaañenuwo bee di kurimak kati Emitey di kati Aboñaayau* [An Nisa, 59]. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : « *nikatuukat waaf ugaba ; nen jimeeŋe di kariibenuwo, léejijim múk ! : Elíibarey yati Emitey di sunnaay yati Anabiyoŋau ooliyo*. » [búregum Amod].

3 Etúuk (kayooŋ) kei yoote epak fulay kayitaak? Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: "ban bukanak kúmbaam pankuwaasoor kaan sítuuk búkankufeejiir di uñen di sífeejiir; soo búrom pansinoken di sambun kat étuuk yákon." Kuriibooraak di kuceeŋool: "*yoo elakomi yei ? Au Aboñaayau ati Emitey ?" Nápuk dán eemumi, ínje di kuriibooraom*." [búregum Ahmad di At Tirmidhi].

Malegenal mo di wan Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) di kuriibooraak kukaanemi. Joote jiriiben sunnaay yati Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) mánjikaanum kariŋuloorak (kábatuloorak) eeno jimammaŋ kásuumaayak, poop man EMitey eyab urokaw wooluul wajakaaw.

4 Waa uŋoolene ukaan mankuyab burok bajake ? Woo ucile woo eenomi : **1)**káyinenak Emitey manusofuyo ceb (At yawuhid). Kaanumojaat, an áyinenumi simit siceen letayab bacaam bajake. **2)** Eregey malegenam(Al ikilos) yoo eenomi ekaaney jak di Emitey. **3)** Burok bucila siriiboor di wan Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) aregumi bukanak kukaan. (Al Ittibaa). *Kaanumojaa, panuboñulaal Emitey di uruŋaw wati ekobeyuwo wan ejuumenumi. Kaanutumo, leekuyab burokab bajakaab ban ukanaami di ekobey Emitey. (bujajak) I fum kaan kapor, I ranenko* [Al Furukaan 23]

5 Kútaagul koono buu kubaje di buruŋab bati Lisilaamey ? Kútaagul kúfeeiir Lisilaamey (**Al islaam**) káyinenak (**Al imaan**) di ekaaney jak (**Al Isaan**)

6 Waa ulakomi Lisilaam, sísaagumas sooluyo soono buu ? Lisilaamey yoo elakomi emanjey mati Emitey yákon (tawhid) di ekaaney wan eregumi, takum bukanak kukob simit siceen, di kukobaak kooluso. Sísaagumas sati Lisilaamey san Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) apinumi soono futok :" *Lisilaamey ejunjuum di sísaagum soono futok : káyinenak mati bajut Emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey yákoney ban Muhammed oo alakomi Aboñaayau ooluyo, násali waataas, nusen jakaay, nujaw híjaay, nusuŋ fuleeŋaf fati balatab*" [búregum Al Búkari di Musilim]

7 Waa ulakomi káyinenak, sísaagum soono buu kubaje ? Káyinenak koo kommi káyinenak ríiŋ di ésigirey, poop ekaaney wan uregumi pankubeneno ukaanujaat wan Emitey emaŋumi, di kugumbulo di añoosumi, Emitey. Emitey yoone : " *mankubenen káyinen di káyinenak kooliil* [Al Faat, 4]

Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: "*káyinenak kubabaj saan soono búkankufeejiir di uñen wuuj to yafaŋumi mánejaalie yoo eenomi eregey mati*

bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney." Yaaney yafaŋumi manewaloe yoo eenomi kápuren waaf di buruŋ waŋoolene ubuj an. Poop kabuuñaoorak (di kasankenak di mukaanaayam) kankaan yaan yati káyinenak." [búregum Musilim]. Manumanjumo set, nen jíkaanume panjijuk mati babaj di muyuul nan jimaŋe faŋ kariiben kurimak kati Emitey nounu, nan jimeeŋemi ekaan wajakaaw; poop bajebaj nan jikatemi ekaan wajakaaw nan jikajenemi (nan jiloemi) di Emitey. Emitey yoone : "***burok bajake boo bukajenemi bajakutaab***."[Húd, 114] káyinenak kubabaj sísaagum futok di yákon. Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) nasankensanken mati so di kurimak uke :"***roo káyinen Emitey, simaleekaas di síliibaras sooluyo poop, kankaan kuboñaayak kooluyo, di fulayaf fúlamukaaf, poop káyinen yamaaraay yati Emitey, kaan yajake mba yajakut***." [búregum Al Búkari di Musilim].

8 Waa eenomi "Bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey" ? Yoo eenomi elatey ekobey Emitey yákoney púrutojaat Emitey , di káyinenaati mati yoo ceb senumi ekob.

9 Abuu Emitey yooyu di wolaal ? Eé, Emitey yooyu di wolaal di emanjey yooluyo wabile ebaj, di ejamey, yan ejamemei, di ejuk wanowan, di kapooyak di kaŋoolenak kan eŋoolenumi wanoowan, di sembeyo di wan emaŋumi. Bakaanerab booluyo bunaamut di bati úliirumau, an aŋoolenut amanj mukaanaayuyo. Kasal di masetam moomu di yo.

10 Manteer nuŋoolene ujuk Emitey? Kumisilimaak búrom koone leekujuk Emitey baabe di buroŋab bati dúniyaay, bare káyinenumi Emitey pankujukuyo nan kootumi kajojen bukanak, fulay kayitaak di kanokenak Arijana. Emitey yoone: "***fulay fucila pambaj wuul wawuuŋene, majakam, wabile kajuker Amansaau*** [Al Kiyama 22-23].

11 Nafa yei ebaje di emanjey ureesaw wati Emitey? Utooŋandaw wan Emitey eyaamaarimi kumiikeelak kooluyo emanjeyuyo. Bukanak kumanjuyojaat, pankukobuyo nen mankootumi ekobuyo. Emitey yoone: "***úyinen mati bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney yan*** [Muhamadu 19] ammi di ekob. Kaanumojaat, ewonkey Emitey di majuupaam mati ébotenaay yooluyo senesen kafium, bare ewonkey kulak kooluyo kariaak, ŋáreuuŋar kákoli poop eseney yan esenumi yoo ceb kayeraay ecenceeŋ esaluyo.

Emanŋey Emitey di ewonkeyo ureesaw di unokoorau wooluyo di majakam mándomi yoo eenomi: emanjuwo, núlawul wan urege manukaanuwo. Kumammaŋ amicelau aŋar Urees uceen wait Emitey di mukaanaayam mankureguromi, nen mayinjaam ebotenaay di bagamab. Babaj wuceen wan kumaŋut amiicelau uŋaruwo nen ekaan an karees " Emitey", majak, di fukaroor – mati woo uress wait Emitey Ceb. Unokoorau uceen wammi di ureesaw, kumiicelak karokumi jak ceb kuciluwo, ujajak bee di oo, panoone mucenceeŋ mo, bare kúfirinfiren esenumo Amansaau nen fumiicelaetaf (Al Ubûdiyah) bulekab, soolaay, ekob (Amansaau) kalawak, di riceen. Búteepumab ban Emitey efaŋumi manemaŋe boo eenomi babajumi Urees wajake wan Emitey emaŋe, poop úteepumaw wafaŋumi manujakut woo eenomi wan Emitey Elatumi.

12 Allah naane : ***« Allah acilumi urees wafaŋumikapinco, kamaat jiwonkool di wo »*** [al-Arâf, 180] baciike di malejenam mati Furimaf fati Allah foone : **« Allah**

nababaj urees woono 99; úpurenjaat kákon di woono ceme. Amanajuwomi ban nariibenwo (apinuwo), pananoken Arijana. » [Al-Bukhari di Musilim].

Epinuwo yoo eenomi 1) Epin urees ucila **2)** Emanj wan uregumi ban núyinen. Nen mankaanuñaa oonujaat Al-Hâkim (Awáaniinomi) au kasenooro búromi Allah, mati numanjaamanj mati waafaw búrom di múwaaniino utuuki. Ujamaajaat Al-Qudûs (Anabumi) wan bútegetab butooŋemi busof woo eenomi Allah ákajeneriit (áloeriit). **3)** jiyiiŋ Allah di urees ucila; **eyiiŋey man mugaba**: **a)** eyiiŋ yati esal di kalaw, **b)**eyiiŋ yati elaw (kúlaw).

Ariibenumi Alukuraaney, di Sunnaay yati Anabiyoŋau oo naŋoolene aciik ureesaw wati Emitey. Woowe:

Ureesaw wati Emitey	Wan urees ucila eregumi
الله Allah	**Aakenumi manabaam ban naate amiikelaeti.** Oo eenomi an kumiikelatemi; fáculool; di kusenooro ; an kákuntaagenemi fáculool di kamiikelaet kanookan
Ar-Rahmân الرحمن	**Ati kabonketak**. Kareesak uku kúyiyiis maruukam di kabonketak kati Emitey bee watuukimi búrom kareesak uku kati Emitey ceb (AKDE) fírenfiren esenko aceen kaanutujaat oo ceb.
Ar-Rahim الرحيم	**Ajukeremi di boteni**. Oo eenomi Abonketemi káyinenumi baabe tentaam di Arijana namatiil mankumiikelaetool ; ban panaseniil baraaji Arijana.
Al'Afuw العفو	**Abonketaau áamakau**. Oo ápurenemi júnubaas ; ban létalaamen arokaau oola haani nalolo.
Al-Ghaffûr الغفور	**Abonketaau**. Ayofemi júnubaas; letarajenso ban poop létalaamen akaanumi júnubaay.
Al-Ghaffar الغفار	**Abonketaau áamanaku**. Kareesak kúyiyiis mati Emitey ebonketebonket nanoonan arokaau oola akaanumi junube ban nalaw kabonket.
Ar-Ra'ûf الرءوف	**Kajaka**. Aakenumi káboteniak; ameeŋumi káboteni; nagor wátuukimi búrom wammi baabe tentaam, di wammi Arijana
Al-Halîm الحليم	**Acopomi fanfaŋ**. Asómbeneriitumi kálaamen kurokaak koola; haani manaŋolenumi akaanumo ; bare napolo manaseniil kabonketak koola; nan kulawookomi.
At-Tawwâb التواب	**Ayabemi ulawaw**. Afulenemi anau esof efaen; mánaboolimi kurokaool
As-Sittîr الستير	**Ayofemi**. Ayofemi júnubaas sati kurokaool ban letarajenso fácul bukanak Aamaŋumi man arokaau oola ayof júnubaas soola; sati bukanak; ban nayof eniiley yoola.
Al-Ghanîy الغنى	**Ati fubajaf**. Añesutumi kurokaak koola; mati oo naseset ; waafaw woola useset; ban wan atuukumi búrom uñeseñes karambenak koola
Al-Karîm الكريم	**Awulemi**. Aakenumi wakaje wajuupoe ban panawul di ésigirool burom Panawul wana amŋumi; an amaŋumi ; nen manamaŋumi alawoomi mba alawutoomi Panabonket júnubaas ; nayof majakutam.
Al-Akram الاكرم	**Awulemi faŋ**. Aakenumi majakam mábaneriitumi; bajut an kure'e Wajakumi búrom di oo úpurulo; panacaam káyinenumi di bakaanerab boola bajakaab Panatek kalatoo,I ban nagameniil di malegenam.
Al-Wahhâb الوهاب	**Awulemi bapinut**. Awulemi máamak bakobut waaf. Panasen bapinut; haani nan kulawutool waaf.
Al-Jawâd الجواد	**Ajakaau faŋ**. Awulemi di ésigirool búrom kan atuukumi; di bukouku ; bukanak káyinenumi pankuyab buwaasab bafaŋumi mámbukalaaye.

Al-Wadûd **الودود**	**Ati kamaŋak**. Amaŋumi bukanak koola; panayab kamaŋak koliil nan aseniimi kabonketak koola di majaka, moola; Súumoosuum di buko; namammaŋ mukaanaam mooliil; ban panakaan man bukanak búrom kusalool.
Al-Mu'ṯîyy **المعطي**	**Awulaau áamakau**. Panawul wan amaŋumi di fubajaf foola an amaŋumi di kurokaak koola; kalofoomi pankuyab wafaŋumi manujuupoe Oo atuukumi waafaw búrom; nateepuwo nen man unokooruñaa.
Al-Wâsi' **الواسع**	**Aakenumi makajam**. Abajumi usal wajuupoe; an aŋoolenut asalool biyok ríiŋ nen manceeŋumi aakenumi mákalaam di Jáyiaj jábaneriitumi; másuumam máamakam di kabonketak ; panawul bajukerut ; ban kawulool kujajak.
Al-Muḫsîn **المحسن**	**Akaanemi jak**. Aakenumi majoonam faŋumo; ureesool , usalaw woola di mukaanaam moola ; natutuuk wanoowan jak; bare nasen másuumam moola kurokaak koola.
Ar-Râziq **الرازق**	**Asenemi**. Akúumenemi wan atuukumi búrom; ban naciik labaŋey yooluwo jandi dúniyaay etuuki Naseniiwo haani pampiyo.
Ar-Razzâq **الرزاق**	**Asenemi faŋ**. Kareesak uku kúyiyiis mawaakenam mati kawulak koola muriam wan atuukumi Emitey eseniil wan kumaŋumi balama buko faŋiil kulawool; haani mánkujakaatimi.
Al-Laṯîf **اللطيف**	**Acopimi faŋ**. Amanjuumi waafaw wayofomi, waaf letupakool Pánaboñul wajakaaw di waafaw wanafami di uruŋ wayofoe; wan an asofut bo waaf.
Al-Khabîr **الخبير**	**Amanjumi waafaw búrom**. Amaŋumi waafaw búrom wayofomi di warajumi.
Al-Fattâh **الفتاح**	**Awaasemi**. Awaasemi wan amaŋumi di fubajool; di káboteniak koola di poop muriam moola; nen man múwaaniinool di emanjey yoola eregoomi akaan.
Al-'Alîm **العليم**	**Amanjumi wanoowan**. An emanjey yoola eranenemi wayofomi di warajumi; wawujumi; wati jaat di wati kajom Haani waaf letupakool.
Al-Barr **البر**	**Awulemi**. Awulemi majakamm moola burom batuukerab boola. Anooan aŋoolenut apin wajakaaw woola. Malegenam moomu di kabaatak koola Ajukerutubomi júnubaas sati arokaau oola; panarambenool; napooyool. Panayab wayikunaaw wan arokaool asenoomi ban naruukenuwo.
Al-Ḫakîm **الحكيم**	**Awáaninau alegenau**. Anenemi wanoowan di fulakaaf fooluwo ; kaakenak kookuwo kubajut majakut mba kalimoor kanookan.
Al-Ḫakam **الحكم**	**Agamenaau**. Agamenemi di malegenam wan atuukumi; letakajen pám haani wákon di wo. Náyiisen Elíibarey yoola éwaaniiney manelako egamenaiil.
Ach-Châkir **الشاكر**	**Amanjumi wajake**. Emitey panesal ajamuyomi; ban di esenool bacaam bee wan akaanumi haani uyajut Nasen bacaam asaluyomi mati majakam man akaanemi; di kabenenak baraajaab boola baabe tentaam; di Arijana.
Ach-Chakûr **الشكور**	**Amanjumi faŋ wakake**. Panaruuken mukaanaam mayikunaam mati arokaau oola; ban najuupen baraajaab. Bacaamab bati Emitey bee di arokaau oola boo eenomi esenool baraaji di emaŋey mukaanaam moola.
Al-Jamîl **الجميل**	**Apincomi**. Oo eenomi apincomi; an ureesool, usalaw woola di bakaanerab boola bupincomi. Mapinco manooman narajumi, di batuukerab bati Emitey múpurulo Kasalak di masetam moomu di oo.
Al-Majîd **المجيد**	**Amansaetomi**. Akilumi katebaenooraak. Jáyiaj, mákalaam di sembaas baabe tentaam di fatiya.
Al-Walîy **الولي**	**Arungaau mba Afíumaayau**. Oo acookooremi mukaanaam mati batuukeerab boola di Jáyiaj joola; panaramben bukanak koola.
Al-Hamîd **الحميد**	**An senumi esal**. Ayabemi kasalak bújamum ureesaw woola, di mukaanaam moola. An kúmarenemi nan súmmi, di nan táañimi. On senumi esal mati oo aakenumi majoonam.

Al-Mawla المولى	**Arungaau**. Oo eenomi Anabiyoŋau, Ayíau, Arungaau, ajuumemi mati bukanak koola ban narambeniil.
Al-Nasîr النصير	**Apooyaau áamakau**. Arambenemi ban nateben an amaŋumi; anooan aŋoolenut atiiken anau an Emitey epooyemi, ban poop anooan aŋoolenut aramben anau an Emitey ebetenumi.
As-Samî' السميع	**Ajamemi búrom**. Ajamemi kabuunoor kanookan, di burigoor ; kayel kanookan kayiŋulout mba kayiŋuloe. Oo eenomi poop ásuumenemi anau ambomi kacacapoor.
Al-Basîr البصير	**Ajukemi búrom**. Ajukemi wanoowan waraje mba wayofoe di dúniyaay, wafaŋumi manuyofoe bee wafaŋumi manuraje, wafaŋumi manutiitie bee wafaŋumi mánukalaae.
Ach-Chahîd الشهيد	**Aseede ati wanoosan**. Aamumi di karaen watuukimi búrom áseediyami mati Oo Akón ban panakaan malegenam, áseediyami mati, káyinenumi kumaalaakaak di kúriiŋenaak, furimaf fati Emitey kurega malegen nan koonumi Emitey Yákon.
Ar-Raqîb الرقيب	**Apooyaau ati waafaw búrom**. Ajukemi watuukimi búrom ban naciik mukaanaam mooluwo. Kajuker mba kawonoor kanookan leekupakool.
Ar-Rafîq الرفيق	**Acookooraau**. An mukaanaam mujakumi. Panacookoor kurokaak koola nakaaniil jak, fútaagul bee fupaafo. Emitey kacookoor kurokaak kooluyo di ésigir yajinlene di kákaanum; letaregiil di sembe kukaan wan kuŋoolenut, ban namammaŋ man arokaau oola anen búyejetool di wan akaanemi.
Al-Qarîb القريب	**Alofolaami**. Nalolof batuukerab boola bújamum emanjey di kaŋoolenak koola, nalof kurokaak koola bújamum kajinlenak kati ésigirey yoola di karambenak koola, haani manaamuni di Jáyiaj joola, letanaameni di batuukerab boola.
Al-Mujîb المجيد	**Ayabemi kúlawak**.Ayabemi kalawak, di kúlawak, nen man múwaaniinool di emaŋey yoola eregoomi.
Al-Muqît المقيت	**Akúumenaau**. Atuukumi muriam ban oo faŋool náje'etummo asen batuukerab boola. Panapooy muriam moumu di poop mukaanaam mati kurokaak koola bagumulut haani waaf [bee nan funakaf fati bagamab fúriiŋe]
Al-<u>H</u>assîb الحسيب	**Aakenumi waafaw búrom**. Asenemi wan kurokaak koola kuñesemi di maroŋaam mooliil di buruŋab bati káyinenak kooliil; bukanak káyinenumi pankuyab buwaasab bafaŋumi mamburuuke. Emitey paneceeŋ anooan mukaanaam man akaanumi baabe dúniya.
Al-Mu'min المؤمن	**An senumi kafium**. Aséediyami káyinenak kalegenomi kati kúriiŋenaak di kariibeniimi, di éyiisey malegenam mati wan aregumi an acila kacookoor buroŋab boola baabe dúniya di Alakira. Emitey yoo ereg káyinenumi mati páneloyeniil di silaam sanoosan, di kútekak koola, di mákooleniam mati funakaf fati bagamab.
Al-Mannâm المنان	**Akaanemi jak**. Awulemi di esigirool burom, nasen wajakaaw batuukera boola di poop nasuumenoorool fanfaŋ.
At-<u>T</u>ayyib الطيب	**Ajakaau**. Asetum poop abajutumi makoji di poop najoonaati manooman. Oo aakenumi majoonaam d wajakaaw burom. Panawul wajake wameeŋe kurokaak koola. Wan ayabemi mukaanaam di esadaay elegeney; yakaanimi bee mati oo.
Ach-Châfiy الشافي	**Ajúwenemi**. Ajuwenemi sísigiras di eniiley yati kajuutumi. Kurokaak wan Emitey eseniimi ceb kubaje bee kasontenoorak. Man ekoyey, yoo di Emitey épurumeul. Kasalak di masetam soosu di Oo.
Al-<u>H</u>afîzh الحفيظ	**Apooyaau**. Apooyemi kayinenumi di mukaanaam mooliil, bújamum kawulak koola, ban panapooy wan atuukumi burom bujamum kabonketak koola.

Al-Wakîl **الوكيل**	**Acookooraau áamakau**. Atuukemi ban nacookoor dunyaay. Natutuuk wanoowan ban nasemmo muriyaay mooluwo. Oo acilumi káyinenumi kakaanemi wanoowan di kareesak koola, kañesemi karambnak koola mambikubaj majakam di buroŋab booliil, kasaleoomi nan kuukemi wan kulaweoomi, ban kumammaŋ wan Emitey eciikumi mambi kaano mo.
Al-Khalâq **الخلاق**	**Atuukaau áamakau**. Kareesak káyiise wajuupomi wan Emitey etuukumi sensen man Emitey eyab uku mati oomu bo atuuke iñaa.
Al-Khâliq **الخالق**	**Atuukaau**. Oo eenomi ateepemi, atuukumi wanoowan natontooŋ wanoowan babajut, oo bajukeru tanootan; manatuuk.
Al-Bâri' **البارئ**	**Atuukaau**. Atuukumi wan asofumi bee etuuk, ban nasenwo buroŋ.
Al-Musawwir **المصور**	**Asenaau fumuum fanoofan**. Asenumi batuukerab fumuumaf fan ajitenumi, nen man muwaaniinool di emanjey yoola di kabonketak koola kuyiisoomi.
Ar-Rabb **الرب**	**Anabiyoŋau.** Abaakenemi batuukerab boola di akaaney mo wajakaaw, nabaakenwo jatiit jatiit: nakur bukanak koola bee kajoonen sísigiriil. Oo eenomi Atuukaau, acilumi waafaw búrom, Amansaau ati kumansaak.
Al-'Azhîm **العظيم**	**Areutumi tan**: acilumi maruukam faŋ, di kareesool di poop usalool. Moo kammi batuukerab boote esalool, ejamool di ekat wan áfirenumi.
Al-Qâhir **القاهر**	**Arungaau**. Awalenemii ubandaw wati kurokaak koola, narungiil, Oo afaŋiil sembe, bújonnoorool kúriiŋak koote kúsik beet, wuulaw di uwalenooro bújonnoorool.
Al-Qahhâr **القهار**	**Arungaau ati karungemi**. Oo afaŋe kurungaak búrom.
Al-Muhaymin **المهيمن**	**Ajukemi wájeeumi.** Acookooremi waafaw, napooyuwo di wanoowan wájeeul.
Al-Azîz **العزيز**	**Ati sembaas.** Aakenumi sembaas búromso an aŋoolenut abetool, añesut an poop anesut wanoosan, waaf letugoroor oo basenut furim.
Al-Jabbâr **الجبار**	**Asenemi furim di sembe**. Oo aatumi asen furim, batuukerab búrom boote bujamool, Oo áseemenemi an táanimi, nasen fubaj alekumi, nafulen wátaanimi, nájuen ájuutumi di ábukomi.
Mutakabbir **المتكبر**	**Acilumi katebalenoorak**. Afaŋumi majak, an majakam mufaŋumi májakaati manoosan di májoonaati manoosan, letakaan wajakut arokaau oola, narung katebalenooromi di kurokaak koola, Oo senumi kafium. Anooan abotoorumi di Oo kasalak, Emitey panetekool etujerool.
Al-Kabîr **الكبير**	**Sembe**. Ati sembaay faŋ di bútuukumool, di majakool di bakaanerool. Bajut wafaŋool mba wariiŋool sembe. Búrom tiititiiti bújooŋoorool di fayietool.
Al-<u>H</u>ayyiy **الحيي**	**Ati kapuñak** amatumi faŋaaf foola, di sembaay kapuñak kati Emitey koo kulakomi másuumam di kawulak di fumansaetaf.
Al-<u>h</u>ayy **الحي**	**Aroŋenaau nanoonan**, aceteriitumi, abajumi eroŋey bee nanoonan yajakaay ubajut fúcitum, ubajut fúbanum wanoowan wayifemi Oo akaane Oo ceb. Usalaalool, nusaafaalool di masetool.
Al-Qayyûm **القيوم**	**Aroŋenemi di oo faŋool,** ayajooromi aceeŋut karamben kati úteepumaw woola. Oo awookene di kaneñool wammi fatiya di tentaam woo ucila uŋoolenut ukaan wanoowan Oo basenut buruŋ (bamaŋut).
الوارث **Al-wârith**	**An wanoowan wootumi ulaañ beet kajom**. Oo aatumi karino nan dúniyaay yootumi eban rino oo cebool. Búrom nokoonokoor nen kubilen noomaal dúniya, funak pánfuriiŋ nan wanoowan wootumi elaan beri atawo (Emitey). Utéepumaw bájimer búrom.

الديان **Ad-Dayyân**	**Amansaau agamenaau**. An úteepumaw búrom ujamumi, ukobumi, acaamemi arokaau oola nen manarokumi eeno. Nen wajake naroke, nawolenool bacaamab boola, eeno arokut jak nanagool, mba nabonketool.
الملك **Al-Malik**	**Amansaau** asenemi buruŋ di wanoowan, mba náfiren ekaan waaf. Amatemi búteepumool. Nen manamaŋumi an barambenutool, di mukaanaay, abajut ro bacaam banooban di fumataf, di burokab di Jáyiaj joola.
المالك **Al-Mâlik**	**Amansaau ati kumansaak**. Nababaj úteepum woola di fúkawool, mof moola di fukawool, oo cebool kásofum di fúkitum
المليك **Al-Malîk**	**Amansaau abajumi sembaay yati kaŋoolenak**, abajumi Jáyiaj faŋ. Kankaan kasal kafaŋe kati Al-Mallik
السبوح **As-Subbûh**	**Asalaayau**. Abajutumi mukaanaay majakut. Mukaanaay majake ceb nakaanemi.
القدوس **Al-Quddûs**	**An kunabenumi**, abajutumi salite yanooyan, naset di bakaaner banooban mba di mukaanaay manoomam. Oo ceb abajumi búyisen bati mukaanaayool, oo ceb abajumi kujuumak kati ekaan wajake, abajut apaalaaay.
السلام **Al-Salâm**	**Abajut fujuum fákojie**, mba mukaanaay majakut di bakaanerool, di ureesool, di mukaanaayool, di burokool. Kásuumaay mba kapooy kanookan baabe dúniya. Oo ceb alegenau, an kúñoosooreriitumi.
الحق **Al-Haqq**	**Ati malegenam** Mukaanaayool di ureesool mba di búkaanumool, haani di ekobey yoola. Oo ceb kuŋoolene kukob mo. Bajut aceen.
المبين **Al-Mubîn**	**Oo an kábajaataak apaalaay** kumanjomi di anooan, oo amanjumi wajakaaw di wajakutaaw an kumanjumi búrom kabonketak koola. Ayísemi set kumiikelak koola buruŋab bajakaab mbikuriiben, poop áyiseiimi buruŋab bati wajakutaaw mankuteyubo.
القوى **Al-Qawiyy**	**Ati sembaay**, abajumi kaŋoolenak faŋ di emaŋey.
المتين **Al-Matîn**	**An uŋoolenutumi ufar**, ati sembaay, ati sembaas faŋ táaniut di oo ekaan wan amaŋumi, ayokut ekaan burok.
القادر **Al-Qâdir**	**Aŋoolenumi wanoowan**. Naŋooleŋŋoolen wanoowan naŋooleŋŋoolen. Bajut wabile ékarool di wan amaŋumi tentaam bee fatiya. Oo aciibenemi wanoowan.
القدير **Al-Qadîr**	**Aŋoolenumi wanoowan**, kurereg wákonaw di Al-Qadir bare kareesak kufanfaŋ mankusale Emitey. Kasalak di masetam moomu di Yoo.
المقتدر **Al-Muqtadir**	**Aliikemi waafaw man wootumi ure** Aciibemi wanoowan. Karees káyisene kaŋoolenak kati Emitey cebuyo, mukaanaay mati Emitey ceb. Manejuumene mba manesofe ekaan.
العلي **Al-'Aliyy**	**Ati fatiya** Ajáalimi faŋ, abajumi futiŋaf fafaŋumi manfuñitoe di fumansaetaf . wanoowan búrom woowu di kañenool.
الأعلى **Al-'A'lâ**	**Afaŋumi kañito fatiya** An kufaŋumi mankukobe, abajut aceen afaŋool di kamaŋool, mukaanaay; di fumansaetool.
المتعال **Al-Muta'âl**	**Kabaaka** wanoowan kawalenooro bújonnoorool, Afaŋumi manateboe Amansaau ati kumansaak búrom an waaf úpakeriitumi.
المتقدم **Muqaddim**	**Akaanemi man wanoosan ujaw fácul** Apumenemi wanoowan, akaanemi mampum nanenwo tan jakumi di oo, di emanool, nakaan man úteepumaw woola urungoor di bumaŋumool di emanjool di kábooliak koola.
المؤخر **Al-Mu 'akhir**	**Akaanemi man wanoosan uraajen** Akaanemi manraageno, asenemi kutiŋak di wanoowan aŋoolenumi apumen mba áñakul fupin nen manamaŋumi eeno, napien enagey kurokaak koola mankusof sifaen tíka di kujuk buruŋab mánkulaanul bee di oo.

المعسر **Al-Musa'ir**	**Aliikemi butum wanoosan** Aciibem agumbul mba abenen majakam (mati burok bati an). Akaanemi man waafaw úsuum mba úsuumaati ebaj di emanjey yoola.
القابض **Al-Qâbidh**	**Agumbulemi** Agumbulemi (kaboolliak koola). Aŋaremi suutas, áfiremi kurokaak kan amaŋumi di ebaj muriam mooliil, di emanjey yoola, di kaŋoolenak koola mankujaken mátaañiaam.
الباسط **Al-Bâsit**	**Abenenemi** Abenenemi kábooliak koola. Awulemi muriam juup kumiikeelak koola di kawul kati másuum di kabonket. Náyisiil nounu burokool bajake di buko; nañuur abonket akaanaau júnubaas.
الأول **Al-Awwal**	**Atooŋandau** Atooŋumi abajo di wanoowan, abajomi jandi úteepumaw búrom ubajo, bajut wateepi jandi oo. Emitey yoo ebajut fútooŋum. Ban bajut aceen.
الآخر **Al-Akhir**	**Alámukaau** ban kare, bajut aceen. Oo pankucet kat oo cebool, waafaw búrom panucet kat oo ceb. Wanoowan wammi di mofam panucet ménulaañul bee di oo. Buroŋab boola bubajut élinga.
الظاهر **Azh-Zhâhir**	**Anaamutumi bajuker** , nafanfaŋ kájaali bukanak búrom pur to oo, bajut afaŋool ejak di mukaanaay, bajut afaŋool futiŋ (katebo).
الباطن **Al-Batîn**	**Ayofomi** (Ayofomi) bajut wafaŋool. Nalofuulof muyuul kajukereñaa wan joomumi di ekaan, (kurokaak koola). Bare leejijukool baabe dúniya.
الوتر **Al-Witr**	búnokoorum.
السيد **As-Sayyid**	**Acilumi wammi dúniyaay búrom**. Amanjumi set wanoowan tam wommi, manwontomi. Utéepumau woola, Amansaau ooluwo Oo, ateepuwo ukaan kumiikeel koola.
الصمد **As-Samad**	**Oo ceb nulawaalemi beri sihaajaas soololaal** Amansaau afaŋumi kumansaak búrom. Bee di oo úteepumaw búrom ubile elaañ beet manubaj wan umaŋumi mati sensen mo bee di buko. Oo asenemi mankuri ban let an asenool ari.
الواحد **Al-Wâhid** **الأحد** **Al-Ahad**	**Akónau**, Oo an uregaalemi mati Oo ceb eenomi alegenau di mukaanaayool. Bajut aceen. An kunaame kama oo ceb nootaale kariiben banaamenutool di aceeen.
الإله Al-Ilâh	**An bukanak kumaŋe di malegen**. Bajut an koote elaañ kumaŋ mo.

13 Waa úpajulumi ureesaw wati Emitey di usalaw wooluyo ? Nuŋoolenaale uŋaraal ureesaw wati Emitey, di usalaw wooluyo beet elawuyo, kapooy mba ebaat. Bare babaj uwaas ugaba wan kúpajul to. Di wouwu, wafaŋumi manunafae woowe:

Utíyaaraw : kúfirenut eŋar ureesaw wati Emitey, bare lee i usalaw, bee ebaj urees ugaba wariiboore wajakene kágootenak Emitey beet elawool. Nuŋoolene usen an kareesak "Abdul Karim" [Arokaau ati Awilemi faŋ], bare kareesak "Abdul karâm" [Akaanemi majakaam] koo kúfirenfiren. Beet elawey Emitey, panuŋaraal kákon di ureesaw ugabaaw nen "Yâ Karîm !" [Au awulemi faŋ]; bare elawool bajam kasalak nen "Yâ Karamallah !" [Kawulak kati EMitey] yoo kúfirenfiren.

Ugabutenaw : Usalaw wati Emitey, di ureesaw wooluyo úpurumulo : Pánupurenul di "Abonketaau áamakau" kasalak kati kabonketak. Bare di usalaw letuŋoolen úpurenul ró urees wáyegenuti : di kasalak kati al-Istiwâ (Erungey waafaw búrom), letuŋoolen úpurenul ró kareesak, Al-Mustâwi (Arungaau ati waafaw búrom) nen koo kouku róo di ureesaw wati Emitey.

Uféesfitenaw: ootut úpurenul di mukaanaam mati Emitey urees wáyegenuti. Di mukaanaam umu, babaj ró búyamaab, ootutaal uregaal Ati Búyamaab (Amandooraau) yoo róo di ureesaw wooluyo. Bare usalaw woo nuŋoolenaale úpurenulaawo di mukaanaam mooluyo. Moo kammi, panusenaal búyamaab Emitey mati di mukaanaam mooluyo, búyamab (kamandoorak) boobu ró.

14 Waa eenomi káyinenak mati simaleekaas ? Roo eenomi káyinen mati sibajobajo, poop mati siteepiteep bee ekobey Emitey di ekaaney wan emaŋumi (***kurokaak kati Emitey, kúkaaneriit wan eregut, wan emaŋumi kukaanemi***) **[Al Anbiya, 26, 27]**

15 Waa ulakomi Alikuraaney ? Alikuuraaney kurim kati Emitey. Kakaraŋuyo ekob Emitey. Kurim kápurulo di Emitey, poop kaate elaañ bee di Emitey. Emitey eregut, di baciiker, di kayel. Jíbiriin ajamuko di Emitey mánariiŋenko Aboñaayau ati Emitey (*An kommi di oo di epakey Kásuumaayak*). Síliibaras sáñiiwaas búrom sati kurim kati Emitey.

16 Manteer nuŋoolenaale uriibenaal Alikuraaney manukataal Sunnaay yati Aboñaayau ati Emitey (*An kommi di oo di epakey Kásuumaayak*)? Moo senut. Emitey yoone bukanak kuriiben sunnaay. Yoone di Alikuraaney (***jikaan wan Aboñaayau areguumi, jikaan di jikat wan áfirenuumi***) **[Al Hachr 7]**

Sunnaay ejaalojaw beet efel Alikuraaney. Letuŋoolen umanj buruŋab bati Emitey, di kásalaak, emanj yáriiŋe, nen újawumut di sunnaay. Aboñaayau ati Emitey (*An kommi di oo di epakey Kásuumaayak*) naane: "***moo nuyayab Elíibarey (Alikuraaney) di riceen ranaame di yo (sunnaay). Aceen afintoe di jicaacool, nábotoorul di fupooñool aan : " jikaan wan Alikuraaney eregumi. Wan jíjukuromi mati sensen, jisofuwo mo wan jíjukuromi mati senut jikatuwo***." **[búregum Ahmad di Abu Dawud]**

17 Waa eenomi káyinenak kuboñaayak ? Roo káyinen faŋ mati Emitey eboñuloboñ bukanookan Aboña mambaaregiil mankukob Emitey, mankukat ekob simit siceen salet Emitey. Poop káyinen mati wan Kuboñaak kuregumi búrom malegen, úyinenaay, kurereg malegen, poop kupakena, bukan kakobe Emitey, kurunga kan kumanjene set burokiil.

Poop kankaan káyinen mati kurereg bukanak wan kuboñuliimi bee di bukoo, poop káyinen mati úteepumaw wafaŋumi manujake woo eenomi bukoo (simaleekaas), kubajut emit yiceen púrutojaat Emitey yákoney [Sirk] nan kubaji bee nan kucete.

18 Ulaw woono buu ubaje di funakaf fati kayitaak ? Ujuupojuupo. **Kútiyaarak** : kalaw káamak, koo kufaŋe kanafa. Pankukaani ban bukanak kootumi kayitaak koo bajuume simit 50 ekobey bagamab booliil. Ñaa Anabiyoŋau (*An kommi di oo di epakey Kásuumaayak*) panalau ataau oola manaanool agamen bukanak. Kalaw kucila kati Arungaau oololaal Muhammad (*An kommi di oo di epakey Kásuumaayak*). Bare fujuumaf fusenumi kabonketak (Al-Maqâm ul-Mahmûd) koo kubaateenimi. **Kugabutenak** kalawak mambi kajunkutak kati Alijana kúkambuli. Atíyaarau elawey man kajunkutak kúkambuli oo eenomi anabiyoŋau oololaal Muhammad (*An kommi di oo di epakey Kásuumaayak*) man bukanak kútiyaarak kanokenak ró koo eenomi bukanak koola.**Kúfeejitenak** : kalawak mambi bukanak kaatumi kanoken di sambunas kupak. **Kubaakindenak** : kalaw bee kápurenul di sambunas kándomi ban di kúyinen di Emit Yákon. **Kutokenak** : kalaw mambi kammi Arijana kubaj anooan fujuumool. **Kutokenak di kákon**: kalaw mambi bukanak kunoken Arijana bagamenuti. **Kutokenak di ugaba** : kalaw mambi sílaam sati kuceen káyinenut sigumbulo ; anabiyoŋau cebool

aŋoolene akaanuko, bee mati ampaool atiit Abu Talib **kutoken di úfeejiir** : koo mambi Allah ápurenul kacetumi káyinenumi di Emit Yákon mankoo di sambun, manabonket anokeniil Arijana. Roo bee bukanak kan kalaw kanookan di wáyegenimi kugorut, ban allah cebool amanje bukan koono buu.

19 **Abuu sensen man karoŋumi kulaw bee di au?** Sensen mati Lisilaame ecenceeŋ uramben apaali. Emitey yoone : " ***jirambenoor di ekaaney wajakaaw, di kabonketoorak*** " **[búregum Al Mairda, 2]**; poop Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: "***Emitey erambenramben arambenemi atiool***." **[búregum Musilim]**. Kalaw kati kajoonen tutoor yati bukan kubabaj bacaam báamak. Emitey yoone: "***anooan alawe di kalaw kajake, panabaj dó buwaas***." **[An Nisa 85]**. Poop Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : " ***Jilaw bukaaku, panjibaj ró bacaam***." **[búregum Búkari]**.

Bare elaw ecila babaj manoote ekaan : 1) Kaan elaw an aroŋe; mati an acete aŋoolenut arambenooro, káfaŋŋima oo karamben kucee; **2)** Namanj wan kulawoomi; **3)** Wan kulawoomi di kaan waaf wabaje; **4)** Di kaan wan aŋoolene akaan; **5)** Di kaan waaf wati baabe dúniya; **6)** Di kaan poop waaf uwulaay, wabilut kakajen wanoowan.

20 **Uruŋ woono buu ubaje wati elofey Emitey di búkaanum bati bakaaner mba riceen (Tawasul) ?** Woono ugaba ubaje :

Bútiyaarab : 1) Elof Emitey di ureesaw wooluyo, di mukaanaayam mooluyo;

2) Elofuyo di mukaanaay manukaane majake nen manujamaalemi di kúregak kati kupaalaayak kúfeejiiraak kalakomi di kágorak.

3) Elof Emitey di ewonk an aroŋe an uŋoolene ujuk di kúcili, an umanje oone ewonkooley páneŋarul majake.

Bugabutenab : mukaanaay majake mati kalofemi Emitey. Moo moono múfeejiir :

1) Elaw Emitey di barakaay (Jah) yati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), mba di barakaay yati áwaliw (saint). Kúfirenfiren ereg nen maame : (Oó Emitey, nilawi di barakaay yati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), mba di barakaay yati Al Husen [Bijahi..]. Barakaay yati Anabiyoŋau ékalaakalaa di Emitey. Barakaay yati kúwoliak yoo poop moo, bare bajujaat burankab, kuriibooraak kati Anabiyoŋau bukan kamaŋe faŋ ekaaney jak; kúloferiit Emitey di barakaay yati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) ban fuyaakaf foola foofu manfulofiil. Bukoo Emitey kulofemi mankulaw Al-baas Ampa atiit ati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), man oo (Al Abaas) alaw Emitey bee mati bukoo. **2)** Kakali ujamen to Amansaau ooli oo bakalier di kareesak kati Anabiyoŋau, mba kati Awaliw (saint) kúfirenfiren ereg: "Oó Emitey, nilaw waaf uman di barakaay yan usenumi Awaliwau ooli káari, mba di barakaay yati Anabiyoŋau ooli káari). Poop ñíiiñi kakali di karees kati búteepum beet ebaj wan umaŋe di búteepum bucila. Fanfaŋ máññiiwe eeno nuwowonk ró Emitey. Laañ benen an abajut barak di Emitey mati oo akoba Emitey; ñaa panabaat di Barakaay yati Emitey.

21 **Waa eenomi káyinenak Funakaf Fúlamukaaf?** Yoo eenomi káyinen mati kaan mankaane funak fucila pánfuriiŋ. Yoo eenomi káyinen ecetey di wariibenyomi, nen wammi di fuyaakaf, wásuumuromi mba wátaañiromi; maneenomi amaalaakaau beet elit kábiilak, bukanak beet ejuum kujonkoor di Amansaau, mati Elíibarey dán kuciikumi ran anooan akaanumi baabe dúniya pánekambuli, mukaanaam pammuliiki, fulimbaf, falaf, kalawak mankkujuumolaal

di ban uja'alemi beet Arijana mba sambun (ujuk fúbanumaf fati éliibarey uye): Kaja'aburuŋak kúbandoorak)

22 **Di kúmanjum káamak kei nootaale emanj waataay yati bagamab búlamukaab?** Anabiyoŋau naane: «*Waataay léteriiŋ muyuul bajukut úyiisenum woono uñen ; ban náyegen fakoorak.* ***L'Antéchrist*** *(Dajjâl) enukey, balay káyitoul ban bújonumemi, élaañuley yati Yéesu añiil ati Mari, Gog di Magog, mofam kafumo ñáfeejiir: kafumo bajam ban balaab búyitoeuumi, kafumo bajam ban balaab bújonumemi, di kafumo baabu mofam mati Araabi. Man múlamukaam moo sambun saate épurul Yemen mansiteeŋen bukanak bee ban kootumi kajojoor.*" **[Musilim]**

23 **Mátaanie mafaŋe mámmukalaae mei bukanak kubile ebaj?** Anabiyoŋau naane: " ***bajut wafaŋe mánutaañie tutoor eteepey Adama di éríiŋuley yati fulayaf fati bagamab búlamukaab, bajut wafaŋe kabuntak*** " **[búregum Musilim]**. Abunta acila kankaan an di kuñiilak kati Adama (di bukanak), oo aatumi éjo'ool di kabanak . Di kúcilak koola kuciciik " Kafara" yoo eenomi añoosa. Baciiker bucila amisilime anooan panakaraŋubo. Jícil jákon jijakut (jíriraj) jimis kaan kafelejaat. Katooŋandak panaane oo an ati mukaanaay majake; púr to, naane oo Anabiyoŋ, púr to naane oo Emitey. Pánajo'ool bee di bukanak manabuntiil, bare buko kucila leekujantenool, leekuriibenool. Púr to, panakatiil, bare fubajaf fooliil panfuriibenool kúpurul bújom mankuleke. Panajaw aliimen bukanak. Bukouku koo pankujantenool di kúyinen kurimak koola. ñaa panakaan man Emitey élubul, nareg mofam muliil kúbaar. Kúbaarak di kuliil. Pánalaañul bee di bukanak manaakene mumel di sambun. Sambunool kankaan mumel majinlene jititit, mumelool di mukaan sambun. ñaa kumisilimaak koote kulaw Emitey manepooyiil di ebuntey yoola nan kúsaliemi kuban, di kuwonk di suuratas sitooŋandas sati esuuratey Al-kahf, nen kúkamboore di oo. Koote kuteyool nen kuŋoolenjaat, takumabuntiil. Anabiyoŋau naane: "***Ajamumi kusanken mati abuntaau umu, tanootan takumajaw, takumañes kákamboor di oo. Nikalikali di Emitey mati pambaj an abile éjo'ol bee di oo, amisilime, oo acila panariibenool di mukaanaayool umu, majakutam***." [**[búregum abudawud]**. Panalako dúniyaay wáriiŋe kulay bukankugaba. Funakaf fákonaf pankaan nen emit búromuyo, mba fuleeŋ, mba funoom búronfo(lóokuŋ). Ban warinomi di kunakak koola pananokoor di kunakak koololaal baabe tentaam. Leebaj mof mba ésuk yan abilut ejaw, púrtojaa Maka di Medin ñaa Yéesu, aniilau ati Mari panabujool.

24 **Abu Arijanaay di Jajhanamaay sibajobajo? naane Eé sibajobajo.** Emitey eliliir Arijanaay di Jahanamaay jandi etuuk bukanak. Soo léesijim múk (leesineemoor) bee nanoonan. Emitey yákoney poop eteteep bukan kan kubile kanoken Arijana di búrambenum booluyo, di eteep kabile kanoken sambun di malebam mooluyo, di erenten anooan di wan kuteepoomi beet.

25 **Waa eenomi káyinen mati buroŋab booli búrom Emitey eciciikubo ejuumen eban?** Roo káyinen faŋ mati kásuumaay mba mátaanie manooman mobile ebaji, Emitey eciciikumo eban yoo di Anabiyoŋau ooluyo. Anabiyoŋau naane: "***nen Emmitey enageen wanoowan wati fatiya, di wati tentaam, panetenwo di bakooŋ ; poop nen ebonketuwo, kabonket kucila pankufaŋeen urokaw wooliil***

wajakaaw. Nen esene buwaas bati sanu báriiŋe furembooraaf Uhud di kajuumenak buruŋab bati Emitey, leteyab fubaj fucila bee nan úyinene buciibab bati anau di buroŋab boola, numanj mati wabajimi uŋoolenut úbajaati'i kalet uku, panunoken di di sambunas." **[búregum abu Dahud di Ahmad]**.

Káyinenak di wabajimi kubabaj sísaagum sibaaciir : Káyinenak

1) Uyínen mati Emitey emamanj búrom, poop emamanj ranooran tan rommi man rontomi. **2)** Ugabutenaw : numanj mati Emitey eciciikuwo enen tin (di al-Lawhul Mahfuh) Anabiyoŋau naane : " ***Emitey eciciik labaŋey yati wanoowan wáriiŋe simit síwuli bukankugaba di uñen, jandi eteep yentamey di fatiyaraay***." **[búregum Musilim]** **3)** Uféejitenaw : núyinen di emaŋey yati Emitey yan ujukaalemi di mukaanaayuyo mameeŋe ban an letuŋoolen to waaf, núyinen Sembaay yooluyo; wan emaŋumi panukaan, wan emaŋutumi letukaan. **4)** Ubaacindenaw : núyinen mati Emitey yoo eteepemi, yoo esenemi eroŋey wanoowan. Púrutojaa Yoo, warinomi búrom woo úteepum wooluyo.

26 Utéepumaw, manteer uŋooleŋŋoolen ukaan waaf manteer umaŋ waaf, ucila di ubajo ? Eé, anau nababaj kamaŋ kati ekaan waaf di poop efor wan amaŋumi. Bare yoo ekaanut kamaŋ kati Emitey. Emitey yoone: "***jiŋoolenut jimaŋ nen Emitey emaŋut***." [Yoo eenomi Amansaau ati wanoowan **[At Takuwiir]** poop Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: "***jirok jak moo anooan pankurentenool buruŋab bati wan atuukimi beet***." **[búregum Al búraki di Musilim]**. Moo, Emitey esenolaasen búyajat, ejamey di ejukey mambuugumbulaal wajakumi di wajakutumi. Moo kaane karunguliimi di kusofiil (kuboñaayak kati Emitey) di bukan káregeriit malegen bee nan oote enagiil «***abuu babaj wan joote éyiisoli di mayinjo ? mátaañiaam mati bukanak joom di kariiben manjibunt bukanak***. » **[Al Anam 148]**

27 Waa ulakomi malebam ? Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: « nan alakoe épukey aceeŋool mati malebam « ***naane malebanm moo eenomi ekob Emitey nokoor nen nujujukuyo. Mati nen nujujukuyo, Yoo ejukijuk set*** » **[búregum Al Búkari di Musilim]**. Kurimak uku kati Musilim. Malebam moo mufaŋumi mammuñitoe di kútaagulak kúfeejiraak kati buruŋab bati Emiey : Lisilaamey, káyinenak di malebam.

28 Kúmanjum koono buu kubaje di káyiise mati Emitey yákon (At Tawuhid)?
Kúmanjum kúfeejiir kubaje mati Emitey yákon :

1) Emanjey mati Emitey yákon di Fumansaetaf fooluyo: yoo emanj mati Emitey ceb eŋoolenumi ekaan wan emaŋumi ekaan : etuukey , kawulak, furiaf, eseney fuyiifaf….jandi Anabiyoŋau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) ájo'ol, kuñoosaak Emitey kumamanj mati Emitey yákon. **2)** emanjey mati Emitey yakon di ekobeyuyo: yoo emanj mati Emitey ceb yoo yommi ekobay manukobuyo tanootan nen kasalak, ŋaniya yasete, ewuley kabajutumi di riceen. Eboñ yan kuboñulomi kubañaay di siliibaras mati mambi kumanjen bukan mati Emit yakon ebaje mankukobayoo ceb. **3)** mati Emitey yoo ceb ecile wooluyo di mukaanaayam mándomi: roo emaŋ ureesaw wajakaaw wati Emitey, di wan uresss ucila utebumi di mukaanaayam majakaam Mooluyo. Moo kaane di Esenoorowo di Eliibarey, di Sunnaay yati Aboñaayau ooluyo (Abjumi Epakey di kásuumaayak) bañoosutuso,

mba baregut wan siregut, mba bañesut emanj buu, mba kápajul dó ricen, mba kanaamen mukaanaay mucila di mati úteepum.

29 Ai eenomi an ati Emitey? (waaliyu) anooan, áyinenumi Emitey, manabaj mukaanaay majake, nákoli Emitey, Emitey yoone : " ***malegen bukanak kati Emitey léekukoli wanoowan ban poop leekugaaleniil; káyinenumi mánkukoli (Emitey*** **[Yunus 62-63]**; Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : " ***Emitey ceb nimaŋe (waaliyu) di káyinenuyomi búrom mankukaan wajakaw*** **[búregum Al Búkari Di Musilim]**

30 waa eenomi burokab boololaal di kariiboorak kati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) ? Burokab boololaal di bukoo emaŋiiley, nulawaal Emitey maneyabiil, núkaanumaal takumusofaal wajakut di sísigirolaal bee di buko, takumusankenaal wajakut di buko, numanjenaal mukaanaayam mooliil majakaam, nuteyaal poop takumubajaal furim di silob sooliil. Kukaanut bukan káloeriit. Kuŋoolene kulo di bakaaneriil. Bare buko kuñesa, kuwonoora faŋ «Mujithad»[1] di buruŋab bati Emitey. Apúrenulomi di buko ejuk yajake oo acila panabaj bacaam bugaba. Alimoorumi di bukoo oo poop panabaj bacaam bati « ijitihad »[2] ban di kubonketool eloey yoola. Laañ benen, kubabaj mukaanaay majake máfimene mukaanaayam mooliil majakutaam, eeno malegen kukankaan wajakut. Kureut búrom majak bakaaner. Kákoyumumi di kuriibooraak buko eenomi kuriibooraak uñen kan koonumi buko pankunoken Arijana. Abu Bakiri, púr to, Umar, Uthman, ali, di Talhah, Asubayir, Abudurahmaan ibun Awf, Sadi ibun Abi Wakaas, Said ibun Sayd, Abu Ubayida ibun Ul-Janaah,púr to karinomi di kuisilimaak káwuyumi Maka bee Medin (Al-Muhaajiruun)[3], di kamaatumi futiikaf fati Badr di bukanak káwuyulomi di kacinumi Medin, (kuansarak) di karinomi di bukouku, di karinomi di kukriibooraak. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: **«Takunjijel kuriibooraom. Nikali di kareesak kati awookenumi yuutey yúmbaam di kañenool, mati haani ákon di muyuul nasene sanaay butum furembooraaf Wuhud leekaan mánriiŋ butum bacaamab Mudd, haani nutum bútingum butut bati bacaamab Mudd bati ákon di bukoo. »[al-Bukhari di Musilim]. Poop « Anooan ajele kuriibooraom, dankaay yati Emitey di yati simaleekaas sooluyo, di dankaay yati bukanak búrom panesofool.** **[At-Tabaraani]**

31 Abuu panuregaal majakam mati Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) futiŋaf fan Emitey esenoomi? Malegen Arungaau oololaal Muhammad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) yoomumi di oo afaŋe úteepumau búrom káwaaniino, bare moo leekaan manuregaal úfuufenaal (nen kukerekenak kukaanumi di Yéesu Añiilau ati Mari) kawulak kan Emitey ewuloomi di mukaanaayam moola. Mati náfirenolaafiren ekaan mo di kurimool uke : " ***takunjisalom fúuf nen man kukerekenak kusalumi kúfuufen Añiilau ati Mari. Injé Aboñi ati Emitey. Joomujaat di ereg mati ínje, jiwonkom "Arokaau ati Emitey di Aboñaayau ooluyo***." **[búregum Al Búkari]**

---

[1] amujtahid : añesa beet emanj set di buruŋab bati Emitey
[2] Itihad yoo eenomi añesaau káninguloor, nakata manamanj kúmanjumak kati Emitey, mbi aŋoolen abaj emanj yáliŋe di kurimak kooluyo (uñesuyo di Mudhkiratu usulil fiqh seeh ach chinkiti, P311.
[3] Al-Muhaajiruun : yoo eenomi kumisilimaak káwuyumi Maka bee Medin. Al-Ansaar : kati Medin (kacinumi Medin)

32 Bukanak kati Elíibarey, abuu kukankaan kúyinena ? Kúsuwifak, kukerekenak, di bukaakku kati uruŋ waceen, wati ekobey Emitey, wakaanut Lisilaamey, bukoo búrom kuñoosa, haani di kaan bukan káyinene buruŋ bati Emit balegen.
Añoosa alatumi épurul di buruŋool bati ekobey Emitey anoken di Lisilaamey, Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) ***mánajo'ol, leekubonketool, ban pananaam di kaatutumi ebaj Arijana fulay Alikiyaama***. [Al Imuraan 85]
Amisilimaau áyinenutumi mati bukan kucila kuñoosa mba afiumutumi mati buruŋab booliil malegen mule ró oo poop añoosa[1], nalat mati nañoñoos wan Emitey di Anabiyoŋau ooliyo, (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) yoomumi di oo eregumi mati an acila añoosa. Emitey yoone: "***anoosan áyinenutumi di sítuukas[2] sati kulataak, oo sambunas soom di ekobool*** [Húd 17]
Anabioŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) yoomumi di oo naane : " ***nukalikali di kareesak kati awookenumi fuyiifak fúmbaam, di kañenool, anooan di bukanak ubuku, kaan asuwif, mba akereken ájime kasanken múmbaam ban áyinenut múmbaam, pananoken di sambunas***." [búregum Musilim]
33 Abu sensen úgooten kuñoosaak ? kúfirenfiren an kágooten apaali mati Emitey yoone : " jiwaas jire'en di jikaan jak di kupaaluul." [an Nah; 90]. Poop di hadiis Kudsy koone :"Nífirenoorofirenooro kágootenak ban nífirenuuko tutooraay yooluul. Kaanumojaat tákunjigootenoor" búregum [Musilim]
Anau an kúroogumi panagalen di funakaf fati bagamab. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane :« abuu jimamanj alomi ? » kuriibooraak koola di kúpukool : « abajutumi haani ékori ; haani waaf » nalaañ aane : « Di bukanak kúmba, alomim panaroŋ bee funakaf fati kayitaak di kalawool ró, balatool ró, sisadaas san asenumi ró ; ban najejel, nalalaaf, nasunsuuñ, náyuyu fásim, nananag an. Ñaa pankuceeŋ di kan ayuulenumi wajakutaw wan akaanumi, wouwu oo bacaamut kan ayuulenumi, pánkupuren majakutam mooliil kugaool, ban panabeteni di sambun [Musilim]. Haani sinukas pansigameni.
34 Waa eenomi etuukey (etuuk ureg) ? Ibun Rajab **(Emitey ebonketool)** naane : "*etuukey yoo eenomi ereg waaf wabajut fúkaw di balindab bati Lisilaamey. Bare wabajumi di balindab bati Lisilaamey woo di buruŋab bati Lisilaamey letoone waaf wan kutuuke kureg, haani di eeno malegen furim fatuuki di kasankenak*."
35 Abuu di buruŋab bati Emitey, babaj etuuk yajake di yajakut ? Kurimak kati Alikuraaney di Elíibarey yati kurimak di mukaanaayam mati Muhammad sífirenfiren di Lisilaamey furimaf etuuk: yoo elakomi waaf wabajeenut wan kutuuke wabajut wakaanut malegen di Lisilaamey. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: "***anooan akaane wariiboorut di wan wóli uregumi, waaf ucile letumaŋuwo***."
[búregum Abubakari di Musilim]
Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) yoomumi di oo naane ***poop wunkul wanoowann ubaje kankaan butuukum, poop butuukum banooban bubaje, boo eliimena*** [Abu Dawud].
Imam Malik **(Emitey ebonketool)** naane: mati kálingenak furimaf fati [etuukey di buruŋab bati Emitey]: "anooan atuukumi di Lisilaamey bútuukum ban asofe mati

---

[1] Alata buruŋab bati Emitey
[2] Sítuukas sati kulataak : bukan kuñoosa kápure cebiil

bujajak, oo nasosof mati Muhammad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) yoomumi di oo áriiŋenut jak kúboñak kan kusenuloomi, mati Emitey yoone : " ***jaat nufabeluufabel buruŋab booluul bati ekobey Emitey***" **[Al Maida 3]**.

Síliibaras sati kurimak kati Muhammad sisankennsanken faŋ mati etuukey, nen etuuk furim fabajut di kasanken. Kamaat kankaan waaf wabaje di buruŋab bati Emitey, bare bukanak kulonloŋuwo.

Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) yoomumi di oo naane bukanak kuwoolo rouru nen nan aanumi : "***anoosan aŋarulo waaf wajake,di Lisilaamey , di buruŋ basete[1] panabaj bacaam, kariibenuwomi bálamuk koo poop pankubaj ró bacaam bagumbulut haani waaf di bacaamab booliil***." **[búregum Musilim]**

Di furimaf fati etuukey fákonaf, Omar, "etuuk nen uyu ejajak faŋ." (yati kásalaak kati fukaraay) [At Taraawih] di fuleeŋaf fati suŋey. Malegen kankaan kásali kasene, lee kásali kan kutuuke. Anabiyŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane kumisilimaak kúsaliko, oo faŋool násalisaliko wáriiŋe kuleeŋ kúfeejiir, nakatuko takum bukanak kusofuko di kásali kan anooan oote úsaliko. Nan púr to mi, Omar insi násaliko di étuukey yoola.

36 Sisiw soono buu sibaje sati ebuntey ? Soono sigaba sibaje :

1)**Ebuntey** di káyinenak (yoo efaŋe) : yoo, an akaane nen náyinenyinen, kamaat añoosa alegen di ésigirool. Bukan nen ubuku kúpureniipuren di LIsilaamey. An di buku acete, di buruŋool panacet di káyinenaataak. Emitey yoone : ***kuñoosaak leekupak, pankulako tentaam di sambunas*** **[An Nisaan 145]**

Wan kúmanjumeiimi ebuntey Emitey di káyinenumi, kumisilimaak léekukaanumiil, karamben kuñoosaak mankutiiken kumisilimaak. Di mukaanaayam mooliil, wan kúñooseromi majakam mati jaat dúniyaay.

2)**Ebuntey di mukaanaay** (ebunt yayiikunaay) : yoo épurenut di Lisilaamey an akajene. Bare nen átuubut di kakajenak koola, eŋoolene eñakool bee di ebuntey yáamakey. Ebabaj kúmanjum : abuntaau asankene letareg malegen; aregi waaf, letakaanuwo, koomujaat di kañoosoor di aceen, létayinen, haani panakaan, letakaan ufiumool, nafiumi fúkaw. Kutiom di kúliinom kumisilimaak, jitey kúmanjumak uke, haani di kaan fákon di koo, kamaat cenceeŋ jijukerooro di mukaanaayuul nen ume !

37 Júnube yei efaŋumi manejakut ban di efaŋ mánekalaaye di Emitey? Kanaamenak Emitey [sirk] mati Emitey yoone : ***kanampenak Emitey di riceen mukaanaay majakut faŋ*** **[Lukumaan 13]**. Nen uceeŋe Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), **júnube yei efaŋumi mánekalaaye ?** naane: ***yoo eenomi kanaamenak Emitey di riceen (nidd) ban yoo eteepi***". **[búregum Al Búkari di Musilim]**

38 Uruŋ woono buu ubaje wati kanaamenak Emitey? Uruŋ ugaba ubaje di kanaanemak Emitey :

Kanaamenak kutooŋandak káamakak: kápurenemi akaanekomi di Lisilaamey, ban Emitey letebonketuko akaanekomi mati yoone: "***Emitey letebonket kanaameneyomi di riceen. Púr to kanaamenakuyo, panebonket alawuyomi kabonket*** **[An Nisaa, 48]**.

[1] Maamu kumanjaak kufelumi hadisey uyu*Tuhfat ul-Ahwadhy.*

Kubabaj sisiw sífeejiir: a) Kanaamenak, di ewonkey, di elawey Emitey; **b)** kanaamen kan úwote, kanaamen kan umaŋe di búyejeti; **c)** kanaamenak di ekobey ko kukobaak, kumanjaak káamakak kati buruŋab bati Emitey, (di káfiren waaf wan Emitey esene buruŋ bukanak mba nan kusene buruŋ bukanak di waaf wan Emitey éfirene; **d)** Kanaamenak di kamaŋak nen umaŋe an nen manumaŋumi Emitey. Kujuum kugaba a)Kanaamen karajut; kaan di kurim nen kakaliak di karees kuceen kakaanut kati Emitey. Mba ereg " nen Emitey di au jimaŋujaat, mba di mukaanaay nen esup mba étafi beet epak mba kacesoor kucil kajakut mba eŋand esafet bee kacesoor kusaayak, káyinen di úyiisenaw wati bánaakayitaab, mba ureesaw, mba bin mba wa b)kanaamen kayofoe, koo di búyejet bakaanei nen emaŋ kanaameno di búyejeti (koo kufaŋe erent kan uregaami) nen eñesey kajamaak di mukaanaay man kukaane mba man umaŋe mankukaani mambi ujamo.

39 Kanaamenak katiitak tei sinaamutumi di káamakak? Ati kanaamenak káamakak oo pánapur di Lisilaamey baabe dúniyaay alako bándoor di sambunas sati Alikiyaama. Ati kanaamenak katiitak, oo leekusofool di alata baabe dúniyaay, poop letalako Jahanama (di sambunas) sati Alikiyaama bándoor. Poop kanaamenak káamakak kukajenekajen burokab bajakaab búrom ban ukaanumi. Bare kanaamenak kiikutaak koo baraajaab barenbenitomi kufatemi. Babaj to kañoosoor di kumanjaak: kumammaŋ emanj manteer kanaamenak katiitak kubonketebonket ata ko mánatuube nen di kanaamenak káamakak, mba Emitey esosofuko nen júnubaas sáamakas san súumuyojaat di ebonketi au akanukomi bajawut jahanama ? manooman kaane,

Kanaamenak káamakak kúkoolenikooleni, kujakut.

40 Abuu babaj manoote ekaan manupak di kanaamenak kayiikunaak jandi ukaanuko, mba kasabooruko nan koom di au? Manupakuko, ukaan wan Emitey eregumi, nulof wan emaŋumi, woo ceb. Karuukenooraak kayikunaak koo kalawak kupakeneko anau. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: " Muyuul bukanak! jitey kanaamenak uku [di Emitey] mati kufanfaŋ mankuyofoe kasukak kati batafaab.".Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) di kuceeŋool : "Abuu noote uteyuko kayofomi nen kasukak kati batafaab ? Naaniil : "Jireg :"Emitey, wóli bukooke di elaw, úpakenoli di kanaamenak au di riceen ran wóli umaŋe, poop núbonketoli di wan umanjut. [Ahmad"][1]. Mati kakaliak di karees kuceen kakaanut kati Emitey, Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane anoosan akalimi di karees [Al Laat, di Al Uzzâ,] salakomi simit sati kukaafira), oo acila areg kamaat mati bajut Emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney" **[búregum Al- Búkari di Musilim]**

Mati kabaayi ekaan waaf mati riceen (fulayaf fujakut mba jíkambookamboor di riceen, buruŋab léebusuum). Anabiyoŋau naane: "*Abaayimi mukaanaay mati búyiisen bajakut najuk to, oo acila oomu di kunaamenaak*." Di kuceeŋool koonool : "Kama kabonketak kati an acila kookei ?" nápuk aaniil : "Jireg Amansaau

---

[1] *« Allâhumma innâ naᶜûdhu bika an-nuchrika bika chay-'an naᶜlamuhu wa nastaghfiruka limâ lâ naᶜlamuhu. »*

úmbaam! wajakaaw búrom wooli poop bajut taamanseer yan uciibenut úyiis mati panebaj poop bajut Emit eceen ekobaay yawuje Au"[1] **[búregum Ahmad]**

41 Uruŋ wati eñoosey woono buu ubaje? woono ugaba ubaje: 1) Eñoosey yafaŋumi mánekalaaye yo éopurenepuren di ata yo di Lisilaamey, ebabaj saan soono futok : eñoos búregum, eñoos yati numamanj mati babaj, bare au eñes fujuko; eños yati kámanjaati; eñoos yati an elat malegenam; di eñoos yati ebunt.

2) Eños yatiitey : roo kájakaati di an akaane jak. Majakaataam (júnubaay) yantomi épurneriit ata yo di Lisilaamey.

42 Emaŋey fujuum fei kusenuyo di Lisilaamey? Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) náfirenfiren emaŋey ban naane : " ***bajut ró majak*** " **[búregum Bukhari**

Emaŋey fujuumaf ufu kusenuyo eeno emaŋ yan an ulawe Emitey ceb. Bare eeno emaŋ yan ulawe aceen alet Emitey nen emaŋ ekaan waaf bee di fuyaak, mba an anabe. Nounu emaŋ ecila esenut, poop ekaaneyuyo senut manukaan.

43 Waa Lisilaam erege di aje'emi di kúmooraak, kuwaanaak mba di kuyaalaak? Roo senut, poop anooan aje'e di buko bee haaji ban áyineut wan kuregumi, wan añesumi, letabajuwo taate bee kunak bukankugaba nen man Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) aregumi: "***anoosan aje'e di ámoori mba awaana manalawool riceen, kásalaak koola leekujak wáriiŋe kulay bukankugaba***. **[búregum Musilim]**. Bare áyinenujaa emanjey yooliil yayofomi, oo nakankaan añoosa, an áyinenut buruŋab bati Muhamad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), nen man hadiisey uye eregumi: "***anooan aje'e di ámoori mba awaana, náyinen wan aregoomi, an acila áyinenut wawaloulomi di Muhammad***" **[búregum Abu Daawud]**

44 Nei kaanumi kanaamen káamak mba katiit, di eregey mati úteepumaw wati fatiya (fuleeŋ , boot, balayab, di uceen woo ukaanemi man emitey elub ? Asofumi mati úteepum nen uwu uŋoolene ukaan man emitey elub, Emitey bamaŋut, oo kankaan nen nasosof mati útepum ucila simit; kamaat nanaamennaamenwo kanaamen káamak di Emitey.

Bare asofumi mati kalubak fúbanum fati fúcitum, Emitey épurenulo di útuukumaw wooluyo uwu, poop nasof mati Emitey ekankaan di wo fújawum fati kalubak, nanoonan búteepum bucila buraje, panelub, esof ecila kúfirenfirenyo mati yoo ekankaan kanaamen katiit: nasosof búteepumab fúcitum oo bamanjut wan Emitey erege mati fúcitumaf, poop oo babajut emanj yajake di fúcitumaf. Bare sensen kákaanunfo manumanjaal siwaataas san oomaami di so (fujam kúwaagen, furanta mba káriiŋa) numanjaal poop nei emitey yoote etooŋ kalubak.

45 Waa nootaale ekaan bee mati karungenak di Lisilaamey? Wan ootaami ekaan kajanteniil kaan buu mankaane, nukaanaal wan kuregemi. Ñíñi fulamb di buko, haani kukajene. Ootutaal elaw wajakut bee di bukoo, mba elat wan kuregeolaami. Ulawaal Emitey manewuliil éjuwey, emanj, di ejuk yajake, di kukaan kurunga kajake. Di eneniil di buruŋab bajakaab. Nootaale káyinen mati kariibeniilak kankaan nen kariiben Emitey bee nan koote ekaan wajakut. Nen koom di karooken amisilime júnube, nalat, takumakaan manajanten wajakaaw wan kootumi eregool akaan.

---

[1] *« Allâhumma lâ khayra illâ khayruka, wa lâ tayra illâ tayrouka, wa lâ ilâha ghayrouka. »*

Anabiyoŋau (An kommi di oo di epakey Kásuumaayak) naane: "*noote ujanten Agóonoorau manukaan wan amaŋumi, haani nateki mba di eeno waaf wooli kubote, ujanten, nukaan wan kumaŋumi*" [búregum Musilim]

46 Abuu sensen eceeŋ mati kákaanumak (mba mati wa) di waaf wan Emitey éfirene mba wan erege bukanak kukaan ? Eé, sensen, bare leekaan di ekob manumanj mambuukaan mba nukat waaf wan kúfirene.

emanj nen uyu, yoo yoote ebenen káyinen áyinenumi di malegen;

Bare emanjey bañesut ró emanj sinannaam di káyinenak Emitey di mukaanaayuyo majakaam nen man kuriibenaak kukaanumi.

47 Furimaf ufe fati Emitey waa furege : " ***kásuumaay kanookan kubaje di au, Emitey ekaaniko bare mátaañi manooman nubaje, au ukaanooromo*** **[AnNisa 79] ?** Kásuumaay kucila koo eenomi kayeraay di kabonketak kati Emitey. Mátaañiam moo eenomi nen kúcili kúyamumi. Doo búrom waaf wan Emitey esofe beet ekaanuwo amiikeelau ooluyo di buroŋab boola. Kabonketak koo mukaanaay mati Emitey mati Yoo ceb ewulekomi. Mátaañiam moo etutuukumo di emanjey wajakaaw, di wajakutumi mánekaanumuwo, kaanumojaa, mátaañi mucila munannaam di mukaanaayam mooluyo majakaam. Emitey ékaaneriit wákojie. Wanoowan ekaane ujajak. Anabiyoŋau (An kommi di oo di epakey Kásuumaayak) naane: " *ban majakaam búrom moomu di uñeni, poop mátaañiam let au ukaane*." [búregum Musilim]

Kaanumojaa, burokab bati anau Emitey ejuumembo jandi oo abaj to emaŋ. Anabiyoŋau (An kommi di oo di epakey Kásuumaayak) naane : " ***asenemi ban nakali (Emitey) nasof mati malegen bacaamab bafaŋumi ejak pambubaj, panikaanool mananoken di kásuumaay káamak. Awúlaatimi áloi Emitey, nasof mati lee malegen, baraaji bulee to, panikaanool anoken di mátaañiam máamakam*** [búregum Al Bail, 5-10].

48 Abuu sensen ínje ereg káari nanoomennoomen síñinduool di buruŋab bati Emitey ? Ereg mo di an yoo eenomi ereg mati an acila oomu Arijana. Ejukey yati kati sunnaay di kati kajamoorak di furimaf ufu yooye : an uŋoolenut oone mati amisilime, oo oomu ró di bukanak kati Arijana, mba kati Jahanama, púrutojaat kan Anabiyoŋau (An kommi di oo di epakey Kásuumaayak) aregumi mati bukoo kooku rú di kan kootumi kanoken Arijana mba sambunas. Malegenam moomu di sísigiras, umanjutaal buu nácetoorume. Ban wajakumi di burok woo eenomi fúbanumaf fati bo. Emitey ceb emanje wammi di sísigiras. Bare núyinenyinen bacaamab bati Arijana bee di karokumi jak, núkolikoli kuulak kati Jahanama bee di ayuulenumi.

49 Abuu sensen manusof amisilime di an áyinenut? Senut usof amisilimaau di añoosa mba anaamena, mba nusofool di abunta, nen ujukutool di kúmanjuma káyiisen mo mba eeno babaj wakaane uŋoolenut usofool di mo. Kaanumojaat, nootaale ukataal Emitey ceb emanjey wammi di ésigirey yati anooan.

50 Abuu sensen kaŋomoor (Tawaaf) riceen ralet Ka'abaay? Bajut tin di dúniyaay tan sene uŋomoor, púrutojaat Ka'abaay yáñiiwomi. Kúfirenfiren kanaamenn Ka'abaay di tin tanootan, tijak buu mantijake. Akaanumomi, oo nañoñoos Emitey.

Mukaanaam mati ésigirey

Emitey etutuut ésigirey ban nakaanuyo áyi, man úkamunaw di uñenaw ulako kusoojooraak. Ayíau ajakujaat, kusoojooraak koola pankujak. Anabiyiŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane:« ***Malegen babaj di eniiley waaf, ujakujaat, rarinomi búrom di eniiley panjak, bare jakutujaat, rarinomi i eniiley poop leejak. Roo eenomi ésigirey***. » **[búregum Al Búkari di Musilim]** too eenomi fulakaaf fati káyinenak di kákolaak Emitey (Taqwa), mba káyinenaati májakaataam di káyinenak simit sajuupoe. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) narereg di enagey búsusab boola ñáfeejiir:«***Ute too kákoliak Emitey kommi***.»**[búregum Musilim]**

✷ Káyinenak kuguguub kawonoorak, kasankenak di mukaanaam : roo kawonoorak kati ésigirey, kasankenak koo di fúrerepaf (wakaanumi káyinenak), yiseni róo di ésigirey di poop uñenaw di úkamunaw. Esígirey yookenyooken káyinenak ; moo kaanumi kasankenak di ésigirey. Ban, ésigirey éyiisenyiisen mukaanaam nen kamaŋak, kákoliak, kafiumak ; kasankenak, kakaraŋak Alikuraaney ; úkamunaw di uñenaw kagoroor di éñupey (di kásalaak), kátinkaak bee di Emitey paneriiben wan ésigirey emaŋumi : káyinen leekulako di ésigirey mánkurajaati tíyaŋ eniiley.

✷ Wan ujamaalemi mukaanaam mati ésigirey : woo eenommi mukaanaam mápurulomi di ésigirey, majuupoe ; mafaŋumi ebaj sembe di moo mommi káyinenak Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey). Kawonoorak di kóro (Tasdiq) kariiboore di kawalenooro, di búyiisnumab (Iqrar), di wagorumi ésigirey yati aroka ati Anabiyoŋau mba waaf nen kamaŋak, kákoliak (kútekak koola), kágolumak (kawulak koola), esof efaen, kafimak di oo (Tawakkul), kamuntenak, kafiuamk faŋ, kasenooro Emitey di riceen ; soo róo.

✷ Mukaana manooman mati ésigirey mubabaj múlatoorum, moo mucila kásumut bee di ésigirey : kalaañenak mukaanaam mooli bee di Emitey (Ikhlas) múlatoorumam mooluko koo káfiumaataak Emitey, kamaŋak koo elatey , di riceen. Uroŋaajaat di úyejet wáwonooreriit, manulataal kacookoorak ésigirolaal, uwoofooraw panujuupo ró biyok ukajenuyo.Anabiyoŋau naane :«***Nanoonan arokaau úmbaam akaane kawoofoor (júnube), fusoten falayene panfulako di ésigirey yoola ; asofoorojaat, nalaw kabonket, Emitey ban nasof efayen, ésigirey yoola panelaañ eset ; ban aroka acila alaañujaat akaan kawoofoor, kusotenak kalayenaak pankubeneno biyok kúguuy ésigirey yoola búromuyo, nen man Emitey eregumomi di Alikuraaney :***(***hani, moo let ! uwoofooraw wan kukaanumi woo uguubumi ésigirey***) **[Al-Mutaffifun]**. » **[búregum At-Tirmidhi]** naane benen : « ***Sísigiras sikinookinoor di kawoofoorak, riiboor nen kapenk kan koom di eliir, jítuken bee jítuken. Esígir yanooyan yasenooromi kawoofoorak panebaj fusotenaf falayenaaf, ban ésigir yanooyan yalatumi kawoofoorak panegori fusotenaf fafiitaaf biyok bee nan sísigiras sífajuli kaan uwaas ugaba : ésigir yafite nen ewaala yafiite yanke, kawoofoor kanookan leekunokenuyo bee nan yentaamey di kúmigenak síjime ; man ésigir yaayu : malayene tiririr, nen kalereŋ káfimi, emanjut wajakaaw, elatut wanoowan, kaanutujaa wan kupulenyomi***. » **[búregum Musilim]**

✷ Emanjey wan ésigirey emiikelaetumi faŋe mannafae : poop emanj wan uñenaw di úkamunaw umiikelaetumi , amiikel anooan naate añes faŋ manamanjuwo, mati mukaanaam mati ésigirey moo mommi kurantak , mati uñenaw di úkamunaw emuley ; búwolumab moo boonomi. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: « ***Emitey***

éjukereriit eniiley di wan jibajumi, bare sísigiras di bakaanerab booluul. » **[búregum Musilim]** di ésigirey too emanjey , kawoofoorak, di kalawak kommi. Moo kammi buuñaay yati Emitey bee di bukanak eriibooriiboor di wándomi (di ésigirey) nen káyinenak, kafiumak, malegenam, di riceen. Al-Hassan al-Basri naane : «*Bújamum Emitey, Abu Bakr, Emitey ebonketool, afaŋenutiil fujuum mati manafaŋiimi mánalaame mba manasuŋe, bare nafaŋiil fujuum di káyinenak kammi di ésigirey yoola*.»

✸ Mukaanaam mati ésigirey mufaŋe ebaj baraaji mati uñenaw di úkanumaw Wameeŋe úyiis mo : **1)** Májakaati manooman mabaje di kamiikelaetak kati ésigirey, pammukajen kamiikelaetak kati uñenanw di úkamunaw, nen man káfuufenak kukajenumi mukaanaam majakaam. **2)** Mukaanaam mati ésigirey moo mommi ésaagumey, ban kusofut to waaf di kasanken, mba bakaaner banooban bawonguti, bápuruloot di ésigirey. **3)** Mukaanaam mati ésigirey muŋoolene múje'etumi bee Arijana, nen an anokoore di anabe (Zuhd). **4)** Moo mufaŋe kátaañi ban di muceeŋ kakata faŋ ekaan mati uñenaw di úkamunaw. Ibn alMunkadir naane : « Nimuntemmuunten yuutom simit 40 balama ejuk buruŋab bajakaab. ». **5)** Mukaanaam mooluyo mufaŋe kajak, nen emaŋey Emitey. **6)** Moo mufaŋe mammusene baraaji. Abu ad-Darda naane : « eyin manuwonoor Emitey ewaati yákon kóyume kalaw fukaru búromufo. » **7)**Roo rikaanemi man uñenaw di úkamunaw ugoroor. **8)** Roo benenemi di gumbul mba di kajen nafaay yati mukaanaam mati uñenaw di úkamunaw, nen eyiney tum di kalawak. **9)** Niceen panusofaal ceb mukaanaam mati ésigirey ban majakam di múpurul di mukaanaam mati úkamunaw di uñnenaw, nen emaŋ esen esada baakenut ékori. **10)** Baraajaab babajemi di mukaanaam mati ésigirey búbaneriit. **11)** Panubajaal to iñaa baraaji, haani man uñenaw di úamunaw uŋoolenutumi ukaan waaf. **12)** Boo burungemi di butooñ mukaanam mati uñenaw di úkamunaw.

✸ Esígirey babaj ban éjawumemi balama uñenaw di úkamunaw ugoroor : **1)wasofimi di:** kawonoorak kútiyaarak di ésigirey, búyejetab kúpurumeul. **2)Kawonoorak:** koo wasofimi di búyejetab ulakoe di ésigirey. **3) kámaloorak:** koo kaceeŋooro manter panukaan mba letukaan waafaw. **4) emaŋey ekaaney waaf:** yoo nan usofumi beet ekaan waafaw. **5) esofey beet ekaan waafaw:** yoo ekaaney waafaw ceb erinoe. Bee mati uŋaraw úfeejiraaw útiyaaraw, baraaji bulee to kaanujaat majake, lee kawoofoor nen mukaanaam makajenemi. Nan uwonoore beet ekaan majake, baraajaab boobu to ; bare nen uwonoore beet ekaan wajakut , baraajaab bulee to. Eeno nusosof faŋ beet ekaan waafaw, ban wajake, noo baraajaab boobu to. Bare usofujaat ekaan wajakut, kawoofoorak kooku to, haani nukaanutuwo. Moo kammi emaŋ ekaan waaf wan uŋoolene cenceeŋ man waaf ucila ubajo. Emitey yoone: « ***kamaŋumi ekaaney puñeni, ekin di bukanak káyinenumi di Emitey, pankuyab kútek karie.*** » **[An-Nur, 19]**. Anabiyoŋau ((*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: «***kumiisilime kugaba kujuumujaat di uliba (bee kabujoor), abujumi di acetumi pankulo sambun.***» neene: «Au aboñaay ati Emitey, mati abujumi, náwowot, bare buu kaane aamu nacet?» nápuk: «***nasofensof faŋ abujumi aamu.***» **[búregum Al-Bukhari]**

kákaanaataak júnubaay au basofeene uban beet ekaanyo esensen uruŋ ubaaciir: **1)**elat ekaanuyo mati kákoli (kútekak kati Emitey: babaj to baraaji. **2)** elat júnubaay mati kákoli bukanak : júnubaay yooyu to mati elat ekaan júnubaay kankaan nen

kamiikelaet Emitey ceb. **3)** elat ekaan júnube mati kábajoaati, banenut to sembaay yooli mambikaano, too poop júnubaay kooku to mati manuwonoorumi beet ekaan wáfirenimi. **4)** elat ekaan júnube mati kábajaati, au bakaane manooman bare jawut : oumu pankuciikool júnube re di akaanukomi faŋ , mati kawonoorak kan abajumi beet ekaan júnubaay nen akaanukomi fax aban, nen man hadiisey yawuujumi eregumi. Nanoonan an asofe lit manakaan waaf, anau asofumi ekaan waaf ucila panayab kútek, haani nakaane waaf ucila toorito mba niceen. Anooan átaase waaf wáfireni ekaan haani kaane ñákon, ban nawonoor beet elaañ abenen akaan, oumu panayab kútek mati júnubaay yan abajumi, haani nalaañut átaas wáfirenimi.

◖Mukaana mupinaay mati ésigirey◗

◗ **Emaŋ ekaan waaf :** yoo esof beet ekaan waaf. Noote umaŋ di ésigiri balama ukaan waaf ucila, moo Emitey panemaŋ waaf ucila.Anabiyoŋau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane:« ***Mukaana manooman kawoonoorak kukaane mammujak, ban anooan pankucaamool kawonoorak koola***. » **[búregum Al-Bukhari di Musilim]** **Ibn al-Mubarak** naane : *«ŋoolene kaan man mukaana mutiiti bare kawonoorak di kuruukemmo, poop ŋoolene kaan man, mukaana muruuk ban kawonoorak di kutiitiemmo.».* **Al-Fudhayl** naane : wan Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) ekobumi di au, woo eenomi kawonori di kamaŋi. Eeno mukaanaam mawonoori mulanlaañ bee di Emitey, panuwonkaamo kawonoorak kasetaak (Ikhlas), koo eenomi mukaanaam mati Emitey ceb, anooan abajut to buwaas. Bare eeno mukaanaayi di aceen mulaañe, alet Emitey, panuwonkaamo majakutam mba riceen.»

Kúgam kajake : bukanak búrom pánkujim biyok rino kaakenumi emanjey (siyansey) ; kaakenumi emanjey pánkujim biyok rino kati mukaanaam majakaam; kaakenumi mukaanaam majakaam pánkujim biyok rino kátiwumi mukaanaam mooliil bee di Emitey ceb. Burokab batiyaarab bati anooan, amaŋe kariiben Emitey ban oote ekaan, boo eenomi eñes emanj wammi kawonoorak. Banujaat, áwotujaa jak, nacookooruboo bamanjer set mukaanam; di malegenam. Ekaan waaf bawonoorut ekaanuwo au kayokenooro, kawonoor kalegenout káfuufen di nali mukaana mariiboorut di káyinen, woo ucila boono ceb.

- **Mukaanaam mujunjuum uwaas úfeejiir : 1)** uwoofooraw : kawoofoor kápurulo di kawonoor kajake kukajenut kawonoorak kajakaak ; bare eeno kawonoorak kujakut, kawoofoorak efaŋ mánkukalaae. **2)** mukaana masene ekaan : bajut mukana masene ekaan bawonoorut, eeno anau nalaañenlaañen kawonoorak bee di Emitey, noo kawonoorak koola kulanlaañ kamiikelaet. **3)** mukaanaam mati ejam : kawonoor (bee mati Emitey) yoo etooŋand mambikaan mukaana majake, ban mákalaam mati baraajaab[1] too mootumi épurul. Uwonoorujaat beet ekaan mukaana mati ejam di

---

[1] Anabiyoŋau naane : « *awonorumi ekaan waaf wajake ban akaanutuwo, Emitey paneciikool wajake búromuwo. Akaanuwojaat, Emitey paneciikool wajakaaw ucila ñoono uñen mba fúuf to. Awonoorumi ekaan wajakut ban akaanutuwo, Emitey paneciikool majake. Akaanujaat wajakutaw uwu, Emitey paneciikool majakut.* » **[Al-Bukhari di Musilim]**. Anabiyoŋau naane benen : *étuukey uye erere di bukan koono kubaaciir. Emite esensen átiyaarau bákori di emanjey : panakaan wan aŋoolenumi, nanoken síkoriool tan jake ; agabutenau, Emitey di esenool emanjey bare lee di bákori. Oume naane: «Emitey eseneenom wan asenumi átiyaarau, panikaaneen nen oo. » Anabiyoŋau (An kasuumaayak kommi oo di epakey) ñaa naane : «buke kugabaak pankuyab*

káfuufen di ekaan, mukaana mucila roo kawoofoor, (káyinen simit sajuupoe). Rouru púpur uruŋ úfeejiir : **1)** eenojaat káfuufenak kuyiteni manukaan mukaana mucila kabuñook fúcitum : roo káyinen simit sajuupoe ban kajenkajen fumiikelaetaf. **2)** eeno mukaanaam mulanlaañ bee di Emitey kabuñook fúcitum, ban kawonoorak úfuufen di kunoken to. Nounu, eeno rouru kamiikelaet kan fúbanumaf sikatoore di fúcitumaf, nen esen esada, nounu fúcitumaf fujajak bare fúbanumaf fujakut. Bare eeno fúbanumaf di fúcitumaf siriibooriiboor nen esadaay, kalawak waaf ugaba ubaj to : **a)**anau aamumi di ekaan waafaw náloyiloyi káfuufenak. Nounu majakutam murajut mulee to di mukaanaam. **B)** anau oomu ró iñaa di káfuufenak : kamiikelaetak koola kunafaut. **3)** uwonooraw wati káfuufenak bálamuk mukaanaam úje'eul : roo uwonoor wati seetaani agorut an di mukaanaaam moola. Babaj uruŋ wameeŋe wáje'etume anau bee káfuufenak di mukaanaam ; naate amanjuwo manaŋoolen ateyuwo.

Eeno anau ekaan majake mambaabaj baraaji baabe tentaam, kawoofoorak kantomi kurere di kawonoorak koola. Waaf úfeejiir woom to : **1)** eeno bakaanerab bajakaab beet ebaj baraajaab bati baabe dúniya ceb, nen alimaam aruunga kalaw beet ebaj to síkori: akaanumomi nalolo di júnube. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane :«***anooan akaraŋumi emanjey yalofene an acila di Emitey beet ebaj ró kasal baabe dúniya, letajam kaputak kásuumaak kati Arijana funakaf fati bagamab***.»**[búregum Abu Dawid]**
2)eeno bakaanerab bajakaab bulaañenilaañen bee di Emitey, ban beet ebaj to baraajaab bati dúniya, akaanumomi káyinenool di malegenool nagumbule, nen an aane ejaw híja ban kamaat ejaw eñes munoomenaay : panayab bacaam bare'e di bakaanerab boola. **3)** eeno bakaanerab bee mati Emitey ceb, baraajaab bantomi pámbukalaa, ban wan aŋarutomi ugumbulut baraajaab. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane :«***bacaamab bafaŋumi mambujake bee di muyuul boo eenomi bammi di kakaraŋak Alikuraaney***.» **[búregum Al-Bukhari]**

Manj mati kakaanemi majakam bee mati Emitey ceb kujuupojuupo ban kufaŋoofaŋoor : 1) kafaŋumi mankulaañe tentaam : anau akaanujaat waaf di kákoli Emitey di poop eñes ebaj baraaji di yo. **2)** kammi tutooraay : anau akanujaat waaf bee mati Emitey, nariiben wan yoo emaŋumi. **3)** kalaañumi fatiya : anau akaanumi waaf di kamaŋ, di ejam, di kámaren Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), malegenam ute mommi (Siddiqun).[1]

---

bacaamab bákonab.» Aféejitenau, Emitey di esenool síkoraas bare esenutool emanjey. » nafasiken síkoraas soola di ekaaney wajakutaw. Abaakindenau oo Emitey esenutool haani ékori haani emanj ; naane: «Emitey eseneenom wan asenumi áfeejitenau, panikaaneen nen oo. » Anabiyoŋau naane: «ubuke kugabaak kawoofooriil kákonak. » **[At-Tiridhi]**
agabutenau di abaakindenau mooliil muciikiciik di hadiisey yawuujumi, kúyiyiis wan kuŋoolenumi kukaan, wammi kawonooriil; raraj di kasankenak kooliil : «Emitey eseneenom nen manasenumi aamu, panikaaneen nen oo.» Moo kammi ákon di bukoo nababaj bacaamab bákonab, aam kawoofoorak kákonak di an mukaanaam moola músuumumi. Ibn Rajab naane : « Anabiyoŋau naane di hadiisey : « buke kugabaak pankuyab bacaamab bákonab.» » ure yíyiis mati ubuke kugabaak pankuyab bacaamab bákonab fácul Emitey mati mukaanaam mooliil ; bare agabutenau letayab bacaam faŋ to, mati roo bee akaanumi waafaw faŋool, letawonoorumi ekaan wajake ban akaanut, bacaam babeneni uñen bee uñen ; ban roo baciikerab buregut mo [hadiisas]. »

[1] Emitey yoone: «***nikankaan manooman bee di au, mámbisuumi***.» **[Ta-ha, 84]** ñaa Móyiis nasombensomben kayañoorak di Emitey mambaayab furimaf, let beet ejam furimool ceb. Poop, kafaŋumi mankulaañe tentaam ejam kubajaiil mati kákoli kútekak kantomi. Kammi tutooraay ejam

Esof efaen : yoo sensen nanoonan; anau nakinkin di kawoofoorak. Anabiyoŋau naane : « ***añool anooan ati Adama nawoofoorewoofoor, bare kafaŋumi mankujake di bukoo ko eenomi kasofemi efaen.*** » **[búregum At-Tirmidhi]**. Nalaañ aane : « ***eeno jíkaaneriit kawoofoor, Emitey pánajimenuul manatuuk kuwoofoora kulawa kabonket.*** » **[Musilim]** wajakutumi woo eenomi eciney di júnubaay manulat esof efaen. Emitey (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) yoone : « ***Emitey esensen kabonket kaloemi di júnubaay bawongut ban di kusof efaen.*** **[An-Nissa, 17]**.

Seetaani emammaŋ éroog anau di kagogorenak síkabas 7 sooluyo ; yítiyaarey eyetutujaa, di eliik egabuteney. Síkabas soose : **1)** káyinenak simit sajuupoe, di káyinenaataak ; **2)** jawutujaa, panapureni di kayinenak manukat ekaaney wajakaaw wan anabiyoxau akaanemi di kariibenak koola. **3)** leemojaa, panekaani junubaas saamakas. **4)**nen exoolenutujaa, panewaloul bee junubaas sayikunaas. **5)**exolenutujaat, di ekaanool akaan urokaw wajakaaw fax. **6)** exoolenutujaa, di enokenool di mukaanaay mati ekobey Amansaau mabajutumi bunafax di bacaam bajake nen waawu wan ekatumi ekaan. **7)** too poop eŋoolenutujaa, di ekatenulool kusoojooraak kooluyo beri oo, kalakomi siseetaanaas, di síjinnaas, di bukanak.

Júnubaas sisiw sigaba sibaje : 1) júnubaas sáamakas, soo eenomi sabajumi balind babaje kuul baabe dúniya, mba kamandoori beet enagi kajom Alikiyaama, dankaay yati Emitey, mba sasofemi akaanesomi di an, áyinenut ríiŋ, **2) júnubaas sayikunaas**: soo silakomi júnubaas búrom sakaanutumi sáamak. Bajebaj walañoorenemi júnubaas sayikunaas, nen esofuso úkaanumaati, ebaj to fujuko di ekaaneyuso , mba ekaanso bújooŋoor bukanak. Bare étuubey ebabaj beri júnubaas búrom waatioowaati bee nanoonan, haani bee jaat mba bee nan bala'ab buyitoulo ban burabemi, bee nan akaanumi júnube sicila alakoe di silaamas.

Bacaamab bati átuubumi júnubaas soola, eeno malegen nátutuubuso, júnubaas soola pankuŋaruso kulañenool urok wajake, haani di sijuupo kaan fúnub sígorul emitey.

Bare babaj uruŋ wan oote kariiben man étuubey ejak, Emitey di eyabuyo: **1)** ukat ekaaney júnubaay, **2)** nusof sifaen di júnubaas san ukaanumi bálamuk; **3)**nusof úyinen di búyejeti mati letulaañ ukaanuso bándoor.

Pooop kaanujaa júnube yan ubaje di an, ulaañen waaf ucila aciluwomi.

Bukanak kátuubemi júnubaas kuwaasiiwaas kaan sisiw sibaaciir : **1)**átuubumi aban nalako di buruŋab bati ekaaney wajakaaw bee nan acete, asofut elaañ akaan júnubaay, oo bajut wan aate kákoli kaanutujaa ebaj júnube siceen satiit san aŋoolenut ateyuso. Kaanumojaa, roo eenomi an ajoone, alebe di étuubey yan koonemi étuub elegen (Nasuuh). Atúubumomi, oo panajonlen beet ekaaney urokaw wajakaaw, di abajumi yuut yaleme. **2)** Atúubumi manariiben uruŋau wati ekobey wafaŋumi ejak bare apakut di júnube siceen san anongut ekaan; oo acila káyinenak koola júnubaas usu síyiyiisuko ban panakaanuso oo banongut ekanuso. Nanoonan nakaane júnube, panaceeŋooro buu kaane nakaanuso; nasof sifaen púr to, natey

---

kubajaiil bee mati Emitey, beet ekaaniil jak mankubaakeniimi, di mankubajiimi. Kalaañumi fatiya koo ejam kubajaiil bee mati Emitey di poop emaŋ di kámarenuyo.

wáŋareuumisomi. An acila oo nababaj búyejet (yuut) yati kaceeŋooro. **3)** Atúubumi ban nakaan wajakaaw bee waati nakaan wajakutaw benen, oo acila aano mo, oo nariibenriiben wan buruŋab bati Emitey buregumi, pooop nounu panakat júnube sameeŋe san aŋoolene akaan di kamaŋak koola. Kamaŋ kákon mba ugaba woowu di oo. Bare nanoonan nakaanuwo, nasof sifaen mánatuub wan akaanumi. An acila oo abajumi búyejet bati kamandoorooro. Bare fúbannumaf fati mukaanaay nen umu fujakut mati ati júnubaay áwaakeneriit étuub júnubaay yoola, napienepien étuubey áwaayen. Ban naŋoolene acet oo bátuubut. Urokaw wajakaaw wan kuŋaremi, wakaaneimi múlamuka; **4)** atúubemi aban nakaan wajakaaw bee waati ban nalaañ akaan júnubaas ban letawonoor étuub, letasof sifaen, oo acila nababaj búyejet bati ekaan wajakutaw, bati másaayi. Oo ákoliyaay niceen panabaj ecet yákojie.

◖ **Malejenam** moo múŋareuumi mukaanaay majake mati ésigirey kujukejuumo ejuk yoono futok di yákon : **1)** malejenam di kasankenak, **2)** malegenam di emaŋey di waaf wan uriibene Ikhas, **3)** malegenam di soobiyaay, **4)** malegenam di éyiisey soobiyaay, **5)** malegenam di káyinenak ríiŋ riiboor di ekaaney nen kabenenak búyejetab ujooŋoor di Emitey nan oomumi di kásali, **6)** malegenam di kariibenak mukaanaayam búrom mati buruŋab bati Lisilaamey moo kankaan fútaagul fafaŋumi mánfujaalie (fuñiteni) di poop fafaŋumi ejak di Lisilaamey ne malegenam dik ákoliak Emitey, kafiumak, di kabuuñaooraak, balatba, kásalaak , kafiumak Emitey, kamaŋak di mukaanaay manooman mápurulo di ésigirey. Akaanemi rouru búrom ran kuregumi oo arega malegen faŋ (Siddih) di búregum batafe) Malegenam moola mukatut an . Anabiyoŋau naane : " ***jikaan kurega malegen. Malegenam pammuŋaruluul másuumam, ban másuumam pammunokenuul Arijana. An ootut ekat ereg malegen, noote eñesumo be nan koote emanjoo di mo fácul Emitey***." **[búregum al Búkhari di Msilim]**

Anau áregeriitumi malegen, ban áyinenut malegenam manalaw di malegen Emitey erungenoo, oo bariibenut kamaŋak koola ñameeŋe panerungenool bee ban jakumi. Oo acila haani ákaaneriit jak, Emitey panebonketool.

Majakutam mati malegenam moo eenomi kagaajoorak: kagaajoorak kunokenjaa yuutey, pánkutip bee di fúrerepaf fubuutenko, beri uñenaw, úkamunaw, fubuuten mukaanaayam poop kagaajoorak koo kubuutenumi fúrerepaf. Pánkutip beri kurimool mukaanaayool, beri mananokorutomi, ñaa kabuutenak di kusofool.

◖ **Kamaŋak**: di kamaŋak kati Emitey, di kati Anabiyoŋau ati Emitey di kati káyinenumi, Anabiyoŋau naane : " waaf úfeejiir.

Waaf úfeejiir wakaanemi káyinenak kúsuum : " ***emaŋey Emitey di anabiyoŋau ooluyo faŋ búrom, emaŋ an mati Emitey ceb, elatey élaañul jinaam di kukafiraak man Emitey épureni di buko eban nen manulatumi mankuyai di sambunas***." **[búregum Al Búkhari, di Musilim}** nen búbaarab bati kamaŋ bulukeeni di ésigirey mánkuyuwembo di mumelam mati malegenam (Ikhlas] di poop ekaaney mukaanaay riiboor di malegena mucila nen Anabiyoŋau manakaanemi, pambuwoleen muri manoman waati yanooyan di emaŋ yati Amansaaau. Kamaŋak umaŋ ubaaciir ubaje: **1)**Emaŋey Emitey : yoo ejuumenumi káyinenak. **2)** kamaŋ

kan ubaje bee di Emitey di elatey Emitey; roo waaf wabile ebaj;[1] **3)** emaŋey bukaaku di Emitey roo poop kanaamen Emitey di riceen rakaanut Emitey di fujuum fati kamaŋ kan oote ebaj nen kamaŋak kan kukaafiraak kubajumi bee di simitas sooliil, kaŋarulomi jaat kariibenak simit sajuupoe. **4)** kamaŋ kunali : nen kamaŋ kan ubaje bee di kubajai mba bee di kuñiilak, muriam mba ricee. Koo kusensen buruŋ di ko. Nen numammaŋ man Emitey emaŋi, ukaten dúniyaay uye. Anabiyoŋau naane : " ***ukaten dúniyaay uye, Emitey panemaŋi***." **[búregum Ibn Maja]**

Kafiumak Emitey: koo ésigirey éyinene Emitey mánegolum Emitey mati manebaj wan elawumi, di épuren wajakutaaw mba jariaj, yoo di káyinenak kawulak kati Emitey. Esénaati ésigiri Emitey jakut, kankaan nen úyinenut mati Emitey yákoney(Tawhid), poop kájawumaati di waŋarulomi rouru kankaan nen uŋoolenut, ucopout. Kafiumak kukaanekaan jandi ukaan waafaw. Káyinenak set kúŋareuuko (Yaqim). [Emitey esofoor manelawul amiikeelaw ooluyo.]

Kubabaj kujuum kubaaciir : 1) kafium kan oote ebaj : esofey Emitey di waaf wan yoo ceb eŋoolene, nen kasonten asonta.

2) Kafiumak kan kulatumi koono kugaba : **a)** káyinenak simit sajuupoe (káamakak) kati wáŋareuumi mukaanaay. Nusof mati let búkaanum bati emitey manubaj mba upak di wanoowwan waŋoolene ukajeni mba ukaani majak.[2] **b)** wáŋareuumi

---

[1] Kamaŋak di elatey di sítuuk bukan sífeejiir kubajemi (kasofoorak di kalatoorak) : **1)** kan kumaŋumi di emaŋ yáriiŋe koo kamaŋ kasete. Koo númaŋumaalemi kumisilimaak kulegenak nen Anabiyoŋau di bukanak kulegenak. Di bukoo kucila, Anabiyoŋau di kuseekool di kujaŋaak koola, di kuriibenaak koola. **2)** kan kumaŋutumi kulat pám koo eenomi : kuñoosaak, di kunaamenaak, di kubuntaak. **3)** kan kumaŋutumi jak bukoo eenomi kakaanemi júnubaas. Bukoo káyinenak kooliil numaŋaale, nulataaliil mati kuwoofoora (kukaana júnube) kamaŋak kati kasofoorak kan ukaanaalemi di kuñoosaak, koo koono kugaba : **1)** kariŋuloemi kulaañ beri uruŋaw uceen walet Lisilaamey mankulatuyo, bukoo buruŋab booliil numaŋaalemi. **2)** wan kúfirenumi ban uŋoolenut úpureni di Lisilaamey woo eenomi emaŋiil mati fubaj fati dúniyaay fan kubaje.

Ñameeŋe bajebaj kalimoor tutor ekaaney jak (másuumam) di kuñoosaak kaletumi di futiik di kumisilimaak) kulimoorelimoor di elatiiley, yan ootaami elatiil. Too sensen di buko manupajulaal. Sensen ebaj mukaanaay majake di buko kamaŋ di buko mati kubajut kamaŋak faŋuko. Emitey yoone toutu : " ***Emitey elatut muyuul ebaj búyejet bajake di kariibenutuumi mati buruŋab bati Emitey, poop kúpurenutuul di siluupuul***." **[búregum Al Mumtahana 8]** bare elatiil kaan kulatooruul roo waaf wan Emitey erege jikaan : " ***Muyuul kúyinenaak! Takunjipaalaay di alatoorom benen di ooluul mánjisuum di buko*** [**búregum (Al Mumtahanah) 1]**. Nuŋoolene ure'eniil mukaanaayam mooliil di bukoo, au balateriil nen man Anabiyoŋau (akde) akaanemi di Kusuifak kati Medin.

[2] Abu ekaan mánuyiisen wacilumi ekaaney kankaan eños kàyinenak kan ubajumi di Emitey ? babaj ró ejuk yajuupoe : **1)** eñes ebaj waaf wajake wan ubajut **A)** babaj ró wacilumi ekaaney wabilumi éŋarul wan úñesuromi : nen kafintaak di aseekau beet ebaj añiil. Ekat ro kankaan kapolo kooli bare leekafuim. **B)** úkaanum ban fiituti mati panubaj ró wan uñesumi : bare wañesimi ñameeŋe letubajo kafiumak babajut di mukaanaay : ejaw ka'aburuŋ di ecink (bin ban waaf ulet, ban saye, fayaakusaf ceb) batebut muri, kaja'aburuŋ kucila kafium kubajut to. Hani, ajaw di muri ró ejajak. Anabiyoŋau nan ajawumi Medinnateteb muriam, naŋar an manaliikool buruŋab. **C)**úkaanum wan kusofe tíka pánuŋarul wan kúmaŋuromi nen añesumi faŋ ebaj síkori. Roo ñoosut káyinenak kan ubajumi di Emitey. Hani, áñesaati buu noote ekaan manubaj síkori kankaan káfiumaati Emitey. Umar naane : « afiumumi Emitey oo alukumi elukiitey yoola jak (di mofam) manafium Emitey. » **2)** kapooy fubaj fan ubaje. Abajumi muri muriaay man anenumo juup oo ápurut di kafiumak Emitey, káfaŋŋuma an ati di siitikool kuñoolool di aseekool. Anabiyoŋau nanoomenenoomen kujuukaak kati ubekelaw wati kubaañkaak Nadir, naane wameeŋe ere di di wan anoomenemi emitey beri kuseekool di kuñoolool **[búregum Al-Búkhari di Musilim]**. **3)** kapooy mátaañie màriiŋooruloot kaanut mukaanaay mati kafium, (kàgolum) Emitey. Wajakumutumi ekatey waŋoolenumi upooy mátaañie mucila nen eteb épumben mba ekok eroha. Doo kaanut kafium

káyinenak kayiikunaak nen : kágolum aceen mambi aseni muri au bamanjut mati oo faŋool aŋoolenut aseni muri, waaf uceen wafaŋe káyinenak (Emitey) bakaanut to kanenuyo. **3)** kafium kasene nen ebon an ekaan waaf wan uŋoolene ukaan uban, núglumool di waaf ucila nen kanoomen di funoom. Bare senut manoone: nikakatuwo di kañenak kati Emitey, puruto noone di kañenak kooli. Bare panoone: nisenisen ure, mba nisenisen manukaan ure.

◖ **Bacaamool burok bajake (Shucr)** : roo búkaanum Emitey, wan ekaanumi di ésigirey yati amiikeelau ooluyo mánuyien, di poop fúrerepaf foola mánuyiisen kásuum kan abajumi di ésigirool, nasal Emitey, di poop uñenool manakaan wajakaaw uwu. Bacaamab wajakaaw ceeŋut riceen, kamuutenak koo kukaanemi anau manasof wan amaŋumi, náriiŋ tan amaŋumi. Bacaam burok bajake roo mukaanaay mati ésigirey, fúrerepaf di uñenaw di úkamunaw. Bacaam burok bajake yoo eenomi kájawum di mukaanaayam majakaam mati Emitey manukaan wan emaŋumi.

◖ **Kamuutenak :** koo emanj mati uyiikaw, utakasaw an uŋoolenut ukaanuwo kaanutujaa Emitey. Búregum Emit. Yoo noote ulaw yoo ceb. Emitey yoone: "***kamuutenak poop pankubaj bacaam bajake balet bupinaay***." **[Az- Zumarig].** Anabiyoŋau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: "***apiomi di ekob Emitey panesenool kamuutenak, bajut an kucaame bacaam bajake bafaŋe kamuutenak***." **[búregum al-Búkhari di Musilim].** Umar naane: " itamberut ibaj mátaañie man Emitey ésenaatiom waaf ubaaciir wajake: emanjey mati mátaañi umu mugorut buruŋab bati Lisilaamey, poop mati ŋoolene faŋeen kákoji tatu, di emanjey pooop mati roo leekaanom mánimaŋaati Emitey (mátaañiam mucila Emitey esenemo) poop nibabaj kafium mati panibaj tika bacaam."

Kamuutenak kufaŋoorefaŋoor : 1) kamuutenak kayikunaak : takum fuuñi furi, bare utey mátaañiam mabajiñaa. **2) kamuutenak kututooraak :** takum fuuñi furi, umaŋ wabajuñaa manusof Emitey.**3) kamuutenak káamakak :** esal Emitey di mátaañiam mabajimi. Anau an kukaanumi fuuñaf furi manalaw Emitey mátaañie beri arienoomi, oo kankaan nen nagalengalen. Oo amuutenut, nagalengalen. Kagalen kucila koola kankaan nen amuutenut.

Kamuutenak kugaba kubaje : 1) kamuutenak di eniiley, bare lee koo kurege taate. **2)** kasomben di wan umaŋumi di búyejeti : koo kupiipiil di kubaj di búyajetab bati anau (psychologique) koo di kamuutenak di wan oomumi di eñes di mátaañiaam mantomi. Wanoowan amiikeelau ajuke di dúniyaay uye kankaan rákon di kamuutenak kugabaak kabajumi. **A) wariiboorumi di kamaŋak kooli :** roo cenceŋ kamuuten manuriiben kurimak kati Emitey di waaf ucila nen esaluyo, di jitey eŋaruko mánkuloiyo. **B) wariiboorutumi di kamaŋak kooli woo uwaas úfeejiir: 1)**kamuutenak di ekobey Emitey: wan umanjumi oone úkaanumaay ró : woo eenomi ekaney wan buruŋab bati Emitey buceeŋumi ; wan ootumi ekaan dó, kabenenak to

---

Emitey. **4)** kápuren jari jabaje : waaf úfeejiir ubaj ró : **A)** búkaanumab buŋaruloŋar, letuñoos, wan kúñesuromi nen baraan mumel bee kàpuren jariaj jati baraanab, ekat baraanab kaanut kafiumak. **B)**búkaanumab tíka bubaj búwolumab nen ecel (ekaan kalib man fásimaf fúpurul (Hijamah)) mba riceen, púrenut kafiumak. Anabioxau (akde) nasontenoosontenoor ; naane bukanak kusontenoor. **C)** búkaanum babile ewol mba éwolaati nen ebol eniley au bajuer bee kapooyuyo di kásumut. Roo kankaan káfiumaati haani ma.

wajakaaw. **2)** kamutena di wan Emitey éfirenumi : wan ootumi ekaan ró ekatey wan kúfirenumi. Wan kúmaŋuromi, ukat ekaaney wákojiyaaw (Makruh). **3)** kamuutenak di búrokum Emit: wan ootumi ekaan ró: woo eenomi etey takum ureg kurim kajakut (usof fúrerepaf) ésigiri nuñabuyo (ubuntooruyo) takumelat búrokum Emitey, uñenaw di úkamunaw takumukaan wan Emitey elatumi nen kacapoor, ejis wañi mba enag uŋaalaw di ekaan riceen. Wan kumaŋumi dó, kusof Emitey di wan ekaanuñaa. Akoyume di buko?: abaumi fubajaf manawoolo Emitey manteer abajutumi manamuuten. Bare nen abajumi nápurenepuren síkoraas soola mba nanennenso di buruŋab bati Emitey (ekaaney wan emaŋumi) nounu nákoyume abajutumi. Nen nasenesen síkoraas soola di mukaanaay man kumaŋe, nounu abajutumi ákoyumool. Anabioŋau (akde) nnaane: "***Akúumenemi kabajutumi kuri ban nasal Emitey, oo buko kure'e bacaam di asuŋumi manamuuten[1] di bacaarab***." **[Ahmad]**

◖ **Ebaj ríiŋ :** yoo eenomi ebaj waaf wayaje biyok súum roo kaaneikaan man waaf ucila ubaj. Emaŋ wan Emitey ejuumenumi roo faŋe manlofene anau di Emitey. Kankaan búwolum bati kamaŋak kan umaŋumi Emitey, di poop kafiumak kan ufiumumi Emitey. Elawey Emitey di kápuren jarisikatoorut di ebajey ríiŋ, jak di wan esofumi eban.

◖ **Kariibenak Emitey ceb (Khushu):** roo eeomi ekobey Emitey ceb di kawalenooraak, di kapuñenak (Hudhayfa). Anabiyoŋau (akde) naane: " jíkanum ekobey Emitey yan kubuntaak kúkobumeyomi. Di kuceeŋool wa ulakomi ekob yati kubunta ? kayoken eniil di ekobey Emitey ban ekob ecila ériiŋut di ésigirey. Naane poop: " waaf utooŋand wabile epakuul di ekobey yooluul woo. Mukaanaay manooman mati ekob Emit maceeŋe ekob Emitey mba kabeben búyeg di eniiley, moo jimanj mati bacaamabubo pankujuker manukobumi eno Emitey nen di kásalaak. Anabiyoŋau naane: " ásaliemi naŋoolene kusenool bútingum butut bati bacaamab boola mba bútingum bubaacinden, butoken, mba ábajaati bacaam di kásalaak koola, mati kábebenaati búyejet di eniiley nan ásaliemi.

◖ **Kafiumak:** koo kágolumak kabonketak kati Emitey káamakak. Majakutam mooluko moo mulakomi káfiumaataak. Ekaan urok wajake di kafium faŋe ejak ekaanuwo di kákoli mati Emitey faŋuyo erege. Emitey yoone di kurim kati hadiis (Qudsi) : " ***ínje nisosof amiikeelau úmba nen manasofammi eeno***." **[Búregum Musilim]** kafiumak kubabaj kútaagul kugaba : **1) fáamakaf :** nan amiikeelau akobe Emitey ekob yati eñes ró bacaam. Aishah naane : " ***au Anabiyoŋau ati Emitey, furimaf " kasenumi wan kuŋoolenumi, koo kan sísigiras sibobokenemi ékolaay***." **[Al –Muminuun 60]** ubu asuuñemi mba asngemi naraan bunukab púr to, nákoli Emitey [mánatuub] ? Anabiyoŋau nápuk : haani jaŋa As-siddis (Abu Bakr): kásaliemi, di kusuŋ, di kusen esadaay, di kúkoli Emitey káyabaati burokiil bajakaab. "***Bukouku koo kurokemi urokaw wajakaaw***." **[al –Muminun 6]**" **[At-Tirmidhi]**. **Fútaaagul fatiitaf :** akaanumi júnube

---

[1] Kamuuten nen uke eeno kamuten kati kaliikiten kayeg di mátaañie di ésigiri mati faraf (bacaarab) di faŋaaf fooli di kuseekak ; roo eenomi kasofooro (Ifah) meelojaa, roo kayeg ; bare eeno kankaan múñabuma fuuñ, roo kabonket ; eeno múyiifuma waaf, moo kayofoor kaanujaa múteyuma mátaañiaam mati dúniyaay , moo balat (Zuhd) kaanujaa leekakaalen wayikunaaw wan ubajumi, roo koonemi kooky

aban nátuub, nafiunfium ebaj kabonket kati Emitey. Akaanemi nanoonan júnubaas ban letalaw kabonket Emitey mati panebonketool. Oo nalalaw waŋoolenut ubajo ban wan asofuñaa kaanut kafium. Fujuumaf ufu kulalatufo bare futooŋandaf kumammaŋufo. Esígirey yati amisilimaau ebabaj ró másuum di kákoliak , bare yati abuntaau yoo wajakutaw ceb ebajemi di esof mati letebaj kaceeŋoor di Emitey.

Kákoliak (al Khaw): koo waaf waam di éjo'ol bee di au wan búyejetab bubebut, wakaane yuutey ékoli nan usofe mati mátaañie pammubaji. Kaanumojaa, kawonoor kucila koo koonemi kákoliak. (Khashiyah); majakaam mooliko moo eenomi kágongotaak (Anon). let yoo eenomi kafiumak bare siwonoor san ubaje di kákoli kuulak kati Emitey (Rahbah). Kafiumak koo kawonoor kati káyinen mati panubaj waafaw wan umaŋumi ebaj (kawulak kati Emitey) (Kaghbah). Amisilimaau naate abaj ñákonan kamaŋak, kákolaak, di kafiumak. Ibn Ul-Qayyum naane : " ésigirey yammi di eñesey Emitey yoo enokoonokoor nen esuwaay : fúkaaf foo fulakomi kamaŋak, ulegaaw ugabaaw woo eenomi kákolaak di kafiumak. Kákolaak kusofujaa ésigirey pánkupuren umaŋaw di éfiren emaŋey yati dúniya yoo kánokenul."

Kákoli kúkoliyaay di anooan : koo kukaanemi manukaan wan ootumi ukaan, nutey wan kulatumi. **Kákoli kan kumaŋe** : koo kukaanemi ukaan wajakaaw manukat wajakutaw.

Kákolaak Emitey ceb koo kubabaj sisiw sajuupoe : **1)** kákoli kati kamaŋ kati síndena. Koo kurajeraj di mukaanaay mati Emitey ceb ; kákoli aceen alet Emitey, doo kanaamen káamak nen kákoli takum simitas sati kunaamenaak sinagiil. **2)** kákoli kajakut : koo ekatey mukaanaay muceen man oote ekaan, mba ekaan riceen rajakut mati núkolikoli bukanak wan kubile ereg. **3)** kákoli kasenumi : nen kákoli eyenkaramba, émunduŋo mba riceen.

Kariibenak buruŋab bati Emitey ceb mba ekatey (Zuhd) kariibenak dúniyaay : roo eenomi ekat wan umaŋumi bee riceen rafaŋe ejak. Etey dúniyaay (kakuno) dúniyaay) kaanekaan káyokul ésigir, búyejet, di eniil. Emaŋey waaf ucila woo úŋareuumi kákolaak lako to. Di kabotalenoor. Emaŋey faŋ dúniyaay uye yoo éŋareuumi júnube yanooyan, eteyeyuyo di éŋarul mukaanaay mati ekobey. Epúr di mo yoo eenomi kápuremmo di ésigirey, bare let di kañen." Ban nounu ésigiri emammaŋuwo, mati roo koonemi ekobey Emitey nen kamanjutumi. Anabioŋau naane: "***jajak faŋ ékoraay yasetaay yoo ekaan ékori yati amisilime áwaaniin***." [ahmad].

Fujuumaf fati ásukateenau di ékoraay fuŋoolene fubaj ejuk yono futok: **1)**panateyuyo di buruŋ banooban , takumayabuyo, mati amaŋutuyo, nákolikoli seetaanaay yan éŋareuumi. An acila oo koonemi yaamumi Emitey manariiben buruŋab booluyo (Zahid). **2)** abajut kásuumaay kati ebajuyo poop letalatuyo biyok abaj to mátaañi. An nen umu oo abaumi kásuumaay di (wan Emitey esenomi). **3)**kóyumool abaj síkori oo kábajaati mati namammaŋ ebajuso bare añesutuso di sembe bare nen abajuso panaŋaruso di kásuumaay. Bare eeno eŋareyuso ecenceeŋ sembe buyok letaŋar. An nen umu oo wan Emitey esenoomi woo naŋarumi. **4)**añesut ebaj síkori, aŋoolenut ro, haani manamaŋumomi nen abaje buruŋ bati ebajuso,táañi mántaañie, panañesuso. Anau umu an amaŋe bákori. **5)**oo namammaŋ faŋ ebaj wan amaŋumi ebaj nen síkori, nokoor nen an bacaar busofumi abajut muriyaay di wan amaŋumi. Oo acila nacenceeŋ ebajuwo.

Kámik kati kásuumaay tutoror Abdallah di Abdu Nabi

Aníine an kuwonke Abudallah [amiikeel ati Emitey] nákamboor di acee, kareesool Abudunabi [amiikeel ati Anabiyoŋau] di búyejetool, Abudallah amaŋut kareesak uku naane: "buu an oote ukaanooro karees kan úyiisene au amiikeel ati aceen ábuto alet Emitey?" oo acila nápukool aan: "hani, ilet amiikeel ati aceen ábuto alet Emitey. Injé amisilime poop Emitey ceb nikobe. Abudullah naanool: "kamaat kareesak uku bei kúpurulo, kanokooruñaa di kati kukerekenak kasenooroemi ureesaw nen Abudul Nabi [amiikeel ati Mesi] woo moo, mati kukerekenak Yéesu kuriibene? Ajamumi kareesak kooli panaane au Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) nuriibene ban roo kaanut ekob yati amisilime di Anabiyoŋau oola. Amisilime naate káyinen mati Anabiyoŋau aroka, Aboñaay ati Emitey.

Abudu Nabi naane : " haani mo, Anabiyoŋau Muhamadu afaŋe bukanak, Oo afaŋe kuboñaayak búrom. Wóli nusenoorosenooro kareesak uku beet eñes di oo barakaay , nulof Emitey di búkaanum bati Anabiyoŋau ooliyo (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), di poop futiŋaf foola dii Emitey , poop nulaw Anabiyoŋau Husen [amiikelau ati Al Husen], ban jandi oo ampaom kareesool Abudu Rasurul [amiikeelauu ati Anabiyoŋau]. Eŋarey ureesaw uwe kankaan mukaanaay mufaan man bukanak búrom kukaane. Wóli too nutookulo di kukaan mo; takumubolen mati mo. Mukaanaay mátaañiut ban buruŋab bati Emitey búsunsuum kariiben.

Ñaa Abudullah naane: "mukaanaay muceen moomu majakut faŋ mutooŋandam: elaw aceen wan Emitey ceb eŋoolene ekaan, haani di eeno Muhammad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) kulawe waaf ucila mba acee di bukanak kúwaaniinak an kureut futiŋ di Muhammad nen Al –Husen mba aceen. Roo yíisenut mati Emitey yákon, di poop riiboorut di kurimak uke : " bajut Emit yaceen [ekobaay] púr to jaat Emitey yákoney.

Paniceeŋi siceeŋ sipinaay manujuk májakaataam mantomi. Mati kasenoro karees nen uwu. Iñesut ró wanoowan, kaanutujaat káyiisen malegenam maniriibemmo, níyiis poop wakaanutumi malegen maniteyuwo; nireg mankukaan wajakaaw, nífiren wajakutumi. Nisenoorosenooro Emitey manepooyom, Yoo ceb neete ewonk. Bajut aŋoolene, bajut abaje sembe púr to jaat Emitey; Yoo yommi fatiya, Yoo ékalaami. Bare paniwooleni kurimak kati Emitey: "***furimaf fákonaf fati kúyinenaak nan oomumi di ewonkiil bee di Emitey di Aboñaayau ooluyo managamen, furim fucila foo fulakomi " nujanjam , ban nukankaan***" **(An-Núu, 51)** ***nen joom di kañesoor di wanoowan, usankeniil mati Emitey di Aboñaayau, eeno núyinenyinen Emitey, di funakaf fúlamukaaf*** **(An-Nisaa, 59)**

Abdullah : noone au Emit yákon numanje poop núyinene mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey. Abuu nuŋoolene uregom yoo eenomi waa ?

Abdu Nabi : káyinenak mati Emit yákon ebaje yoo eenomi káyinen mati babaj Emit yákon; Yoo eliirumi fatiyaaraay, di yentaamey, Yoo esenumi fuyiifaf di ecetey; Yoo yookenumi wanawanaw, poop Yoo esenumi, Yoo ceb emanjumi búrom, Yoo ceb ebajumi sembaay faŋ.

Abdullah : eeneen douru ceb rikaanumi manooman Emit yákon ebaje, Faraoŋ di bukanak koola, Abu Jahl (añoosa ati Maka) di kuceen pankukobeen Emit yákon mati kumamanj moumu nen man kajuupoe di bukoo kumanjumomi.

Faraoŋ asofeenumi mati oo emit namamanj di búyejetool mati Emitey ebajobajo, poop yoo yookenumi wanawanaw. Wáyiisenumomi furimaf ufe fati Emitey (***kuñoosiiños***

di nali[1]*, di eñes fujuko ban kúyinenyinen di sísigiriil fiit*) [An-Naml, 14]

Káyinen kucila kuraraj di oo nan aje'enumi elo di falaf.

Bare poop káyinenak Emit yákon [tawhid] kacilumi kuboñaak éjo'oley, kan kúwalenulomi síliibaras , di kacilumi katiikenak kati kúreesi, koo eenomi ekobey Emitey ceb. Ekob ecila kankaan furim faguube wan Emitey emaŋumi di wan esenumi buruŋ di wo. Di kurim, poop di mukaanaay maraje, di marajut. Simitas, di furimaf: "bajut emit ekobaay yaceen púr to jaat Emitey" yoo eenomi: An koomumi di ekob, poop akobaayau oo ceb.

Abdullah : abuu numamanj mati wa kuboñaayak, di Nóe atooŋandau di kuboñuliil bee baabe dúniya ?

Abudu Nabi : Mánkuwonkul kukaafiraak bee ekobey Emitey ceb, mánkupur di kanaamenakuyo.

Abdullah : waa ucilumi bukanak kati Nóe ekobey simit sicee salet Emitey ?

Abdu-Nabi : imanjut!

Abdallah : Emitey ebomboñ Nóe di bukanak koola nan koomumi di káfuufen di bukanak kanabaak : Wadd, Suwaa Yagut, Ya'uk di Nasr.

Abdu Nabi : abuu nusosof wadd, suwaa, yagut, ya'uk di nasr urees wati bukan kanabe bare let wati kuñoosa karuukenoore ?

Abdullah : ée, urees wati bukan kanabe , kan bukanak kati Nóe kusofe mati bukouku simit, poop kuraabak di kusofiil di simit. Jíliibaraj uje jati hadiisas jíyiyiis mo di kurimak kati Búkari kan Ibun Abaas aŋarulomi : " sínaataas san bukanak kati Nóe kulakomi ekob di siranoor beri kuraabak. Wadd yoo elakomi énaataay yati fiilaf fati kalubu baabu dúmaatul-jandal; suwaa énaati yati kati Hudaail, yaguuth yoo yati kati Maraad, jaw bee fácul, di baj yati Gotail yati kati Bánu, di mofam mati Jawf, di bukanak kati saba; ya'uk yoo yati kati Hamdaan; Nasr yati kati Himyaar, kati fiilaf fati Dhul Kalaa. Doo urees wait bukan kanabe kati Nóe. Nan kucetumi, Ibilis naaniil kulaañ bee ban kulakoulomi kujuumen bo úteepum mankukaanuwo ureesaw wati bukanak ubuku. Di kukaan mo. Utéepumaw ucila kubilut kusofuwo nen simit di kuroŋiil bee nan kucete; citi di kuŋaruwo kukaan simit di kukat emanjey" [búregum Al-Búkari]

Abdu Nabi : furimaf ufu furim fuwonlena !

Abdullah: umanjujaa, pániyiisi benen wafaŋumi kawonlen woo eenomi Anabiyoŋau oololaal álamukomi, Muhamed, (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) , Emitey eboñulooboñ bee di bukanak kamanje elaw, kabonket, ekob Emitey, poop kuŋomeŋom Ka'abaay, poop kujawejaw di kulaañ tutoor Mon Asef di Al-Maruwa, di kujaw híjaay, di kusen sisadaas. Haani mo, kuŋareŋar úteepum uceen kukaan simit síkobuma, tutooraay yooliil di Emitey. Koone : " di úteepumau uwu, wóli numammaŋ kájawum di wo manulof Emitey. Numammaŋ mánujuumoli (úteepumaw) tutooraay yóololi di Emitey. Utéepumaw ucila uŋoolene ukaan simaleekaas mba Yéesu ba kuceen di bukanak kanabaak. Emitey di éboñul Muhammad(**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) ájo'ol ajoonen buruŋab ban

[1] Kuñoosiiñoos di nali : kuñoosiiñoos mée, bakooŋut

ampaiil afaan Aburahaam ákobumemi Emitey ban naregiil mati mukaanaayam umu, di káyinenak uku doo búrom Emitey ecile. Leekukaan ro aceen, púr to Emitey. Yoo ceb elakomi atuukaau , ebajut aceen abenenuyo. Bajut aŋoolene asen búkuumen púrutojaat Yoo. Uleefaw futokaf di ugabaaw wati fatiya di wándomi, di sentaamas futokaf di sigabaas di wándomi, doo búrom kumiikeel kati Emitey; di kañenak kati Emitey doom. Haani simitas san kukobemi, soo búrom simamanj mati soosu di kañenak kati Emitey.

Abdu Nabi : furimaf ufu furim fákoolenie. Au buu babaj wáyiisene mo?

Abdullah : wajuupoe úyiisenemo, di woo ucila, kurimak uke kati Emitey :

Ureg ai aseneuul muriam mati fatiya di mati tentaam ? Ai awookene ejamey di ejukey, di nápurenul acetumi di aroŋumi, poop ai awookene mukaanaay mati waafaw búrom ? Pankoone "Emitey" nooniil ñee jíkoliutuyo ? (yunus 31) urge : "ai acile mofam di káamudomi eeno jimamanj ?" pankoone "Emitey" taŋ waa jiwoolout ? Ureg ai acile uleefaaw futokaf di ugabaaw wati fatiyaraay, di ai acile Jáyiyaj jafaŋumi jáyiyaj búrom ?" Pankoone "Emitey ecilujo"

Kamaat waa, léejikoliyo ? Ai awookene di kañenool Jáyiyaj búrom jati wanoowan, aban napooyuwo ban oo aceeŋut epooy ?

Jireg, eeno jimamanj mo !" pankoone "Emitey"

Ñaa buu kaane mankuyeekuul mo úyeget" biyok jíyinenaatiyo jikat ekobeyuyo ceb [búregum Al Mumiinun 8489] ban kunaamenaak kuwonkewonk kurimak uke : " (Talbiya) niyiiŋe kawonkak kooli, au Amansaau úmbaam niyiiŋe kawonkak kooli, niyiiŋe kawonkak kooli, bajut an jire'e púr to jaat akaanumi ooli. Poop oo ooli di wan abajumi."

Kunaamenaak kati Kosiirit kumamanj mati Emitey yookene wanoowan di dúniyaay, bare haani mankumanjumi mati Emitey yákon di Jáyiyaj jooliyo, moo kaanut mankunoken di Lisilaamey.

Elawey yan kulawumi simaleekaas, kunabiyoŋak mba bukanak kanabaak mankujuumiil tutooraay yooliil [kukorisitak] di Emitey manebonketiil, yoo ecilumi di kutiikeniil.

Kaanumojaat, kalaw kucila koote kulawuko Emitey ceb, wan kumaŋumi di kaan mukaanaay mati Emitey, wan kootumi ebuj, di kubujuwo di kareesak kati Emitey ceb, poop di kulaw Emitey ceb, wanoowan koote kukaan to, di kaan di kareesak kati Emitey ceb.

Abdu Nabi: Eeno esofey Emitey yákoney léekayinen mati Emitey ebajobajo, yoo yookenumi wanoowan di dúniyaay nen manujukuñaa, kamaat yoo eenomi waa ?

Abdullah : káyinenak Emitey yákoney kan kuboñulomi kuboñaayak bee di bukanak, kunaamenaak di kulatuko koo eenomi ekobey Emitey cebuyo bajut kanaamenuyo di ricee, di poop ootut ekob aceen púr to jaat Emitey. Nen elaw, emaŋ di emaŋ ekaan waaf, kásimenak, elaw karamben di elaw kapaken di riceen…. Ekob ecila yoo kuregumi kufel di furimaf : " bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey" malegen, kunaamenaak kati kukorisiit bukoo simitas sooliil soo eenomi san kulawemi di kásimenak di ekaan waaf, mba di karamben; kaan simaleeka mba anabiyoŋ, mba an anabe, búbaar; fuyaak mba éjiina. Simitas sooliil lee soo eenomi atuukaau ákuumenemi ban léekukuumenool, akaanemi wanoowan. Kumamanj mati

rouru búrom Emitey ceb eŋoolene ekaan ro nen mánuyiisulaami fácul. Anabiyoŋau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) naaniil kúpur di kanaamenak Emitey « ***bajut emit ekobaay yiceen púr to jaat Emitey yákoney*** » kuriiben furim fucila mankukaan wan furegumi bare let ewonkufo ceb di butum.

Abdu nabi : au buu numammaŋ ereg kúkorisiit kunaamenaak kufaŋe mankumanje búfelumab bati furimaf " ***bajut emit eceen ekobaay kaanutujaat Emitey*** " kufaŋe mankumanjubo kumisilime karoŋe kati jaat olaal !

Abdullah : súumut ereg, bare moo kaanumi eeno. Kuñoosaak kaja'alomi Lisilaamey bajuumer kumamanj wan Aboñaayau amaŋe eereg di furimaf ufu : "jikob Emitey ceb, tákunjiyinen takunjikob riceen ríbuto Emitey, di jilat kanaamenak Emitey di ricee.

Nan aanumi jireg " ***bajut emit yiceen ekobaay , púr tojaat Emitey" di kúyaboorul siceeŋas: au buu namammaŋ kajojen simitas kaan Emit yákon*** ?" moumu kóolenikooleni. **[Saad, 5]** haani mankumanjumi mati Emitey yookenumi wanoowan wati dúniyaay. Kuñoosaak kajaalomi jandi Lisilaamey éjo'ol nen kumanjeene moumu, panjaakalien an ereg oo amisilime ban amanjut búfelumab bati furimaf ufu, nen man kuñoosaak kaja'alomi jandi Lisilaamey kumanjumi. Bare kaanut mo kuceen du bukoo koone nuŋoolene uwonk ureesaw uwu báyinenut wan urees ucila ufele, ban afaŋumi emanj di bukoo oo naane di esofey yoola kurimak maame kurege : Emitey ceb eteepemi, di esen , poop yoo ceb ekaanemi wanoowan ubajo di dúniyaay. Au buu babaj ró majak di bukanak kasofumi mati bukoo kumisilime ban kamanjutumi few di kukorisiik, faŋiil emanj furimaf " bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey ?"

Abdu- Nabi : bare ínje letinaamen Emitey di riceen, pániyinen mati púr to jaat Emitey yákoney, bajut ateepa, ákuumena mba arambena; mba akajena aceen aŋoolene akaan mo. Ebajut an kure'e ban Mohamad (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) aŋoolenut akaan wajakut mba majake, káfaŋuma Ali, Ak Husen ; Abdul Kadiir Al jilaani di kuceen. Bare nikaanekaan júnube. Ban bukanak kajakaak kubabaj kasal (jah) di Emitey, poop nilalaw mankujuumom tutooraay yúmbaam di Emitey bálamuk kasalak kan kubajumi di Emitey.

Abdullah : Pánipuk di eregey wabajumi : roo bukanak kan Anabiyoŋau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) atiikenumi kumamanj moumu, poop kumanmaj mati sínaataas sooliil leeso siwookene dúniyaay. Wan kumaŋeenumi kasalak di elawey Emitey bee di buko, Nusankensanken mo di Alikuraaney.

Abdu Nabi : bare kurimak uku kuwaloulowalo di kukobaak buu naate esof banaay di bukanak kanabaak sínaati ?

Abdullah: nutontooŋ ujamoor mati sínaati siceen di usu kusensenso urees wati bukanak kkanabaak (áamakak) jandi jamaanaay yati Nóe, poop kuñoosaak kukobekobuso mambisijuumiil tutooriil di Emitey mati sínaati sicila sibabaj kutiŋ káamak bújonnoor Emitey. furimaf ufe fati Emitey fúyiisenyiisen mo : (kañesemi kupooyaak buceen búbuto di Emitey bukoo kuregemi "***wóli ekobuso mansifaŋ mánsilofenoli ceb di Emitey***" **[As(-Sumar 3]**. Mati eceeŋey yan aceeŋumi : buu nuŋoolene unaamen kunabiyoŋak, di bukanak káamakak di sínaati ? Nuregi mati haani kuñoosaak, ban kuboñulomi Anabiyoŋau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) beet, kubabaj di buko bukan kalakoe ekob bukanak kanabaak, bukoo

kucila koo Emitey yoonumi : (***kan koomumi di elaw , buko poop eñes an kubile kágutoum mankufaŋ mankulofe Amansaau ooliil. Kufiufium ebaj kabonket koola poop kúkolikoli kuulak koola. Kuulak kati Amansaau ooliil*** **(Al-Isira 57)**. Poop di bukoo, babaj kalakoe kariiben Yéesu di iñaayool. Emitey yoone uwooleniil nan Emitey yootumi ereg: "***Au Yéesu, añiilau ati Mari, abu au uregumi bukanak "jisof ínje di iñaayom nen simit sigaba, púrutojaat Emitey ?*** " **(Al-Maida, 105)**, poop babaj di buko kalakoe ekob simaleekaas. Emitey yoone: "***ban fulay fákon panejojeniil búrom eban, di yoone simaleekaas*** :" ***abuu muyuul bukanak ubuku jilakomi ekobey ?*** " **(saba, 40)**. Uwonoor jak di kurimak uku dán Emitey esofumi mati oo añoosa anooan akobumi sínaataas.

Kakobumi bukanak di bukanak kunabiyoŋak , kúwaaniinak , simaleekaas di poop bukanak kanabaak. Laañ benen, Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) natiikeniitiiken báfajulut mati mo.

Abudu nabi: haani mo, kunaamenaak kulakolako elaw sínaataas sooliil mbisiwuliil kásuumaayak, bare ínje níyinenyinen mati Emitey esenemi kásuumaayak, Yoo poop esenemi mátaañiam, Yoo ekaanemi man wanawanaw ubaj di dúniyaay. Yoo ceb neete elaw. Bukanak kajakaak kubajut sembe di wan Emitey esofumi eban, bare panilawiil di káyinen mati pankurambenom di Emitey manebonketom.

Abdullah : wan ureguñaa , woo kunaamenaak kuregemi, nen di furimaf ufe fati Emitey : ***bukoo kukobut Emitey mankukob waŋoolenut ukajeniil, mba uŋaruliil majake ban di koone : ubuke kubilumi ejuumolaal fulay bújooŋoor Emitey*** " **[Yúnus 18]**

Abdu Nabi : bare ínje Emitey ceb nimaŋe , poop elaweyuso(simitas) let yoo eenomi emaŋuso!

Abdullah : paniceeŋi ure : abu numamanj mati Emitey yoone ukob Yoo ceb, poop sensen di Yoo manukobuyo nen man Emitey eregumi di furimaf ufe : " ***wan kuregiimi kooniil kukob Emitey ceb)*** **[Al Bayinah 5].**

Abdu Nabi : Eé, moo kuregumi

Abdullah : ñaa ufelom wan amaŋe eregi taate, waa eenomi kamiikelet di an ?

Abdu Nabi : iláwulut eceeŋey yooli. Kamaat ufelom to

Abdullah : ujanten jak manifeli to : Emitey yoone :jiwonk Amansaau ooluul di ewonk yati kákoliyo di kayofo. Malegen, Emitey emaŋut kañoosemi kurimak) **[Al Araaf 5].** Ewonkey Emitey manteer yoo poop ekob Emitey ?

Abdu Nabi : Eé, ekob Emitey faŋ! Yoo elakomi sísaagumas sati ekobey nen mankuregumi di ehadiisey uye: "***ewonkey poop ekob Emitey***" **[búregum Ahmad di Abudawud]**.

Abdullah : nan umanjumi mati yoo poop ekob Emitey, ban nuwonkewonk Emitey fuk, balay di kákoli poop di káyinen di haaji eceen.

Poop nuwowonk Anabiyoŋau mba emaleeka mba an anabe di fuyaakool bee mati hhaaji ecila. Abu nunaamennaamen Emitey di bukanak di kalawak uku ?

Abdu Nabi : Eé, nounu, ninaamennaamen Emitey di bukanak ban nukonkooŋ, furimi fujajak.

Abdullah : búyiisenum buceenn bubabaj, baabe : ujame furimaf ufe fati Emitey ***(úsali bee mati Amansaau ooli, núpuren usen)*** **[Al Kawusar2]** ban nukaan wan Emitey eregumi di furimaf manubuj usen bee mati Oo. Abuu ebujey yan ubujumi uban nuwaas, nukankaan mo bee ekob Emitey manteer leemo ?

Abdu Nabi : nukankaan ekob Emitey

Abdullah : nen usene waaf (esada) búteepum nen Anabiyoŋau mba éjina mba ricee, abuu nunaamennaamen dó aceen akaanut Emitey ?

Abdu Nabi : Moo faŋ, kankaan kanaamen

Abdullah : niregireg mati kalawak , di mati ebujey mati kalawak koo kufaɲe ejak di muukaanaayam mati ekobey Emitey, koo di kurim kukaanei, bare ebujey yoo enannaam di mukaanaayam mafaɲumi ebaj sembe ; mati ekobey Emitey. Moo mucila di uñen mukaanei. Bare ekobey ereut di mukaanaayam mugabaam umu. Elawey efanfaŋ to : emaɲey, kasankenak bukanak mati Emitey, elaw mankupooyi, mba elaw karamben di riceen.

Bare kunaamenaak kan kuwalenulomi Alikuraaney, abu bukoo simaleekaas, síjinaas, bukanak kanabaak mba kati sínaataas kukobe mba ricee…?

Abdu Nabi : Eé ! moo kulakoeenumi ekaan.

Abdullah : lee buko di ewonkey di ebujey, elawey kapooy di elaw karambenn yoo ceb kúkobumemi Emitey. bare kumamanj mati kulakoenlako kumiikeel kati Emitey di fumansaetaf fooluyo;poop kumamanj mati yoo Emitey, yoo ekaanemi búrom wanoowan; bare di kukatuyo.

Mankuwonk faanaetaf fooliil (fati bukan kucila) mbifujuumiil bujooŋoor Emitey. Roo waaf wabaje.

Abdu Nabi : Abdullah , yoo eenomi au úyinenut kapakenak kati Aboñaayau ati Emitey (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) ?

Abdullah : Lee mo, ilatut poop iñoosut mo niŋoolene itit to ampaom di iñaayom-mati oo Emitey efaɲumi maneyabe kalawak koola. Poop nifiume paninaam di kan abilumi ejuum(elaw) Emitey manebonketiil. Bare manooman bile ekaan, kúlawak Emitey ceb nuŋoolene ulaw. Nen maneregumi : ***(ureg kúlawak koo Emitey eciluko búrom; eere'enut to aceen)*** **[As-Sumaar, 44]**, poop kuŋoolenut kubaj Emitey basenut ; bamaŋut, nen maneregumi : " ***ai aŋoolene alawuyo (Emitey) yoo basenut buruŋ ?)*** **[Al Bakara, 255]**

Laañ benen, elaw kapaken an ekaaneikaan Emitey bamaŋer nen maneregumi: ***Pankulaw bee mati kan ewulumi eban*** **[Al Anbiya, 28]** poop kasofumi Emit yákon, bukoo esenumi nen maneregumi: ***Lisilaamey letabajubo ban pananaam di kabajutumi fulay alikiyaama***" **(Al Imuraan, 85)**. Kaanujaa kapakenak búrom Emitey ceb eŋoolene epaken, poop eeno kuŋoolenut kupakeni yoo basenut buruŋ, poop eenojaa Anabiyoŋau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) mba aceen aŋoolenut alaw kapaken bee di aceen manabaj Emitey basenut buruŋ, poop di emanjey mati Emitey yoo káyinenumi ebile esen buruŋ mankupakeniil, kamaat yoo eenomi kapakenak búrom. Emitey ceb eŋoolene epakeni. Nilalawuko Emitey di kurimak uke : " Au Emitey tákumufirom kapakenak kati Anabiyoŋau. Au Emitey, uyab kúlawak koola bee di ínje, di ricee…"

Abdu Nabi : numanjaamanj mati senut elaw an waaf wan abajut ; ban Emitey ewuwul kapakenak Anabiyoŋau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**). Kaanumojaa, nababajuko ; kamaat sensen manulawool wan abajumi. Doo leekanaamen Emitey di ekobeyuyo.

Abdullah : moo malegen, eeno Emitey éfirenfiremmo, mati Emitey yoone : "*kamaa jakunjiwonk anooann jinaamen di Emitey*" [Al Jin, 18]; elawey mankubonketi yoo kúlaw. Ban Emitey yoo esenumi kúlawak Anabiyoŋau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**).
Ban Yoo elaañumi éfiren elaw karamben aceen alee Yo; anokoor buu mananokoore. Púrutojaat Anabiyoŋau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) kuceen poop kubabaj kawul kati kapakenak. Baciiker bajuupoe búyiyiis mati simaleekaas, di úbiikaau wacetumi jandi umanj faŋaaf fooluwo di bukanak kajakaak kubabaj buruŋ bati elaw Emitey manebonket.
Abuu numammaŋ ereg mati Emitey eseniisen kabonketak mbiijaw ilawiiko ? Nen uregumi, kankaan nen nulanlaañ bee ekobey bukanak káamakak kúwaaniinak kan Emitey elatumi di Elíibarey yooluyo, leemojaa, furimaf fooli fati " Emitey eseniil kalawak panilawiiko" fujakut.
Abdu Nabi : bare letinaamen ekobey Emitey di ricee ban elaañey bee di bukanak kúwaaniinak lee kanaamenn di ekobey Emitey.
Abdullah : abuu numamanj, poop níyinenyinen mati Emitey efanfaŋ manelate di káfirenak kanaamenak faŋ káfirenak cagayetey, ban poop Emitey letebonket kanaamenak ?
Abdu Nabi : Eé, nimamanj mo, ban poop erereg mo set di kurimak kati Emitey
Abdullah : iñame nukakat kanaamenak kan Emitey elatumi ; abuu nuŋoolene uregom kanaamen Emitey kei au ukaanutumi kan Emitey éfirene ban nulatuko ?
Abddu Nabi : kanaamenak Emitey koo kulakomi ekobey sínaataas kasaboorakuso, elaweyuso, di kákoliakuso.
Abdullah : wa eenomi kasaboor sínaati ? manteer nusosof kukorisitak kuñoosaak, kusosof mati kasaboorak sinkaamas usu kúŋareuŋar waaf kúkuumenekuumen, mba kujoonenejoonen kawonkesomi ? Kusofut mo nen man iregimi.
Abddu Nabi : Injé poop moo, íyinenut uru ; moo let, ajooŋoorumi di fugol, mba yinkaam, mba waaf walempi, etc.. manalawuwo, násimenwo manasof mati waaf ucila ulofenoolofen di Emitey, mati bújamum woo, Emitey panepakenool di mátaañiam, rouru eenomi kawaasenak roo nisankeneiñaa.
Abdullah : nukonkooŋ. Ban doo jikaanemi di sinkaamas, di kuyaakak. Poop nan oonumi kanaamenak koo eenomi ekobey sínaataas, abu numammaŋ ereg mati kanaamenak kati kuñoosaak koo kurere di akaanekomi ? poop mati kafiumak bukanak kúwaaniinak manulawiil roo naamut di kanaamenak ?
Abdu Nabi : Eé, moo nimaŋe ereg
Abdullah : eeno moo, kurim kameeŋe kan Emitey esankenumi éfiren kafiumak bukanak kúwaaniinak, di ekobey simaleekaas, síjinnaas mba riceen ban poop nareg mati anoosan akaan mo, oo akaafira nen manuregulimi di fútooŋumaf.
Koo kurim kucila waa kunafae ?
Abdu nabi : moo, bare kalawumi simaleekaas, di kunaboyoŋak kukaanut kukaafira mati mo, bare buko káyinenaati kukaane. Koone simaleekaas kujaŋa kati Emitey, poop Yéesu añiilau ati Emitey; ban wóli uregut Abdul Kadiir añiil ati Emitey mba Sainab añiil ati Emitey !

Abdullah : ewul añiil Emitey, doo mukaanaay mati káyinenaati múbuto. Emitey yoone : " ***ureg Yoo elakomi Emitey yáamakey, yákioney yan ulawaalemi wan umaŋaami*** [Al Ikalaas 1,2] poop bajut yan sire'e, ban Yoo nulawaalemi wanoowan wan umaŋaami. Añoosumomi, oo áyinenut, haani bañoosut fúbanumaf fati esuuratey uyu.
Púr to, Emitey di yoone : " ***Emitey ebajut añiil, poop bajut simit siceen lee jaa yo. Nen bajeene, emit yanooyan panesof buruŋuyo yoo di úteepumaw wan eteepumi ban pansifaŋooreen*** " [Al Mumiinun, 91] kamaat Emitey épajuupajul úyinenaataaw ugabaaw uwu : káyinenutumi mankukob simaleekaas kúyinenyinen mati, haani di kaan an áwaaniin kukobe, kusofutool di añiil ati Emitey; poop káyinenutumi mankukob síjinnaas bukoo poop kusofutuso kuñiil kati Emitey. Silekoolas sibaaciiras, sámakas sati kápajulak siluwaas di kugamak kati Lisilaamey, soone, mati " ***fujuumaf fati ápurumi di Lisilaamey*** " bee di buruŋ buceen soone amisilimaau asofumi mati Emitey ebabaj añiil, oo an ápure di Lisilaamey. Poop anaamenuyo di waceen, nakankaan an ápure di Lisilaamey. Kamaat kúpajuupajul uruŋaw ugabaaw wati káyinenaataak;
Abdu Nabi : bare Emitey yoone : " ***malegen kan Emitey emaŋumi [waliis] bukoo léekukoli wanoowan leekukaaniil wanoowan***. [Yunus 62].
Abdullah : wóli nusosof mati malegen, ban poop numammaŋ mo, bare an aatut ekobiil. Wan wóli ulatumi woo eenomi ekobiil unaamen di Emitey, di kanaameniilak di Emitey. púr to, wan ootumi ukaan emaŋiil, núyinen wajanderuti wooliil. Kábatulooremi mukaanaayam bukoo ceb kúyineneriitumi wájanderutaw wan bukanak kati Emitey kukaanemi;[waliis] buruŋab bati Emitey boo bufaŋe ejak uruŋaw, boo bujonlenumi di uruŋ ugaba wan umanjut bei úpurulo. Kankaan poop malegen mápurulo di kurim kugaba kakaanut malegen.
Abdu Nabi : kan Alikuraaney ewaloulomi di bukoo kúyinenut mati bajut simit sicee sikobaay, púr to Emitey. kusosof Aboñaay ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) wan aamumi di ereg lee malegen, koone fulayaf fati kayitaak fubajut, poop Alikuuraaney lee malegen, koone yoo mayinjo kurim, mayinjo kasanken.
Ban wóli, wóli núyinenyinen mati bajut Emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey; poop Alikuraaney, núyinen, poop fulayaf fati kayitaak di kacetumi, ban nusuŋ. Ñaa buu nuŋoolene úre'enoli di buko ?
Abdullah : bare kumamanjaak búrom kujamoore mati an áyinene di Anabiyoŋau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) di waaf púr to nañoosool di waceen, an acila áyinenut ban anokenut di Lisilaamey. Moo poop nootaale esof áyinenumi riceen di Alikuraaney aban, nañoos ró ricee nen amanjumi mati Emitey yákon aban nañoos kásalaak, púr to, nañoos mati jakaay an noote úpurenuyo amanje rouru búrom ban nañoos balatab ; mba náyinenyinen roo búrom, púr to nañoos mati anooan noote ujaw híjaay. Noo bukoo basofoorut mati híjaay anooan noote ujawuyo nounu di jamaanaay yati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), noo Emitey ewalenulomi kurimak uke bee di bukanak : " ***Eja'ay híjaay an noote ujaw híjaay nen man Emitey eregumi bee mati kabajumi mújawumaam bee híjaay di eluupey yati Emitey. Káyinenutumi…Emitey leegumbuuyo wanoowan di waaf wati dúniyaay*** [Al Imuraan 97).
Poop nen añoosijaat fulay kayitaak, kumanjaak búrom kujamoore mati nounu nakankaan añoosa.

Moo kaane Emitey di ereg set di éliibarey yooluyo : abajumi wan áyinene di Alikuraaney poop di baj ró wan añoose, oo añoosa faŋ.
Yoone nen pánuyinen di Lisilaamey, núyinenuyo bútom, bare ootut káyinen riceen mániyunenaati raaru di Lisilaamey. Akaanumomi oo akaafira.
Abuu núyienyinen mati áyinenumi waaf wákon di Alikuraaney, nañoñoos waawu oo akaafira?
Abdu Nabi : Eé, malegen moo, kurereg mo set di Alikuraaney.
Abdullah : nen usofe mati áyinenumi Aboñaayau(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) di mukaanaay manooman, ban nañoos mati kásalaak kankaan farata, oo akaafira, nen man kumanjaak búrom kuregumi, poop nen áyinene búrom di Alikuraaney akat fulayaf fati kayitaak nounu silekoolas sati luwaay yati Lisilaamey soo búrom sijamoore di fujuumaf ufu, ban Alikuraaney erereg mo set nen manureguumi. Umanj mati káyinenak mati Emitey yákon ebaje kásalaak, eseney jakaay di híjaay. Buu kaane an añoose waaf wákon uwu yaŋ nakaan akaafira, haani náyinene wan Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) aŋarulomi, di buu kaane poop añoosujaat mati bajut Emit yacee púr to jaat yákoney, yati buruŋab bati Lisilaamey, yati kuboñaayak búrom, oo leekusofool di akaafira ! Kasalak kooku di Emitey ! An ajanderut kámanjaati nen uku !
Uwonoor wabajumi di kuriibooraak kati Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) nan kutiikenumi kuban Hanifah bukoo mankunokene di Lisilaamey, bukoo di Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), ban kúyinenyinen mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey ban Muhammad nalako Aboñaayau ooluyo mánasali, nawonken bee kásalaak.
Abdu Nabi: haani mo, kúyinenyinen mati Musailamah Anabiyoŋ ban olaal noonaal bajut Anabiyoŋ acee púrutojaat Muhammad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey).
Abdullah : bare jiñiteññiten Ali mba Abdul Kadir di kucee kukaan kunabiyoŋ, simaleekaas di jisenso fujuum fati Amansaau ati tentamaraay di fatiyaay.
Kamaat kaanumojaat, añitenumi an di futiŋ fati Anabiyoŋau nakankaan akaafira, ban káyinenak kugabaak leekuŋarulool wajake.
Haani kutooŋandak, añitenoomi bee di futiŋaf fati Emitey oo afaŋe fukaafiraetaf, poop kan Ali ibun Abi talib areemenumi buko búrom koone buko bukan kati Lisilaam, poop bukan kati Ali; di kupaaliil kuliikitenenulo mayinjaam. Bare káyinenak kan kubajumi di Ali káyinenak kákonak koo muyuul jibajumi di Abdul Kadir, di kucee. Buu kaane kuriibooraak búrom di kujamoor, di kubujiil mati kulanlaañ kukaan kukaafira ? Abu núyinenyinen mati kuriibooraak pankusof kumiikeelak di kukaafiraak ? Abu núyinene mati ebaj kawonoor uku di ku'asayidak, di kucee kajenut nounu nan kawonoor kucila kukaani ulaañ akaafira ?

Nuŋoolenaale poop uregaal maame :

Ujukujaat kuñoosaak kutooŋandak kusofutiil di kuñoosa, kan kunaamennaamen Emitey, di kusof Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) aregut malegen Alikuraaney lee melegen, leebaj kayito…koo kukaanumi mankoone bukoo kukaafira, kamaat waa ucilumi kumanjaak kati silekoolas sati bagamab di buruŋab bati Lisilaamey di kuciik kurimak uke: " kurim di fujuumaf fati ápurumi di Lisilaamey" kurim kasankene mati amisilime anokene di Lisilaamey mánapur. Púr to, di kusanken wajuupoe di wanoowan wan uŋare, ukannkaan mukaanaay mati káyinenaati. Babaj

wan kurege ban kareguwomi kuŋoolene kújukaati ró nafa. Nen furim faŋoolene fukaan man Emitey ebolen, mba fan an arege di butum ban áyinutufo di ésigirool; mba fan arege di fúraari nen kan Emitey yoonumi "*ureg abuu Emitey, di kurimak kooluyo (Alikuraaney) di Aboñaayau ooluyo jíraariumeñaa ?". jakunjilaw kabonket, jípupur di káyinenak ; muyuul báyinener jiban di jípur di káyinenak*

[Atawubah, 65-66]

Bukanak ubuku kan Emitey eregumi set mati kúpupur di káyinenak bukoo báyinener kuban di futiikaf fati Tabuk, bukoo kucila babaj furim fan kusankene mati **Anabiyoŋau** (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) bakaanerab bati usama di bútaañiool, naanool : " Au Usama, nubujoobuj manarege mati "*bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey ?"* poop furimaf ufe fati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)" koonom itiiken bukanak biyok kúyinen mati " bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey buu neete iŋoolen isof fujuum tutoor wan uregumi di kurimak kugabaak uku ? uregom di búrambenum bati Emitey.

Nuŋoolenaale oonaal poop : wan Emitey eregumi mati kuñiilak kati Isirael kan eenomi haani káyineniil, emanjey yooliil éwaaniiney di mukaanaayiil, koone Móyiis (úyiisoli emit) **[Al-A'Raf, 138]**. Poop furimaf ufe fati kuriiboora kucee : « úyiisoli Dhat Anwât [búbaar bati waan wan káyinene simit sajupoe kúgandume sípumbeniil] »ban Anabiuoŋau nabaat mati [eceeŋ ecila] enannaam di yati kuñiilak kati Isirael : (úyiisoli emit yanokoore di yooliil) **[al-Acrâf, 138]**.

Abdu Nabi: : kuñiilak kati Isirael di kaceeŋumi Anabiyoŋau mánayiisiil Dhat awât lee manteer kúyinenut mati mo.

Abdullah: Epúkey to yoo eenomi kuñiilak kati Isirael di kaceeŋumomi Anabiyoŋau kukaanut wan kumaŋeenumi, leteenumo léekuyineneen. Kukaaneene wan Aríiŋenaau áfireniimi ; kuriibeneenutool mankuŋar Dhat Anwât [bee kalaw kujooŋoor di úbaar,] haani mánkufireniimi, léekuyineneen

Abdu Nabi : káwotoaati kulakotojaat di baciikerab ban Usama ibun Zaid aciikumi nan abujumi anau aanumi : « Emit yákon ceb esenumi kalaw, yoo eenomi Allah. » Anabiyoŋau bakaanerab ubu di búsuumaatiool manaane : « ***Au Usama, au oomu manubujool manaregumi mati bajut Emit yiceen éyinenaal leejaat Allah*** ? » **[Al-Bukhari]** nalaañ aane : « Koonom itiiken bukanak biyok bee nan kurege mati « ***Bajut emit eceen éyinenaay lee jaat Emitey yákoney***. » **[Musilim]** buu niŋoolen ípajul wan au uregumi di ugabaaw wan hadiisas siregumi ? úyiisom, Emitey erambeni mánuyiisom.

Abdullah: numanjaamanj mati Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) natiikentiiken kúsuwifak , poop nasosof kucee di bukoo akul bukoo di eregey mati "bajut emit eceen ekobay púr to jaat Emitey yákoney poop kuriibooraak kati Aboñaayau ati Emitey **(An kásuumaayak kommi di oo di epakey)** di kutiiken kúbanu Hanifah bukoo di eregey mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey yákoney, poop Muhammad oo alakomi Aboñaayau ati Emitey. Bukoo kucila kúsaliesali, poop koone bukoo kumisilime. Kan Ali areemenumi poop moo.

Numamanj poop mati añoosumi fulayaf fati kayitaak oo añoosa, haani narege mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey yákoney, poop añoosumi ésaagum yákon yati Lisilaamey oo nakankaan añoosa, haani násediyae mati Emitey yákon.

Ñaa buu eete ekaan káseediya uku kan áseediyami áyinen leekuŋarulool wanoowan, nen añoose wabajutumi sembe di Lisilaamey ban di unafaool, woo wákonaw di unafaool nan añoosumi mati Emitey yákon, yalakomi ésaagumey , di ésigirey yati buruŋab bati kuboñaak ? au úwotut wan kurimak uku kurege.

Di kurimak kati Usama. Oo nabubuj an aane oo amisilime; nakankaan amisilime takunkubujool, mba kubotool fubaj. Ben letakaan wajakut an arajene Lisilaamey di oo bee nan abile ekaan dó wajakut. Emitey esankensanken mati rouru rabajuñaa : (***muyuul káyinenumi, nen joom di épur bee futiik mati buruŋab bati Emitey, jijuker jak, jakunjisomben***. **[An Nisaan 94]** yoo eenomi jíkaanum takunjibuj an , poop di jiñes emanj anooan manajuumumi eeno di Lisilaamey. Nen abaje fujuum fanaamut di fati Lisilaamey di jibujool di buruŋ bati futiik, mati Emitey yoone : " jijuker jak, takunjisomben : jijukerujaat mati alet abujaay nan áseediyami "***bajut Emit yakeen púrutojaat Emitey***", ríiŋut eñes emanj eeno an acila amisilime.

Kurimak kúlamukaak poop moo : Nufefeluko maame : an ootut ubuj an áyiise káyinenak koola mati Emitey yákon ebaje poop áyiise mati oo amisilime. Kaanutujaat nakankaan wan Lisilaamey éfirene. Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : " abuu nubujoobuj oo bareger "***bajut emit ekobaay púrutojaat Emitey" poop narereg, naane : " koonom itiiken bukanak bee nan kúseediyae mati bajut emit eceen ekobay púrutojaat Emitey***". Yoo poop eregumi mati kukarijiitak, yoone: " ***tanootan jitookiil jibujiil***", ban nen ujukiil, kunaamenaak di bukan kamaŋe faŋ Emitey, poop kuregereg faŋ, koone Emitey yákon. Moo kaane kuriibnooraak kati ban kukaraŋulomi mumanjaayam mati Lisilaamey koo faŋiil kulanlaañ kújutu ekobey yooliil Emitey (ériiŋut yati kuriibooraak) ban furimaf fati " ***bajut emit yiceen ekobaay púr to jaat Emitey***" fuŋarulootiil waaf, haani mankukobumi Emitey faŋ, haani mankusofumi poop Lisilaamey lit, bukoo bañooser siluwaas sati Lisilaamey.

Abdu Nabi : Ñaa buu nujuke kurimak uke kati Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) dan aanumi " funakaf fati kayitaak bukanak bee ejaw kulaw Adam púr to jaat Nóe, Aburaham, Móis púr to, di kujaw kulaw Yéesu mankupakeniil. Bare bukoo búrom pankulat bee nan koote ériiŋul di Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey). Abuu rouru yíisenut mati elaw kapaken kati aceen alet Emitey lee kanaamen?

Abdullah: au oomu di kásimpen újimen eceeŋey uyu. Moo, ulatut an elaw búteepum mámburambenool di wan buŋoolene bukaan bee di oo nen man Emitey eregumi : " ***Ati étuukey yoola nawonkool, aanool ájo'ol arambenool manatiiken alatoorool***" **[Al Kasas, 15]**, mba búliikum an alawe kupaalool karamben di futiik mba di riceen ran búteepum buŋoolene bukaan. Wan ulatumi, elawey kapakenak yan jikaanemi jisaboor di kuyaakak kati bukanak kanabaak mba bukoo bájimer, mambikujuumuul di mukaanaay man Emitey ceb eŋoolene éfiren mammukaani. Bukanak pankulaw Anabiyoŋau manajuumiil fulay di kayitaak, poop pankumaŋ elaw Emitey manegamen bukanak, kabajumi Arijanaay di épurenuliil di kákolaak ejuumey pio, fulay bagamab. Roo sensen di buroŋab bati dúniyaay, di bati Alakira. Nuŋoolene ujaw jilako di an áwaaniin mánjimik, najanteni nuregool : " ulawom Emitey nen man kuriibooraak kati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) kuregeoomi di buroŋool. Bare nan acetumi púr to, bajut nan kuje'e kujuum di fuyaakaf foola bee elawool kapaken.

Bukanak koololaal kanabaak, katooŋumi kanokenolaal di Lisilaamey kulalat ejuumey di fuyaakaf fati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) manuwonk kareesak kati Emitey ! kaan mo jaat kamaat ewonkey Anabiyoŋau faŋool yoo buu koote ereg to!!

Abdu Nabi: Waa numanje di Aburaham ? Oo kubetenoobeten di sambunas emaleekaay Jíbiriin di éjo'ol étaamenool (ejuumool) maneceeŋool : "Au buu babaj wan umaɲe ? Aburahaam námarul aane "let au niñese" Nen kúfireneenfiren elaw karamben kati jíbiriin (emaleekaay) leteceeŋeen Aburaham wan amaɲe.

Abdullah: kásimpenak uku kákonak di kutooŋandak; laañ benen, kurim kan kuregoore. Bare haani nusofaale mati kulegen, jíbiriin naceeŋooceeŋ eeno babaj wan amaɲe nen man Emitey eregumi eeno, ***sembaay yan esenoomi yooyu di oo***; [an Najum 5]. Nen Emitey eseneenool buruŋ bati eŋar sambunas sati Aburaham, di mofam di kurembooraak kaŋoolenumi bee kabetenko ban burabemi, mba ban bujonemi, panakaaneen mo.

Kankaan nen an abaje fubaj faŋ manajuk an abajut, namaŋ kamaagenool (síkori) manajoonen haajaas soola. Bare acila nalat eŋar síkoraas manakob bee nan Emitey esenool muri man an ootut ukaan dó kañeni. Búnokoor bei bubaje taate di kúlaw kati karamben di ekobey Emitey, di kanaamenak kabajemi jaat!

Umanj atiom mati kunaamenaak kutooŋandak kan kuboñulomi Anabiyoŋau oololaal Muhammad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) beet kukankaan kunaamena kalet kúkoliyaay nen jaat di olaal waaf úfeejiir ukaane mankaan mo.

Utooŋandaw :

Kunaamenaak kutooŋandak koo nan kúbajeriitumi mátaañi noo kunaamenemi Emitey. Bare nan kubajemi mátaañi, noo kuwooloemi, poop noo kuwonkemi Emitey, kurimak kati Emitey uke kúyiyiis mo set. Yoone: "***nen kújupoe di busaana di kuwonk Emitey cebuyo di kalaw kanookan. Bare nanoonan epakeniil di falaf kutoboj mofam masayaam, yaŋ di kutooŋ kanaamenuyo*** [Al Ankabut, 65] nan fulonkosaf funagulo fúfimeniil, di kulaañ kuwoolo Emitey mankulawuyo mambeepakeniil. ***Ban nanoonan alaañe epakeniil kutoboj mofam masayaam ceb, kuceen di bukoo di kulat esaluyo. Bare añoosaau áamakau di ácaameriitumi jak bukoo ceb kuñoosumi búkaanumoli*** [lakumaan 32]. Kaanumojaa, kunaamenaak kan Anabiyoŋau (AKDE) atiikenumi kuwonkewonk Emitey poop kuwonkewonk kuceen, púrutojaat Emitey haani nan kuletumi di mátaañi. Bare táañijaat di bukoo, Emitey ceb kuwonkemi mankukat sínaataas sooliil.

Kunaamenaak kati jaat bukoo kuceen kuwonkemi púr to jaat Emitey nan táañie di nan súume. Táañi'iijaat, di kulaw : " **Au Aboñaayau ati Emitey, au Husen**" di kuceen. Bare bukanak kamanjumomi kujuupout.

Ugabutenaw :

Kunaamenaak kutooŋandak Emitey kúwonkumemi bukanak kati Emitey, kaan Anabiyoŋ, an anabe, emaleeka mba yinkaam, mba búbaar bakobe Emitey.

Kunaamenaak kati jaat bukoo Emitey kuwonkemi di bukanak kaan di kásuumaay mba di mátaañi kafaŋumi mánkulapute. Anooan áyinenumi an áwaaniin, náyinen poop di waaf wañoosut Emitey nen fúbaar di búbaarab, oo nákoyume áyinenumi acee, an ajuke májakaataam moola. Kabuutenak moo kunokoorumi eeno.

Ufféejitenaw:

Kunaamena kameeŋe di jamaanaay yati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) bukoo kanaamenak kooliil kulakolako di káyinenak mati Emit yákon ebaje di mukaanaayuyo, di ekobeyuyo. Bare lee di jáyiyaj kúyinenume mati Emit yákon ebaje. Nen man kati jamaanaay yariibentomi kusofumi eeno. Bukoo káyinenak kooliil mati Emitey yákon ebaje kufanfaŋ mankulakoe di jáyiyaj jooluyo, poop kujajaw bee káyinen mati Emitey ceb elakomi ekobaay. Bukoo kusosof mati kújinaamak kukaanumi man wanoowan uroŋ, di ucet…

Pánibanum kurimak kúmbaam di eceeŋ yabaje sembe yan oote kálawul du kurimak uke:

Bajut kañoosoor mati káyinenak, emanjey mati Emitey yákon káyinen kucila koote ériiŋ di sísigiras, numanjenko (úyiisuko)di kasankenak di ekaaney wan Lisilaamey eregumi di kumisilimaak. Nen rákon di rouru ribajut, an acila akaanut amisilime. Nen amanje mati Emit yákon ebaje ban letariibenyo moo kamaa oo añoosa nen Faraoŋ di Ibilis [sataŋ].

Bukan kameeŋe kulimoorelimoor to, koone : moo malegen, bare wóli letuŋoolen ukaan mo mati kúfirenfiren mo di ésukey, di kati ésukey yóololi. Kaanumojaat ; noote uriiben wan kumaŋumi, nubuntooriil jakum waceen wajakut ubaj to. Bukanak ubuku kumanjut mati ñameeŋe káŋareuumi eñoosey kumamanj set ***malegenam bare di kúwot mankukatumo nen man Emitey eregumi, kutitetit kurimak kati Emitey jákaati, kuliimen bukanak buruŋab booluyo. Wan koomumi di ekaan ujakut faŋ***. **[At Tawuba, 9]**.

Akaanumi mukaanaay abunt mati oo Emitey yákoney nasofe ban abajut káyinen kucila di ésigirool oo abunta, afaŋe kájakaati añoosaau. Mati Emitey yoone: "***kubuntaak pankuleefiil tentaam yati sambunas*** **[An Nisa 145]**.

Nen uñese emanj kurimak kati bukanak, eceeŋey uye pánulawuluyo : panujuk kamanje malegenam kuban, di kukatumo mati kákoli takunkubotiil wan kubajetomi nen kore (karun), mba takunkujuumiil kulo nen hamaan, mba mansaetey yooliil eban nen faraoŋ.

Poop panujuk kariibene malegenam umu di jameeŋey, bare kulakojaat cebiil leekukaan mo nen kubuntaak. Nen eceeŋiil wan kúyinenumi, leekuŋoolen kuregi.

Bare haani mo, sensen umanj kurim kugaba di kati éliibarey yati Emitey.

Furimaf futooŋandaf : waregimi ban (furimaf ufe fati emitey) : ***takunjilawoor kabonket . Jípupur di káyinenak muyuul báyinener jiban*** **[At tawuba, 66]** nen umanje mati kuceen di kamaatumi futiikaf di Kuroomeŋak tákon di Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) kuñoños mati furim fápurulo to di fúraar, di bajeloor, panujuk mati aregemi kurimak kati fukaafiraaf, mba akaanemomi di kákoli takum fubajool fugumbuli mba fujuumaf fuwalo, mba bee kapaken aceen, an acila afaŋe kájakaati awonkumi furim mati fúraar; mati áraarimi oo ñameeŋe áyinenut.

Áyinenut di ésigirool wan aregumi di butumool man bukanak kurenken.

Aregumi furim fati káyinenaati, mba akaanumi di kákoli, mba beet ebaj nan búteepum bubaje, oo pánayinen wan eseetaanaay ebuntoomi(***ekaan úkoli bulekab báamakab manunoken di kapuñak***) **[Al Bakara, 268]** ban ékolikoli kákoolenak (***yoo ekaanemi jíkoli bukan kooluyo***) **[Al Imuraan 175]** éyinenut ***wan Emitey eregumi panekaan, bare Emitey yoo erereg panebonket di ewul kawul kápurulo di yoo*** **[Al**

Bkara 268], poop ékoliut kamandoor kati ati sembaay : “ ***kamaat tákunjikoli’iil, jíkoli ínje***” [Al Imuraan 175].

Abuu oo apinaay di kupaalaayak kati abonketaau faŋ mba kati eseetaanaay ?!

Furimaf fugabutenaf : di furimaf ufe fati Emitey : “ ***anoosan añoose Emitey oo báyinener, púrutojaa an kumandoore(an kubolene) ban oo di ésigirool náyinenyinen- kákambulumi sísigiriil eñoosey, bukoo kucila Emitey panemandooriil ban pankuyab kuul karie*** [An Nah 106] di bukoo, Emitey ebonketebonket an kumandoorumi ban nabaj káyinen di ésigir yati kákoliyaati. Bukaaku bukoo kuñoñoos káyinenak kooliil, kaan kukankaan mo di kákoli, di kafium, mba bee kapaken aceen , mba emaŋ mofiil, fiiliil mba bee kapaken fubajiil, mba kukankaan mo di fúraar mba bee mati riceen, púr to jaat an kumandoore.

Kurimak uku kúyiyiis mati anau pankumandoori bee waceen manusanken mba nukaan wan kumaŋumi. Bare káyinenak di ésigiri koo letuŋoolen umandoor an di ko. Poop di kurimak uke kati Emitey: “***moo kaanumi eeno mati kufanfaŋ mankumaŋe dúniyay Laakira. Ban Emitey malegen leterungen bukan kuñoosa*** [Al Naha 107].

Kurereg set mati kunagut kuulak mati káyinenat, kámanjaati, búlatoorab bati uruŋaw wati Emitey mba emaŋey eñoosey, bare poop mati emaŋey máamak dúniyaay, ekatey buruŋab bati Emitey mankurooko dúniyaay ban Emitey efaŋe manemanje.

Púr to jaat rouru búrom abuu ceeŋut man Emitey eneni di buruŋ bajake manulaw kabonket Amansaau ooli. Ukat wan oomumi di ekaan manulaañ bee di oo. Nen manujamuñaa, mukaanaayam ume mukaanaay máamak, mákoolenie.

Abdu Nabi : nítutuub nilaw poop kabonket Emitey poop níyinene mati bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey yákoney, poop níyinene mati Muhamed oo alakomi Aboñaayau ati Emitey. Niñoose búrom wan ilakoeenumi ekob wakaanutumi Emitey, poop nilalaw Emitey ebonketom wan ikaanumi wawuujumi, poop di ebonketom, di esofoorom manukaan wajakaaw. Yoo ebonketemi yabajumi ébotenaay yáamakey, elaañenulom beri Emitey yákoney di káyinenak kutooŋandak bee nan ibile kákamboor di yo. Nilalaw manewuli bacaam bajake, atiom Abdalla, mati egamey uyu. Buruŋab bati Emitey bucenceeŋ ukaan an alebe (ati malegen). Mániyiisi mati niñoñoos wan ikaanuñaa wajakutaaw wati eŋarey kareesom kati Adbu Nabi, panireg mati nitititako di “ Abdu Rahmaan” [arokaau ati Abonketaau], ébotenaay yáamakey. Nilawool kabonket benen mati wan ikaanumi wajakut di kámanjaati wati káyinen waaf wabajut waatut eŋarulom kásuumaay kati Arijana nen íkamboore di Emitey di burok nen ubu.

Haani nimammaŋ elawi waceen úlamuka : nimammaŋ manulaañ uregom : waceen wajakut wan bukanak kumeeŋe di ekaan jaat wolaal.

Abdullah : nimammaŋ ñaa ujanten jak :

✸takumujanten kañoosoor kati kálepen (kágunen) kurimak kati éliibarey yati Emitey, mba sunnaay, beet eñes ró ewaas emanjey yati bukanak, ban Emitey cebuyo emanje wan kurim kucila kuguube. Fujuumaf fooli ró foote fúyiis an abaje emanj di káyinen. Noote enaam ró di bukanak karegemi : “ ***wóli núyinenyinen mati doo búrom Amansaau óololi ceb amanje*** [Al Imuraan 7].

Di wacilumi kañoosoorak, Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane :"***ukat waatumi kanaameni di añoosa bee di waatumi ekaani áyinena*** [búregum Ahmad di Tirmidih]. Poop Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) nalanlaañ areg di furimaf ufe : " ***ateyumi mukaanaay man abajut emanj yajake, oo acila panañoos buruŋab boola bati Emitey, napooy faanaetaf foola. Akaanumi mukaanaay man abajut ró emanj yajake, oo nakankaan wan kúfirene*** " [wan kujamoore]. Di areg aben (***junubaay yoo esigirey yiya egoorooruumi ban letumang man an amanjuwo***) [búregum Musilim] Di poop furimaf ufe fati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey): uceeŋooro – ñáfeejiir- " ***majakaam buroom, moo múyokulumi ésigirey júnubaay di eyoken yuutey éŋarul káfiumaati ésigirey, haani bukanak. Kankaan kanaamen, búyiisenum bajakut, kankaan kanaamen (ñáfeejiir***) [búregum Ahmad]

✸ Ukáanum kariibenak máamak wan umaŋumi, Emitey elalat mo di kurimak uke : "***ujukut ariibenumi máamak kamaŋak koola, akaanuko Emit yoola ?*** [Al Furukan 43]

✸ Ukáanum kariibenak kúmooraak di kurimak kati bukanak (an di emanjool) di poop mukaanaayam mati naaniŋ, pankaani úmanjaati malegenam tan mommi.

Malegenam munokoonokoor di amisilimaau di waaf wájime. Waaf waceen di oo, tanootan tan moomumi.

Emitey yoone : " ***ooniijaa jiriiben wan Emitey ewalenulomi di koone hani, wóli bee kariiben mukaanaayam mati kúfannaaniŋoli" waa! Man eenojaat kufannaaniŋiil kuŋoolenut kasanken, poop kusofut buruŋ bajake di ekobey Emitey ?*** [Al Bakara 170]

✸ Ukáanum kaliikoorak di kuñoosaak. Mátaañiam búrom too múpurulomi. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : "***anoosan aliikoore di bukan kúbuto, nanannaam di bukan kucila***" [búregum Abu Dawud]

✸ Ukáanum kafiumak aceen ábuto alet Emitey. Emitey yoone : " ***anooan afiumumi Emitey an acila Emitey eyajooyaj***" [Al Tlak 3]

✸ Takunjikob búteepum banooban, eeno ekobeyubo ekankaan kákobaati Emitey. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : " ***bajut ekob búteepum, eeno ekob ecila enannaam di kákobaati Emitey***" [búregum Tirimidi]

✸Utey ebaj búyejet bajakut di Emitey, mati yoo faŋuyo erereg yoone di hadiis Kúduusi: "***panulako an akobaay ati Injé ; awonoorumi Injé***." [búregum Al Búkari di Musilim]

✸ Utey ekaan esup di fusinki , mba ekok jineew mba riceen ranokoore mo, bee kacesoor mba kápuren kusaay kaam di éjo'ol mba kaam di eniiley yiiya.

✸ Utey poop egand basafet mba tawuŋ bee kapooyooro di kúcilak kajakutaak. Roo kanaamen Emitey. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : " ***anooan agande riceen, pankukatool di waaf ucila***" [búregum Ahmad di Tirimidi]

✸ Utey eñes barakaay yati kuwaalak, újuujaw, di úteepumaw mati doo poop kanaamen di Emitey.

✸ Utey efel búyisenum bati waaf mba ereg wan búyiise mba káyinen wan búyiise. Ibun Masud naane Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: " ***búyiisenum bajakut***"

✸ Utey káyinen muyaalam (kuyaalaak) di kafelemi úyiisenumaw wati bootab, fuleeŋaf di bala'ab, kasofumi mati bukoo kumanja, kumamanj wan an uŋoolenut umanj. Di kuciik kureg úyiisenumaw, anooan wabile ebaj di oo, kásuumaay mba mátaañi. Káyinen wan kukaanemi di wan kuregemi. Roo poop mukaanaay mati

kanaamenoor di Emitey, mati Yoo emanjumi wan an uŋoolenutumi umanj.

✸ Utey feel búyiisenum bati bootab, fuleeŋaf, di siwaataas sati burokab (fujam furanta, kúwaagen, káriiŋa, fuleera) soo sikilumi kalubak. Doo poop kankaan kanaamen do di Emitey yacilumi kalubak, yoo ceb.

✸ Utey kakali di karees kati aceen ábuto Emitey mati waaf, ukaan manukaane, kankaan kanaamen do di Emitey. Kurereg mo di hadiis: " ***akalimi di karees kati aceen alet Emitey oo áyinenut poop nanaamennaamen waaf ucila di Emitey***" **[búregum Abudawud]** nen kakali di kareesak kati Anabiyoŋau (An kommi di oo di epakey Kásuumaayak), mba di malebam, faanaetaf foola, mba fuyiifaf (fati iñaayool, mba fúkaaf fati iñaayool…).

✸ Utey ejel waataay, érusey, bala'ab, ñonkañ, ebolaay, mati kankaan nen Emitey yateepuromi nujele.

✸ Utey furimaf ufe : " nen …eene" (nan waaf ubaji wajakut) foo mukaanaay mati seetaanaay fúŋareul. Fúyiyiis kásuumaati koola di búkaanum bati Emitey ban emaŋe di au. Ureg maame : " búkaanum Emitey, an uŋoolenut to wanoosan poop wásuumuyomi woo ekaanemi"

✸ Utey kásali di kuyaakak. Létusali di emisira dán fuyaak foom. Di bútuukumab butooŋandab bati Al Búkari di Musilim Aisa Emitey emaŋ burokool – naane Aboñaayau ati Emitey naane oo di sílaamas sati ecetey yoola " ***Emitey edanka Kusuwifak di kukerekenak kalawemi di kuyaakak kati kunabiyoŋak kooliil. Oo egam bukanak kakaanemomi***". Aisa naane poop : " ***nen bajeenut kúgamak uku, fuyaakaf fati Anabiyoŋau*** (An kommi di oo di epakey Kásuumaayak) ***pankukateenfo tíyaŋ anoosan najukufo***" **[búregum Al Búkari di Musilim]**

Malegen kajaalomi jandi muyuul bukoo kuyaakak kati kunabiyoŋak (An kommi di oo di epakey Kásuumaayak) ***kooliil di kati bukanak kúwaaniinak di buko, boo kulawemi. Nífirenfiren eŋar kuyaakak jikaan sidinkira sati elaw***." **[búregum Abu Awana]**

Bukanak di kuregi kulaañ kuregi to emanjey yooliil" **[búregum Ahmad Di Abdarimid]**

✸ Utey kajanten kurimak kan kugaajooraak kuregemi mankoone Aboñaayau ati Emitey (An kommi di oo di epakey Kásuumaayak) areguko; kati eŋar Aboñaayau (An kommi di oo di epakey Kásuumaayak) mba ajuumiil tutooriil di Emitey mba bukanak kúwaaniinak kati ésukey yoola. Kurim kucila (hadiis) kurim kalet malegen kan kusankene kuban di koone oo areguko.

Di kurim kucila, furimaf fati : " ***jiŋar kan uremi futiŋ di ínje ; futiŋaf fúmbaam furuukenruukenfo fácul Emitey***"

Poop di kurim kucila, babaj ró ufe: " ***wátaañimi di muyuul, di jijaw jilaw kammi di kuyaakak***." Poop babaj fati : " ***Emitey enennen di fuyaakaf fati an anabe anooan emaleeka bee kajoonen sihaajaas sati bukanak***." Babaj fati : " ***nen aceen di muyuul nafiufium mati ewaal paneyabool kalaw, panerambenool***, di poop kurim kuceen kan uŋoolenut úyiis búrom.

✸ Utey ekaan wáaning wan koonemi wáaningaw wati kumisilimaak nen káaningak kati kabajiak kati Anabiyoŋau (An kommi di oo di epakey Kásuumaayak) kaja'aburuŋak di kañitaak kati di fukaf [di funakaf bútinken] fuleeŋaf fati saba di uceen. Doo waaf wan kumeeŋe di ekaan mankuriŋuuwo wabajut áseeda mati di Anabiyoŋau (An kommi di oo di epakey Kásuumaayak) haani kuriibooraool kafaŋumi mankumaŋool olaal ban poop di kufaŋolaal búyejet bati ekaan wajake. Nen bajeen to majak mati ekaan mo, bukoo kucila pankutooŋeen kunokenolaal di mukaanaayam umu.

Káyinenak mati bajut emit eceen púrutojaat Emitey

Furimaf ufu fubabaj ró kurim kugaba kabaje sembe:
futooŋandaf (bajut emit eceen) foo eñoos mati bajut emit yiceen (Ekobaay).
Fugabutenaf: foo káyinen mati Emitey ceb yommi Ekobaay. Emitey yoone : "***Nan Aburaham aregumi ampaool di bukanak koola "nilalat few wan joomumi di kariibenak."*** **[az-Zukhruf, 26]**

Let emanjey ceb éyiisenemi kamaŋak kooli Emitey. Noote úyiisenko, yoo ceb, nanoonan, tanootan, di mukaanaayi, káyinenak (Tawhîd) kúrindiiŋ eeno núyinenyinen mati Emit yákon ceb ebaje, nuñoos siceen san kusofemi mati simit, di kaanumi di kariiben simit sikila.

Koone :"ekulumaay yati Arijana yoo elakomi káseediyaak mati : " bajut emit eceen púrutojaat Emitey". Bare abuu, **bukanak kúseediyaseediya mo, sensen mankunoken búrom Arijana ?** kucenceeŋ Wahad ibn Munabi koonool : " furimaf bajut emit eceen púr to jaat Emitey " manteer lee foo fulakomi ekulumaay yati Arijana? Nápukiil aaniil : moo faŋ, bare ekuluma yanooyan ebabaj úñiiŋ. Kaanumojaa mánuŋarul ekuluma yabaje úñiiŋ pánkukambuli leemojaat, léekukambuli.

Anabiyoŋau (*An kommi di oo di epakey Kásuumaayak*) nasankensanken kurim kajuupoe kati úñiiŋaw wati ekuluma ecila nen furimaf ufe : fati Anabiyoŋau (*An kommi di oo di epakey Kásuumaayak*) "aregumu áyinen di búyegetool mati bajut emit eceen púr to jaat Emitey " ***poop náyinen mo di ésigirool***" di kaan furim fápurulo di ésigirool", di riceen…kurim kucila nen kuceen man kuregumi koo koone ekulumaay yati kanokenak Arijana yoo elakomi emanjey wan furimaf " bajut emit eceen púrutojaat Emitey, wan furege. Ucíikum wucee woone an noote kariiben furimaf ufu bee nan ucete. Wuceen di woone an noote kariiben wan furimaf ufu furegumi. Di waawu wasankenimi búrom, kumanjaak kujamoojamoor di uruŋ wasete waatumi ekaan man furimaf " bajut emit eceen púrutojaat Emitey" fulako ***ekulumaay yati Arijana***.
Uruŋaw uwe ulakomi úñiiŋaw wati ekulumaay yati Arijana :

❶ Emanjey (cIlm) : furim fanoofan fubabaj wan furege, kamaat noote emanj furimaf " bajut emit eceen púr to jaat Emitey".Emanjey siriiboorut di kámanjaati. Elalat emanjey simit siceen púrutojaat Emitey, di esof mati Emit yákon ceb ebaje; yoo eenomi : bajut Emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey. ***Di kurimak uku, ujukaal furimaf fati Emitey púrutojaat káyiisumi malegenam set*** **[As-súkuruf 86]**
di Anabiyoŋau (*An kommi di oo di epakey Kásuumaayak*). ***Acetumi oo bamanjer mati bajut emit eceen púrutojaat Emitey, oo pananoken Arijana*** **[búregum Musilim]**.

❷ Káyinenak : koo eenomi ebaj emanj yasete di búfelumab bati furimaf ufu, mati fulalat káfiumaati, fulalat poop káyinenaati, bare nubaj káyinen káriiŋe. Emitey erereg di kápajulak kumisilimaak (***kumisilimaak faŋ koo eenomi káyinenumi di Emitey di Anabioŋau ooluyo, mankukat eñoosey, mankoom di***

kayeg di fubajaf fooliil di buruŋab bati Emitey. Bukoo kucila kumisilime kalegen **[Al Hújurat 15]** eregufo di butumi yajut, úyinenfo di ésigiri.

Nen bajut to káyinen, nonounu nannaam di káregaati malegen. Anabiyoŋau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane : " ***níyinene mati bajut simit siceen púr to jaat Emitey ban ínje ilakomi Aboñaayau ati Emitey. bajut abile kákamboor di Emitey di kurimak uku kugabaak oo bañoosutuko mánanokenaati Arijana…*** **[búregum Musilim]**

❸Emanjey : nan umanjumi waa eenomi káyinen káriiŋe, káyinen kucila pankukaani umaŋ di ésigiri, numaŋ di fúrerepi wan furimaf "bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey" fuguubumi. Kaanumojaat, alatumi mati Emitey yákon (Tawid) oo acila añoosa, kaan, nalalat mati fujuko, mba mati kákobaati, mba emaŋ faŋ. Emitey yoone mati ikuñoosaak kakatuyomi mati eñesey fujuko : nan kuregeiimi : "***bajut emit eceen púrutojaat Emitey" di kuruukenooro fujukaaf*** **[As safat 35]**

❹Kariibenak Emitey yákoney : kariiben kucila koo kulakomi ésaagumey yati káyinenak. Koo poop kúyiyiis mukaanaay mati an áyinene. Koo di ekaaney wan Emitey emaŋumi, mba di etey wan elatumi kurajemi faŋ nen man Emitey eregumi: "***anooan asenoromi Emitey di mukaanaay majake, oo jaan jajake nasofe. Kabanak kati wanoowan koo Emitey eciluko*** **(Lukuman 22)**. Roo eenomi ekobey faŋ.

❺Malegenam : eregey "bajut simit siceen púr too jaat Emitey" roo kankaan malegen ceb, ebunt ele to, mati aregumi di butumool ésigirey báyinenut, oo añoosa. Emitey yoone mati kuñoosaak :" ***kurereg di kúrerepiil waletumi di sísigiriil***. **[Al Faat, 11]**

❻Kamaŋak : amisilimaau naate amaŋ kurimak uku; amaŋuko aban nakaan wan kuguubumi, namaŋ káyinenkomi mankuriibenko. Naate karungen wan Emitey emaŋumi haani di káanaati wan oo amaŋumi, di kusofoor di kan kusofoorumi di Emitey, di Aboñaayau, nariiben Aboñaayau oola, nariiben kutobojak koola, di emaŋ buruŋab bajakaab ban aŋarulomi.. roo eenomi kamaŋ kati amiikeel di Amansaau oola.

❼Añes Emitey ceb di ewonkey kurimak uku. Emitey yoone : ***wan kuregiimi , kooniil kukob Emitey ceb, di kusaluyo***.**[Al Byina 5]**. Anabiyoŋau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane : " ***malegen, Emitey éfirenfiren Jahanama aregemi : bajut simit siceen sikobaay púrutojaat Emitey. Wan uñesutomi, Emitey ceb***." **[búregum Al Búkari]**

Káseediyaak mati Muhamad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) oo eenomi Aboñaayau ati Emitey

Kaanumojaat, man rouru bajo, panusofaal kurimak uku manukaanaal wan furimaf fuguubumi bee nan ecetey eja'alo.

Di fuyaakaf, acetumi pankuñes emanj di oo waaf úfeejiir; nen ápukuwo, oo napapak, bare nen ápukutuwo oo pánajim. Eceeŋey yákon di siceen sicila yooye : Anabiyoŋau ooli ai ? An Emitey ewulumi fúrerep di dúniyaay uye manakaan wan eregumi, poop an Emitey ewulumi emanj di fuyaakool épukey yajakaay; ñaa épuk ecila panerambenool di buroŋab boola kajom nan fubaj fanoofan, nan kuñooli kootutumi ekatool.

❶ Kariibenak buruŋab bati Anabiyoŋau Muhamad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) : malegen Emitey yoone uriibenaal Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey): ***yoone ariibenumi Anabiyoŋau, oo Emitey nariibene*** **[An Nisaa 80] ureg :** " ***nen malegen jimammaŋ Emitey, jiriibenom Emitey, panemaŋuul***" **[Al Imran 31]**, Arijana ebajeyuyo nen manuriibenemi kurimak kati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey). Naane : " ***bukanak kúmba búrom pankujaw Arijana kat kabilumi elat. Kamaa ai abile elat au Anabiyoŋau ati Emitey ? Aatumi kariibenom oo aatumi ejaw Arijana. Alatumi oo amaŋut ejaw Arijana***. **[búregum Al Bukari]** poop amaŋumi Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naate ariiben wan aregumi mati kariibenak kúyiisumi kamaŋak. Kaanumojaat, aanumi oo Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) namaŋe bariibenut mukaanaayam moola, an acila aregut malegen.

❷ Káyinen kurimak kan aŋarulomi Asofumi furim fan Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) arege, búregum butooŋand mati leemalegen mati babaj wan añoose ró, roo kankaan nen Emitey di Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) kuregut malegen mati Aboñaayau ati emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), kupakenoopaken di kalimoorak di poop eregey wabajut di waje'e bee di wan Emitey éyiisoomi (***ban letasanken furim di fuuñ***) **(An Najum, 3]**

❸ Ete'ey wan áfirenumi di wan agamumi bukanak di wo Utey júnubaay yafaŋumi mánekoolenie, yalakomi kanaamenak púr to, nutey júnubaas safaŋumi kákalaa di júnubaas sariibentomi, poop nutey júnubaas satiitas, di wanoowan wajakutumi rebo.

Káyinenak kati amisilimaau kubenenoebeneno nen manamaŋemi Anabiyoŋau oola (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey). Káyinenak koola kubeneno jaat Emitey panekaanool amaŋ ekaaney wajakaaw, natey eñoosey Emitey, búlaputab di kákobaataak.

❹ Jíkobum Emitey di siluwaas san ejuumenumi di kareesak kati Anabiyoŋau ooluyo (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) Káfirenak koo kulakomi mukaanaay mutooŋand di ekobey búrom kúfirene, púr to jaat wan kusene buruŋ di kurim kaciiki kuboñuko. Kamaat sensen ukob Emitey di kurim kan ujamaale di Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey); naane : " ***anooan akaane mukaanaay mariiboorut di wan usene buruŋ, oo abajut ró bacaam***" **[Musilim]**.

Waceeŋe kamanjen:

Emaŋ Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) mukaanaay man anooan oote ukaan. Kamaŋ kati au umaŋool ceb kuyajut, bare noote emaŋool faŋ anooan haani fumuumool. Amaŋumi waaf oo náboolibooliwo faŋ, ban namammaŋ kacoooruwo. Abajumi kamaŋ káriiŋe di Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) oo kamaŋ kucila kurajeraj di mukaanaayool. Mukaanaayool mutooŋand, kariibenool manukaan wan akaanemi (sunnaay yoola) au di kariiben kurimak koola; nukat wan áfirenumi nujuker jak mukaanaayool, kaan majake mba majakut di buroŋool, nan baje kásuumaay mba mátaañi. Nuŋoolenaale uregaal mati ekobey di kariibenak soo síyisumi kamaŋak, leemojaat kamaŋ kucila kúriiŋut.

Mukaanaay mupinaay mati kamaŋak man an abaje bee di Anabioŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey):

Kawoolo'ool nanoonan, nulaw faŋ bee di oo[1], abaj kásuumaay di epakey mati amaŋumi waaf panawoolowo ñameeŋe; eñes faŋ beet ejukool; mati amaŋumi an, oo nañeseñes ejuk an amaŋumi; nuruukenool manubuuñaool, nan kuwonke kareesool. Isaak naane : "púr to ecetey yati Anabiyoŋau, (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) kuriibooraak koola leekuwoolo'ool bukoo bawalenorout poop búyejetiil bateyut di kuŋan." Elat kan Emitey di Anabiyoŋau ooluyo (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) elatumi, poop esof alatoora ati Anabiyoŋau nen alatoora ooli; káloi kákaaneriitumi sunnaay yoola ban di kuriŋul mukaanaayam mati Lisilaamey nen kuñoosaak; kunaamenaak di kuriŋulaak, emaŋ kan Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) amaŋumi, di bukoo kucila, fiilaf foola, kuseekool di kuriibooraool (Muhajiriin di Ansar), elat kalatiimi, etey kate'eiimi di kajeleiimi.

Di mukaanaayam máyiisumi kamaŋ kan ubaje bee di Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) babaj ró kariibenak fujuumaf foola fajakaaf mati nakankaan an fujuumaf fujake faŋ: Fujuumaf fati Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) fujajak biyok Aisa (Emitey eyabool) naane mati oo Aboñaayau ati Emitey : " fujuumaf fati Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) foo fulakomi fati Alukuraaney" wan Alukuraaney eregumi woo nakaanemi. Oo afaŋe káwaaniino bukanak búrom; poop fúniineetaf foola di futiikaf furajemi. Oo afaŋe káwaaniino, poop afaŋe ewuley, káfaŋuma di fuleeŋaf fati balatab (suŋey). Di bukaaku nakankaan an arega malegen, an ásuume, poop ágaleneriit di an arienool fuuñ. Bare ábonketeriit di mukaanaay mati eñoos Emitey mutiikenaay nen maneregumi. Nakankaan an awalenooroe faŋ. Ameeŋut kansankenn bíbibil síndo'ool. Oo afaŋ másuum kati fiilaf foola, nafaŋiil búyejet, éboteni yan aanemi bukanak kubaj nanoonan.

Au Amansaau nilawi uwul kawulak kiiya Anabiyoŋau ume, fiilaf foola, kuseekool, kuriibooraool, kariiboorumi di bukoo di anooan ariibeniimi kariiben kafaŋumi mankujake funakaf fati kayitaak.

---

[1] Yoo eenomi ewonk Anabiyoŋau man kalawak di kásuumaayak kati Emitey kulako di oo).

Kaposaak

Kásalaak [1] kati siwaataas koo kulakomi ésaagumey egabuteney yati Lisilaamey. Kuŋoolenut kujak au basetut; ban masetam moo mumelam musetenemi mba mofam (mba kaporak)

Mumelam: 1-Mumel masete: moo mumel masete, majake kaposo, poop musetena ricee. Múpurempuren salitaay yati eniiley, di kosaay.

2-Mumel masetut: moo mumel matiit magore waaf wasetut mba mumel manooman man salite ekajene músuumaati baraam, mba mubaj búnokoor, mba kaput.

Umanj mati : mumel majuupoe mujakut eeno másetaataam moolumo muŋaruloŋar búnokoor bákon di únokooraw uwe : kásuumaati, búnokoor, mba kaput koolumo.

Mumel majuupout moo mukañokaño nan salitaay enoken dó.

Mumel majuupoe moo eenomi mumel man mameeŋam moolumo mufaŋe mati ubik ugaba wáamak (siliitar soono 210).

Umojumaaw : Nuŋoolene umoj di kañ kanookan, kasete púrutojaat kañ kati sanu (oor), mba ékoriforo; pammukaan mumel masete bare masetam moomu to, eeno wañaw ucila kupoposuwo uset, bare aŋaruwomi manaposo oo panabaj nen júnube. Múmojumaam di wañaw wati kuñoosaak nuŋoolene uŋaruwo, nen umanje mati usetut.

Kabaŋ kati enuk yacete : koo kúfirenfiren few. Enukey yacetaay yoo ŋoolene kaan yákon di sinukas sigabaas :

1) yan kúrieriitumi eliwey, **2)** di yan kuriemi eliwey bare kúraamulutuyo. Nen nusayene kabaŋak, sensen uŋaruko di kapanak kasayaak, bare lee di kajinlenaak.

Al Istinga (esuus yasetene au basaner uban) : yoo elakomi esuus wápurulomi di fátaamaf di usunaw ugabaaw (musuram, di wataw). Esuus ecila kooneyo ‘Istinja’eeno mumel nuŋare manusuus. Eeno di yinkaam mba kayiit kasete, mba riceen núsuusume, nounu panuwonk ‘Istijmaar’

Man Istijmaar ceb eyaj, noote ekaanuyo di waaf wasete, (wabajut kosa), usetena, wan kúrieriit, wáriiŋe úfeejiir mba di wuuj to. ‘Istinja’, mba ‘istijmaar’mukaanaay man anooan oote ukaan di wápureuumi fátaam usunaw ugabaaw wan kureguuñaa.

Kúfirenfiren an aam di basan mba musur : oo basan mba musur aban letayito nounu nan asanumi mba asurumi aban; kúfirenfiren poop an basan mba musur di fumoj, di buruŋ ban kújawume, mba di báyinaat tan bukan kugoogoemi, mba fátaam búbaar babaje muri, mba kajooŋoor ban kúsaliemi **kibula**, mba ekatuyo bálamuk nan oom di basan tíyaŋ.

Kulalat an aam di basan mba musur : oo kanoken di fusanaf mba ejonkoŋ manawookene waaf wabaje kareesak kati Emitey, kúfirenfiren poop kasankenool oo di basan mba musur di karol mba riceen ranokoor mo, mba esof faŋaaf foola di kañen kúrir, kajooŋoor di Ka’abaay nan oom di eluup, mba nan amaŋumojaat, maame naŋoolene akaan.

Cenceeŋ an aam di basan: átiloor mba apooso ñoono (uyaas wálinooruty) naŋar

---

[1]Balindab di ejukey yati bukanak yan kúyisuña di jiliibaraju jati sálijaay , (fiqh), kásalaak, eseney jakaay, balatab, di hijaay, balind bucila bukaanikaan riiboor di wan bukanak kusofumi mati woo ufaŋe ejak burok bati an ápajule ceb wan ureesaw uwu Utebe. Jiŋoolene jinaamaati ejuk.
Di kurim kati fiqh, amisilimaau naate ariiben kumanjaak kan afiumumi di ekobey yooliil Emitey nen kulimaamaak kubaciirak: ubuke: Abu Haniifah, Maalik, As-saafir di Ahmad Ibun Hambal di bukaaku – Emitey ewuliil buko búrom kabonketak káamakak.

mumelam di sinkaamas (mánatiloor).

Balindab bati basanab: koone aamumi di eja'ay bee di ejonkoŋey naate areg *« Bismillâh, a3oudhoubillâhi minal khoubthi wal khabâïth »* « Di kareesak kati Emitey inje oomu di kagoogo di Emitey takum siseetaanas siniinaas di siseekas). Poop nana am di epurul, nareg: *« Ghoufrânaka »* {Amansaau }nilawi kabonket). Nánokenum di kákamun kumay ban nápurum kákamun kúrir.

Fúyuuyooruma[1] (úñiiŋ) : cenceeŋ usuus úñiiŋaw di fúsuusooruma (jigol) jankut nen arak. Emaŋ ecila ebabaj sembe nan koom di kásali, kakaraŋ Alikuraaney di kaposo bee kásali, jandi ukupus, nan uyitoe kamoor, mba oom di kanoken di emisira mba eluup, nan butumab bupute, di riceen. Kumammaŋ útooŋum kapanak kúrirak nan oom di esuus úñiiŋaw di nan oom di kaposo janaba, nuŋar kañen kumay mánupuren wan umaŋumi kápuren wajakut di eniili.

Sísaagumas sati esofey sálijaay : 1) Eposey buulab yáŋarulomi kakupusak di efiifey mumelam di síñindaas. **2)** Eposey uñenaw ugabaaw, kásofum di kusinkak bee di sileekas; **3)**Esuusey fúkaaf di uwosaw; **4)**Eposey úkamunaw ugabaaw bee di síjonkumas; **5)**Núkaanum manukaan nen mansiriiboorumi; **6)**Takumuting kaposaak bee nan ubane; [Kaanumojaat, letukob man kaaku kusay mambi utooŋ kariibentomi]

Wan kumaŋumi di sísaagumas sati sunnaay di kaposaak

Eŋarey fúsuusoorumaaf; eposey uñenaw ugabaaw au di etooŋey kaposaak sálijaay, nupos butumab di síñindaas jandi upos buulab; nuufiif uñak beri butumab di síñindaas eeno usuŋut, nubaj mumelam usuus fulempaf eeno fuliilut rím di mumelam marinomi, au baposer buulab , nuboojen kujalangak kati kusinkak; kati uñenaw di úkanumaw; utooŋ upos kañenak mba kákanumak kúrirak; upos kanookan ñagaba bee ñáfeejiir. Ufiif mumelam di kañen kárir mánupurenumo di kamay, nan oom di epos éñindaay; úñiten uñenaw, úkamunaw, nukaan jak sálijaay uwuujen tan jatiit kuregumi ure; ukaraŋ kurimak kan kuliikimi esofey sálijaay babaner.

Wan ootumi ekaan di esofey sálijaay Ureg "***Bisimillah***" [di kareesak kati Emitey] jandi utooŋ sálijaay (kaposaak), nupos uñenaw ugabaaw ñáfeejiir (ayitoulomi di kamoor kati fuk jandi úruruwo di kañak kati mumelam.

Wajakutumi di kaposaak (esofey sálijaay) Eŋar mumel majinlene mba mábolie, epos kañen mba kákamun wawuuje ñáfeejiir, efank úkamunaw man mumelam musot; epos síndenaay yati kúcilak.

Bare esuusey uñenaw manusay au bápurulo di esofey sálijaay yoo sensen. :

Kúgam: nen oom di epos butumab nunen mumelam di butumab, poop nen oom di epos síñindaas , nufiif mumelam munoken di síñindaas, takumunokemmo di kañenak ceb yaŋ núpurenuumo, kaposaak uku kugabaak kusetut eeno nukankaan nen mankuregimi.

Esofey sálijaay : Ubaj búyejet bati esof sáliji, nureg: " Bisimillah" (di kareesak kati Emitey), nupos uñenaw ugabaaw ñáfeejiir, nupos butumab di éñindaay ñáfeejiir, nupos buulab kásofum walaw wati fúkaaf uliilumi úwaloul bee fátaam fulempaf, nupos kawos kanookan, nupos uñenaw ugabaaw bee di sileekas púr to nusuus fúkaaf

---

[1] Umanj mati : *siwâk* yoo eenomi jigol, fusuussoorum úñiiŋ, jan kutokoñe fúkaaf fuluut mbi kusuus úñiiŋaw».

di uwosaw, púr to , nupos fúkaaf di uñeni ugabaaw, kásofum di uraabaw bee di furongolaf, núlaañenuuwo bee fácul. Nupos uwosaw nusuus di kusinkak káamakak bálamukab bati uwosaw jisinkaj jariibentomi nunokenjo síndena di kawosak manusuusuko set. Púr to, nupos úkamunaw ugabaaw bee di síjonkumas.

Umanj mati : Noote ugor fulempaf mumelam, eeno fúrimut. Kaanujaat fulemp fameeŋe wal, nupos wan ujukumi.

Kaposaak sikawaas mba wanokoorumo : [pankaani letupos úkamunaw]

Roo waaf wan ukaanoe di úkamunaw , kaan waaf wati kabaŋ mba riceen (buleef). Kaanujaa waaf wati bufal mba ranokoorumo, koone buleef. Epos ecila esensen nanoonan noom di kaposo sáliji. Bare babaj buruŋ bati kaposaak uku.

1) Au manukaanoe buleef bucila, basofer sálijaay uban (manuposo kákamunak kaaku uban **2)** kaposaak pankukaani di mumel **3)** buleefab boote búfimen kákamunak búrom kati tan ceeŋumi epos **4)** boote poop ekaan buleef (sósoŋ) bákori di múrokuma majake di Lisilaamey **5)** poop di muset di kosa yanooyan.

Fubuuraf (fukaalaaf) Foo panfukaani letusuus fúkaaf mumelam. Sensen usuusufo: **1)**Eeno fubuur fati ániine, **2)**foote káfimen jak ríiŋ, fúkaaf fati ániinaau ájumi, **3)**egorey fúkaaf mumelam panekaani nan oom di esof sáliji, **4)** sáliji ecila panesofi di mumel.

Fubuuraf (kimaar) foo panfukaani letupos fúkaaf. Sensen esuus fatiyaraay yoolufo bare di buruŋ: 1) kaan fubuur fati ániine **2)** faate káfimen fúko fati an ájuwe; **3)** esuusey panekaani di kaposo kati sáliji; **4)** sáliji ecila panekaani di mumel; **5)**fubuuraf foote fúfimen fúkaaf fati aseek ájuwe.

Kapiaak kati sálijaay: epiopio funak fákon di fuk fákon, di an aam síndo'ool, poop kulay kúfeejiir, di an aam di kaja'aburuŋ eeno kaja'aburuŋ kasenool managumbul kásalaak koola.

Nan kaposaak kutooŋumi : Kapiaak kati sálijaay kutontooŋ di sálijaay etooŋandey, man sísalijaas sikañoe, poop nan ukaanomi buleefab bati usamataaw (sosoŋ) au basofer sálijaay uban bee nan waataay yákoney ériiŋe, fati kajom, bee mati ajawutumi ban (siwaati 24)

Umanj mati : atooŋumi sálijaay oo manajuume ejaw kaja'aburuŋ ban nabaayi, ajawut mba natooŋ esof sáliji bee kásali síndo'ol ban najaw mba amanjut nei natooŋe sálijaay, oo naate ariiben kapiaak kati sáliji yati an ajawut ban.

Bukapab : taate bukapab ban kúsontenumemi an an kákamun mba kañen kumiinoe mba ricee ranokoore mo. Yoo sensen manusuusuyo bare di buruŋ. : **1)** kaan fúbuko faceeŋe kapaken; **2)** bateeperab takumbuwuuj fúbukaaf tan furemi; **3)** esuusey sootut kakatoor di eposey upanaw waawu wati eniiley nen uñenaw, fúkaaf, úkamunaw di esofey sálijaay. Bateepenerab buwuujujaat, fúbukaaf manfuremi , núpuren wafaŋutomi; bare eenojaat núkolikoli takuŋŋaruli mátaañi nounu sensen au esuusuyo.

Kapanak kati buleefab kan esuusey egorumi : Fatiyaraay yati kusinkak kati úkamunaw bee di éjonkumey. Pánusuusum di kusinkak kati uñenaw utaŋalen (uranenko) jatiit manusuus.

Mumanjaay : ✸ wajakumi usuus sikawaasas sigabaas mákon tákumubanum kapanak kárirak ✸ kuregut usuus fátaam buleefab (sikawaasas) mba kutonjak, poop nen ure'e di kutonjak, esuusey nounu ejakut ✸ kulalat upos buleefab (sikawaasas) tan ooteenumi esuususo, esuus yajuupoe di sálijaay yákoney

✷ mati fubuuraf (fukaalaaf) di fúmusooraf (kimaar) koo noote usuus ríiŋ.

Wakajenumi sálijaay : 1) wápurulomi di busun bati musur mba erumpuney nen kahooy, matuj mba nen musur di kamel; **2)** kamoor úlimen, katundaak, púr to jaat kamoor karente nen kaŋotak au balakoer, bajuumer mba bafintoer; **3)** épuruley yati wataw di uruŋ uceen úbuto wakaanut uruŋaw wooluwo; **4)** waaf wápurulo di eniiley wasetut; púrutojaat musuram di wataw, eeno waaf ucila úpurulopur di sembe nen fásim; **5)** furiaf eliwey yati siñonkomaas; **6)** egor faŋaaf fooli mba fati aceen di kañen; **7)** ániine egor faŋa fati aseek mba aseek egor faŋa fati aseek; **8)**káyinenak uban núpur (di buruŋab bati Emitey). Amanjutumi manteer babaj mba bajut sáliji oo kurere di amanjumi mati nababaj sáliji. Senut oo elaañ aposo.

Kaposaak káamakak (janaaba): wáŋareuumi kañawaakuyo: 1)épurul yati matuj yariiboore di kásuum, mba moo épurul au di kamoor di kásuum mba bajut kásuum; **2)** kanokenak kati faŋaat fati ániinaau di fati aseekau, haani di kaan asurut ; **3)** étuub an áyinenut di Lisilaamey mba alaañulo bee di Lisilaamey eeno nápupur ; **4)** épurey yati fásimaf di aseekau (fuleeŋaf); **5)** épuruley yati fásimaf di aseekau oo di eroŋ ; **6)** epos buyiŋ bati amisilime.

Mukaanaay man ootumi ekaan di kañawaak janaabaay Mumelam moote mugor eniiley yoola búrom di síndena butumab di síndena síñindaas.

Janaabaay ebabaj waaf futok di ubaaciir : 1)ubaj búyejet bati kaposo janabaay; **2)**nureg: “ Bisimillah” [di kareesak kati Emitey], **3)** nupos uñenaw jandi úruruwo di kañak kati mumelam; **4)**nupos faŋaaf fooli ban kosaay egorumi; **5)**poso sálijaay uban; **6)**nubaj mumelam di másankiaam mati kañenak úyuwen fúkaaf ñáfeejiir; **7)**núyuwen eniiley yooli; **8)**núñitenoor eniiley di uñeni ugabaaw; **9)**útooŋum di kapani kúrir;

Asetutumi di másetaati maikun oo kúfirenoofiren di : 1) egor Alikuraaney **2)** oo kásali; **3)** oo eŋom Ka’abaay. Benentojaat rouru an kañawaak kati janaabaay komumi di oo, oo poop : **1)** kúfirenoofiren kakaraŋ Alikunaaney; **2)** kalako di emisiraay. Kúfirenfiren an janaabaay yoomumi di oo kamoor basofut sáliji. Poop kulalat ukajen mumelam di kañawaak janaabaay.

Kateyumaamaak: (esofey sálijaay di mofam): wan kuceeŋumi: **1)**úŋoolenaati uŋar mumelam; **2)** usofuyo di mof masete, majake kateyumaamu, mabaje kapor bare lee di mof mareeme. **Sísaagumas sooluko :** usuus buulab búrom di uñenaw ugabaaw búrom bee di ñírokomañ nen manriiboorumi, takumukat manukaan waceen au babanut.

Wakajenkomi : 1) waŋoolenumi ukajen sálijaay; **2)** kabajoak kati mumelam, eeno nuteamaamae mati bajeenut mumel; **3)** éjimey yati manuteyamaamu nen an,, an éju’ut ekaane manuteyamaamu. Púr to núju.

Wan kumaŋumi : **1)** mukaanaayam mati teyamaamaay muriib jak, jakumbaj ekob pio, oomujaat di kateyamaam janaabaay; **2)** nukobuyo bee nan kásalaak kutooŋe; **3)** ureg furimaf fúbanumaf teyamaamaay, fan kuregemi poop di esofey sálijaay.

Wan kulatumi : enagey uñenaw tentaam wafaŋe ñákon.

Manootumi ekaan: usof kateyamaamu di búyejeti, nureg: “***Bisimillah***” [di kareesak kati Emitey], nunag ñákon uñenaw tentaam úbuulo ñákon (uñenaw ugabaaw) nubuut fulempaf, nusuusoor uñenaw beri ñírokomaŋ (bálamukab booluwo), nuŋar kañenak kamayak manusuus bálamukab bati kañenak kúrirak, poop nuŋar kárirak manusuus bálamukab bati kamayak.

Wakajenumi tayamaamaay : woono úfeejiir :

Sínukureŋas: soo babaj ró sítuuk sífeejiir: **1)** san kúfirenumi furi : nen eyeney, ekumbaay di wanoowan wápurulo di sinukas sigabaas usu, san kúrieriitumi, di bawaasab, di sínukureŋas safaŋumi kájaali ejangooney. Sinukas usu musuram moooluso, wataw wooluso, kulacak, ejeeney, matujam, miilam, kújuulak di balacerab booluso busetut; **2)**san busetumi soo kankaan dó sítuuk sayiikun: **3)** anau: oo matujam moola, ejeeney, kulacak koola, miilam moola di kújuulak, doo búrom seset.

Waafaw		Fujuumat fooluwo
Waroŋumi	Wasetutumi	Nen eyeney, ekumbaay di wanoowan wápurulo di sinukas sigabaas usu, san kúrieriitumi, di bawaasab, di sínukureŋas safaŋumi kájaali ejangooney. Sinukas usu musuram moooluso, wataw wooluso, kulacak, ejeeney, matujam, miilam, kújuulak di balacerab booluso busetut.
	Wasetumi	**A)** Anau : Upanaw woo poop mo, di wápureuumi di eniilool, púrutojaat musuram, wataw kamel kápurulo di fátaam ániine, púrutojaat musuram, wataw, kamel kápurulo di fátaamool di fásimaf. Rouru búrom setut.
		B) Sínukuraŋas san utokoñaalemi eliwey : musuram mooluso, wataw wooluso matujam mooluso, miilam mooluso, ejeeney kuyandak kooluso, kújuulak kulacak di kamelak kápureuumi di fátaamuso doo búriom seset.
		C) Sinukas san an uŋoolenutumi uteyuso nen eroaay ejangooney ekuukaay di sicee, soo kulacak, ejeeney yooluso ceb sisete. Waaf wacete (uyiiŋ wati waaf), woo búrom usetut.
Uyiŋau		Woo búrom usetut púrutojaat buyiŋ bati an, bati ewol, bati kakos di wabajutumi fásim fate’e di eniiley nen elankur (ekaasuun, etafa, di esol)
Waaf wacete		Waaf wáliŋe useset nen yentaamey, sinkaamas di ricee; (pur to jaat walixaau wasetutumi wasankenimi fatiya.

Waaf úkaanumaay faŋ : ✸ fásimaf , kajintak kati musontaay, múpuunam, roo búrom setut di kásalaak , bare kajenut kásalaak eeno púreriitul juup mba eeno di enuk yasete fúrulo. ✸ fásimaf fuseset di waaf ugaba : **1)** ewoley, **2)** fásimaf falakomi di eniiley , di utiiraaw wati eniiley yati enuk yáraamuli. ✸ waaf wan kutingulo di enuk yaroŋe, erohaay, poop jiñiilaj jati fehaf, di jabajumi di fehaaf kuleeŋ kúfeejiir, moo búrom museset. ✸ kaseten waaf wasetut kootut ekaan manubaj ró búyejet. Kaanumojaa mankaan kalubak kúpurene másetaataam, waaf ucila panulaañ waaf wasete. ✸ eŋar waaf wasetut di kañen , mba katobojuwo kajenut sálijaay. Bare cenceeŋ úpurenwo (di buruŋab) nupos eniiley, di kañenak kagorumi ceb (kan ukaanumi). ✸kosaay mba másetaatam múpurepur di mukaanaay nen ume : **1)** muposi di mumel musetena; **2)** nuñaaf tan uposumi, eeno muñaafaay; **3)** núñiten salitaay. Upúren eeno baposerab busetut; **4)** uposuko ñoono futok di ñagaba, ñakaanumi futok di ñáfeejiir, nuŋar mofam mba ésaafinaay manupos , eeno másetaati man eyen ekaani.

Kúgam: ✸ kaanujaat mofam mugogor waaf nen mumel masetut (musur) au éyu to mumelam biyok salitaay, bunokoorab booluyo, di kaputak púr. Kaanujaat ricee nen wat, úpuren salitaay, di ban erajumi; ✸ kaanujaat kosa yan mumelam ceb muŋoolene múpuren, nounu noote uposuyo di mumel. ✸ kaanujaat tin tan uŋoolenut ujuk jak, panupos biyok seti mati núpurempurenuyo. ✸cenceeŋ aamumi di esof sáliji bee kásali di ásali kásali kuceen abenen to di salijaay yákoney ✸ amoorumi biyok ahooy oo ceeŋut epos ésanumey yoola mati kawooy kucila kankaan érus yasete. Oo aposo sálijaay mánasali, eeno namammaŋ kásali mba ekaan riceen rati ekobey Emitey.

Mukaanaay magore kuseekaku

Fuposo fásim fati aseek (fuleeŋaf) 1) mumel múbuto di fátaamool (métrorragie)

Eceeŋey	Epúkey
Simitas san aseekau aatumi ebaj tiitijaa, mba juupojaa, manaleeŋ soono buu ?	Tiitijaa simit futok di sibaaciir bare ajukujaa jandi nounu, roo fásim fúbuto di fátaamool (“métrorragie”) bajut kaliikum kati fuwuujuutujaa.
Kapiaak kafaŋumi katiiti di ejukey uleeŋaf ?	Fulay fákon di fuk fákon (siwaati 24) ríiŋutujaa, roo fásim fúbuto fápurulo di fátaamool (“métrorragie”)
Fuposaaf fafaŋumi manfupioe	Kunak bútinken nen wuj to, roo fásim fúbuto fápurulo fátaamool (“métrrragie”) fuposo fúfumpaŋ.
Kapiaak kati masetam mafaŋumi mammupioe tutoor upos ugaba	Kunak uñen di kúfeejiir. Fásimaf furaje jandi nounu, roo fásim fúbuto fápurulo di fátaamool (“métorragie”) fuposo fúfumpaŋ.[1]
Kapio kati fuposo fati aseek ?	Kunak futok di fákon mba di kugaba
Kapiaak kati maset mati aseek ápurulo di fuposo	Kunak kabanan di kúfeejiir mba di kubaaciir
Nen ajuke fásim di fátaamaf foola oo di búrooko, abu nounu fuposo najuke ?	Wápureuumi di faŋaaf fati aseekau ati búrooko, kaan fásim mba fásim (fabaje fulayen) fápureul síndena fátaamool, rouru fásim fúbuto fanaame di “métrarragie”
Aseek ápurulo di fuposo, buu námanjumemi mati nalanlaañ aset ?	**Babaj ró kuseek kugaba** 1) kaanujaa nanannaam di kaŋoolenumi kujukufo (Al kasatul Baidaha)[2]. 2) fásimaf panfukat épurul di fátaamool; síndena yati fátaamool panesay ébajaati fásim (Al koudra As soufra).
Kamelak kápureuumi síndena faŋaaf fati aseek nan asetumi (oo babaner fuposaaf foola) ?	Kaanujaa kamel kaleme mba kafiite koo kuseset. Kaanujaa fásim fúfumpaŋ mba fabaje fugilaet, nounu fusetut. Foo búrom fukajenkajen sálijaay. Fukatutujaa etey nounu “métrorragie” (fuposo fúfumpaŋ)
Kamel (Al koudra di As soufra) kápureuumi di fátaam aseek	Nen kúpurulo jandi ajuk, mba oo bajuker fuleeŋaf foola, **katut, tingouti** tutoor ejukey egabaay, nounu fuleeŋaf foola (fuposaaf)najuke bare futingoe tutoor kaposaak kugabutak, Alkoudra[3] mba As soufra,[4] roo “métrorragie”
Aseekau ajukemi fuleeŋaf foola waataay yákoney ban nalaañ aset jandi áriiŋen kunakak koola ?	Oo wan kuñesumi álaañul to di masetool nen fásimaf fukate ete’ey manalaañ to di masetool, haani áriiŋenut kunak koola.
Man karaagenemi mba kájukaaliemi kuleeŋak kooliil ?	Nen kaanujaa púreoopur nen fuleeŋ namanj mati oo fuposo najuke, takum waataay yan ajukufomi egaalenool búyejet. Bare nounu kaposaak kutooŋandak pankukatoor di kúlamukaak wáriiŋe kunak uñen di kúfeejiir (waataay yati kapiaak kati masetam) tiitijaat leemojaa, “métrorragie najuke.

---

[1] **Métrorragie** : roo fásim fatarenulo kataren kajakut síndena di faŋaaf fati aseekau. Koonufo di kuraabak “al adhil”. Wápajulumi fuposaaf di fásimaf fúbutaaf woowe : 1) fásimaf fati fuposaaf fúyenyem kúk fubaj fulayen. Fati “métrorragie” fúbuto, fáyeme nen fásim fati fúbuko. 2) fásim fati fuposo foo fúlabilabi, poop fuŋoolene furiiboor di fakoliil. Fásimaf fúbutaaf foo furerent. Fásimaf fuposaaf fubabaj kaput kajakut. Fásimaf fúbutaaf foo fuputeput nen fásimaf fati eniiley. Di luwaay yati Lisilaamey kúfirenfiren aseekau aamumi di fuposaaf wanoowan wan kúfirene aam di kaposo janaaba. Nen kásalaak, kalako di emisira, kakaraŋ Alikuraaney, mba balatab di ricee.

[2] **Al kasatul baidah** : koo kamel kafiite kápureul fátaam aseekau nan asetumi. Kamel kucila kuseset bare kukajenkajen sálijaay.

[3] **Alkoudra** : foo fásim fateye síndena di faŋaaf fati aseekau.

[4] **Assoufra** : foo fásim fate’e famaŋ kajilaet fápureul fátaam aseekau.

Nen kapiaak kati fuposaaf kubenenoe fuleeŋ mba kuwuje tan kubanemi ?	Roo fuposo eeno wujut kunak bútinken kan fupos fupioemi leewuj to.
Kaanujaa aseekau naleeŋeleeŋ pio wáriiŋe fuleeŋ búrom fo mba wafaŋe to ?	**Nounu waaf ubaaciir ubaje : 1)** amanjumi waataay yati fuleeŋaf foola, di kapiaak koolufo, poop namanj fásim fati fupos buu funokoore di fásim fúbuto. Aseek acila naate amanj kaposaak koola kunak koono buu, poop waati yei najukefomi; takumañesufo di bunokoorab bati fásimaf. **2)** amanjumi waataay yati fuleeŋaf foola, di kapiaak koolufo; bare fásimaf foola fubabaj búnokoorab bákonab. Oo asof waataay di kunak kati fuposaaf foola. **3)** amanjumi waataay di fuleeŋaf fati fuposaaf foola, ban amanjut kunak koono buu naposem. Oo naate apin kunak futok di fákon mba di kugaba (kapiaak kan fupos fupioemi, di waataay uyu yan amanjumi. **4)** amanjumi fuleeŋaf foola kunak koono buu, bare amanjut waati yei najukefomi di fuleeŋaf, oo naate apin kunak kan ajukumi fuposaaf foola di kunakak uku kan amanjumi, nanoosan jileeŋaj jibaalulo.

2) Kamelak kátooneumi eñiilau

Siceeŋas	Epúkey
Nen aseekau aroŋe bajukut kamel di fátaamool ?	Oo kunaamut mukaanaay di kan kúfumpaŋak kúpureuumi. Bajut waate ekaan manajaw añawo, poop suŋey yoola ejajak.
Nen ajuke fúmanjum fati eroŋey yoola ?	Fásimaf , kemelak di jari jabaj to poop kapio kabaj to, roo let kamel kápurulo di fátaam aseek aroŋa (lochies) roo fásim fúfumpaŋ fúbuto (métrorragie) fápurulo di fátaam aseekau. Fuposo fúfumpaŋ najuke.
Aseek ásime di eroŋey ?	Roo kamel káŋareuumi añiilau kápurulo di fátaamool haani di kaan añiilau ápurooruloot, mba abanut épurul. Aseek acila aatut kagalen siwaataas sawuujoomi oo di eroŋey.
Nei noote etooŋ epin kunakak kan mumelam múbutaam máŋareuumi añiilau múpurulomi ?	Añiilau mánapurulo búromool di faraf fati iñaayool.
Mumelam múbutaam máŋareuumi añiilau kapiaak koolumo, tiitijaa ?	Mubajut kapio. Bare púrutojaa eroŋey fásimaf di fukat , aseekau naate kaposo máanasali letakob manafabel kulayak bukan kugabaak.
Mumelam múbutaam máŋareuumi añiilau buu mupioemi ?	Kunak bukan kugaba, wuuj to, takumusof di waaf aseekau naate ejaw aposo mánasali eeno fásim fucila fúpuruloot di waataay yan aamumi di fuposaaf foola, jandi aŋar búrookaab. Nounu asetut.
Aseek aroŋe magaba mba wuj to	Oo epiney kukanak kati mumelam mápureuumi fátaamool panetooŋ nan jiñiil jitooŋandaj jibaji.
Aseek aroŋe ban asofut, an fásimaf fúpureul di fátaamool oo buu ?	Eeno jiñiilaj jibabaj kunak 80 mba jíriiŋenutuko, nouonu fásim fúfumpaŋ fúbuto, poop kaanujaa manwuje kunak 90 nounu fásim fucila fásim fati kemal kápurulo fátaam aseekau. Tutoor 80 di 90, noo pankujuk jiñiil jicila eeno jírindiiŋ eroŋ (an) noo fásim fúbuto fuŋarulo añiilau (lochies), bare nen jikaanoorut an, nounu fuposo fúfumpaŋ.
Nen aseekau alaañe aset du kunakak 40, púr to nalaañ ajuk fásim jandi kunakak kucila kuwuj ?	Maset mucila mammi di aseekau kunakak 40 kati fásim fúbuto(lochies) maset malegen. Panaposo mánasali. Nen fásimaf fulaañe fúpurul jandi ebaney yati kunakak 40, nasof mati fuposo fúfumpaŋ bee nan kunakak 40 kubane.

Umanj mati : ✸ Aseekan mumelam moom di épur di fátaamool naate ásali, bare asof sálijaay jandi kásali kanookan. ✸ Nen kapoosaak kati aseekau kubane jandi bala’ab bulo, násali fítiraay di saafaay sati fulay fucila. Poop nen abane kaposaak

jandi subaay, naate ásali fítiraay di saafaay sati fuk fucila. ✸ Nen waati yati kásali epakool, najuk fuposaaf foola jandi oo bee kásali, nounu aseekau súumool managalen kásalaak kapakoomi (oo babaner kaposaak(kañawaak koola) ✸ Aseekau naate efel walaw-woola aamujaa di kañawo fuleeŋaf foola, mba ejuk mumel di fátaamool. Bare súumoojaa, letakaanumo nan aam di kañawo janaaba (oo mankufintoe kúpurul di ataool) ✸ kúfirenfiren kafinten aseek aambo di fuposo. Bare nuŋoolene úraari di oo banokenutool. ✸ kulalat au kafinten aseek áju`ut aam di kápuren mumel di fátaamool. Bare sensen, eeno ániinau namammaŋ kafinto di aseekool. ✸ kusensen buruŋ aseekau manaŋar bubeeben baate eting fuposaf foola bee waati manakaan híjaay , di umuraay, mba manasuŋ fuleeŋaf fati suŋey búronfo. Bare takunkaan bubeeben baate kayokenool eniiley

Fujuumaf fati kuseekak di Lisilaamey

Aseekau buko kure'e di ániinaau fujuum, di bacaam fácul Emitey, nen man káyinenool di burokool busenoomi eeno. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane **"kuseekak buko báliinaay di kúniinaak (búliikum**) [Abu Dawud] . Nababaj buruŋ bati ecceeŋuso mba kajoonen mákojie mankukaanool mati wan lisilaamey éfirenumi ákon di buko éfírenfirenwo aamu, nen kaanutujaa tan kukatoore di kurim. Bare waakenut ebaj mo, Luwaay yati Lisilaamey eloŋut kánaamaataak di káreaataak kati aseek di ániine. Emitey yoone: " buu eete mánemanjaati wan eteepumi ban yoo eenomi Amansaau faŋ, set kanumojaa, aseekau nababaj burok bati aseek, poop ániinaau nababaj burok bati ániine. Atáasubomi unoken di bati apaali pántaañie mubaj fácul di buroŋab booli, laañ benen , aseekau nababaj bacaamab bákonab di bati ániinaau oo bápurut síndo'ool. Asma, ajaŋa ati Yazid, nalakolako ejaw bee baabu di Anaboyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) natookool di kuriibooraool , naanool : " Nikalikali ampaom di iñaayom bee mati au; kuseekak kuboñulom di au, poop nimammaŋ emanj bee di inje faŋom. Bajut aseek, kásofum ban bala'ab burabemi bee ban bújonumemi, ajame mati nija'alojaw bee baabu di au oo bajukut to waaf di furimaf fúmba. Emitey eboñuloboñ au di Aboñaayau ati malegenam bee di bukanak di kuseekak. Wóli núyinen Abonulimi. Wóli kuseekak kúnenolinen síndaay (di síluupoli) panufeluu ufulaw wóololi nan jimaŋumi, nuteb kuñooluul ban muyuul kúniinaak jiŋoolene jijaw kásalaak jumaay, di usalaaw futokaw wati di jameeŋaj wan anooan ootumi úsali, di jijaw ejukey kusontaak, di jimaat sálindi buyiŋ, di jijaw híjaay emit yanooyan, laañ benen di jitiik bee mati buruŋab bati Emitey. Wóli uraenemi fubajaf fooluul nan jijonnooremi di kulatooruul wóli ujoonenemi (uriemi bufalab beet ekaaney wañaw, wóli ubaakenemi kuñooluul [douru búrom babajer]. "Au Anabiyoŋau, aubu uwaasoorutaal bacaamab booluul ?"

Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) nátiiwo ajuker kuriiboraool ban naaniil :" Abu jitamburere jijam furim fati aseek fafaŋe ejak fati aseekau umu mati buruŋab bati Emmitey boola ?." Di koon :" Au Anabiyoŋau wóli utamburerut umanj mati bajaat aseek panamanj rouru búrom bee kasankenro!" Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) nátiiwo ajukerool ban naanool :" ulaañ bee ban úpurulomi aseekau, ureg kabonulimi mati jijamoor di kutauul, ejamiil, di ekaan wan kumaŋumi nannaam di

wan ureguñaa búrom" Aseekau nalaañ oo di eregey :" Allahu Akbar, La Iilaha La IllAllah, " kásuumak kati wan kuregoomi di épukey yoola [al-Bayhaái].
Púr to, kuseek di kújo'ol bee di Anabiyoŋau koonool :" Au Anabiyoŋau , kúniinaak kúfaŋolifaŋ bakaaner, bajake di futiikaf mati buruŋab bati Emitey. Abu bajut wan oote ekaan wabile kare'enoli di kutiikaak kati buruŋab bati Emitey ?". Anabiyoŋau naane. Burok bati ákon di muyuul di eluupool burere di wan kutiikaak di buruŋab bati Emitey kukaanemi [Al-Bayaái]. Poop ekaan ani súumool sensen bacaam báamak. Anabiyoŋau naan :" Acookoorumi kujaŋa kugaba, kúliinaay kugaba mba bukan koola, nasof mati Emitey panecaamool bee nan Emitey ewuliil mankubaj; bukan kucila pankupooyool di sambunas." [Ahmad, di At-Tabarana]

Kurim kumataay di kuseekak

✷ Kúfirenfiren ániine kajooŋoor di aseek (bee kasaken di oo) an aŋoolene ayabool . Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane « ***ániine takumukujuum di aseek akaanut anool faŋ, an aŋoolene ayab*** »***1*** **(Búregum Búkari di Musilim)**

✷ Aseekau nababaj buruŋ bati kásali di emisiraay, bare eeno páŋŋarul Seetaani, tákumasali ró,jakut. A'ishah ja naane : nen Aboñaayau ati Emitey ajukeene wan ŋáreuumi (seetaanaay) di kuseekak kakaanemomi oo baceter, pánafireneneeniil eja'ay di emisiraay nen mankukaanumi kuseekak kati Isirael « Kúsuwifak » **(Al Búkari di Misilim)** poop bacaamab bati kásalaak kati kúniinaak pankuwoolembo nan kúsalie di emisiraay, bati aseekau di kuwolembo nan asalie sindo'ool.Aseek naja'alojaw ajuk Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naanool : « ***Au Anabiyoŋau, nimammax kasali bálamuk au Naanool : « nimamanj mati numammaŋ kásali bálamuk inje. Bare au kásalaak di kajimi kufaŋe ejak au kásali di eluupi ; kati eluupi kukoyume kati fankaf, kati fankaf di kufaŋ kati emisiraay yati kalolak, kásalaak di emisiraay yati kalolak di kufaŋ kati emisiraay yúmba*** » **(Búragum Ahmad)** Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)naane ***Emisiraay yafaŋumi manejake bee di kuseekak yoo eenomi sÍndoiil*** » **(Búragum Ahmad)**

✷ Aseekau letakaan hijaay mba humuraay yoola oo babajut atooña di bukanak koola kaŋoolenut kuyabool. Abajut buruŋ bati ejaw kaja'aburuŋ nen aŋarut ákon di bukanool manatoonool di kaja'aburuŋ káloie. Di búregum anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : « ***aseekau abajut buruŋ bati kaja'aburuŋ káloye wafaŋe kunak kúfeejiir eja'ay bee bo. Eeno abajut atooña di bukkanool (kaŋoolenut kuyabool).*** » **[búregum Al Búkhari di Musilim]**

✷ Kúfirenfiren aseekau ejaw di fufokaf mba oo ejaw kafok. [búregum Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : «***Emitey edankadanka kuseekak [kameeŋemi] di ejaw di fufokaf. ». Umm Atiyyah naane : « kúfirenfiren ejaw kafok buko bajuumenut to balind.*** » **[búregum Musilim].**

✷ Kusensen buruŋ kuseekak mankukaan walaw wooliil ulaen mba unokoor muceen, bare kúfirenfiren ekaanuwo ulaen, di kúfiren mo eeno nakankaan mo beet ebunt aamumi di eñesool bet eyab.

---

[1] *Amaharamau* ati aseekau oo eenomi ániine anooan an kuŋoolenutumi kuyaboor, an banayab busenut bándoor mankuyaboor : ampaau ati aseekau, ampaool afaan, ébajum efaan, añoolool; ampaool atiool; iñaayool áliinool; kuñiilak kati áliinool; kati añiil ati ataool; añoolool ataool.

✸ Aseekau koote kusenool buwaasab boola di wan Emitey eregumi mati woo woola. Kúfirenfiren éfiroowo. Koone Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : « ***anooan áfire buwaas ata bo; Emitey pánefirool buwaasab boola di Arijanay fulay bagamab.*** » **[Ibn Majah]**

✸ aníinaau oo abile eñes aseekool wammi uñesaay beri oo aseekau nen furiaf, baraanab , wañaw di eluupey nen mankukaanemi. Emitey yoone : «***Toutu abajumi acaamooro di síkoraas soola. An fubajaf fuyajutumi oo nasen nen man Emitey ewuloomi*** **[Atalak 7]** Aseek acila eeno abajut ániine, upaayool mba áliinool nákuumenool, mba añoolool. Bukouku búrom kubajutujaa, bukanak di kucookoorool nen mankusankenumi di hadiisey : «***acookoorumi aseek, an ataool acete , di kaceeŋumi karamben, oo bukoo kure'e bacaam di buruxab bati Emitey di atiikumi mati buruŋab bati Emitey , mba di ásaliemi biyok tirab, nasuŋ di bala'ab.*** » **[búregum Búkhari di Musilim]**

✸ Nen búyabaab bubane, añiilau ayiikunaau iñaayool abile kawookenool bee nan aate elaañ ayabo ; bare nounu kacookoorak koola ampaool abile kacookoorool di bukuumenab. Panasembo iñaayool bee nan añiilau ápure di kañenak kati iñaayool.

✸ Kùfirenfiren au etooŋ usaaf aseekau, káfaŋŋuma aseek añiil, mba eeno úkolikoli seetaanaay.

✸ Kumammaŋ úciik walaw wati buliilab (ulenkaw) núpuren walaw wati úsupeetaw nucey woorokaw Arijuma yanooyan. Kulalat ekatuwo ubaak wawuje kunak bukankugaba. Kulalat úciik walaw wati buulab nen ukamaw [búregum Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey): « ***Emitey edankadanka kuseekak káciikemi walaw wati buulab booliil, di kumaŋemi mankukaaniil mo.*** » **[Abu Dawud]**

✸ Aseek letatinjo ániine akaanut ataool wawuje kunak kúfaajiir. Búregum anaboiyoŋau 'akde) : « ***senut aseek áyinene Emitey, náyinen fulayaf fúlamukaaf oo katinjo wawuje kunak kúfeejiir, púrtojaa ñikul ñati ataool.*** » **[Musilim]** ñikul ñati ataool ñoo panatinjo kuleeŋ kubaaciir di kunak koono uñen. Nounu letakano búsangoor, letagor elatikoloñ, mba safran haani esup , mba kakaano wañ waje'e nen wajilaete di wáyame. Poop letakaan éfudan mba kanaanen kúcilak, mba káciro wapute súum. Bare naŋoolene ating woorokaw, mba éciik walaw wati eniiley mba kañawo. Naŋoolene ákaanoaati kájupo kula. Panakaan futinjaaf di eluupey, dán ataool akatoomi. Létawuy bee di eluup yiceen, manteer kaanujaat cenceeŋ oo éwuy bee bucin. Nen ápurulo di bala'ab, numanj oone waaf ukaane mánapurul.

✸ Kúfirenoofiren káciiko fúkaaf kaanutujaa káciiko kasene. Naŋoolene áciiko, bare tankukaan oo káciiko mananaam di kúniinaak. Di búregum Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey): "***anabiyoŋau ati Emitey nadankadanka kuseekak kañesemi enaam di kúniinaak***." **[At-Tirmidi]**. Mba di kuseekak kuñoosaak nen man hadiisey eregumi." : "***Añesumi enaam di kuceen oomu di bukan kucila***." **[Abu Dawud]**

✸ Aseekau aam di épurul síndo'ool, náfimen eniiley yoola búrom áfimenuyo di kájupo kagale yaciki maame : **1)** kufimen eniiley búrom, **2)** takunkaan kájupo kati búsangoor; **3)**di kaan kájupo kálabie takunkuyaaŋ; **4)**Takunkaan kájupo kalite, kaan kawuŋe **5)**Takunkuputoor di kaput kásuume **6)**Takunkunaam di kájupo kati kúniine, **7)**Mba di kájupo kati aseek añoosa. **8)**Takunkaan kájupo kati eñes eraj, fujuko.

Upanaw wati eniiley wan aseekau aatumi káfimen di waafu ubabaj uwaas úfeejir: **1) ataool:** oo naŋoolene ajuk di aseekool wanowan wan amaŋumi ejuk. **2)** kuseekak di bukaniil kafaŋumi elofool (Mahaarim) bukoo pankujuk warajumi di oo nen buulool, walaw, kumerak, uñenaw, úkamunaw di ricen; **3)** kúniine bukaaku: bukoo leekujuk wanoowan woola kaanutujaa nan ceeŋe mankujuk waaf ucila, nen di elawool búyab, mba di kasontenool, di riceen…ejukey buulab boola ejukeyubo seetaani.

Faatima, ajaŋaau ati al-Mundhirja naane: ***óli núfimenfimen wuulaw wóololi takun kúniinaak kujukuwo*** **[al-Hadkim di Ash]** naane: ***wóli núñiiwoñiwo di anabiyoŋau (akde) nan kati sipilingas kúlofeuoliemi panuwalen kúmusoorak kóololi úfimen wuulaw wóololi kuwujujaa, núwopul*** **[Abu Dawud]**

✷ ***Siwaataas sati aseekau ebaney máñiiwaam moola :*** Soo sijuupojuupo. **1)** Aseek aam di búrooko, oo máñiiwaam moola pammuban nan aroŋumi manaŋoolen aban búyabo mba akaan ñikulañ ñati ataool. **2)** Aseekau an ataool acetumi, oo máñiiwaam moola kuleeŋ kubaaciir di kunak uñen. **3)** Aseekau abanumi búyabaab, aamumi di fuposo, oo máñiiwaam moola pammuban manajuke kuposo kúfeejiir. **4)** Ajukutumi fuposo: oo máñiwaam moola mubane kuleeŋ kúfeejiir.

Aseek aam di máñiiwo an kubane búyabaab ríiŋut uyaas úfeejiir, oo di ataool naate kalako. Sensen ataool ejuk epatalakey yoola, tanootan di eniiley yoola, poop naŋoolene aŋarool mánkupur bee nan máñiiwam mubane. Kaanumojaat, Emitey eŋoolene ekaaniil mankulaañ kujamoor.

Kalañen aseek an kubane búyabo ríiŋut ñáfeejiir; kaanekaan mo nen ániinaau aane: “ ínje kalaañenuli aseekom.” Mba nen aanool : “ nilaañulo bee di ebaney búyabaab booli.” Mba nen kuyaboore di elaaley, ceeŋut ejam, mba kajanten furimaf fati aseekau nounu mambi citi ulaañenool. Búregum Anabiyoŋau.

✷ Aseek abajut buruŋ bati kawulooro búyabo. “ ***aseek ayaboe bukanool bamanjut, aseek acila búyabo’ool bujakut ; kaanut búyabo.”*** **[Abu Dawud]**

✷ Kúfirenfiren aseek kabenen wal úbuto wajooneni di walool, kaan di kabuŋo, mba di eniilool. Mukaanaayam umu mugabaam munannaam di síjunubaas sáamakas, di búregum Anabiyoŋau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*): “ Emitey edankdanka kabuŋemi wal úbuto wajooneni, di karegemi kubuŋiiwo, di edanka kacelemi siniilas, di karegemi kuceliil eniiley [Al Búkari di Musilim].

✷ Kúfirenfiren aseek elaw kumer waaf babajut. Anabiyoŋau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: “***aseek anooan alawe eban búyabo waaf babajut, oo kaputak kati Arijana kúfirenoofirenko***.” **[Abu Dawud]**

✷ Aseek naate ajam, akob ataool di wajakaaw, káfaŋŋuma nen ániinaau amaŋe egorool, kafintenool. Anabiyoŋau naane: “***Nan ániinaau amaŋe kafinten aseekool manalat ániinaau fuuñool di furi, fukaf búrom, simaleekaas pansidanka aseek acila biyok bala’aab burob*** **[Al-Bukari di Musilim]**

✷ Aseekau aatut egor kaput kásuume, nen amanje mati di buruŋool pánkukamboor di kúniine kaŋoolene kuyabool, kan kuciloorut (*maharim*). Hadiisey yoone : “***nen aseekau áciroe aput súum manawuj kúniinaak kujam kaputak koola, pankusofool di asanga***.” **[Abu Dawud]**

Kásalaak

Wadaaney adhaney Di káyitenak kásalaak (ikama) soo mukaanaay mugaba man kacinubomi koote ekaan (Kifaya) [1] bukan kacinoore kukaanemo; kumammaŋ mo faŋ (sunna) ásaliemi ceboo, di ajawooraau bare kúfirenfirenso kuseekak.
Kúfirenfiren kawadaan mba kayiten kásali waataay yati kásalaak báriiŋut, púr to jaat kásalaak kati subaay; koo wadaaney etooŋandey yati tutooraay yati fukaf ejajak.

Wan eceeŋumi : 1) Lisilaamey: (ukaan amisilime); **2)** búyejet bájuwe: ukaan an ájuwe di búyejetool; **3)** emanj wajakaaw di wajakutaaw (ubaj simit sicila); **4)**kaposaak, nen uŋoolene uposo; **5)** ériiŋey yati kásalaak (waataay) waataay yati kásalaak salifanaay **(dohr)** etontooŋ nan bala'ab bútinkoe jatiit, di epio bee nan yáalindey yati wanoowan eja'alo biyok sire di waaf ucila. ✸ Waataay yati kásalaak alansaraay **(asr)** waataay yan kusenumi manukobuyo etontooŋ kásofum salifanaay bee nan yáalindey yati wanoowan ebaake efaŋ ñagaba waaf ucila; senut kapien kásali kucila wuj to. Kaanumomi, panabaj to júnube; kujajaw bee nan bala'ab buloe. ✸ Waataay yati kásalaak fítiraay **(moghreb) :** etontooŋ nan bala'ab buloe bee nan tijone. ✸ Waataay yati kásalaak saafaay **(icha):** koo kuŋaŋar di ekobeyuyo, nen fítiraay (máyemaam mubane) bee tutooraayy yati fukaf. Waataay yati kásalaak ejajaw egor subaay. ✸ Waata ay yati kásalaak subaay **(fajr)** yoo etontooŋ nan subaay faŋuyo ériiŋe, di kupio bee nan bala'ab buyitoulo.
6) káfimenak faŋaaf fooli2. **7)** etey takum kosaay egor eniiley , kaŋak di tinat tan ásaliemi, nen uŋoolenjaa. **8)** kajooŋoorak di Eka'abaay, nen uŋoolenjaa. **9)**esofey di búyejeti.

Sísaagumas sati kásalaak: Soono uñen di sibaaciir: **1)** ejuumey, nen uŋoolenjaa nan oom di kásali; **2)** "Takbiratul" Ihram (kakabar kutooŋand) (eregey Allahu Akbar); yoo eenomi (Emitey efaŋe kákalaa), furim fútooŋuma kásali; **3)** nukaraŋ Faatiyaay yalakomi furimaf futooŋandaf fati Alikuraaney; **4)** éñupey (rúku) tanootan tan oote ésik (raka'a); **5)** kásalaak au mánusike; **6)** ejuumey waati yayikun, au mánuñupe, uban **7)** núñup di upanaw futok di ugaba (sújudu) wati eniiley. Nulako au báñuper ñagaba; **8)** tayatul élamukaay; **9)** au manulakoe di tayatul uyu; **10)** nulaw bee mati Anabioŋau di tayatul élamukaay; **11)** nusalaam kasalaam kúlamuka; **12)** nunoon manukaan rouru, (takumusomben) di kútaagulak uku; **13)** takumusomben di sísaagumas usu; **14)** Nukaanso siriiboor di kásalaakuso.

Kútaagulak uku kukaanemi man kásalaak kujak. Nen útaase fútaagul fákon di ko eraka'ay (bútingum kásali) letejak; kaan au úwote mánutaasuko mba nulonloŋuyo.

---

1 *Fardhou kifâyah*: roo mukaanaay man oote ekaan. Mukaanijaat di bukan kajuupoe yókulenyokul bukaaku.

2 **Wan ootumi káfimen di eniiley** (*ᶜAwrah*) **:** woo ulakomi faŋaaf fooli, di ban upuñomi manraj di eniiley yooli. Ban ootumi káfimen di eniil ániine abaje simit futok di sigaba bee uñen, boo eenomi faŋaaf foola bee di erumpuney.Añiil ániine abaje simit uñen, oo naate káfimen kásofum ékompolootey bee di kújuulak. Aseekau aamumi di kawaliŋ búyabaab, oo eniiley búrom akat buulab boola; kulalat áfimen di kásalaak. Bare naate áfimembo bújooŋoor kúniinaak kan banaay bullet tutooriil, kaletumi (kumaharimak koola), kan kuwooŋutumi. Nen aseekau aam di kásali mba ekaan Tawaf yoola, man kañenak (ñirokumañ bee di eleekey) kuraj, kásalaak koola kujakut, leekuyabuko. Noote úfimen faŋaaf fooli, di erumpuney haani di eeno ulet di kásali. **Kulalat** ujukufo waaf babajut, haani di kaan an cebi mba di érimey.

Wan ootumi ekaan di kásalaak : Woo woono futok di úfeejiir, woo ulakomi uwe: **1)** ukabaraw búrom (Takubir) púr to jaat kakabarak (takubiratul tihraam; **2)** eregey yati Alimaamau sami Allahu liman Hamidah [Emitey eyab kalawak kati aammumi di esaluyo]; **3)** nureg Rabbana walakal hamudu [Amansaau óololi kasalak kooku di au], au kálalo di éñupey; **4)** nureg ñákon au di éñupey Sug haana Rabiyal Ajim [masetam di maruukam moomu di Amansaau úmbaam] ; **5)** ureg ñákon di éñupey sub Haana Rabiyal Ala [masetam di maruukam moomu di Amansaau úmbaam fatiya]; **6)** nureg di éñupey egabaay Rabbi Gifirili [Amansaau ubonketom]; **7)** Tachhud etooŋandey (tayatul) au manulakoe; **8)** Au balakoer di Tachahhudey etooŋandey.

Nanoosan núwote mánutaase kútaagulak uku kan ootumi ekaan, kásalaak leekujak; poop nen uloŋe ekaanuko, nounu au éñup éñupey yati éloŋey.

Kurim kati sunnaay di mukaanaay mankumaŋe ukaan di ko. Roo kurim di mukaanaay. Nukankaanuko, mba ukaanutuko, kukajenut, haani di eeno au unonge mánukaanaatiko kurimak kan kumaŋumi ukaane: ukaraŋ (ureg) kurimak kati kákambulak. Ulaw Emitey manepakeni di seetaanay Aousoubillahi min seetaani rajiim) ban nureg Bisimillahi Rahmaani Rahiimi (di kareesak kati Emitey di kabonketak kooluyo kábaneriitumi káamakak. Nureg bukanak kujam : aamiin nan koom di kakaraŋ fatiya di kásalaak, nukaraŋ wan uŋoolenumi ubenen to. Púrutojaat Faatiyaay, alimaamau nakaraŋ fatiya. Bare kúfirenfiren mo aamumi kásali bálamuk alimaamau, di aamumi di kásali cebool di kusenool buruŋ manakaraŋ fatiya mba akaraŋ abuusoor tentaam. Ureg Hamudan Kasiiran Tayiban Mubaarakan Fih ,Mi as samaawaati wa milah – ardh…(kasal kameeŋe baraka, kasete di kumeeŋen fatiya bee tentaam…) ulaañ ureg wafaŋe ñákon furimafe fan anooan ootumi ureg : Subhaana Rabiyal Ajim (Masetam di kasalak, di maruukam moomu di Amansaau úmbaam) nounu, nan úñupumi, nureg subhaana Rabiyal Alaa (kasalak di masetam moomu di Amansaau úmbaam fatiya.) nan uyami fúriiŋaf tentaam, poop nureg Rabi Kifirili (Amansaau ubonketom) di éñupey egabaay. Nukaraŋ (ureg) kurimak kati ebaney kásalaak.

Mukaanaay mankumaŋe ukaan : uyiten uñenaw nan oom di kayiten kásalaak (Takubiratul Ihraam) jandi úñup di jandi úlalo di éñupey, di poop nan oom di kayito di tayatul etooŋandey unen (uremben) kañenak kúrir di kañeni kumay di búsusab nan uyitomi ujuum. Au manujuume nujuker ceb tan oomumi di énup, nutaŋalen úkamunaw nan uyitoe ujuum, nutooŋ éñup, kújuulak kuya tentaam di uñenaw ugabaaw poop, fúriiŋaf di éñundaay, nunen uñenaw ugabaaw lói bakampaab di upanaw ugabaaw, poop núloien faraf di kuboŋak poop kuboŋak di sijulas (úkamunaw) di éñupey nutaŋalen kújuulak kugabaak kúloioor, nukaan úkamunaw ugabaaw ure, takumuraaŋoor, nucup kusinkak kati úkamunaw tentaam; nunen kañen kañen bulefejab booluko úboof tentaam ure di ubandaw, au mánukuntaajene, nukotenoor kusinkak kati uñenaw; núyitoum di kusinkak kati úkamunaw mánulit di kújuulak kugabaak uñenaw ugabaaw; nulako ujuum sem di úkamunaw ‘al if tiraac) nujuumen sem kákamunak kúrirak, nunen uñenaw di kuboŋak, di kújuulak, nan ulakoe au báñuper ñákon bee kagabuten, poop nan ulakoe beet katayatul kutooŋand, nulako kapakalak kumayak kati erumpuney kugor tentaam manujuumen kákamunak kúrirak nufol kumayak kunoken di ejuley érirey;

nan oom di kakaraŋ tayatul (tacha hud) egabutey, nunen bulefejab bati uñenaw di kuboŋak kusinkak mankukotoore nan úñupe éñup etooŋand bee egabuten, di poop nan oom di kakaraŋ tayatul (tacuh ud) taate panunoken jisinkaj jikonjaj di jariibenumi jikonjaj mati kañeni kúrir (ufolumo) uremben di mo mugabaam jisinkaj jáamakaj di jitutooraaj kaan esup, nujuumen nen eñuur úyiis di jisinkaj jariibenumi káamakak, nan oom di ewonk kareesak kati Emitey, ewonk yati éyiis mati bajut emit ecee, púr to jaat Emitey yákoney. Ñaa útiiw buulab bee kañeni kúrir, di kañeni kumay manuwonk furimaf fati kúlawak kúlamukaak.

Enúp yati kajoonen tan uloɲe : ebabaj di siluwaas nen amisilimaau awonke furim fasene bare nan kumaŋumi. Eñúp yati kajoonen tan uloɲe esensen nen fútaagul fan aate ekaan di kásalaak naate akaanuyo nan abenene mukaanaay di kásalaak nen éñup, kasujudu, mba ejuum mba, kalako mba nakaraŋ ekaraŋ ébanuma jandi ebaney kásalaak, mba nalimoor di kakaraŋak Alikuraaney areg búto wan eregut, mba nakat fútaagul , mba mukaanaay máamak man aateene ekaan di kásalaak, mba amanjut manteer mánasalimi moo, mba let mo, nounu nan aam di kásali. Kásalaak kujakut nen áwote manakat kasujudu kati eloŋ kan aateene ekaan. An acila naŋoolene, nen amaŋujaa, akaan usujudaaw ugabaaw wati eloŋey jandi aban mba oo babaner kásalaak. Bare nen aloŋewo pio di nan abanumi kásalaak di nan awoolokomi, anau kubonketoobonket di ko.

Wan kumaŋumi di kásalaak : amisilime aamujaat di kásali, najooŋoor di Ka'abaay (Maka), nareg " Allahu Akbar"Emitey yoo efaɲe kákalaa. Alimaamau areg mo fatiya bukanak kujam. Moo naate ekaan nanoonan nawonk di kásalaak furimaf ufu nan kaamumi bálamukool kujam, di kuregumo tentaam. Panayiten uñenaw woola ugabaaw ure di ubandaw woola.

Púr to nanen kañenak koola kumayak di búsusab aban, naremben kañenool kúrir. Ujuker tan ommi di éñup, púr to nutooŋ elawey di furim fákon di kurimak kaja'alomi di sunnaay nen uke : « kasalak di masetam moom di au, au Emitey , Au senumi esal, kareesi kumeeŋ kájiw, di kuwonki di maruuki, bajut emit eceen,ekobaay, púr to jaat au. »

Púr to nureg tentaam (***A'oûdhou billaahi minash-shaytan v Rayîm Rajim, Bisimillah ir-Rah mân irRahim***) ***[nilalaw kapakenak kati Emitey di seetaanaay yan kucesoorumi épur di kareesak kati Emitey yákoney yabonketemi faŋ].*** Púr to, nureg faatiyaay. Jajak an, aam di kásali bálamuk Alimaamau areg kurimak kati Faatiyaay nan alimaamau atunteene, tutoor kurim kugaba kan awonke, poop nan alet di kakaraŋ fatiya, eeno tan kásalaak kuceeɲe – ukaraŋ fatiya. Bare poop noote ukaraŋ fatiyaay di kásali kati kabuunoor. Púr to, alimaamau nawonk wan aŋoolenumi awonk di Alikuraaney. Kumammaŋ faŋ mankukaraŋ kurimak sisooraas sabaakaas sati Mufasal di kásalaak kati subaay, nukaraŋ sisooraas sátamiaas sati Mufasal nan oom di kásali fítiraay, nukaraŋ sisooraas sareoraas sati Mufasal di usalaw warinomi. Sisooraas sati Mufasal sabaakaas sitontooŋ di « Qaf » bee di suratul « An-Naba » 'wabajumi). Sabaakumi reoor soo sitontooŋ di suraatey "An-naba" (wabajumi) bee suuratey "Ad-shouha" (bala'ab barabemi), sátamiaas soo sitontooŋ di "Ad-Dhouha" (bala'ab barabemi) bee "An-Nâs" (bukanak). Alimaamau akaraŋ fatiya di kásalaak kati subaay di sirakaas (ejuumey) sigabaas sitooŋandas sati kásalaak kati fítiraay di

kati saafaay. Púr to jaat, nakaraŋ tentaam sarinomi aban, citi nareg " Allahu Akbar" (Emitey yoo efaŋe kákalaa), núñup oo manatebene uñenaw nen di Takubiirey (káseedaak) kutooŋandak. Púr to, nanen uñenool di kújuulak, nataŋalen kusinkak kati uñenaw (aranenko) najuumen sem bálamukab nan aam di éñup, najuumen fúkaaf di ekondoorey siriiboor di fujuumool, ñaa nareg ñáfeejiir (***Subhaana Rabiyal Adhîm***)" kasalak di masetam kooku di Amansaau úmbaam,, di maruukool búrom, nálalo manareg: (***sami Allahu Liman Hamidah***) "Emitey eyab ásaliyomi" nucang uñaenaw nen di káseedaak (Takubir) kutooŋandak. Ayitojaat, nareg (***Rabbana wa lakal-hamd Hamdan Kasiiran Tayyiban Mubaarakan fih Mil'as-samaawaati wa Mil'al Ardhi wa Mila maa chita min chayin bacd…***) "Amanasaau óololi kasalak kooku di au, kasal kameeŋe, kasal kasete, kanabe, kumeeŋen fatiya di tentaam - poop kameeŋene búrom wanoowan wan umaŋumi wuuj to, ñaa náñup manareg Takubir ((áseediya) "***Allahou Akbar***" [Emitey yoo efaŋe kákalaa], nucang uñenaw lóyi fujuumaf, núloyien faraf di kuboŋak, nuremben uñenaw di ubandaw, kusinkak kati úkanumaw di kucup tentaam; kusinkak, di kusinkak kati úkamunaw di kati uñenaw nujooŋenko di Ka'abaay. Ñaa nureg ñáfeejiir : (***Subhaana Rabbiyal Ala***) " kasalak di masetam kooku di Amansaau úmbaam fatiya faŋ". Naŋoolene abenen to, eeno. namammaŋ mo, kurim kuceen kati sunnaay, mba kan amaŋumi púr to nuyiten fúkaaf. Manareg áseediya (Takubir) nápurenul kákamunak kumayak kan afolomi nalako di ko, najuumen kákamunak kúrirak, naŋoŋ (árongen) kusinkak kati kákamunak kucila kujooŋoor di Ka'abaay, mba najuumen úkamunaw ugabaaw manaŋoŋ kusinkak kati úkamunaw ugabaaw kujonkoor di Ka'abaay mánalakoum futonj; ñaa nareg ñagaba (***Rabbi-Ghfifirli***) " Amansaau ubonketom". Amaŋujaat, naŋoolene abenen to (***Wa-rahmi, wa –jburmi wa fani, anni***) "uwulom kabonketal kiiya, nusontenom (úpuren) wajakutumi di ínje, nukaanom an ajake, nusenom furiaf fúmbaam, nuwulom bakooŋ, urungenom, nuwulom poop éjuwey, di kabonketak), aban, náñup káñupa kugubuten, manakaan nen manakaanumi di éñupey etooŋandey, púr to, nalako (ateben fúkaaf manalaañ áseediya (Takubir) mánayitoum kusinkak (kati úkamunaw bulefejab booluko), násali kásalaak kugabutenak (Rakaa) nen mánasalimi kutooŋandak eeno. Púr to siraka'as usu, nalako manakaraŋ Tachahhoud, oo manajuumene kákamunak kúrirak, kumayak nafintenko tentaam tan alakomi, nanen kañenak kumayak fuboŋaf fumayaf, kúrirak nanenko di fuboŋaf fúriraf manaŋoŋ (akamben)fusinkaf fukonjaf di fariibenumi fukonjaf aminjenko di fusinkaf fáamakaf kaan esup manañur jisinkaj jariibenumi jáamakaj, nakaraŋ : (***Tahiyyatou Lilahi was- salawatou wat Tayyibat as-salamaou aleya; Ayuuhan – Nabiyou wa Rahimatoul – Lahi wa baraka touh, as salamou alayina wa – ala Iba dillahis – salihin ash- hadhou an la Ilaha illahou wa- ash Hadou anna Muhammadan abdouhou wa Rassoulouh***): "kasalak kooku di Emitey poop kalawak di mukaanaayam majakaam doo búrom Emitey ecile kásuumaayak di kulako di au Anabiyoŋau, nubaj kabonketak kati Emitey di kájiwak kati Emitey. Kásuumaayak kulako di olaal di kumiikeelak kati Emitey kajakaak.

Níseediya mati bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney, níseediya poop mati Muhammad oo eenomi Aboñaayau ooliyo, oo poop alakomi arokaau ooluyo" púr tojaat, eeno di kásali kati siraka sífeejiir mba sibaaciir, panawonk Takubir nan ayito ajuum, nacang uñenaw ureoor ubandaw mánasali afabel kásalaak nen

manakaanumi. Bare letakaraŋ fatiya [di erakaay éfeejiteney di ebaakindeney] too faatiyaa ceb naate ewonk to. Nalako bee Tachhoud (AtTahiyyatoul Lilahi). Nálantul kákamunak kumayak ápurenuuko di kúrirak, najuumen kúmayak, nálakoum kapakal kumay kati erupuley. Kalako kucila (Tawaroouk) panalako nana aam di kalako kúlamuka kati kásali kabaje Tachahoud c At-Tahiyyatou…) sigaba. Nakaan Tachahhoud etooŋandey manareg : (***allahouma salli ala Muhammadinn wa'ala ali Muhammadin, kama sallayta'ala Ibrahima wa'ala Ali Ibrahima Innaka Hamidoun Majid. Allahoumma Barik'ala Muhammadin wa'ala Ali muhammadin, kama Barakta Ala Ibrahia wa'ala Ibrahima Innaka Hamidoun Majid***) Au Emitey ulaw bee mati Muhammad di fiilaf foola nen manulawumi bee mati Ibrahima di fiilaf foola. Malegen nubabaj kasal, nubabaj sembe sanoosan au Emitey, uwul Muhammad kuwulak kooli oo di fiila foola. Nen manuwulumi Ibrahima di fiilaf foola. Au ulakomi asalaay di ati sembaay" sensen di oo areg : (***A'ouzdu Billahi min Adhabin nar, wa min adhabil Qabri wa min fitnatil Mahya wal-Mamat wawa min fitnatil Massihid Dajjal*** " nilalaw Emitey epooyom di jariaj jati sambunas di jati fuyaakaf, di mátaañiam mati buroŋab di ecetey di poop kabuntaak kati Abuntaau" ñaa nasaaf akamben kásalaak ñagaba, nátiiw fúkaaf bee kañen kúrir, manareg : (***As salaam alayikoum waRaham atoullaha***) Emitey ewuluul kásuumaayak, di kabonketak kooluyo. Nátiiw poop fúkaaf bee kañen kumay.[1]

Kásalaak kati asontaau : Kaanujaat ejuumey mánasali paneyokenool di éjuutey yoola, mba eeno aŋoolenut ajuum mánasali, nalako mánasali, eeno poop letaŋoolen

---

[1] 1-Yoo eenomi eregey [***Astaghfiroullah***] " nilalaw kabonket Emitey" bee ñáfeejiir. Púr to, nureg '***Allahoumma antas salam wa minkas safam Tabaraka ya Dahal—jalali wal- Ikram – lailah illa Allallah wahdahou la charika lah. Lahoul – lahul –moulkou wwa lahoul –hamdou wa houwa' koulli shayin qadir. La haw la wa la qouw wata illa billah. La ilaha ill allah, wa la naboudoou illa iyyah; lahuon, nimatou wa lahoul fadlou wa lahou thana'oul Hassan. La illaha illaha illa-allahou Moukhlisina lahou. Dina wa la karihal – kafiroun. Allahoumma la mani'a lima a'tayta wa la mutiya lima Manat ta wa la yanfa'ou dhal jaddi Minkal –jaddou***.

« Au Emitey, au ulakomi kásuumaayak. Poop Au usenemi kásuumaayak. Kasal kanookan kooku di Au ; au ameeŋumi sembe di kawul. Bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney ; ebajut epaalaay, yoo ceb elakomi Amansaau , áyiau, yoo ceb ecile kasal kanookan. Bajut wan eŋoolenut wanoowan eŋooleŋŋoolenuwo. Bajut sembe eceen púr to jaat Emitey. bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney, poop yoo ceb nukobe. Kabonketak kooku di oo, kawulak búrom yoo ecile. Kasal kajake kanookan yoo eciluko. Bajut emit eceen ekobaay , púr too jaat Emitey. yoo ceb nukobe, haani mankuñoosaak kulatuyomi, au Emitey, an aŋoolenut áfiren wan usenumi poop an aŋoolenut asen wan usenut. Amansaau abajut di au fugoogoo fajake di fusaanumaetool.

"Bajut emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey"

Púr to jaat kurimak uku, nakaraŋ, oo básalier subaay di fítiraay aban; ***La illah il- allah wahdahou la sharika lah lahul – Mulkou wa lahoul hamdou youh yi wa houwa ala koulli chayin qadir*** (ñoono uñen) [bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yoo ceb ebajut apaalaay] yoo ecile jáyiaj, yoo eenomi esalaay. Yoo esenemi eroŋey yoo poop esenemi ecetey. Bajut wan eŋoolenut . Aregujaa maamu aban nareg sbhan – Allah [kasalak kooku di Emitey] (***bee ñoono*** 33) al – Hamdou lillah [kasalak kooku di Emitey] (***be ñoono*** 33) allahou Akbar [Emitey yoo efaŋumi kákalaa] (***bee ñoono*** 33) aban, nareg áriiŋen cemaay : ***la ilallah wahadahu la charika lah; laoul-Moub kou walahoul hamdou wa houwa ala koulli chay'in qadir***) [bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey ceb yabajutumi apaalaay. Yoo ceb ecilumi Jáyiyaj yoo ceb ériiŋumi esal. Yoo eŋoolenumi wanoowan. Púr to jaat, nawonk esooraay yati kursy (Ayatoul kursy furimaf 255 fati suratey yati ébaay surat Al Ikhlas 112). Surat Al falak (surat 113 di suratul An-Nass (surat 114). Abanujaat kásalaak kati subaay di kati fítiraay, nawonk sisuratas Al Ikhlas, Alfalaq An Naas bee ñoono ñáfeejiir.

mo, nafinto mánasali di kafeef; moo poop táañioojaat, náfintoum bálamuk. Kaanujaat letaŋoolen éñupey di káboofaak, násalium fúkow náŋog mba nagoren uñenaw. Naate ásali siwaataas sakatoomi. Eeno letaŋoolen ásali kásali kanookan di waati ko, nounu nababaj buruŋ bati kajojen salifanaay (Dohr) Alansaraay (Asr) tákon, nakaan mo poop di kásalaak kati fítiraay (Maghreb) di saafaay (Icha) mánasali ugabaaw di waati yati kákon (di úsalaaw ugabaaw)

Kásalaak kati ajawooraau : Kaanujaat lóyiloyi maŋ ewuuj **km 85**, poop eeno nababaj buruŋ bati ejaw kajawoor kucila, nababaj poop buruŋ managumbul kásali kanookan kati siraka sibaaciir bee siraka sigaba. Kaanujaat namammaŋ kalako bo wawuuje kunak kubaaciir (úsali 20, wan aate kásali ticeen nounu di kajawoorak koola, naate ásali kásalaak koola nen manapiimi násali bagumbulutuko nan áriiŋumi ban aamumi.

Ajawooraau aamujaat di kásali bálamuk alimaama ati ró (kalolak, fankaf) man eluupey ajawulout kaja'aburuŋ, mba kaanijaa ajawooraau nalonloŋ kásali waati ban ápurulomi manawooloyo di kajawoorak koola, man kaan nalonloŋ kásali waati nan aamumi di kajawoorak manawooloyo man kaja'aburuŋak koola kubane; manooman kaane, naate ásali úsalaaw búrom bagumbulutuwo. Ajawooraau nababaj buruŋ bati kásali búrom úsalaaw bagumbulutuwo, bare kumammaŋ agumbuluwo.

Kásalaak kati Arijumaay : Koo kufaŋe ejak kásalaak kati salifanaay. Koo kásali kúbuto; let kásali kati salifana kan kugumbule nen kuceen mankusofumi poop kúfirenfiren kásalaak sirakaa sibaaciir (kaanutujaat jumaay, epaki). Poop kúfirenfiren di kásalaak ujojenko di alansaraay mánusaliko ugalen, haani nubaje bakooŋ bakaanumi ujojenko di alansaraay.

Kásalaak watiraay : Kásalaak watiraay sunna yan kumaŋe ukaan. Watiraay etontooŋ au mánusalie saafaay, kujaw bee subaay (fajiraa). Koote kubaj tiitijaat, eraka yákon (kajuum kákon) faŋutujaat, siraka soono uñen di yákon. Siraka ujuum ugaba wanoowan, nureg : " as salamu Alayikum wa Rahmatullaah" kásalaak kati yo kafaŋumi mankujake kooku nuŋoolene úsaliyo ñákon uwuus ró siraka sibaaciir, futok di yákon bee futok di sífeejiir uban, núbanum kásalaak di eraka yákon yáliinoorut (impaire), au mánusalie eraka yáliinoore , mba núsaliyo di siraka sífeejiir, mba futok, futok di sigaba, bee siraka futok di sibaaciir uwuur ró. bare mankaan kásali kájuwe, tiiti mantiitie, úsaliko siraka sífeejiir di usalaam úbanum ugaba. Sensen nuceen insi di núsaliso siraka sigaba au balakoer.

Mukaanaay di an acete : Epos buyiŋ bati an amisilime, kaguubenool, kásalindiool, etooñey yoola di kafokak koola waaf wan anoosan oote jisofoor manjikaan [farata kifaya]. Moo mucila nen bukan kupinaay kukaanumojaat, mupakempaken bukanak di mukaanaay. Poop atiika mati waaf wan áyinene (di buruŋab bati Emitey) oo nen acete, di futiik fucila, leekuposool, leekuguubenool di kasanke faana.(kaful kúfokuma). Bare sensen kúsalindiool (kulaw Emitey bee di acetumi) pankufokool nen manacetumi (di sándomi ró wan ácetumumi).

Aníinaau pankuguubenool di uful (kubuur) úfeejiir wafiite. Aseekau oo wañ woono futok : kaful „fútiko [khimâr] di jíjupo di muful mugaba. Kumammaŋ alimaamau di aamumi di elaw cebool ajuum are di búsusab bati ániine, di tutooraay yati

eniiley yati aseekau. Púr to, nakabar áseediya [allahou Akbar] manacang uñenaw di kakabar (takbiir) kanookan.

Abanujaat, kakabarak kutooŋandak, nareg : “ ***A’oudhou billahi minach chaytaan ir Rajim Bisimillah ir- Rahma ir-Rahim***” [nilalaw Emitey manepakenom di seetaanaay épur di ínje. Di kareesak kati Emitey di sembaay yooliyo di kabonketak kooluyo káamakak] ñaa nakaraŋ esooraay yati Fadiy aay, tentaam (abuusoor) púr to nakaboor áseediya di kakabarak kugabutenak manalaw bee di Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), púr to nalaañ akabar kakabar kúfeejiten manalaw Emitey manebonket acetumi. Púr to nakabar kakabar kubaacinden, najuum jatiit bárirool nasalaam ñákon afabel kásalaak. Kúfirenfiren kateep fuyaak fújaali wáriiŋe sisantimeetar 22 bee 24) mba eraacufo di simoŋ yafiite (pulaatar) mba di egaabufo, mba kakoorenfo fuput súum, eciik kalako to mba katobojufo kúfirenfiren poop kayaben to sosondeel, kaŋomoorufo, mba eteep di fo simisira di efok ecee di emisira.

Koote kufat an kuteepe kuyiten di kuyaakak.

✷ Kulatut kurimak kati esaaf ñikul. Aamumi di esaaf ñikul naŋoolene areg : ***(A3dhamal-lâhou ajraka, wa ahsana 3azâ’aka wa ghafara limayyitik)*** “ Emitey ewuli bacaam báamak di ayab di usaaf kasaafak kafaŋumi mankujake di ñikul manebonket acetumi ooluul”. Poop beet esaaf amisilime di ñikul nan abaje ñikul ñati an oola, eeno ájima acila atamburerut alako amisilime panureg : ***(A3dham Allâhu ajraka, wa ahsana 3azâ’ak)*** “ Emitey ewuli baraaji báamak maneyab kásalaak kafaŋumi mankujake”. Bare kúfirenfiren esaaf añoosa abaje ñikul, haani di kaan anau oola acetumi amisilime.

✷ Amanjumi mati bukanool pankuŋanool faŋ fulay ecetey yoola, oo aate ereg bukanool takumukuŋanool. Leemojaa, pánkulaamenool mati búŋanab booliil.

✷ Acha-chafii (Emitey ebonketool) naane : kulalat bukan kajojenoore bee esaaf ñikul (kajojen kati ñikulañ di kajim mankumaŋumi esaafiil kujaw kusaafiil ró) wajakumi, kúpur, ániine, aseek, anoosan najaw akaan wan amaŋumi , mba haajiool.”

✷ Wan kumaŋumi ésiil sinaaŋ (muri) bee di bukanak kati éjima; bare kulalat uri muri moolil , mba man buko kati ájima kúsiil kusenuul, muyuul kaja’aloomi jijoj. Ñikulañ síndoiil.

✷ Kumammaŋ ujaw ujuk fuyaakaf (fati amisilimaau) eeno úpurumuloot ban lóiye beet ejukeyufo. Sensen ejaw ujuk fuyaak fati añoosa (alata), poop sensen añoosaau oo ejaw ajuk fuyaak fati amisilimaau kootut káfirenool ejukufo.

✷ Kumammaŋ faŋ anokenumi di fufokaf areg : *Assalâmou 3alaykoum dâra qawmin mou’minîna* – mba : *ahla diyârin minal-mou’minîna – Wa innâ inchâ Allâhu bikoum lalâħiqoûna, yarħamoullâhou almoustaqdimîna minnâ walmousta’khirîna, nas’aloullâha lanâ walakoumoul-3âfiyata, Allâhumma lâ tahrimnâ ajrahoum walâ taftinnâ ba3dahoum, waghfir lanâ wa lahoum.*

“kásuumaayak; muyuul kaamumi taate, káyinenumi, mba muyuul kacinumi tákon di káyinenumi ! malegen , pánujo’ol, nen Emitey emaŋujaa, utookuluul taate. Emitey ebonket kacetumi di wóli jandi wóli,, di poop kaatumi kariibeniil. Wóli kooku di elaw Emitey kásuumaay di poop muyuul. Au Emitey, tákumufiroli baraajaab

booliil poop takumukaann di táaañi au bakaaneriil táañi uban ubonket síjinubaas sóololi di sooliil."

✷ Kúfirenfiren eciik kurim kati Alikuraaney di kaful kúfokuma di kákoli takum mumel masetut mugoruko. Doo kankaan káyinenaati Alikuraaney, kankaan poop kajel, mati Aboñaayau ati Emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) aregut mo.

Kásalaak kati wáaningaw ugabaaw (Al-Aïde) Koo waaf wan anooan oote ukaan (kifaya) waataay yooluko yákoney di yati kásalaak bújomoraay (dhouha). Nen ujame mati kúsalisali, nounu bala'ab mambutooŋe kátinko, panukob fati kajom, núsali ugalen. Mákonam (khoutba) kúsalieko nen kásalaak kati Jumaay, púr to jaa, kámikak kugabaak kati alimaamau kan uŋoolenumi ukob mba úkobaati. Koo kukaaneikaan básalier kuban; kúkaaneriit jandi kúsali. Kulalat úsali kusofe bee mati ko(moussalla).

Kútaagulak kooluko : kubabaj siraka'a "kujuum" kugaba : etooŋandey panukabar úseediya "Allahou Akbar" bee ñoono futok di ñákon; au manukabare kakabarak kutooŋandak uban (Takubiratoul ihram) jandi ulaw Emitey epakeni di seetaanaay (A'oudhou billahi minach-chaitanir rajim), di ejuumey (erakaay) etooŋandey panukabar ñoono futok uban citi nukaraŋ Alikuraaney. Panucang uñeni ugabaaw fatiya manusal Emitey, di kacanga kanookan, nulawuyo bee mati Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) di kakabar kanookan, nulaw Emitey manepooyi di seetaanaay, púr to nukaraŋ fatiya esooraay yati Al-Fatiyaay, púr to, yati Al A'la 87 di erakaay etooŋandey, nakaraŋ poop Al Gha chiya 88 yoo ejuumey egabutey. Nanoonan nasalaame kasalaam kúbanumak, alimaamau, nakaraŋ, námiken bukanak úmikaw ugabaaw nen di kásalaak kati Arijumaay. Kumammaŋ kumeeŋ di ereg maruukam mati Emitey, sembaay yooluyo (Allahou Akbar). Nen ásalie kásalaak kati káaningak nen kásali kan abenen to, jajak, mati kakabarak kabenentomi di kakaraŋak kariibentomi di woo ugabaaw waaf wan kumaŋe (sunna).

Kásalaak kati bala'ab kákamboorak di fuleeŋaf Koo kásali kan kumaŋe ukaan (sunna) waataay yooluko etontooŋ nounu nan bala'ab mba di fuleeŋaf sommi di kákamboor , mba yákon di so, man room di kákamboor di riceen. Bee nan kákamboorak kubane. Nen kákamboorak kubane, senut au kagalen kásali kucila. Pánusaliko siraka'a "kujuum kugaba". Panukaraŋ esooraay yati Fatihaay, nubenen to esoora yabaake di ejuumey etooŋandey (raka'a) púr to, núñup pio, núlalo manureg : "sati allahou liman Hamida" (Emitey, uyab kalawak kati aamumi di esali, púr to, nureg :" Rabbana walakal Hamd" (au Amansaau óololi ! Au senumi esal) púr to, létuboofo, bare panukaraŋ suurat Al Fastiha, nulaañ ukaraŋ esuurat yabaake. Púr to, núñup pio, núlalo mánuboofo ñagaba pio ; púr to, núsali erakaay egabuteney nen etooŋandey manuwonk Alikuraaney (ñagaba) káñupa kanookan nukaraŋ Alikuraaney ñagaba. Púr to, nutayatul (Tachhhoud) úbanum kásalaak di (as-salamou Alaykoum wa Rahmatoullah.)

Aríiŋulomi báalamuk alimaamau mánañupe éñup etooŋand (di kakaraŋak Alikuraaney kugabutenak) erakaay etooŋandey leekupinooyo, ebajutuyo. Kamaat naate ásaliyo.

Kásalaak kati elaw kalub Emitey : Koo poop sunna, nan bajemi burankab. Waataay yooluko, mankukaaneimi, di wan kuceeŋumi wákonaw di kásalaak kati

wáaningaw ugabaaw (Al aïd) wáamakaw, púrutojaat kámikak (khoutba) kákonak kan aatumi ekaan oo manabane kásalaak. Anaboyoŋau nan ásaliekomi aban, náfimulefimul kájupaak manakaano (sunna). Roo káyinen mati burank bucila pambuban.

Kúgam : Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane :"kujoonen ucalaw (sapu) wati kásalaak (di etooŋandey) naregereg : " jijoonen ucalaw, leemojaat Emitey pánetiiw wuulaw wooluul anooan di apaali". Núman Ibun Bachir naane: Nijujuk amisilime anooan manakotene ejuley yoola di yati apaalool, nakoten fújuulaf foola di fati apaalool, di kabandak koola di kati apaalool.

Kásalaak kati jameeŋey waaf wan oote ekaan : Haani muyuul di kaja'aburŋ, nen panjiŋoolen jísali di jísali. Kásalieriitukomi mba kakatukomi koote kúlaañul bee di ko, di kuboleniil mánkusali di jameeŋey. Koo kúyiyiis bukan káyinene di Lisilaamey. Poop ekateyuko yoo éyiyiis kubunta. Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: "di kareesak kati acilammi, kaanemankaane nen panireg mánkutebul kúbaar, ban di kuwadaan (kawonken bee kásalaak) manireg aceen arungenko manijaw ireemen siluup sati kucee mánkujo'ol bee kásalaak kati jameeŋey. **[búregum Al-Búkari di Musilim]**.

*__Siwaataas san kúfirenumi kásalaak:__ Kúfirenfiren kásali, kásali kati waataas use: **1)** Bálamuk subaay bee nan bala'ab búrajeumi lóyi **2)** Bala'ab bujuumujaat, bee nan butooŋe kátinko. **3)** Bálamuk kásalaak kati alansaraay bee nan bala'ab buloe. Kásali kati waaf ukaane koo sensen úsaliko nen kásali kati kanoken di emisira(kásalaak sirakaas sigabaas bálamuk Tawaafey) kásalaak kati sunaay kan kuciikumi kureg jandi kásalaak kati farataay au básalier (fajiraay) kásalindi buyinŋ, kásali siraka sigaba au basofer sáliji uban, éñupey au di kakaraŋ Alukuraaney, di kásali kati esal Emitey.

*__Wan kusenumi buruŋ di simisiraas__

Simisiraas soote siteepi eeno cenceeŋumo. Soo Emitey efaŋumi manemaŋe di mofam búrom. Úcímaw, uleewaw, enag búgaar mba waa, kájaloor (ekaan ró síjaloor) sajakut , kásimpoorak kuseekak di kúniinaak, basangab, kanoomen mba funoom doo búrom kúfirenfiren. Anooan akaanumo, sensen mankudankaool "Emit ekaan takumabaj di kanoomenak kucila" kúfirenfiren poop kakankula bo waaf (ereg) bo waaf wájime. Jajak ajamumi an nakaan mo, adankaool "Emitey ekaan takumujukuwo". Sensen kukaraŋ bo kuñiilak kafambeiimi, karigooremi di emisiraay, sensen poop ekok ró búyab, kagamen ró, di ekaan ró síjaloor sajake, sensen kawalen ró aja'aburuŋ, an anokene kaluwa kamoor ró, an áju'ut kalako ró, sensen kamoor ró kamoor jatiit. Kulalat ró burigoor, kañoosoor di waaf wajakut; kúfirenfiren eŋaruyo ukaan kajim kati anooan an súumumi, nan súumimi. Kumaŋut jísanken ró waaf wabajut nafa, wati dúniyaay. Jootut eŋar kuparalaak (ubasaaw, silampaas sati emisiraay, kuraŋey yooluyo bee búyab (káaning) mba kasaaf ñikul ñabaje.

Ejakaay mba esadaay yasenumi ekaan

Sisiwas sati muriam masenumi di jakaay : ejakaay yoote épur di muriam moono mubaaciir : **1.** sinukas safoope an bafoopenutuso wafaŋe kajuupo di emitey; **2.**muwañaam; **3.** sanaay di síkoraas; **4.** munoomenaayam.

Waatumi ekaan manusen jakaay : Jakaay cenceeŋ man kujuumak kammi futok kubajo : **1.**Lisilaamey; **2.** kásuumaayak; **3.** ebajey ríiŋ manusofumi; **4.** fubajaf fasetaaf ; **5.** Wan unoomenumi muwañaayam balet dó.

Jakaay yati sinukas : babaj sifasoŋ séfeejiir : siñonkomaas, síbaas, di sisahaas di sijaameenas. Man ejakaay yooluso ekaani, cenceeŋ waaf ugaba :

1. sinukas usu pansifoopooro dóo di emitey wafaŋe kajuupo;

2.di kaan soosu to mati esen míilam di kabukoorak bare let bee karokenso.

Bare nen soosu to bee mati kanoomen, pánkupuren Jakaay yooluso nen munoomenaayam maamu.

Mati Jakaay yati siñonkomasa :

Manrem /kaliikumak	Jakaay
1 – 4	Bajtu jakaay
5 - 9	Esaha 1
10 - 4	Sisaha 2
15 - 19	Sisaha 3
20 - 24	Sisaha 4
25 - 35	Jiñiil eñonkoma jati emit 1
36 - 45	Jiñiil eñonkoma jati simit 2
46 - 60	Jiñiil eñonkoma jati simit 3
61 - 75	Jiñiil eñonkoma jati simit 4
76 - 90	Muñonkoma 2 mati simit 2
91 - 120	Muñonkoma mugaba mati simit 3
Wafaŋumi siñonkoma ceme di kabanan: Jakaay yati jiñonkoma jati simit 3 di siñonkoma soono 50 di jiñonkoma jati simit 2 di siñonkoma soono 40.	

Mati Jakaay yati síbaas

Majuupaam	1 - 29	30- 39	40 - 59
Jakaay	Bajut jaka	Jint jíniine mba jinaare jati emit 1	Jint jíniine mba jinaare jati simit 2
Wafaŋumi soono 60 bee fatiya, Jakaay yatii jint jíniine jati emit di kamaat kati síbe 30 di jint jinaare jati simit sigaba di kamat kai síbe 40.			

Mati Jakaay yati sisahaas di sijaameenas

Majuupaam	1- 39	40 - 120	121- 200	201 - 399
Jakaay	Bajut Jaka	Yákon (1)	Sigaba (2)	Sífeejiir (3)
Faŋujaa sinuk 400, pánupuren yákon di ceme yanoosan. Jakaay kúpurenoriit di sisahaas di sijaameenas : fújikel, yafanlene, yati jíkil jákon, yaam di karaafen, yamaalene, let yálabie funoom (nen sisaha, panebaj kuleeŋ futok di fákon, nen ejaameen yoote ebaj emit yákon.				

Jakaay yati muwañaayam : Jakaay sensen di bakacer : bálut, basiit… di muriaayam manaame di kujuumak kúfeejiiraak uke : **1)** moote munaam di muriaayam mawañi muliikaay, di munenaay : di bakoolab, nen orusay mba bule'ey

ban di muriaayam, nuŋoolenaale upinaal nen reeseŋey di kujuukaak. Bare wan kúliikeriitumi wan kúneneriit nen sisaana, epataatey, roo bajut jaka. **2)** káliikumak kammi (nicaab) koote kúriiŋ : muwañaayam (muriaayam) moote múriiŋen síkilo **soono 653**. **3.)** nootaale ucilaal muwañaayam nounu nan ootumi kápuren eeno muri, núpurenuyo Jakaay. Nan muriaayam maalumi mba múyamumi ; kaanujaat nen emaano mba bálut… di riceen yaalemi esay. Kaliikum kooluyo, bútingum **(10٪)** eno máyuwenuti, nen wan emitey elubenumi mba kuruŋenak kati mumelam di poop tutoor yati bútingum butoken di uñeney **(5٪)** di muriam mati úbaar waceeŋe káyuwen kálabie di sembe nen ufataw wan kúyuwenemi di epomp yati mumel… kaanjaat muri maceeŋe káyuwen kati sembe kunak kupinaay di emitey ban muceeŋut ricee di warinomi di emitey, pánkusof ró wajuupomi, di kupin kunakak kaceeŋumi sisembe di káyuwenak, di kunak koono buu kaceeŋumi burok bati ewañ.

Jakaay yati sanaay di síkoraas : 1). sanaay : bajut Jaka yati sanaay yáriiŋut **sigaraam 85**. **2).** síkoraas : bajut jaka yati síkori yáriiŋut sigaraam **soono 595**. ban bajut Jaka di bayeesab bati síkoraas mba di wayiit wati bank biyok ríiŋ nounu waataay yati jakaay. Di kálabi kariiboore mba wafaŋe kaliikum kati síkoraas, di sanaay. Bútingum pámbupur di buwaasab bubacciiren di uñeney **(2,5٪).**

Búsangoorab basene kakaano buceeŋut esen jaka. Bare kanjaat búsangoor baam di luwaay mba funen fati bank, cenceeŋ usen Jakaay.

Sensen kuseekak kakaano wapiimi ukaanoi di sanaay mba síkori (kódiforo). Nuŋoolene ukaan reoor kódiforaay di wañaw úsiilumaaw ; kúniinaak kuŋoolene kukaano kódiforo yanaamut di yáfirenimi bálamuk, nen sijaaru sati kódiforo, sílinet,… kanjaat sanaay, fírenfiren ekaanuyo di wañaw úsiilumaaw manooman manre'e sensen kúniinaak kukaano wiikun kaanujaat wareoore di kájupo káamak, nen épib di kañ mba poose yati káñiiŋ ban letariiben bakaanerab bati kuseekak.

Ati fubaj fabenenoe di fugumbulo an táañimi kápurenak Jakaay yati wan abajumi wáriiŋe emit, naate ariiben mukaanaayam ume mati jakaay : panasof funak di emitey, najuk butum buu nabaje di funakaf. Mambi ápuren dó Jakaay **(2,5٪)**, di fubajool waaf wáriiŋenut emit

Kati fuleeŋaf di kabajumi waaf wati luwaas nen siluup mba ulaakaw : nen anenut wanoowan di burokab boola mba di luwaasey, bajut Jaka, haani juupoe. Nen nanennen ricee, naate ápuren Jakaay nan funenaf foola fubaje emit. Eenojaat táañiootaañi, nasof funak di emitey mánapuren Jakaay nen mankulobumi bálamuk.

Jakaay yatii kaneewak : anooan akaniŋumi kaneew an ati fubaj ban di setool panacaamool, naate ápuren Jakaay yati simitas sawuujumi manayab haani simit sijuupoe. Bare nan Uŋoolenout uyab kaneewak [waati yanoosan] nen kaneewak kan ukaniŋumi an aloe, bajut Jaka mati táañitaañi kacookoor fubajaf ufu.

Jakaay yati munoomenaayam: Jakaay uyu esensen bálamuk kujuum kubaaciir: **1).** kaan au ucile munoomenaayam. **2).** eciley yoote kariiboor di búyejet bati bee kanoomen. **3).** di ekaan munoomenaay mayajut [nisaab] yommi matiitiam mati uliikum ugaba : kati sanaay di kati kódiforaay. **4).** kaakenakumo wáriiŋe emit búromuyo ; nan kujuumak uku kubaje,nacaam Jakaay nen manremi di sanaay, kódiforaay mba síkoraas, nanamben ríiŋm munoomenaam di setool mati fubaj foola (fati nafaay yoola) nen wañaw, siluupas…, bajut Jaka. Bare nan amaŋe

kanoomenumo, panatooŋ epiney kapiyaak koolumo di emit [manacaam jakaay yoolimo naapi ríiŋumi][1]

Jakaay yati ebaney bala tab [Múudaay] : Yoo kankaan kaneew kati amisilime anoosan, abajumi wafaŋe furiaf foola di furiaf fati kammi di oo bee fati kajom salaay di poop funakaf fati salaay. Búliikumab bati yo síkilo sigaba di buwaas bati sibaaciir **(kílo 2,5),** di muriaayam mati bo, usen anoosan ániine, anaare. Anoosan yaate ápuren Jakaay uyu, naate pooop acaam bee di kammi di kañenool, fati kajom salaay, nen aake wan aŋoolene aŋar manacaam. Tan faŋe ejak kápuren múudaay funakaf fati salaay bala kásalaak. Senut uralen biyok kasalaak kuban ; sensen mánupurenumo funak fákkon mba kugaba jandi salaay. Sensen manusen an ákon Jakaay yati bukan kajuupoe mba fútuk fati bukan an ákon ceb.

Bacaamab bati jakaay ; bacaamab bati Jakaay busensen ban too ri too. Busensen aakenumi añiil mba aloloboora mánapuren Jakaay yooliil. Sensen káyiisen mati acilumi faŋool awaasuyo. Ubaj búyejet bati amukanlaf aate akaan waceeŋimi di Lisilaamey di kápurenak Jakaay. Jakaay enafaut, kaanujaat au ekaanuyo nen sada ceb, haani usene fubajaf fiiya búrom. Wákoyummi uwaas Jakaay yati fubaj fanoosan kabajutumi di kacinoorak. Sensenn kápuren Jakaay di reesiyoŋ yacee (mba mof macee) nen cenceeŋ mo. Jakaay enafanafa ban di ejak nen ecaami simit sigaba ríiŋujaat kaliikumak..

Kan Jakaay enafami : koono futok di kúfeejiir : **1.)** kúsukateenak; **2.)** kabajimi di ésukey kamaŋumi kanoomen; **3.)** karokemi mati Jakaay; **4.)** kan úyejetaw wooliil ulaañe di lisilaamey; **5.)** kapakenak (kátipenk) kati kumiikeelak; **6.)** kan uneewaw ujuupomi; **7.)** kammi di buruŋab bati Emitey; **8.)** Ajaaburuŋau ajaakalimi. Pankusen anooan di buko riiboor soolaay yoola, manteer ajojeneyomi. Oumu panayab bucaamab boola, haani kaane an abaje. Bacaamabuyo kuharijitak di kurobelak bee kapakeniil gúwenomaay yaamutomi, sensen, nen águwenoorau ápurenyo di sembeool, kaan di malegen mba di káanaati malegen.

Jakaay épurut, nen eseni : añoosa Emitey amiikeel, an abaje, an aam di acee (aseek) di "hachemite" (bukanak kati fiilaf fati Aríiŋenaau). Nen sene bálawulut Jakaay acee aatut ayab ban nuwoolo, Jakaay uyu ejakut, manteer usen an akaane ásukateen jandi umanj mati ati fubaj ; nounu ejajak.

Sadaay yati ŋania : Aríiŋenaau Emitey naane : "***burokab di bakanerab bajakaab bati áyinenaau pambutookool naapi acetumi, di baj lónda yan akarandie aranen, nakat añiil ajake ban nakatool ékitaaba nen fubaj,emisira yan ateepe, eluup yan ateepe bee mati aja'aburuŋ awuuja, mba ekoloŋ yati mumel yan awoke mba esada yan amaŋe mánapurenyo di fubajaf foola nan ájumi di buroŋab boola, uru peh pantooñool naappi acetumi***. **[Ibn Majah]**

---

[1]Bacaamab bati munoomenaayam tan murewulomi: bacaamab bati sanaay sigaram (85), mab bacaamab bati bákoraab sigaram soono (595) pánapuren to wafaŋumi manutiitiie di ugabaau nan aam di esen ejakaay.)

Balatab

Balatab sensen bee di amisilime anooan ájuwe di búyejet, náriiŋ (ank), naŋoolen asuŋ,alet di fuposo (nen aseek) alet di waati yan aroŋe añiil. Lob añiilau manasuŋ haani aŋoolenut mambi apulen balatab.

Etooŋey fuleeŋaf fati balatab waaf ugaba kúceeŋ ró: 1.) ejukey fuleeŋaf di búregum amisilime alegen ban nabaj fujuum falite, ániine mba aseek; **2.)** ériiŋey yati fuleeŋaf [Cha'ban] faraferumi fati balatab kunak kabanan di uñen.

Balatab boote butooŋ subaay faŋ bee nan bala'ab buloe. **Mati balatab basenumi, cenceeŋ manubaj siwonoor sati esuŋ bala subaay.**

Wakajenumi esuŋey : 1.) basangab (ániine di aseek) biyok jifinto), nounu cenceeŋ bacaam kunakak kan bajumi, nupaken amiikeel; abajutumi panasuŋ kuleeŋ kugaba kariibore, aŋoolenutumomi, nasen furi fati kúsukateen koono 60 poop aŋoolenutumi akaan walobimi, bacaamab ubu alet ró. **2.) sáawutas :** sabajoe muyuul di kacuufoor, egor faŋaaf fati aamu (ániine mba seek). Bare kuregut áyaawutumi di kásuum. **3.)Enong** manuri nuraan : nen eloŋ ekaanool suŋey yiiya ejajak. **4.) Esímey :** kaanujaat di kasontenak kuraajen [hijamah], mba esen fásim; di poop eŋar fásim beet ejuk, mba musontaay másime báwotut (fúbuko mba síñundaas sísime), uru peh kajenut esuŋey. **5.) elacey yásuumi.**

Ukáanum : wakajenemi esuŋey ubaaciiraw úlamukaaw uwu ucenceeŋ ugalen esuŋey yooli bare (babajut bacaam) di káninguloor manteer báwoter. Nen kaporak kunokene di síñundaas bee di kumerak, mba epos butumab, mba éñindaay ban mumelam di munoken di kumerak, mba kawonoor ricee biyok úyaawut,mba núyaawut di kamoor, mba núsim mba nulac di kásuum, esuŋey etingout..

Arimi manasof mati sijonjon ban nálawul mati sikatenkaten naate acaam funakaf fucila fati esuŋey. Kaanumojaat, arimi di fukaraaf mati amanjut tan subaay étooŋume oo esuŋey yoola ériiŋut. Bare nan arie manasof mati bala'ab bulolo, naate agale funakaf ufu.

Balindab bati katingumi esuŋey : fírenfuren an kuyanfu'ut, manating suŋey yoola di balatab. Oo etinguyo. Sensen di aseek aam di fuposo, mba aam di waataay yan aroŋe, di poo aŋoolenut apaken síñundu manating esuŋey yoola. Sensen di aja'aburuŋau an kusenumi buruŋ managumbul waataas sati kasalaak sensen manating esuŋey nen táañiootaañi, di poop áju'utumi ban najaakali éjuwey yoola. Ajú'utumi etingey esuŋey ati túbaabukunda aam di kaja'aburuŋ tulaaraay. Aseekau ati far, di aam karaafen ban nákoli mati éjuwey yoola di yati añiilau (ábiikaau). Buko peh pankucaam esuŋey yatingimi. Bare poop aseek ati far di araafena panasen ásukateen múfumuma funakoofunak (fan asuŋe) nen kúkolikoli mati úbiikaau wooliil ceb.

Aŋoolenutumi asuŋ : mati funifaaneetaf mba kásumut kapioe : panasen ásukateen ari funakoofunak ban letacaam kunakak kan asuŋutumi.

Awaakenutumi bacaamab kunakak kan asuŋutumi nan kuyanfuoomi biyok suŋey ériiŋ, panacaam kukanak uku ceb. **Bare nen abajut kayanfu kanookan**, pánakuumen ásukateen funak fanoosan benen bacaamab bati kukanak. Apienujaat bacaamab biyok ecetey ériiŋul manabaj kayanfuool, kaneew kulet to. Bare kaanujaat abajut kayanfu. ban sensen man bukaanool kusuŋ beri oo, bacaamab bati kunakak

kati balatab kan akaanutumi di esuŋ yan aware die emaŋ yalite; **poop sensen** man bukanool kusuŋ kúriiŋen emaŋey ŋaniyaay yoola, di káyinenak san áriiŋenutumi..

Atingumi esuŋey mati kuyanfuooyanfu ban náju kúpurempuren kayanfuak dóo di kunakak kati balatab oo senut asuŋ funakaf ufu, bare panacaam suŋey yati funakaf ufu, haani kaane nasunsuŋ warinomi di funakaf: nen añoosumi ban namaŋ lisilaamey tulaaraay, aseekau ammi di fuposaaf manaseten áju'utumi nabaj faŋaaf foola, añiilau áriiŋumi tembe, aja'aburuŋau alaañulo kaja'aburuŋ di agonagon abaje búyejet básuume di funakaf. An senumi manating suŋey di funakaf fati balatab faafunak di buyinum bacee bati suŋey [bacaam mba ricee].

Esuŋey yati sunnaay yafaŋumi ejak: usuŋ funak, nukat fati kajom, di balatab bati funakakaf di fusiilaay di funoom fanoosan , di poop suŋey yati kunak kúfeejiir di fuleeŋ fanoofan fúfeejitenaf, yoo kulayak kakaanumi uñen di fubacindenaf di bútinkenab kati fuleeŋ fati fatiya fanoosan. **Jajak esuŋ ñameeŋe** di fuleeŋaf fati Muharaam di fati Cha'bane; funakaf fati Achooura [funakaf fakaanumi kuñen di muharaam, funakaf fati Arafat di kunak futokk di fákon di fuleeŋaf fati Chawwal. **Fírenfiren esuŋey** fuleeŋaf fati Rajab, fubetenaf di fúkojiinaf [babenenut to funak fákon fati suŋ] manusuŋ funakaf fasetut fan eenomi kabananey di uñeney fati Cha'bane fariibenumi fati balatab, nen ecabaay esete di ewuŋen. **Fírenfiren esuŋ** di funakaf fati Salaay (Al-Aïd) [Aïd A- Fitr] yati balatab, funakaf fati Salaay yáamakey elatey [Aïd Al – Adh- ha], kunakak kati Tachriq[kunakak kúfeejiraak kariibenumi salaay] manteer áhijinka aate ajoonen wan akajene di Tamattou mba Quran.

Kákaanumak :

✸ Anooan ammi di kosa [yati búyaboor, mba sáawut, manteer aseek aam di fuposo mba awalene aban akatut ésim jandi subaay, naate anoon kaposaak janaabey bálamuk wadanaay yati subaay ban nasuuru, suŋey yooliil ejajak..

✸ Sensen man aseekau aŋar bubuun mananambari fuposaaf foola di balatab, di emaŋey mankusuŋ mákon di kumisilimaak di buuñaay yati káyinenak, bajutujaat mátaañi di éjuwey yoola.

✸ Sensen man asuŋaau amer kulacak koola mba kukaasoak koola, kaanujaat kooku di kumerak (émerumey)

✸ Aboñaayau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane di ehadis di búregum limaam Ahmad : "**bukanak kúmbaam kooku di buruŋab**[1] **bajakaab nan kutariayey etingey suŋey ban di kuraajen suuruey**." Naane poop: "**Dı́ine Lisilaam panerung bándoor nan bukanak kuwaakene etingey suŋey; mati Kúsooninkaak di Kúkatolikak kuraagenemi etingey suŋey yooliil.**" **(búregum Abu Dawud).**

✸ Sensen kabatulen di etingey suŋey. Aboñaayau naane : " kúfirenut kalawak kati asuŋaau waataay yati etiŋey suŋey (búregum Ibn Majah). Kalawak kabajumi suŋey: '*baraanab búpupur, ucilaw eland,ban bacaamab buseset, Emitey emaŋujaat*'[2]. **(búregum Abu Dawud).**

---

[1] Furim bee di furim " yoo eenomi pánaju nonoosan….."
[2] *Dhahaba azh-zhama'u wabtallatil 3ouroûqou wa thabatal-ajrou ine châ Allâhu. »*

- Sunnaay ecenceeŋ eting suŋey di kudaaka (kujuukaay) kajinlene, bajutujaat, nuŋar kudaaka kasaye, bajutujaat, nuraan mumelam.
- Sensen asuŋaau manutey busangoorab di kúcilak, di kasontenak kúcilak, uwosaw di bubeeben banooban, au di suŋey, manupakaal di búñoosoorab bati kumanjaak. Bare nen namammaŋ kasontenoor, kajenut, suŋey ekañout.
- Eŋarey "siwakey" kankaan sunna waati yanoosan di suŋey ban tákuntaañi, [kúgam kálliŋe kati kúlonaak] di furim ufu.
- Asuŋaau naate atey wajakutaaw :etemey kagaajoorak haani aceen najelool, naan: "Injé esuŋ" nasof butumab di fúrerepaf foola, di raaru rabajumi júnube, napooy suŋey yoola; Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : "***abaayiutumi kagaajoorak mba nakaan waaf wati, Emitey esmaŋut kagaajoor máanaraanaati náriaati***." **(búregum Ahmad)**.
- Sensen an kubemumi furi ban nasunsuŋ, oo elaw Emitey beri abenoomi bare aŋaniajaat eting suŋey yoola, nari.
- Fukaf fúlamukaaf emmi fukaf fákoyummi di emitey; foofu dó di kukak kúlamukaak kammi uñen di balatab ; ban ŋoolene fukaan fammi kabanan di futok di fugabutenaf, fati balatab (fukaf fati 26 – 27).

Burok bajake dóo di fukaf ufu, búkoyume burok bajake ban ukaane kuleeŋ wúli. nuŋoolene umanjufo di kakorosi man bala'ab búpureuumi di bújom pambufiit babajut sembe ban fukaf ufu panjinlen. Buceen amisilimaau panaramben di fukaf ufu bamanjut. Wáliŋenumi úriiŋen sisembaas siiya di wan umaŋumi di balatab, di kukak kammi uñen kúlamukaak ceb, ban núkaanum jakumkat fuk fákon au bakaanut kásalaak kati fukaraay. Nen ukaane kásalaak kati fukaraay (at –tarawih) di jameeŋaj, takumajaw bala alimaamau aban káasalaak, mambi ubaj baraaji bati ásilimi fukaraay búrom.

- Sensen atooŋumi suŋ yati sunna mánariiŋenuyo; bare let di sembe. Haani náwote manatinguyo kajenut bare letabaj bacaam.
- **Kapolo di buyinum kametaak manulaw** (I'tikaf) : roo bakaaner bati amisilime ati búyinumool kalako di emisiraay mat káyinen. **Kujuumak koola** : panaset di mamooketaam, nápur nan senumi, nen furi, mba bayaaso, mba kaposo kasene - ejakut di épur yanoosan yárime mba di búyaboorab. Esensen waati yanoosan di waataay suŋey ban di faŋ ejak di kukak uñeney kúlamukaak kati balatab. Kapiyaak kooliyo tiitijaat yákon. Cenceeŋ jakumepio báriiŋenut funak mba fuk. Aseekau naŋoolene apolo manabaje buruŋ di ataool. Sensen apolomi ajooŋen waataay yoola di kagoroor kati káyinen di emaŋey, jákumawunken di kagoroor kasene, natey waletumi woola.

Híjaay di Umuraay (híjaay yiikunaay)

Híjaay (yáamakey) di Umuraay –Híjaay yiikunaay) soote sikaani ñákon di buroŋab biiya di waceeŋumi woowe : **1)** Lisilaamey; **2)** Ebaj búyejet ; **3)** Núriiŋ (aseek mba ániine) **4)** ukaan an aforo **5)** Kaŋoolenak ebajey múroŋumaam di sembaay yati eja'ay. Aseekau nababaj wákon wan aate ekaan abenen di uwu kaan woono futok di wákon: "Amaharamau" oola : an eenomi abajut buruŋ bee kayabo di oo cew. Híjaay yoola ejajak bare nakankaan júnube. Beri akaanutumi híjaay yoola biyok acet, pánkupuren di síkoraas soola mankukaaooln híjaay yoola. Wáaningaw uwu usenut di an áyinenut mba aloloboora. Bare ,sensen beri añiilau di amiikeelau, ban fírenut mankukaan híjaay nen bukanak búrom [Abajujaat fúko'ool (amukanlaf)– nen ásukateenau - amaagen manakaan híjaay yoola, híjaay yoola ejajak.

Akaanumi híjaay beri aceen ban oo akaanoorut yoola yawarumi, **híjaay pankusofuyo bee di oo faŋool** [bare let yati an akaanuyomi beet].

Máñiwam [ihram]: sensen amaŋumi kanoken di máñiiwam, aposo janabaay,nayuuyooro, nagor karabaan jíwo, nakat wañaw walitaaw ban nakaano nounu kubuur kugaba kati sámbakuukaay (izar di rida) yafiite ban di eset. Ban nanoken di máñiiwam ban nareg: *«Labbayka Allâhumma 3oumratan» (Eryiŋ bawonkerab biiya di Umura)* {uru bee di aŋaniyami ekaan Umura ceb}. Mba : "*«Labbayka Allâhumma Hajjan* " *(eyiiŋ kawonkak kiiya di híji)* {uru bee di aŋaniyami ekaan híji ceb}. *«Labbayka Allâhumma 3oumratan wa Hajjan »* ou *« Hajjan wa 3oumratan »* {uru bee di aŋaniyami ekaan Umra di híji mba híji di umra} Nen ákoliye lánjura, naŋoolene asof ban naan: *« Allâhumma ine habasanî hâbisoun, famahillî haythou habastanî »*{Au Emitey, nan lánjura ebajaam, máñiiwam múmbaam panikaanumo too tan ujuumenammi}.

Ahíjinka nababaj buruŋ kajiten di mukaanaay múfeejiir : *Tamattou'*, le *Qirân* et le *Ifrâd*, yákoyummi yoo yommi **"Tamattou"** yawarami ériiŋeni di máñiiwam bee di umuraay di kuleeŋ kati híjaay, ban núpurul [au manubane kasiwaak uku] poop nulaañ unoken di máñiiwo mati káriiŋen híjaay di Emitey yákoney. **Ifrad** ecilumi manunoken di máñiiwam beri híjaay cebuyo; man **Qiran** ecilumi manunoken di máñiiwam beri soo sigabaas, nunoken di máñiiwam beri umuraay batingut, nukaan híjaay jandi utooŋ uŋaraw waŋoobenumi Ka'abaay (Tawafey). Nanoosan amaŋumi ekaaney híjaay aremboore di wan ammi di kájawum, nareg "**Talibiyaay**": *« Labbayka Allâhumma labbayk, labbayka lâ charîka laka labbayk, innal-hamda, wanni3mata laka wal Mulk, lâ charîka lak »*. Mba **"eyiiŋ kawonkak kiiya au Emitey , eyiiŋ kawonkak kiiya. Eyiiŋ kawonkak kiiya, maniŋoolen iriiboor di au, niyiiŋ di kawonkak kiiya mati au ucile kasalak, kawulak, di Mansayaay, mati kariiboor di au."** Cenceeŋ elob maamu waatoowaati, kúniinaak di kusskak. Cenceeŋ kúniinaak ceb mankulob fatiya toouto.

Káfirenak kati Ihram : koono futok di kubaaciir : **1)** káciikoaati walaw; **2)** ekat bo worokaw; **3)** kakaano wañ wáyiisene fumuumaf fati ániinaau. Haani abajut kaful (izar) , naŋoolene akaano eñaatoora (sirwal) mba nan abajut sisamat, nakaano wáfimene úkamunaw peh ban abajut elaw kabonket nounu; **4)** káfimen fúkaaf

áninaau; **5)** nugor “karabaan júwo” eniiley di wañaw wiiya ; **6)** nucesoor (kaanujaa sínukureŋ sasenut; **7)** nuyab mba úyabaati kajenut ban ubajut; **8)** nugor aseek egor yati eñes fúraasoor mánsuum báriiŋut di búyabaab. Alamaaney yoola, kásimen esaha, nasuŋ kunak kúfeejiir mba nákuumen kúsukateen futok di ákon; **9)** búyabaab (buñitaab): nen jandi ebaney yati máñiiwam mútiyaaram, híjaay yoola ejakut, bare panafabel ban nalaañuyo kati bulay, di poop násimen eñonkoma ban nawaasuyo kúsukateenak kati “Maka”; nen buñitaab bukankaan bálamuk, híjaay yoola ejajak; nounu pánasimen eñonkoma yákon. Nen buñitaab bubabaj di umuraay, youyu ejakut ban pánasimen esaha ban nalaañ akaan umuraay .Bajut riceen daŋoolene kajen híjaay di umuraay ralet buñitaab, kayuulenak di wáfirenimi bacaamab kásimen bare kajenut híjaay.
Aseekau nannaam di áninaau, bare naŋoolene akano wañ wariiboore di fumuumaf fati eniiley yoola. Bare létafinnoor kaful (Burqa) lee (niqab) lee “sigaŋ”.
Alamaaney : soono sigaba
Etíyaarey di kápajul : Alamaaney yati káciikak, egorey “karambaan jíwo”, etingey woorokaw , káfimenak fúkaaf di kakaanaak wañaw wariiboorumi di fumuumaf (kúniinaak). Naate ajuker wanamaŋumi esuŋey kunak kúfeejiir, nákuumen kúsukateen futok di ákon anoosan ékilo di bútingum butut, mba násimen esaha. Abujumi fugangu énukureŋ naate acaam énukureŋ yati ekoora yan sinaame di yan ásimenumi, nen abaje leemojaat, panasen sada butum yan abujumi..
Egabuteney : riiboor : Alamaaney yati kakammi tamattou mba qiran esaha, man alamaaney yati bbuñitaab eñonkoma. Abajutujaat, nasuŋ kunak kúfeejiir dóo di híjaay, di kunak futok di kugaba nan alaañulo síndo’ool. Kásimen mba kawun kati furi cenceeŋ esen kúsukateenak kati bo Maka ceb.
Kanokenak Maka : kanokenak kati Ejaamaŋey yáñiiwumi, áhijinkaau panalaw nen manceeŋumi oo di kanoken di ejaamaŋ yanoosan. Púr to, natooŋ di uŋomaaw futok di ugaba wati Eluupey yáñiiwaay (Tawaf) yati umuraay, eeno ekaan ‘Tamattou” mba “Tawaf” yati ériiŋey; kaanujaat oo ekaan Ifrad “Qiran”. Nounu, oo ekaan “Ittiba” yakaanumi mananen di kásupeetak kárirak ‘rida’ ekaan (kaful) mambaarajen kabandak kúrirak di egal ukangaw ugabaaw wati kafulak di kabandak kumayak. Ban natooŋ eŋomey étiyaarey di Fuwaalaf falaenaaf, nagorufo, namaatufo (acuufufo) mba nakaan pasiŋ di kañenak koola ban naan : *« Bismillâh wal Lâhou Akbar »* {*Di kareesak kati Emitey,Emitey di mákalaam mooluyo*}; panakaan uyu di eŋom yanoosan. Ban nalako Ka’abaay elaañool kamayak nakaan Tawafey ñoono futok di ñagaba. Panañafoor mútaagul di uŋomaaw útiyaraw úfeejiiraaw nen manaŋoolenumi, di ubaaciiraw úlamukaaw, najaw maja’ay. Nanoosan náriiŋe di Egooley (etonkoŋey) “Yéménite” nagoruyo nenn aŋoolene. Tutoor egooley “yemenite” di yati tan kujuumenumi fuwaalaf falaenaaf, nareg: *« Rabbanâ, âtinâ fid-dounyâ <u>h</u>assanatane, wa fil-âkhirati <u>h</u>assanatane, wa qinâ adhâban-nâr »* **[Emitey ! úsenoli buwaas bajake baabe, di poop buwaas bajake boo; núpooyoli di buruŋab bati sambunas !]** di warinomi di Tawaafey, panakaraŋ manalaw wan amaŋumi. Ban nakaan sigaba bálamuk buŋarab bati Ibrahima – aŋoolenujaat – dóo naate kakaraŋ sisooraas “Alkafiroun” (surat 109) di Al Ikhlas” (surat 112). abanujaat , naraan mumelam mati “Zam-zam

majuupomi, nalaañ bee di Fuwaalaf falaenaaf, agorufo aŋoolenujaat. Bálamuk, nalaw Emitey tutoor “Multazam” (tutoor Fuwaalaf Falaenaaf di fúlumetaf fati Ka’abaay). Ban nañito di Fuwaalaf “as-safa” ban naan: (« *Abda'ou bimâ bada'a Allâhu bihi* ») **“nitooŋe tan Emitey étooŋummi**; ban nikaraŋ furimaf fati Emitey: ﴿***Innas-safâ walmarwata mine cha3â-ïrillâhi faman ħajj al bayta awi3tamara falâ jounâħa 3alayhi an yattawwafa bihimâ faman tatawwa3a khayran fa inn Allâha Châkiroun 3alîm***﴾.

{As –safa di AlMaruwah silakomi sidinkira silegen sati Emitey. kamaat anooan naate akaan híjaay síndaay mba nakaan umuraay abajut júnube oo di kawujoor –tutoor kuwaalak uku kugabaak. Akaanumi di kayinoorool burok ban nasal mákalaam mati Emitey cebuyo }[Al-Baqarah, 158] ; pur to jaat nawonk mákalaam mati Emitey (« *Allâhu Akbar* ») **di kakoonenuum.** (« *Lâ ilâha illAllâhou* »), , najooŋoor di Ka’aba, nateben uñenaw ugabaaw ban nawonk Emitey. Banujaat nawalo manajaw bee di fúmanjumaf fuceekuuraf, ban natey bee fúmanjumaf fuceekuuraf faafu ; bálamuk, najaw bee fuwaalaf Almarwah tan aate akaan wan akaanumi di fuwaalaf As-safa. Púr to, nawalo, najaw, natey benen tutoor kúmanjumak kuceekuurak kugabaak moumu bee nan álingene uŋomaaw futok di ugaba. Kábiriŋ As-safa bee Almarwah di kupin fuŋom fákon, kábiriŋ Almarwah bee As-safa fuŋom fákon, jawuboñaa… púr to nating walaw mba náciiko búrom. Káciiko kóyume, manteer amumi di ekaan “Tamattou”, mati panakaan híjaay bálamuk umuraay yoola. Nan akaanumi dulaay yati qiran mba yati Ifrad, létapur di fujuumaf foola fati Ihran bálamuk Tawaafey bee nan koote ekaan múwaaniinam mati funakaf fati kásalaak. Aseekau panakaan nen ániinaau, manteer manaatumi etey di Tawaafey di kawujoorak di tutoor kuwaalak As-safa di AlMarwah.

Mukaanaay mati áhijinka : nan funakaf fati At-Tarwiya (funakaf fakaanumi futok di fúfeejitenaf fati fuleeŋaf fati “Dhoul Hijja), akaanutumi fujuumaf fati Ihram nakaanufo tanoosan Maka ban najaw Mina ban aatumi amoor (tirab funakaf fakaanumi futok di fubaacindenaf). Bala’ab burabujaat di funakaf foufu, najaw Arafat. Nan balayab butooŋe kawalo di elonkaasey, nakaan kásalaak kati karabak (Dohr) di kati tutulaaraay (Asr) di nagumbul siraka bee soono sigaba, nanambenso sigabaaraas. Kalawak kuŋoolene kukaan tanootan Arafat, manteer di kálumak “Ourana”. Panalaw nalawulanken maame: « ***Lâ ilâha illAllâhu wahdahou lâ charîka lahou, lahoul Mulkou wa lahoul hamdou, wa houwa 3alâ koulli chay-ïne qadîr*** ». **{Yoo eenomi bajut Emtey eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney banambenutuyo. Yoo ecilumi Mansayaay yoo ecilumi kasalak ban yoo ecilumi sisembaas}**. Nakaraŋ fanfaŋ manalaw waatoowaati riiboor di wajawumi di buruŋab bati Emitey. Bala’ab bujonujaat, nasof buŋarab bee “Mouzdalifa”, jememmem, jak. Nounu panakaraŋ “latalbiyal (juker bálamuk) nalaw Emitey. Nan áriiŋe Mouzdalifa, nakaan kásalaak kati Fítiraay di kati Saafaay, anambenso ban nagumbuluso kaan siraka sigaba.

Púr to, panamoor to násali subaay nounu wataay étiyaarey. Nalako Mouzdalifa manalaw Emitey bee warabarabaw, jandi bala’ab búpurul jak. Púr to, nasof buŋarab jandi bala’ab bukaten. Nan áriiŋe di kálumak kati “Moujassir” nawaaken nen panaŋoolen ; bee nan áriiŋe Mina nátooŋum di enataley yáamakey (AlAqabah) dóo

naate aya muwaal moono futok di mugaba, marooñam mati jiwaal janoosan moomu tutoor (Chiche kati jikonk). **Nasaaf mákalaam mati Emitey** [*Allâhu Akbar*] **manaya jiwaal janoosan** nacang kañenak di móro. Wanafami, woo eenomi muwaalam mulo dán ceeŋumi, haani mugorut enataley. Talibiyaay di eyaey étiyaarey ebane. Púr to, nabuj ásimen, náciiko mba nagumbulluwo.

Di eyaey panakaan mo soo bee di enatal yanoosan, sífeejiraas. Nátooŋum di étiyaarey manaya muwaal futok di mugaba; púr to, najaw najuum bee kalaw Emitey. Púr tojaat, nawuuj bee di enataley etutoorey , naya to muwaal futok di mugaba nen manakaanumi ban nalaw Emitey bálamuk eyaay uyu. Ban najaw bee di enataley Al aqabah, tan aate eya poop muwaal futok di mugaba bann letajuum bee kalaw. Funakaf fugabutenaf, nakaan mákonam. Nen asombene mba namaŋ ejaw di kunak kugaba, pánapur Mina jandi bala'ab bujon. Nen bala'ab bujone di funakaf fakaanumi uñen di kugaba ban oo oomu Mina, sensen manamoor bo ban nalaañ aya muwaal fati kajoma, manteer kaanujaat nasosof épur Mina, naraagen di buruŋab. Nounu, bajut mátaañi mambi ápur Mina, haani bala'ab bujone. Anooan akaanumi dulaay yati qiran, afaŋenut wanoowan di akaanumi dulaay yati Ifran. Manoooman kaane, naate nen akaanumi mukaanaayam mati Tamattou,, ásimen awun. Ban kúhijinkaak kalawumi bóotab bee síndoiil,leekukaanuyo jandi kúriiŋ Tawaafey yati kakatoorak [Tawaf Alwada] mambi kaan káriiŋen kúlamuka too di Ka'aba. Man kuseekak kammi di fuposaaf mba fupos fúfumpaŋ, bukoo ceeŋut ekaan Tawaafey yati kakatoorak. Nen púr to anau nasof júlayaay, panalaañ akaan Tawaafey uyu. Ajaw kaja'aburuŋ bakaanut Tawaafey yati kakatoorak, pánalaañul akaanuyo, alofujaat, nen áloiloi, pánasimen enuk.

Sikuŋas sísaagumas) sati híjaay soono sibaaciir : 1) ihram ŋaniyaay yati kalawak; **2)** ejuumey yati arafat; **3)** Tawaafey yaatumi to yati híjaay (mba yati AlIfadha); **4)** kawujoor kati híjaay (tutoor úlumaw As safa di Almarwa).

Waatumi ukaani wati híjaay woono futok di ugaba : **1)** Ihram tan balindab boomumi nounu (Miqat); **2)** ejuumey yatii Arafat yok fukaraaf; **3)** kamoor fukaraaf Mouzdalifa bee tutooraay yati fukaraaf; **4)** kamoor fukaraaf Mina di kunakak kati Tachriq ; **5)** egaey muwaalam di sinatalas ; **6)** káciikaak walaw mba etingeyuwo; **7)** Tawafey yati kakatoorak.

Sikuŋas (sísaagumas) sati Umuraay soono sífeejiir : **1)** Ihram; **2)** tawafey yati Umuraay; **3)** eja'ay – kawujoorak Umuraay (tutoor úlumaw As safa di Almarwa).

Waatumi ukaani wati Umuraay woono ugaba: 1) Ihram tan balindab boomumi moumu (Miqat) ; **2)** káciikaak walaw mba etingeyuwo.

Akatumi fútaagul fákon, **kalawak koola kúlingut bee nan aate ekaanut {bajut bacaam}.** Akatumi waatumi ekaani wákon, **acaamuwo di kásimen enuk**, akaanutumi sunna, **abajut kaneew.**

Eŋomey yati Ka'abaay ebabaj kútaagul koono uñen di kúfeejiir: 1) oom amisilime**; 2)**uyú; **3)**ŋaniya yasete; **4)**ériiŋey yati waataay yati Tawaafey; **5)**kasuturaak wammi usutura'aay uŋoolenujaat; **6)** masetam, manteer kaan añiil; **7)**káriiŋen uŋoma woono futok di ugaba di kafium; **8)** nukat Ka'abaay kañeni kumay; uŋomooraw wlimoorimi touu panulaañ ukaanuwo ; **9)** jakumujaw nulaañ bálamuk ; **10)** aŋoolenumi ajaw najaw: **11)** uŋomoor riiboor bajuumut;

12) Tawaafey yoote ekaani dóo di Emisiraay yáñiiwomi; **13)**etooŋey yati yo panekaani too di ewaaley yalaenaay.

Mukaanaayam maatumi mukaani (sunnan) mati Tawaafey : egor di emaam ecuuf ewaaley yalaenaay, ban noon : 'Allahou Akbar' too di ewaaley yalaenaay, nugor etonkoŋey "yémenit", Ittiba (nan ootumi kakoko kafulak (rida) di kásupeetak kúrirak, mambuuñes kabandak kumayak, nuwaacen eeno cenceeŋ mo nujaw, nen cenceeŋ ejaw nulaw úyinen Emitey di Tawaafey, nulof Ka'abaay di ekaaney sirakaas sigabaas sati kásalaak di ebaney ejuumey élamukaay yati Iburahim.

-**Kútaagul koono futok di kubaaciir kubaje kati Sa'y** (ejaw élaañul, tutoor assafa di Almarwa: **1)** oom amisilime; **2)** núju; **3)** nuŋaniya; **4)** ekaan uŋomooraw riiboor, bajuumut; **5)** aŋoolenumi ejaw najaw; **6)** náriiŋen uŋoma futok di ugaba; **7)** kaŋomoor máloyam tutoor kurembooraak kugabaak ; **8)** nukaanuwo bálamuk Tawaafey yanafae; **9)** etooŋ uŋpmaaw úfeejiir úfeejiir As safa di uŋomaaw Ammaruwa ugaba ugaba.

Mukaanaayam maatumi (sunnan) mati Sa'y: masetam mba másetaati muceen ; úfimen epatalakey yiiya, kalawak kati Emitey di Sa'y; utey nan ceeŋumi mba nujaw nan ceeŋumi, nuñito fatiya kuremboorak kugabaak (As safa di Almarwa), kateyoorak nulanlanken tutoor Sa'y di Tawaf.

Kákaanumak : wákoyumumi, eyaey siwaalas di sinatalas faafunak faŋ, bare áhijinkaau aralenujaat eyaey siwaalas manakaa umo fati kajom mba maralen búrom mambaakaan búrom di funakaf fúlamukaaf fati Tachriq, jajak.

Kásimenak sunna yan kumaŋe. Nan kunakak uñen kútiyaarak kati fuleeŋaf fati Dhoulhijja, fírenfiren amaŋumi kásimen funakaf fati salaay, eting walaw di worokaw mba núciiko walaw bee nan oote kásimen.

Al-3aqîqa : yoo sunna kaanujaat akambaani, pánasimen sisaha sigaba, man ajaŋaau esaha yákon. Kumammaŋ kásimenak di funakaf fakaanumi futok di kugaba, bálamuk nan abajimi ban nounu cenceeŋ éciik walaw woola di jisen sada síkori butum málabiam mati walaw woola, ban cenceeŋ manjisenool karees funakaf ufu. Ureesaw wan Emitey efaŋumi emaŋ woowe: "Abdoullah di Abdourrahmaan" (amaŋaau ati Emitey di amaŋaau ábandoorau) ati Abonketaau . Jajak kawoolen mati fírenfiren kakaanooro karees kariiboorut di kamaŋak kati Emitey, nen Abdou-Naby (amaŋumi Anabiyoŋau) mba Abdourrasoul (amaŋumi Anabiyoŋau)[1]. Kaanujaat waatqqy yati Al-3aqîqa ejajaw ereoor di yati ebujey, noonu waaf wákon nuŋoolene ukaan di ugabaaw poop ceeŋut ukaan waaw.

Umanj mati: Anokenumi di emisiraay yati Anabiyoŋaw (an kásuumaay kommi di oo di epakey) panatooŋ akaan siraka'a sigaba púr to, najaw bee di fuyaakaf fati Anabiyoŋau (an kasuumaay kommi di oo di epakey) ajuum ajooŋoor di Anabiyoŋau, akat eka'abaay Qibla bálamuk, manayin tem nen najukoojuk, nasaafool maame : ***Assalâmou 3alayka yâ rassoulallâhi*** ; (yoo eenomi ubaj kásuumaayak au aboñaayau ati Emitey), abenen tojaa riceen jajak.

[1] Umnj mati : ureesaw wati Emitey újuupojuupo beet ekatuwo manujaw eñes urees uceen wayise ekob Emit ebuto. Urees ukila woowu di fútooŋumaf fati éliibarey.

Púr to, napum wáriiŋe fútaagul fákon bee kañen kúrir manareg : ***Assalâmou 3alayka yâ Abâ bakrine as-sidîq, Assalâmou 3alayka yâ 3oumarou Alfâroûq, Allâhumma ajzihimâ 3ane nabiyyihimâ wa 3anil Islâmi khayrâ*** ; ***yoo eenomi, kásuumaayak kulako di au Abu Bakri Sidiik, kasuumaayak kulako di au, au Umar al-Fârouq, Au Emitey, uwuliil kasuumaay mati wan kurokumi Anabiyoŋau ooliil di bee mati lisilaamey.***

Púr to, najuum ajooŋoor ban burabemi, akat kajimak (dan kufokumi Anabiyoŋau) kañenool kumay maalaw Emitey.

Fútukenaf fati mukaanaayam matii híjaay di kujuumak foofe :

Rite/ mukaanaam	Tamattou	Qiran	Ifrad
Etooŋ Ihram di Talbiya	Labbayka Oumratan moutamatti an biha illal hadj	Labbayka Oumratan wa hajjan	Labbayka hajjan
Púr to	Tawaf yati umraay	Tawaf yati ériiŋey (Qoudoum)	Tawaf yati ériiŋey (Qoudoum)
Púr to	kawujoor tut Safa di Marwa (sa'y) yati Umuraay	Kawujoor tut Safa di Marwa (sa'y) yati Híjaay	kawujoor tut Safa di Marwa (sa'y) yati híjaay)
Púr to	Etingey walaw ápuren máñiiwam (mukaanaayam peh)	Nalako di fujuum fati Ihram	Nalako di fujuum fati Ihram
Jandi karabak funakaf futokenaf di kúfeejiir	kanokenak di fujuumaf fati Ihran Maka di eja'ay bee Mina	Eja'ay bee Mina	Eja'ay bee Mina
Futokenaf di kubaaciir man bala'ab butebulo	Aja'ay bee arafat, too kanamben kásalaak kati salifanaay di alansaraay ban di sítami, siraka sigaba waataayyati salifanaay ban di jikaan kalawak biyok tijon.		
Bálamuk man bala'ab buloe	Eja'ay bee Mouzdalifa, jíriiŋujaat, di jinamben fítiraay di saafaay di jikaanuso sítami siraka sigaba ban nulaw manteer fukaf fuliŋ bare yok sirab faŋ ejak. Ebujey.		
Funakaf fati kásimenak (kuñen) bújom bala'ab mambuuwaloe, di jandi búyitoul.	Ebujey leyaŋey	Ebujey leyaŋey	Bajut leyaŋ
	Eya'ay siwaalas di enataley yáamakey káciiko walaw mba nutinguwo, ban nukaan Tawaafey yati Al ifadha, ban nukaan waaf ugaba di mukaanaayam di mukaanaayam múfeejiraam umu, panuŋoolen újawum di dulaay étiyaarey, núriiŋen sífeejiraas, nuŋoolene poop ukaan dulaay egabuteney (sa'ay) kawujoor tut As Safa di Al Marwa.		
Uñen di fákon bee uñe di kugaba bee di aralenumi kunakak kati Tachriq	Eyaey muwaalam di sinatalas: yiikunaay,, púr to yareoraay beri yáamakey, bálamuk salifanaay.	=	=
Nan joom di ejaw	Tawaafey yati kakatoorak ; aseekau ammi di fuposaaf mba fuposo fúfumpaŋ kúpurenoopuren to.		

Mukaanaay mupinaay manafae

✸ **Bakaanerab bajakutaab,** kápuren di kujoonen bálamuk waaf wajuupoe nen: étuuk elegen, kacacapoorak elawey kabonketak, mukaanaayam majakaam, mátaañaam di búlatab, esdaay, kalaw kati aceen bee di au; rinojaat júnube yan Emitey eyanfu'ut, anau pánkuciitindiool di uru di fuyaakaf foola mba funakaf fati kayitaak mba sambunas sati Jahanama bee nan aate katilulo. Bálamuk rouru, pananoken Arijana nen acete di kamanjenak bukanak mati Emitey yákon. Bare nen acete di káyinenaaataak mba uŋar wajuupoe mba kálegenoaataak, panacin bándoor di sambunas sati jahanama. **Síjunubaas di fuloaf** sibabaj búkaanum bajuupoe di anau. **Búkaanumso di ésigirey:** síŋareuuŋar fuuñ eri. Cenceeŋ kájukaataak, jaakalaay, kásumutak di buŋaruli érim tutoorubo di Emitey. **Búkaanumso di díinaay:** ŋáreuuŋar júnube, di fulo fanokoore di jínd káyinenak ; poop kankaan buruŋ báfirene di kalawak kati Anabiyoŋau, kumaalaakaak di kúyinenaak. **Man búkaanumso di fubajaf:** káfiren anau di fubajaf di sípuren wajakaw wooluso, di siŋar dúwaay yanoosan. **Man ñaa búkaanumso di anau :** áfiren dúwaay yati anau di buroŋab bameeŋe mátaañi, di buŋarulool mátaañi. **Di burokab bajakaab:** pámbufiren mankusofubo. **Di kuuñak kati bukanak:** mámbikupuren wajakaaw dóo di kaeraay, di kuyiten bacaamab bañesut bakooŋ, di kucesoor kurungaak di kulatooraak, di káfirenak ecabaay…

✸ **Kabuntoorak búyejetab**, kásuumaayak di kayeemaŋak kati siwonooras soo anoosan añesumi, di bukaanumuso nubaj, núriiŋ buroŋ bajake. Mánuriiŋ to, babaj uruŋ wati díinaay, wan utookulo to di ukaanaay wanaame di kúyinekaak. **Di wouwu woono** : **1)** káyinenak di Emitey; **2)** ekaaney wati Emitey di kákaanumak wáfirenimi; **3)**. wajakaaw beri bukanak di furimaf , mukaanaayam di wameeŋe wati burokab bajakaab; **4)** kákaanum waataay di burokab mba di siwonoor sanafae di sikaan sati díina, mba sabajut fujuum. **5)** Jakumuyinoor di burokab bambomi di bawuujumi, bare uyinoor di burokab biiya bati jaat. **6)** ulaw fanfaŋ di sembe ati Emite; **7)** ulob wajakaaw wati Emitey warajumi di wayofomi; **8)** úkaanum an ufaŋumi, ban létukaanum afaŋimi di mukaanaay mati jaat; **9)** numunjak manugumbul wakaanumi bayina (siwonoor), manubaj kásuumaayak; **10)** nulaw Emitey mánuloi mátaañiam di bálamuk kalaw kan Anabiyoŋay (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) akaanemi. **Kugaam:** **Iburahim Alkhawas: (Emitey ebonketool) naane** : "bubeebenab bati ésiigirey boobu di waaf woono futok: kakaraŋak Alukuraaney di búyejetab, kalako di suŋey, kásalaak kati fukaraay, kalawak Emitey di kásali di ebaney élamukaay yati fukaraaf, di elofey bukanak kajakaak."

✸ **Búyebaab** busensen amaŋumi kásuumak kati búyaboorab, bare jákumakoli kawoofoor (ekaan júnube). Sensen abajutumi kásuum kati búyaboor di buwar bee di ákaanum kawoofoorak, panarungen nounu híjaay yawarumi. Fírenfiren kajuker aseek, kajuker kati kásuum aseek, anifaanoe mba akambaani alempetut.

Búyaboorab bati ániine di aseek busensen nan kujuumak uke kubajoe: **1)**kápajul set kawarumi kuyaboor; poop, senut manabajumi aseekau aan: nisenisen di kujaŋaak kúmbaam ákon uyab kamaat ban abajut ajaŋa; **2)** káyinenak kati ániinaau ayabaau abajumi simit sati emanj malegenam, di furimaf fati aseekau faŋ ban náju búyejet; **3)** ájuwaati : búyabaab bujakut nen aseekau asenooroebo, manteer nan

amaŋut esenool búyabo ániine álinge. Abajumi balind bati esenool búyabo, oo eenomi ampaool, mba ampaool afaan abajumi ampaool, mba ampaool ampaool afaan jaw bo. Ñaa púr to añoolool mba añiilau ati añoolool jaw bo ñaa; mba áliinool di ampaiil mba áliinool ati fiilaf, mba añiilau ati áliinool **4)** séedaay : baj kúseeda kugaba kúniine káriiŋe di kúju ban di kubaj buuña; **5)** káfiren búyabo bati ániine di aseek: nen karaafumi fiil fákon, banaay báfirene búyaboor, mba banaay bajamoore.

✸ **An kúfirenumi búyaborab di oo** : ***Utooŋandaau:*** Wáfirenumi cew : kujuum kajuupoe : **1) Di banaayaab** : mankaanuñaa iñaam, iñaafaan, jaw bo iñaa bee fatiya, ajaŋaau, búbajum añoolool, jaw bo iñaa mba áliinaay anooan, ajaŋaau ati áliinool, di ajaŋaau ati áliinool añoolool, upanaw ugabaaw , ajaŋa anoosan ati'i, kujaŋaak kooliil, di kujaŋaak kooliil kuñooliil, jaw bo iñaa, bee fatiya, ampai áliinool di iñaam iiya atiool haani nujaale bee fatiya (paapafaan áliinool);

2) Fiilaf : fírenfiren riiboor di banaayab bee di banaayab bati balolaay : yoo yommi báfirenerab bugogor poop ayabumi anau araafenimi;

3) Balolaayab : koo kommi ayabumi iñaayaau ati aseeki, di siñaayool sifaan kugabaak, kayabomi mánkupur (kukafalak)di kan kutaiil kucetumi fatiya bee tentaam paapaa, paapafaan…akambaanaau, añiilau akambaanaau kuñoolool, kujaŋaak kati ayaboaau di kuñoolool kuñooliil kujaŋaak jaw bo iñaa bee tentaam. ***Bugabutenab*****: wáfirenumi ban púroriit:** kujuum kugaba kúpajule: **1)** mati kajojenoorak ne kanamben kutiyaay kuseek kugaba di búyabo; **2)** mati waaf waŋoolene utiinoor, nen aseek ayaboe aban aceen. **Mumanjaay majake:** aniinaau bukanool kuŋoolenut kukaanool manayab aseek an amanŋut ; ban nounu senut manabuuñiil akaan wan kumanŋumi. Leekusofool di añiilakobut kubajaool.

✸ **Ebaney búyabaab** : fírenfiren eban búyabo di aseeki oo di fuposo, mba nan aam di fuposo fúfumpaŋ, mba di waati nan senumi eŋar far manjifintoe jiban. Nounu cenceeŋ kabaayi.

Kumaŋut uban búyabo babajut malegen ban búyabo sensen nen ebaj malegen. Bare sensen di an búyabaab bujakutumi. Eban búyabo ríiŋut ekob kubajaak kiiya. Fírenfirn amaŋumi kalaañen aseekool oo kalaañenool wawuuje ñákon. Naate alako di masete (bálamuk fuposaaf foola) nen afintout di aseekau; panalaañenool ñákon ceb nabaay ban letalaañenool bee nan abane fukafalaetaf foola. Kabaayak kubabaj nan usankenumi bare let nan uwonoorumi ceb.

✸ **Ebaatey :** mambi kabaatak kukaani, babaj kujuum kubaaciir : **1)** kabaatak koote kumaŋi : nounu bajut kabaat nen urege bawonoorut ebaat ; uru roo kabaat kawonooruti, nen baregerab (haani, di Emitey !) mba (ée, di Emitey) di kámik ; **2)** koote kulako di waaf wáriiŋoorut ŋoolenjaat: bare bajut kabaat, nen kulakoe di waaf wawuuje. Nan anau nakaane di kámanjaati, mba nasof mati oomu di malegen, mba nagaajoor di emaŋ (kanjaat kabaat kajakut, kooku di síjunubaas sáamakas). Di poop , kabaatak kujakut nan anau abaate di waaf wáriiŋut manaane roo malegen, ban di kujuk lee malegen; **3)** akaanumi kabaatak naate akaanuko di emaŋ yoola : bare let manikaan buu !**; 4)** kabaatak koo buuñaay : bare nounu, manakaane wan

abaatumi ekat, mba nakat wan abaatumi ekaan. Man ñaa abaatumi ban rungen ko di kamaŋak kati Emitey (naan “ nen Emitey emaŋe”.
ceeŋut elaw kabaal nen ukaane kujuum kugaba: **1)** balindab ubu pamburiiboor di kabaatak bariiboorut di furimaf; **2)** panamaŋ káyiisen rouru mati ebaatey yoola éjawulojawum di emaŋey yati Emitey (di Emitey, nen Emitey emaŋe),
Man baatumi ekaan waaf uceen, ban najuk mati abajut dó nafa manakaan wanaamut, sunnaay esensen manajoonen kabaatak koola ban nakaan wákoyumumi.
Kabaatak kati átaasumi kabaat : kákuumen kúsukateen koono uñen anooan di bukoo futing fati sa’a yati muriyaay (ékilo di bútingum butut), mba nawuniil wañ, mba napaken amiikeel ákon, aŋoolenutumi akaan mo, panasuŋ kunak kúfeejiir kariiboore. Kaanujaat asuŋe aban, naŋoolene ákuumen mba asen wañ kúsukateen, suŋey uyu epakenutool di kalawak uku. Sensen manukaan kalawak jandi abuuña kabaatak mba bálamuk. Kalaw kákon kuyayaj bee di abaatumi ñameeŋe bee di waaf wákonaw. Bare baje waaf wameeŋe wanaamut, panalaw nen manayuulenumi di kabaatak. Kalawak kati Emitey di kásalaak mba ricee rasofi nen ulawe búto di au faŋi di kagoren kupicumak bagaalenut bukaaku.
✷ **Kabaat kábotenie:** kúpajule ubaat wajuupoe: **1)kabaat kápajulut** : nen aanumi : (nibaate ekaan kalaw bee di Emitey nen íjuwe) ban natunteen bajut kati ekaan kalaw kan asofe, panakaan kalawak kati emaŋ (kalawak kati abuuñaautumi kabaat). Nan abajumi éjuey; **2)ŋaniaay bálamuk kañoosoor mba bálamuk féenaaf** : sensen eriiboor di ŋaniya yati ekaan waaf di fúrir fati káfiren ekaan waaf ucila mba káje’etum ekaanuwo nen aanumi : (isankeni nibabaj buruŋ manisuŋ emit) ; kíitaay yoola pánkumikenool mánapajul nabuuña wan asofumi ekaan, mba nájawum di kalawak kati kabaatak kaanujaat panasankenool; **3) kabaatak kasenumi :** nen (di ínje kankaan buruŋ búmbaam bee di Emitey manikaano kañak kúmbaam), bagamab boola : panajuker kakaanaak kañak mba nalaw kabaatak; **4) kabaatak káfirenimi** : nen (di ínje buruŋ búmbaam bee di Emitey mánipuren aseekom) : bagamab boola : naate akaan kalaw di kabaat kabuuñauti mba jakumukaan kabaat ; bare akaanumojaa, abajut kalaw kati kabaat; **5) kabaat kabuuñaut :** nen (buruŋ búmbaam bee di Emitey mati jákuut); bagamab boola : fírenfiren ekob kabaat uku ban nukaan kalaw kati kabaat kábuuñauti, akaanujaat kabaat, panakaan júnube ban abajut ekaan kalawak kati kabaatak kabuuñaautimi; **6) kabaatak kati buuñaay :** nen (buruŋ búmbaam bee di Emitey. Kásali sirakaŋ sipinaay) eñesey kajojen wan Emitey emaŋumi. Anaamenuyojaat di waceen nen ekoyey yati asonta, panabuuñaaool ró, naate abuuñaaool.
✷ **Karaafenak:** koo kúfirenfiren wáfirenimi di búbajum di kapanak kati búyabaab,nan balind búfeejiir bujuume : **1)** miilam mati araafenaau mubajo bálamuk manaroŋe añiil; **2)** karaafenak kati añiilau koote kubajo simitas sítiyaaras sigabaas, bálamuk nan aroŋumu; **3**. sense baj uraafen woono futok mba wuuj to. karaafen kanoosan añiilau naraaf di fiilaf biyok akat bare let fupooñaf. Karaafenak kootut kúŋarul siduruwa kúje’etumulout balind. Nen Kacookoorak añiilau, di fubajaf kaakenak di fubajaf mba kúbajumak.
✷ **Kurim kakati** (**esutamaay**) : cenceeŋ mo, nen umaŋe kalaañen an duruwa yan abajut búyisenum sensen mánuduwa ulaañen duruwa aceen abajut búyiisenum di

kapanak koola (bati sarati, di kanoomen, di emanj funeew). Cenceeŋ di tesutamaay kalaañen acilumi. Poop cenceeŋ acetumi akat fubaj fáamak akaanuyo. Poop jajak ájima kápuren di, tesutamaay yoola buwaas butoken bati fubajaf foola asen esada. Kúsukateenak di kucinoorool kanaamutumi di kuñoolool, leemojaat kan senumi, kúlondaak kati Lisilaamey di kúninaak. Fubajaf di tesutamaay fírenfiren beri ásukateen abotemi bukanool. Bare kaanujaat bukan kabaje, nounu sensen. Fírenfiren ekat fubajaf di tesutamaay wawuuje buwaasab búfeejitenab bati fubajaf aja'aburuŋ, di fíren kaan mankaane, ekat di tesutamaay an abaje aban buruŋ di fubajaf, haani kaane watiit di fubajaf; manteer kacilumi kumaŋujaat bálamuk ecetey yoola, nounu sense. Tesutamaay panebaay nen acilumi aane: nilaañulolaañ di tesutamaay yúmbaam, nibaayi tinoor ban nitiinoor, mba kurim kanaame moomu. Ríndiiŋ manatooŋ tesutamaay yoola di : " di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak." Maame aceen are'e mánaseediyae sembe káyinen mati Emitey cebuyo ban enambenut anoosan, di Aboñaayau ati yo, aanomi Muhammad, mati Arijana malegen di Jahanama poop malegen; ban funakaf fati bagamab pánfuriiŋ leebaay ban Emitey paneyiten kacetumi. Nigam bukanom mati nípupur di kákolaak Emitey mankusoŋ, di kukob Emitey di Anabiyoŋau ooluyo kukaanujaat kúyinena. Nigamiil wan Aburaham agamumi kuñoolool, di poop Yakob: **'Muyuul kuñoolom, nímíiraake Emitey esenuusen díinaay yajakaay jakunjicet, ecet ébuto kaanutujaa yati emaŋ kama, moo emmi manusoŋey Emitey** **[Al Baqara, 132];**

✷ Nan úsalie di Anabiyoŋau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), sensen manukaraŋ kásalaak ñákonañ (nureg: *SallAllâhu ᶜaleyhi*) di kasalaak (di *wa sallam*) ban jakumure to di mukaanaay mákon di moumu mugabaam. Man ñaa kaletumi kuboñaay, létusali beri bukoo too bálamuk manusofe ureesaw wooliil. Letoon: AbuBakr (kásali di kasaaf kati Emitey beri oo) mba Abu Bakr (kásuumaayak kooku di oo); uyu fírenfiren. Sensen di kajamoor, kanamben bukan kalet kuboñaay di kuboñaayak nan kaane kásali beri bukouku panoonaal :"Emitey, ulaw di Muhammad di eluupey yati Muhammad, kuriibooraak koola, kuseekool di kuñiilak kati kuñoolool."

Sensen manulaw kásuumaayak kati Emitey (di ereg : *Radhiy Allâhu ᶜanh*) di kabonetak (di ereg : *RahimahuLlâh*) beri kupaalaayak, beri kariibiimi di kaja'alomi bálamuk di kúlondaak, kúyiinenaak di kajakaak búrom. Panoonaal : " Abu Hanifa, malik, Ach-chfi'y di Ahmad" ("man Ati Jamit súumool di bukoo") mba man Emitey súumuyo ebonketiil.

✷ **Kásimenak :** kati enuk yanooyan pankukaani di káraamul mambi sen furi. **Sinukas soote sibaj kujuum kubaciir** :**1.)** kaan enukeriaay naate áju (abaj malegen); **2.)** kásimenak koote kukaan di jooraŋ yanaamut di uñiiŋ di worokaw, mati fírenfiren kásimen di uru; **3.)** etingey kumerak di fulitaf di poop ucilaw ugabaaw mba kákon; **4.)** noon : **Bisimillah** (di karees kati Emitey) nan upare'e kañenak bee káraamulak; nen uloŋe, kásimenak kujajak, ban poop jakut nen ulobe di kasanken kanookan kalet araabey. Púr to kalawak kati kareesak di Emitey, sensen oon : **"Allah Akbar"**. Aregutumi :"Bisimillan" kuyanfuooyanfu kaanujaa nalonloŋ, bare lee di kámanjaati.

✷ **Buluñoorab:** mati buluñoorab bati sínukureŋas san furiaf fusenumi, sati karamba san uŋoolenut ubuntoor . balindab bati fuluñooraf busensen abajumi haaji

di búfiren aluñooraau aluñooremi mati fúraar di kásuum ceb. Kaanujaat di kariibenak énukureŋey pankaan mátaañi mati kulukak kati bukanak mb di bucinab booliil, nounu fuluñooraf fusenut. Man fuluñooraf fusen, cenceeŋ baj kujuum kubaaciir : **1)** aluñooraau naate akaan ansene furi sínukureŋas san abujemi. **2)** naate aŋar jooraŋ yasene ebuj fajake énukureŋey nen báramule di jooraŋ yayabe (yañeke), nen (ésooraay, kataaŋak)… nen fuluñooraf fukaani jáwum esuwa esofa nen fulanjaŋaf mba énikureŋ esofa nen eyeney, sousu soote sikuri **; 3)** noote uliik wan umaŋumi eya yoo eenomi eya di búyejet bati fuluñoor. Bare nen jooraŋe ériiŋey énukureŋey yan uliikut, senut furiyo; **4)** oon : **Bisimillah** au di eya. Taate uŋoolenut uwuuj to bawonkut kareesak kati Emitey, haani di eloŋ, kamaa fírenfiren furi énukureŋey yan ubujumi nen bawonkut kareesak kati Emitey.

✸ **Burasab:** wan uŋoolenumi uri nuraan. ñameeŋe buras banooban busensen, nen kujuumak uke kúfeejiiraak kubajoe : **1)** burasab boote buset; **2)** bootut buputoor ; **3)** bootut búsuumaati.

Wáfirenimi, buras buceen basetut nen fásim mba eliw yati énukureŋey yacete, waputumi, nen ewoley, wasetutumi, nen wataw, musuram, barangaab mba bápusab, bafelab. Sáfirenimi di sínukureŋas sammi tentaam, sirohaas, sasofemi di siri eliw nen jímukoorey, esaamaay, eyenkaramba, kasiitiirak, eyeney, haani ekumbaay, eñaraay, ejangooney haani kaane yati karamba kajanj (kayenkeel) manteer émungunaay.

Wáfirenimi di bánaakaitaab, basofemi di worokaw woolubo , nen ésaaliiney, fulanjaaf, fusofaaf, fulukaaf, fújukukaf, eganaarey ; sígutumas, nen égutumey, égutumey éluwaay, kangookak ; wanoowan wan kuraabak di kucinooriil kujiipumi, nen elojaay, ekuukaay,, eliiliitey (ekonjey), faajaf,báwuab, úpantipontaw, eŋaatey, fusañeelaf, fúruugaaf di bulumbaab, kúniirak nen kuñaalak, egulaaney, fusaaleetaf ; di wanowan wan balindab busene ebuj nen ékoosooney mba wan búfirenumi ebuj nen bayasaab ; di énukureŋ yan kurie yan kuñitene di yacee yan kúfierut furi eyenkaramba di émungunaay. Búnamboorab bati sínuk sasene furi fírenut, nen bati eroha di epiling enaare. Poop fujuumaf, balindab bati sínukuraŋas san kuraabak kumanjutumi ban kupinutuso di balindab, panuliikuso di safaŋumi kanokoor di sínukureŋas sai kapanak kati Hedjaz. Sinaamujaat di énukureŋey yasene furi, doo sensen furi; moo poop nen sinaame di yasenut furi, fírenfiren. Sinokoorujaat di énukureŋ elet eriyaay di eriyaay,, nounu fírenfiren. Púrutojaat uru, sínukureŋas saasu peh sensen furi, nen sinukas sati ekooraay di sipilingas di sínukureŋas nen ebonkey, kajeeeraak ésiinaay, bánaakaitaab, nen ejaamenkaramba mba elooley, eceekurey, kálaabaanak, ebendeutey fupaataaf di bañaakeetab búrom di sínukureŋas sati mumelam (sisensen furi) manteer efooley bulunab, di yoney (fuciikoonaf).

Wajawumi di muriyaayam mati kuluk káyuweni mba kan kuñulene di mamooketam [mumelam masetut, mba buñulen] sensen manurimo, manteer kaan kásuumaati mba kaputak kati másetaataam koono to jaat; nounu fírenfiren furimo. Kúfirenfiren furi bajek kapporak mba kakapak, di poop eliñoŋey, laajey di muriyaay muceen mansinaame manteer bálamuk básiiler. Aamumi di ecet mati bacaar ban nabaj muri masenut furi, naate ari kaañaŋ jakumacet mati bacaar.

✸ Fírenfren esen dúwa kuñoosaak di wáaningaw wooliil mba emaat , mba nukaan átiyaar di esaaf kasaaf kati Lisilaamey. Manteer, nen kusaafuul di kasaafak uke (*assalâmu 3alaykum*) [kásuumaayak kulako di muyuul], nootaale oonaal (*wa 3alaykum*) [muyuul poop]. Fírenfiren kayito mati buko kuñoosaak di kúwotaak. Senut eyab uñenaw wooliil. Kaanujaat esaafiil ñikul mba ejuk kusonta kooliil, rouru fírenfiren. Manteer nafa jaat Lisilamey [nen ejuk asonta áyinenut di mati pangorool biyok ariiben Lisilaamey].

✸ Emitey ebonketolaabonket nan esenolaami kuñiil nen búsangor bati jamaanaay yati jaat, bukoo poop mátaañi di tangop. Emitey yoone toutu : (fubajaf fooluul di kuñooluul kukankaan mátaañi) [At Taghaboun, 15]. Moo , ániinaau sensen arok bee di bukanak kammi di bálamukool; Emitey yoone toutu : (muyuul káyinenumi ! jipooy bukanak kooluul di fiilaf fooluul di sambunas) [At- Tahrim, 6] Aboñaayau naane : " Anooan di muyuul amata, ban di muyuul anooan acile ekooraay yoola"; wakaanumi man kuñiilak kunifaano cesoorut fujuumaf fati kubajaak. Káwaayen mba núsenaati'iil kurim, léékafireniil ekaan waate kakajeniil di waafaw wati buroŋab bati jaat di bati kajamolikiyaama púr to, nálaañul ákuuf fulakaaf di ériiŋey fulindaf fati sílaamas baregimi di furimaf fati Aboñaayau. "anoosan an Emitey esenumi buruŋ di acee ban nacet akat kammi di bálamukab boola bakatutiil di buruŋ bajake, pánkufirenool Arijana di Emitey" [Al Bukhari di Musilim].

✸ Ibn AlJawzy – Emitey ebonketool naane : « Mátaañiam mafaŋumi moo eenomi nan anau abajumomu bamanjut mati bugaal, ban wuuj to : di súumool man mátaañiam umu mugoroomi, nen mánsuumi manubaje fubaj fasetut, mba di súumool júnube. Yan abaje nokoor nen fubaj».

✸ **Waataay:** kúyinenaak koololaal kuwuuje kulalat kabetak di waataay yapaki di waaf wanfaut. Kunakak kankaan kalaak kati ewañ ; nanoosan nuluke ekool, soono wúli noote ebaj. Abu sensen man an ájuwe búyejet áyokulo eluke mba náwaayen ?

✸ Abajumi sunukas oo aate karasenso, naraanenso. Nen akaanut mo, sensen kulitenool manakaan mo. Nen alate mba aŋoolenut asenso, di kulitenool mananoomenso, mba náluesom mba nabujuso, eeno eliwey yooluso eriaay. Kúfirenfiren kadanka so, ekaanuso mansiteb búrook bálabie, kaluntuso kalunt kabile kayoken muñooluso, mba enaguso mba ekaanuso kúmanjum di buulap.

✸ **Basangab bilbil bunannaam di sijunubaas safaŋumi kájakaati,** púrutojaat *chirk* (kanaamenak Emitey) Alimaamaau Ahmad naane: " púrtojaa ebujey (anau) imanjut júnube yafaŋe mánekoolenie basangab bilbil". Basangab bíilbíil bubabaj kútaagul. Kaanumojaat; basing aseek ayaboe, aŋoolenut ápur di aceen akaanut ataool, mba di acinoor, mba an ooli (mukaanaay máñiivoe), boo bufaŋe kájakaati. Basing apaalool aniine mba apalool aseek júnube yákoolenie, Emitey yoone :" ***Muyuul (bukanak kati Lot) jisangesaŋ di kúniinaak kati dúnuyaay?! Manjikat kuseekat kan Amansaau ooluul asenuumi?! Muyuul malegen jikobut !"*** [Ach-Chuᶜarâ, v.165-166]

Káyenikak (Rouqya) kasenumi di Lisilaam

Atemumi di siluwaas san Emitey ejuumenumi panajuk mátaañaam di siluwaas sati Emitey san ejuumenumi bee dúniya mákon. Emitey yoone utu :"*Di kafium, pánuyiisuul reoor di kákoolen, di bacaar, di kagumbul fubajaf, di bukanak, di muriam. Ban di ériiŋen kammi di sílaamas kubalanaak, di elob yajake*" [Al Baqara, 155]. Asofumi mati kajakaak di kumiikeelak kati Emitey bukoo kommi bukanak kafaŋumi mánkuloie mátaañaiam mba tangopey, oo kalimoor. [Itinounu, búyiisenum bati káyinen; di kuceeŋ Aboñaayau maame: "*bukei kommi bukanak kafaŋumi mankuyoke di mátaañaam ?". naane : kuboñaayak ; púr to buko, kajakaak mambi citi bukanak kafaŋumi mánkuriiŋe, jawuboiñaa. Anau nayoyok riiboor di káyinenak koola di díinaay. Nen káyinenak koola kulite, burokab pambubeneno man nan káyinenak koola kurente, burokab boola pambugumbulo*." Uru nannaam di wáyiisenumi kamaŋak kati Emitey bee di amiikeelau ooluyo. Aboñaayau naane: "*Nan Emitey emaŋe bukanak, páneyiiseniil*" [búregm Ahmad di At-Tirmidhi]. Uru nannaam poop di kúmanjumak káyiisenumi mati Emiteyy emammaŋ wajakaaw bee di amiikeelau ooluyo; Aboñaayau naane: "*Nan Emitey emaŋe wajakaaw bee di amiikeelau ooluyo, panesombenool sílamas di jamaanaay uye di nan Emitey emaŋe wajakaaw bee di amiikeelau ooluyo, panenenool síjunubaas soola mambi kuŋarulooso di funakaf fati kayitaak*." [búregum At- Tirmidhi]. Burokab haani buyajut kankaan kayanfu s*junube; Aboñaayau naane : " Bajut mátaañnie magore amisilimaau manteer kálind mba wafaŋe ro, ban Emitey di épurenut síjunubaas matii ro, nen utojaw manuloemi di búbaar." [búregum AlBoukhari di Musilim]. Kama nan amisilimaau abajumi mátaañie ajajak, máttaañiam moola kayanfu síjunubaas soola sawuujumi, mba sikalaŋ sati kateben fujuumaf foola. Nen awoofoora, mátaañiam umu kayanfu síjunubaas soola ban di muwoolenool búyiikab bati sousu; Emitey yoone : " kabuutenak bajobajo tentaam, bajobajo di falaf mati wan bukanak kukaanumi di uñenaw wooliil faŋ. [Ar-Roum, 41]

Babaj sifasoŋ sameeŋe sati burok : burok di majake, nen kabenen fubajaf ; di burok di majakut, nen kákoolaak, bacaarab di kagumbulakk fubajaf : Emitey yoone : " pánuyiisenuul di mátaañaam, di majakaam mati kabuntak" [Al Anbiya, 35]; nannaam di burokab bati kásumutak mba ecetey yan eenomi buruŋ booliyo butooŋand kúcilak kajakutaak di múliimaam májawumulomi di emaŋey. Aboñaayau naane : " Wameeŋe di ecetey yati bukanak kúmbaam, bálamuk balindab di labaŋey, di kúcil kajakut jáwumulo." [Hadith yápurulo di Al Boukhari]

Kapooyak : cenceeŋ emanj, di ekaan uruŋaw warambenolaami ebajey kapooyak di kúcilak kajakutaak, di muyaalam bala kagoroorak kooluso. Moo, wákoyumumi ufankati jandi ukoy. Kapooyak kukaaneikaan di sikalaŋ sajuupoe nen :

-Káliŋenak búyejetab (di káyinenak) mati Emitey cebuyo ban núyinen fanfaŋ mati acilumi dúniyaay , Emitey di ekaaney urokaw wajakaaw.

✸ Kawonoor majake di Emitey mba ekaan kafiumak kiiya di Yo; poop, jakumuyinoor mati úju'ut bee di jakaakali yanoosan yajakut. Mukaanaayam mati kayinoor mati úju'ut kaanekaan kásumut bee di au[1].

---

[1] Kudokotoorak di kaŋoolenumi mukaanaay mati kasonten konsoon ujuumenjaat bukan kúfeejiir,

✸Nan aceen abaje búyejet bajakut bee búlaput, mba akaan asaay, jiteyool yeekool mánukaanumool, bare let mati jíkoliookoli.

✸Kalawak kati Emitey di elaw dúniyaay yiiya di ejuk waŋarulomi emaŋey. Aboñaayau naane:"Nen ákon di muyuul ajuke di etiool, di oo faŋool mba di fubajaf foola wásuumool, nalaw dúwaay [Emitey], mati muyaalam waaf wajakut." [búregum Ahmad di Al–Hakim] (kalawak dúwaay cenceeŋ oon: **Barakallahou laka** [Emitey upooyom di uru]bare let oon: Tabarakallah [dúwa Emitey].

✸ Di mukaanaayam mati kapooyoorak di muyaalam, furi kudaak koono futok di kugaba kati Mediin bújom mankumanjuko di kareesak kati (Ajwah).

✸ Klawak kapooyooro di Emitey eneney kafiumak kiiya di Yo, nuwonoor majake di Yo, kayofaak di Yo, di múliimaam, di mayaalam, niminjen di kalawak Emitey [Dhikr] ban nulaw kapooyak kiiya funakoofunak, bújom di kaloof[1]. **Ulawaw uwu** ubabaj nafa. Panebeneno. mba di egumbulo di kamaŋak kati Emitey jáwum di uruŋ ugaba: 1.) ebajey káyinenak mati wándomi malegen ubabaj nafa di ebaj emaŋey yati Emitey; 2.) ukaan kalawak uku di nujantenoor jak di búyejet mati kankaan ulaw , ban kalawak leekubaj búyejetab básuumut mba bákaanumut, nen man Aboñaayau aregumi di Ehadis yapioe.

Waataay yati kalawak di elawey kapooyooro: kalawak kati bújom, pankukaanuko bálamuk kásalaak kati subaay; kalawak kati kaloof, kukaanuko bálamuk alansaraay. Nen amisilimaau aloŋe kakaraŋuko mba waaf úsuumenool, panalob nen ábatulomi (awoolomi).

Kúmanjumak káyiisenumi mati au oomu di múliima : bajut kafataoor tutoor kasontenak di káyenikak kasenumi di Lisilaamey. Moo, Alukuraaney ebabaj músontenuma úsumut waraje di wati búyejet. Nan asontaau abajut kásumut kajukoe, kúmanjumak jamaajama fúkaaf panfufamb di sembe, fúrerepaf léefusuum, faraf epooñ, penuyeg di ebolaay mba ñonkañ di uñenaw mba úkamunaw, ésigirey panenag, bálamukab eri di ubandaw, jakakalaay di ésigirey yooli panelit, kámooraataak fukaraay, fuuñaf eri lako to, jaakalaay di kabolen kanafaut kágaagulak wáa, éliiley, emaŋ kalako cebi, kalanfuak di feñaakey, élaam kamoorak, di májiiti nacee mati éjuwey (kájakaati kásumutak) di kusontenak (kudokotoorak). Kúmanjumak uku kuŋoolene kujukuko, mba kujuk kapan kákon ceb di sembaay, mba kagumbulaak kati kásumutak.

Amisilimaau : panabaj sembe di búyajetab boola, nabaj sembe di káyinenak koola di éjindey (ekatey) siwonooras sajakutaas, nen esof mati kásumutak kati búyejet kookool ceb mati nababaj wákon di kúmanjumak uku. Moo, siwonooras sajakutaas kúsumut bukoo di úsumutaw kafaŋe kátaañi kasonten. Bukan kucee kuŋoolene kumanj kúmanjum kucee, bukoo mánkujuwe jaj. Di poop, kúmanjumak uku kuŋoolene kujuko, bare kúpuruloot di kásumut kajukoe raj, nen mankuŋoolenumi kúpurul di káyinen katiitie. Kúmanjum kucila koo kommi ésigirey elitey mábotenaam, kalanfuak…. Sensen ammi di fujuumaf ufu, alaañen bakaanerab boola ajooŋen di Emitey Yákoneny.

---

kugabaak kabajumi kásumut kati síndena eniiley, úyejetiil ujuume ceb bare waaf ulet di buko (kújuju).
[1] Ejuk kalawak kati bújom di kaloof di fúbanumaf fati éliibarey uye

Nen kásumutak di múliima kubajoe[1]**, ekoyey pánepurul di kon di emaŋey yati Emitey : 1)** nan **acilumi múliimaam amanjoe**: pankujuumenool manaposo ban di kuŋar mumelam peh mba marinomi[2], ban di kuposo di mo; **2) nen acillumi múliimaam amanjout**: kasontenak pankukaan di sembaay yati káyinenak (Rouqya) , di poop kalawak Emitey di búsangoor (Hijamah).

Di poop nen kásumut kati muyaal[3], ekoyey di emaŋey yati Emitey, ŋoolene baj baje'er:

1) emanj tan muyaalam mommi: nen jijuke tinat jiban, di jifel fútukaf manukaraŋ sisooraas AlFalaq (n°113) di AnNas (n°114), ban nuyaben;

2) káyenikak (Rouqya): di karamben kati síto sati sisoora sati Al-baqara, AlFalaq di An-Nas di karamben kati kalaw, bare panulaañulaal to ñeme nen Emitey emaŋ mo;

3) Nouchra mba kápuren muyaal : babaj fasoŋ sigaba: **a) Nouchra yajakut**: yoo kasonten muyaalam di muyaalam, di eja'ay di kuyaalaak bee kawaañari muyaalam. **b) Nouchra yasenumi**: yoo, eŋarey utoj woono futok di ugaba wati 'Loti jujubier d'Orient" (Sidr) wan kunage kaan epor, tutoor siwaal sigaba, ban nukaraŋ ñáfeejiir sisooraas AlKafiroune, Al Ikhlas, Al Falaq di An-Nas, ban nukaanuwo di mumelam ban nuraan nuposomo. Panulanlanken moumu bee nan ekoyey ebajoe nen Emiteyy emaŋe. **[búregum abdou – razzaq di AlMoussanaf,**

4)Kápurenak busikab : pánjipurembo di basan, nen busikab boobu di faraf mba di kawaasen, kaanujaat boobu bucee[4].

Rouqya [káyinenak kasenumi]: wasenumi di Rouqya: **1)** yoote ekaani di ureesaw wati Emitey di kumataak kooliyo; **2)** panekaani di Kuraabaay, mba di kasanken kan úlawule; **3)** nabaj káyinenak mati Rouqya let yoo cebuyo esontemi, bare ekoye di Emitey yoom.

Balindab bati aatumi ekaan "Rouqya" :**1)** Panakaan amisilime ban nakaan an ajake ákolie Emitey. Man anau abonketemi eeno, moo Rouqya ewolooremi eeno. **2)** Nalaw Emitey di kátiliŋak mba majoon di waataay yati Rouqya, ésigirey di fúrerepaf siriiboor di bakaanerab. Bare, wan kumaŋumi anau faŋool akaan Rouqya, mati an letamanj nafaay yoola di haajaay yoola nen man oo faŋool amanjuyomi, ban Emitey ebabaat eyiiŋ kawonkak kati kammi di haajaay.

---

[1] Jícilak jajakutaj (al-3ayne) : ure majakut mápurulo di síjinnaas, man Emitey ewule sembe di anau an kujukeremi páli (kajukeraj uku seetaani akaaneko oo babajut sembe bújooŋoor kalawak kan anau aamumi di ekaan. Hadiisey eregemo : « jícilaj jajakutaj waaf wabaje » [Al-Bukhari] niceen di koone : « seetaani ekaanemi ejukeremi kóji añiilau ati Adama .»[Ahmad aciike, man al-Hathamy alaañ ajuker malegeam mati baciikerab. Babaj poop sihadiis sabenene sembe baciikerab ubu.] uru roo koonemi jícilaj jajakutaj mati jícilaj joo jíyiisemi manokooram mati waafaw, bare let manjijukeremi kóji ceb. Pipii an ápuume naŋoolene abaj kajuker kajakut di apaalool ban ájukeriit.

[2] Warinomi: roo waaf wanoowan wan ajukeremi kóji agore wati anau nen sinaaŋ sarinoe mba muraanaay. Rouru panyuuyi di jiful jan oote ekaan di mumel mánuyu mumel mucila di anau, nabaj to araan wayikun

[3] Mayaalam : kankaan kútuken, kurim kan kúyegene ; mba waaf wan oote ekaan di eniiley yati anau, ésigirey yoola mba búyejetool. Waaf wabajoe, mayaalam mubujebuj, káfiren an kafinto di aseekool, kafasiken úyab….mayaalam waaf wati káyinenaati Emit yákon. Kankaan kawoofoor káaamak.

[4] Anabiyoŋau (an kásuumaayak kommi di oo di epakey : naane « *kasontenak kati di kuraafenak (al-ḫijâma) waaf wajake faŋ wan jisontenoorume* » Emitey esonten sonten úsumut waraje mba wati jicil jajakut di kasontenak uku kati kanseerey. Waaf wabaje, Ulejen.

Balindab bati akaanumi “Rouqya”: 1) wan kumaŋumi kaan áyinena ajake, nafaay yati Rouqya di oo éjáwumulo, di káyinenak koola. Emitey yoone: ”*pániwalenul di Alikuraaney, wammi éju, di kabonket bee di kúyinenaak. Nounu, roo kabenen éliimey yati kátiliŋutumi*” **[Al Isra, 82]**. **2)**Panalaw Emitey di soobiya manesontenool.“ **3)**Aatut asomben námiira mati kasankenak kupiopio. Moo, Rouqya kankaan kalaw, nan alawaau asombenut ban namaŋ mankaan toorito, ŋooleŋŋoolen kúbonketaatiool. Aboñaayau naane: “***Pankubaaluul kaanujaat jisombenut naane poop: nilalaw ban kalawak kúmbaam kuyabuti***.**[búregum AlBukari di Musilim]**

Ban babaj uruŋ wameeŋe di Rouqya : 1- Kakaraŋak kati Rouqya di katutufenak di anau mba tan riemi. **2-** Kakaraŋak bayiifut. **3-** Eŋarey kulacak di fusinkaf, ásimpoor di mofam ban nakaanumo tan riemi. **4-** Kakaraŋak kati Rouqya di egor tan jariaj jommi.

Siharaf beet ekaaney Rouqya di asontaau :

(esooraay yati *Al Fâtiha*), (*Al Kâfiroune*), (*Al Ikhlas*), (*Al Falaq*) di (*An-Nas*).

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُۚ لَا تَأۡخُذُهُۥ سِنَةٞ وَلَا نَوۡمٞۚ لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ مَن ذَا ٱلَّذِي يَشۡفَعُ عِندَهُۥٓ
إِلَّا بِإِذۡنِهِۦۚ يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيۡءٖ مِّنۡ عِلۡمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَۚ وَسِعَ كُرۡسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۖ
وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفۡظُهُمَاۚ وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡعَظِيمُ﴾ [1]

﴿ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّن
رُّسُلِهِۦۚ وَقَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۖ غُفۡرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ ٢٨٥ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَاۚ لَهَا مَا كَسَبَتۡ
وَعَلَيۡهَا مَا ٱكۡتَسَبَتۡۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذۡنَآ إِن نَّسِينَآ أَوۡ أَخۡطَأۡنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تَحۡمِلۡ عَلَيۡنَآ إِصۡرٗا كَمَا حَمَلۡتَهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن
قَبۡلِنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلۡنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦۖ وَٱعۡفُ عَنَّا وَٱغۡفِرۡ لَنَا وَٱرۡحَمۡنَآۚ أَنتَ مَوۡلَىٰنَا فَٱنصُرۡنَا عَلَى ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ [2]

﴿فَسَيَكۡفِيكَهُمُ ٱللَّهُۚ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ [3]

﴿يَٰقَوۡمَنَآ أَجِيبُواْ دَاعِيَ ٱللَّهِ وَءَامِنُواْ بِهِۦ يَغۡفِرۡ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمۡ وَيُجِرۡكُم مِّنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ﴾ [4]

﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلۡقُرۡءَانِ مَا هُوَ شِفَآءٞ وَرَحۡمَةٞ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا خَسَارٗا﴾ [5]

﴿وَإِذَا مَرِضۡتُ فَهُوَ يَشۡفِينِ﴾ [2] ﴿أَمۡ يَحۡسُدُونَ ٱلنَّاسَ عَلَىٰ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضۡلِهِۦ﴾ [1]

---

[1] Emitey, bajut Emit eceen púrtojaat Yoo, Aroŋumi, aroŋumemi di oo faŋool "Al-Qayyoum" áŋoteriit, ámooreriit. Búrom oo acile, wammii fatiyaraay di wammi tentaam. Ai aŋoolenut alaw kabonket aceen bújoumut di Oo? Namamanj fucen yooliil di kajom yooliil. Di emanjey yoola wan amaŋumi ceb naxaremi. Jáyiaj joola "Koursi" jifanfaŋ fatiyaraay di tentamaraay san umanjumi oone kapooyak kooluso táañiut bee di Oo. Ban Oo afaŋe manañitoe, Oo afaŋe waafaw búrom **2:255**

[2] Aboñaayau náyinenyinen wan kuboñulomi bee di oo, wápurumulomi di di Amansaau oola, di poop káyinenumi, búrom kúyinenyinen Emitey, simalekaas sooluyo, Ailiibaras sooluyo, di Kuboñaayak kooluyo (di baregerab): " Upájulut kuboñaayak koola" ban koone : " Nujanjam ban nuriiben wan kuregumi. Amansaau woli kooku di elawi kabonketak kooli. Di au noote élaañul beet." 286. Emitey érookeneriit an búrooko ban aŋoolenut ateb an acila panecamool burokab bakajaab ban akaanumi, poop pankunagool mati wajakutaaw wan akaanumi. Amansaau jákumunagoli eeno pambaj wan uloŋe mba wan ukajene. Amansaau jákumurookenoli búrooko bálabie nen ukaanumi katooŋumi kújo'ol woli. Amansaau jákumurookenoli wan uŋoolenut uteb, ufat júnubaas sóololi, úbonketoli. Au eenomi Amansaau óololi, úkaanoli manuŋoolen káyinenutumi. **2:285-286**

[3] (ñaa Emitey paneyaji bee di bukoo, yoo eenomi Ajamemi búrom, Amanjumi búrom) **[Al Baqara, 137]**

[4] muyuul búkanoli ! Jímarul Aríiŋenaau ati Emitey ban di jíyinenool. Yoo (Emitey) paneyanfu’uul júnubaas sicee, sooluul ban di epooyuul di sílaam sarie. [Al-Ahqâf, 31]

[5] (nuwalenulo Alukuraaney dan eenomi kasonten di kabonket bee di kúyinenaak. Nounu abuu roo kabenen éliimey yati kátiliŋutumi) [Al Isra, 82]

[4] ﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ﴾ [3] ﴿وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ﴾

[6] ﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ﴾ [5] ﴿لَوْ أَنْزَلْنَا هَٰذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾

[7] ﴿وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ﴾

﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُوا
هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ﴾[8]

﴿قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ ﴿٦٥﴾ قَالَ بَلْ أَلْقُوا ۖ فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ
سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ ﴿٦٦﴾ فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَىٰ ﴿٦٧﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿٦٨﴾ وَأَلْقِ مَا فِي
يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا ۖ إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ ۖ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾[9]

[10] ﴿ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾

[11] ﴿فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا﴾

[12] ﴿فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ﴾

[13] ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾

[14] ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ﴾

Sihadiisas beet ekaaney_Ruqya di asontaau:

(أَسْأَلُ اللهَ العَظِيمَ رَبَّ العَرْشِ العَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَكَ) ***(As'aloullâha Al-3adhîma Rabbal-3archil-3adhîmi ane yachfiyak)***[15] **futok di ñagaba**

---

[1] (mba karaanen bukanak di wan Emitey eseniimi di sembaay yati Yo ?) [An-Nissa, 54]

[2] (man nan íju'ut, Yoo yoote kasontenom) [Ash-shu'ara, 80]

[3] (ban Emitey panewalen sísigiras sati bukan kúyinena) [At-Tawbah, 14]

[4] (Oon: "beri kúyinenaak, kankaan búyiisenum di ekoy") [Fussilat, 44]

[5] (nen wóli uwaleneenulowalen Alikuraaney di fuwaal, panuruukenfo manfujisoe kapuñak mba kákoli Emitey) [Al hachr, 21]

[6] (Ulaañ ujuker , manteer nujujuk to karol kiikun ?) [Al-Mulk, 3]

[7] (wayikun man kuñoosaak kuŋareeni di bajukerer booliil; nan kujame Alikuraaney, di koon : " tíkara nagonogono !" [Al-Qalam, 51]

[8] (ban nuwoolenaal Móis:" ubeten fugolaf fiiya". Ñaa oumu nalako emer wan kujoonenumi. Ban, malegenam di mubajo wan kukaanumi ulaañut unafa, di kutekiil ban di kupuñeniil) [Al Araf, 117-119]

[11] (di koon : "au Móis, mba nubeten au atooŋand, fugolaf fiiya] mba wóli nukalo kútiyaar di kabetenak ? » naane : " jibeten tariya." Ñaa uneewaw wooliil di kugolak kooliil di kaanool nen káfuuloor di mukaanaay mati múliimaam mooliil. Móis nabaj kákoli di oo faŋool. Naanool : " jákumukoli, au oote ekooŋ. Beten wammi di kañenak kiiya kúrirak; roo pammer wan kujoonenumi. Wan kujoonenumi kankaan macopo mati ábala; ban ábalaau áŋooleneriit tanootan tan aamumi.") [Ta-Ha, 65-69]

[10] (púr to Emitey di éwalenul káyokulaak kooliuyo bee di Aboñaayau ooluyo di kúyinenaak, ban di ésuumeniil di furim fati kabonket) [At- tawba, 26

[11] (Emitey di éwalenul di oo káyokulaak ban di ebenenool simaleeka san jootut ejuk)[At Tawbah,40]

[12] Púrto, Emitey di éwalenul kaeraay, kásuumaayak di káyinenumi, ban nakaaniil mankuriiben káyinenak kooliil. Al-Fath 26

[13] (Emitey eyayab kúyinenaak nan di kukaanimi kabaatak kati kabonketak, fátaam búbaarab. Emamanj waamumi di sísigiras sooliil, di ewalenuliil káyokulaak, di ebuuñaayiil kásuumaay) [Al-Fath, 18]

[14] (Yoo ewalenulomi káyokulaak di sísigiras sati kúyinekaak mambi kúyinen di káyinenak kooliil) [Al-Fath, 4]

[15] (ilaw Emitey , Mákalaayuyo mansaetuyo di másuumyo manesonteni)

(أُعِيذُكَ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لامَّةٍ) ***(Ou3îdhouka bikalimâtillâh attâmmati mine koulli chaytânine wa hâmmatine wa mine koulli 3aynine lâmmah[1])***; **ñáfeejiir**
(اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهِبِ البَأسِ اِشْفِ أَنْتَ الشَّافِيْ لا شِفَاءَ إلا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لايُغَادِرُ سَقَمَا) ***(Allâhumma Rabban-nâssi adh-hibil ba'sa ichfi Aneta ach-Châfî lâ chifâ'a illâ chifa'ouka chifâ'an lâ youghâdirou saqaman)[2]*** **ñáfeejiir**
(اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُ حَرَّهَا وَبَرْدَهَا وَوَصَبَهَا) ***(Allâhumma adh-hib 3anehou ħarrahâ wa bardahâ wa wasabahâ)[3]*** **ñakon**
(حَسْبِيَ اللهُ لا إِلَهَ إِلا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ العَرْشِ العَظِيْمِ) ***(ĦasbiyAllâhu lâ ilâha illâ Houwa 3alayhi tawakkaltou wa houwa Rabboul-3archil-3azhîmi)[4]*** **futok di ñagaba**
(بِسْمِ اللهِ أَرْقِيْكَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يُؤْذِيْكَ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أَوْ عَيْنٍ حَاسِدٍ، اللهُ يَشْفِيْكَ بِسْمِ اللهِ أَرْقِيْكَ)**trois fois** ***(Bismillâhi ourqîka mine koulli dâ'ine you'dhîka, wa mine charri koulli nafsine aw 3aynine ħâsidine, Allâhu yachfîka Bismillâhi ourqîka)[5]*** **ñáfeejiir**
soit ***(Bismillâhi)*** (بِسْمِ اللهِ) (**trois fois**), (أَعُوْذُ بِعِزَّةِ اللهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ) ***(A3oûdhou bi 3izzatillâhi wa qoudratihi mine charri mâ ajidou wa ouħâdhir[6])***. **sept fois**

Kákaanumak

❶Jákunjiyinen usankenaw wajawumi di ati kúcilak kajakutaak, kaan nen nafanafa baraan musuram miiya, mba man asaayau ayeemaŋ bálamuk ecetey yoola,…)

❷**Fírenfiren** kakaano waaf nen sisafet, kaan sati kabaŋ, kulaam, mba bakuj, nan úkolie asaayau mati waafaw ucila; Aboñaayau naane: (anau áyinenumi di waaf, panalabaŋ di waaf ucila.) [búregum At-Tirmidhi]; bare nen sisafetas usu di Alikuraaney sípurulo, toutu babaj kañoosoor, bare wákoyumumi ukat uru peh.

❸ Eciikey yati 'ma cha Allah tbarakallah', mba yáalindey yati kaliba mba jiliba , mba yáalindey yati jícil, mba eneney Alikuraaney di éwotaay, mba egandey Alikuraaney di siluupas, waafaw uwu búrom ucesoorut muyaalam; citi ŋoolene kaan sisafetas san kulatumi.

❹ Asontaau naate áyinen emaŋey kalawak koola ban letabaj ekoy yapioe. Malegen , nan oonool panabaj ekoyey di bakool (kompirime) sati eŋar di buroŋab biiya búrom, letajaakali, bare nan éjuwey (ekoyey) epioe di Ruqya elegen, pánadewuŋ, letamuuten, ban eciik yanooyan yan akaraŋe (yati Alikuraaney), nabaj baroker bajake, ban burokab bajakaab pankupinubo ñoono uñen. Naate alaw

---

[1] (Emitey, Amansaau ati bukanak , ucesoor wajakutaaw, ban nusonten, mati Au eenomi asontenemi. Bajut ekoy yiceen nen let yiiya, ekoyey yakatutumi kásumut kanoosan).

[2] Emitey, Amansaau ati bukanak , ucesoor wajakutaaw, ban nusonten, mati Au eenomi asontenemi. Bajut ekoy yiceen nen let yiiya, ekoyey yakatutumi kásumut kanoosan).

[3] Au Emitey, upakenool di ebolaay (mátaañam), di majinlenaam moola, di silaamas soola)

[4] Emitey eyajomuyaj Bajut emit yiceen púrutojaa yoo di yoo nine kafiumak kúmbaam, poop yoo yommi Ayiyau ati jáyiyaj jabajutumi tanjre'e

[5] Di kareesak kati Emitey, nikankaan di au kasontenak kajakaak, bee di kásumut kanoosan kálaamenimi, mba di mátaañi mati yuut yanoosan, mba kúcil kanoosan kajakut.

[6] Nunen kañenak kiiya tan rimi di eniiley yiiya ban noon : " di kareesak kati Emitey" (***ñáfeejiir)***, panujeek ñoono ***futok di ñagaba riiboor*** :" nigoogo bálamuk mákalaam di sembaay yati Emitey di mátaañaam manisofumi moo mommi di ínje.

Anabiyoŋau oola, nalawool kabaal ban nápuren sisadaas juup, mati uru nannaam di mukaayaayam mati elawey ekoyey.(éjuwey)

❺ Kakaraŋak (Alikuraaney) di jameeŋaj riiboorut di sunnaay ban nafaay yati yo eyajut, poop éreut to di Ruqya di baŋarer bati érajo, mati ŋniyaay kankaan balind baciiki beri akaraŋumi Ruqya, ban rouru káanumuti di akaraŋaau ati kasetas, haani nabaje majake di kajantenuro. Sensen ulanlanken Ruqya, ñameeŋe biyok asontenaau akoky , eeno gaalenutool, nounu nagumbul kútaagulak jakumagaal. Leekulob ñoono buu koote kakaraŋ siharafas di kalawak kati Ruqya manteer baj búyiisenum nounu.

❻ Babaj kúmanjum kudantaŋ, kan únajumaale peh mba kapan, mati asontenaau ume oo muyaalam násontenume faŋ Alikuraaaney. Jakum kuceen kubunti di kúmanjum kanaame di kabonket, kan uŋoolenaale úkaanumaal di buko. Naŋoolene atooŋ kakaraŋ Alikuraaney jandi atooŋ kakaraŋ ricee. Naŋoolene aam di kamaatemi nanoonan di simisiraas beet eyof bukanak buu naanomi. Panujukool faŋ di elaw faŋ Emitey au too; jakun uru bunti, úkaanum !

Kúmanjumak kakaanumi kápajulak kusaayak di kuwaanaak :

✷ eceeŋey asontaau kareesak koola mba kareesak kati iñaayool, ban emanjey mba kámanjaati kareesak gumbulut wanoowan di kasontenak. ✷ wakaanumi eceeŋey bútingum bati kañ koola nen bútingum bati ekompile mba ejensu. ✷naŋoolene aceeŋ asontaau enuk yati kúmanjum mba taamaaseer mambi asenuyo kásimen éjiina, ban naŋoolen anaanen fásimaf fati yo asontaau.✷ eciikey mba kakaraŋak waaf wan úlawulut ban wanafaut wanoosan. ✷ eseney asontaau kayiit kan kuciike mukaare dán siciik di sipina san koone (Al hidjab) [kapooyoorak soom]. ✷ eregey asontaau mánaloi bukanak waati di kalimbis kárime kan koone al hidjah [fuwaayeenaf mba ekasu]. ✷ ereg asontaau jakumagor mumel majinlene waati yan aate elobi. ✷ eseney asontaau waaf wan aate efok tentaam mba katoj kan aate areemen, manakooren di fakooraf fápurutomi. ✷ eregey asontaau di mukaanaay mucee moola man an amanjut mba awonk kareesak koola, kareesak kati ésukey yoola mba kásumutak koola jandi oo asanken. ✷ káninguloorak asontaau ceb, di elofool, mba di etelefon, mba eleetar.

❼ Di ejukey yati bukanak kati sunnaay, koone éjinaay eŋoolene esof an ; wáyiisenumi woo eenomi furimaf ufe fati Emitey : " kariemi di fubajaf fati jasuuñaj pankujuum (funak cíitaay élamukaay) nen kan Sataŋ eyokene" [Al Baqara 275]. Kufasaaraak kati Alukuraaney kujamoojamoor mankoon egorey decila di aayaay uye ewoolenwoolen bugonaab (kagonaak) bagorumi ániinaau an kuheekumi manacin di éjiinaay.

Búmenlenum bati muyaalam : Mayaalam malegen, waaf wabaje di Alukuraaney, di sunnaay. Kúfirenfiremmo, jakut rebo. Muyaalam moomu ró di síjunubaas sáamakas nen man Anabiyoŋau aregumi : « Jitey úlaputaw mba síjunubaas sammi futok di sigaba sáamakas . Síjunube sicila soo eenomi sei, Au Aboñaayau ati Emitey ? ». kuceeŋool nápukiil : « Soo eenomi kariibenak simit sajuupoe salet Emitey, muyaalam… » búregum [Al-Búkari di Musilim] Emitey yoone kamaŋumi ekaaney muyaalam : « ban kumamanj mati abajumi (sembaay uyu) oo letabaj wanoowan Alikiyaama. » [Al-Baqarah, 102] **muyaal mugaba mubaje** :**1).**Muyaal

di baciiker ban seetaanaay érambenume ayaalaau manaŋoolen akajen an amaŋumi kakajen. **2)**. Di ubeeben wan kusenemi kan kubuntemi mankooniil usontenaiil eniil, búyejet, mba busenaiil wan kumaŋe. Rouru roo eenomi As-Sarf (wáriiŋenemi, mba waranenemi), di Al Aft (wajojenemi mba wáŋareuumi kalofoorak mba kamaŋak). Ñaa an koomumi di ebunt panakaanool nen waaf uloulo, wuceen di woom di ejaw, mba muceen manokoorumo. Mayaalam mutooŋandam moo mulakomi káyinenak simit sajuupoe : seetaanaas sírambeneriit ayaalaau oo bañoosut Emitey. Fujuumaf fugabutaf fati muyaalam kankaan júnube yáamak. Moomu di síjunubaas sáamakas. Bare waaf wati muyaal uŋoolenut ukaan, ubaj nen Emitey erembenut to kañenuyo.
Mumanjenaay majake : karaano waaf wati atawo yoo eenomi ebaj kawonoor kati kakajen waafaw wan aceen abaje, au ubajutuwo. Jícil jajakut karaano kúŋareuujo. Karaanaak kooku di síjunubaas safaŋumi mánsikalaaye. Kankaan eñoos etooŋand yan anau añoosumi Emitey. Numanjaamanj mati karaanaak kan Ibilis araanomi Adam, koo kukaanumi manalat kásujudiak éñupey fácul Emitey. Kayeŋ poop koo nábujum atiool.
Kacookoorak koolibo : ✸ Emanj mátaañiam mati júnubaay uyu yakajenumi burokab bajakaab kaan nen man sambunan sikajenumi uyaajaw wasayaaw, nen mankuregumi di ehadiis. ✸ wan Emitey esenumi acee kankaan balind bati yo di fúwaniinaetaf fati yo. Poop, kásoŋaati rouru, káyinenaati wan Emitey emaŋumi mba balindab bati Emitey. ✸ Ban (***Mâ châ Allah, BârakAllâhu laka***) yoommi [uru eenomi emaŋey Emitey di wan esofumi ekaan Emitey, epooyi] kankaan búyiisenum bati majakam mati búyejetab biiya. ✸ emanjey bacaamab bati akatumi májakaataam umu. Malegen, amoorumi báyiisenut búlatoor beri an panabaj bacaam baruuke. [búregum Hadiis dánan Aboñaayau alobe Ariibooraool karankak koola kati kanokenak Arijana, Abdullah ibun Ama namoor fukaraay síndaay yati Umar manakorosi mati mukaanaayam majakaam mati ariiboora acila mukaane manabaj karankak kati kanokenak koola Arijana.

Kalawak

Bajut batuuker baatut kájawum di Emitey ban boo peh bumammaŋ wan ebajumi, ban yoo esoolautiil. Moo kammi Emitey di eciik (*ejuumenolaal kalawakuyo, di kacacapoorakuyo; yoone : "Injé Amansaau ooluul naane: "jilawom, panibonketuul. Kalatumi di mapak emaŋom pankunoken ñeme jahanaba, di kapuñ*) [Ghafir, 60], yoo eenomi kalatumi elawuyo. Aboñaayau naane : "*Alawutumi Emitey, panebolenool*." Emitey emammaŋ man kumiikeelak kooluyo kulawuyo di kúyiisenuyo haajaas sooliil di emaŋ alawuyomi fanfaŋ ban di elofenuliil di yo. *Kuriibooraak kati aboñaayau kúlawulawul mo. Moo kaane kukatut bo wanoosan, wan uŋoolene kulaw Emitey ban leekulawool anooan di batuukerab booluyo. Moo kaane, di kusof lit Amansaau ooliil, kulof oo, ban oo poop nalofiil, bee kaminjen furimaf fati Emitey :'nanoosan kumiikeelak kúmba kuceeŋi múmbaam, kamaat nilolof*) [Al Baqarah, 186]

Kalawak kuñiteneñiten anau alof Emitey :Waafaw wan Emitey efaŋumi manecookoore lof di yo. Kalawak kuŋooleŋŋoolen kutiinoor labaŋey. Kalawak kati amisilimaau kuyabeiyab. Bamanteerut, nen balindab bujojeni ban tanaas di sipaneni, alawumi panabaj mati kalawak uku, (rákon) di waafaw uwu : Aboñaayau ati Emitey naane: " bajut amisilime akaane kalaw kabajut mátaañi, mba eting banaay, ban Emitey letesenool rouru rákon di waafaw úfeejiraaw : panesenool wan alawumi too ri to , di egumbulool bee fácul, mba di épuren majakut mansire'e. Kuriibooraak koone : " nounu abu nootaale elaw Emitey waatoowaati ? yoone : "***kalaañenak kati Emitey kufaŋe kajuupo***"" [búregum Ahmad di At Tirmidhi]

Fasoŋas sati kalawak : soono sigaba kúpajule: **1-Kalawak kati káyinenak:** nen kásalaak di esuŋey**. 2-Kalaw kati karamben di kati kúlawak.**

Bacaam bati burok bajake di buceen: Manteer kakaraŋak kati Alikuraaney kúkoyume mba kúlawak Emitey mba kalawak? kalaañenak, kakaraŋak Alikkuraaney kúkoyume búrom di mukaanaayam, púr to kúlawal di esaley Emitey, púr to, kalawak di kúlawak. Uru jajak beri bukanak búrom, bare manooman, ŋoolene baj mukaanaay majakut jak mafaŋe ejak mucee majakeene faŋ. Kaanumojaa, kalawak funakaf fati Arafat kúkoyume kakaraŋak Alikuraaney, ban kakaraŋak kati kúlawak kariiboorumi di kásalaak kúkoyume kakaraŋak kati Alukuraaney [waataay youyu –faŋ]

Uruŋaw wati eyabey kalawak : babaj uruŋ ugaba wajukoe di wásankie.

1) Uruŋaw wajukomi : nan úlafaculene kalawak di bakaaner bajake nen sadaay, sálijaay, náafilaay. Utíwoor ujonkoor di Qibla, uteb uñenaw, nulaw Emitey. Eŋarey ureesaw wati Emitey, riiboor di wan umaŋumi di kalawak. Kaanujaat nulalaw Maka, nulaw Emitey yacilum i kabonketak di ewuley, bare nen ulawe bee katiiken ajakut, letuŋar kareesak " Abonkeetaau Aámakau" " mba Awulaau", bare ureesaw wammi "Abínaau" mba " Agóotenaau" faŋ. Di uruŋaw uwu kásalaak poop kooku dó di elawey Aboñaayau, fútooŋum bee fúbanum kalawak , numanj síjunubaas siiya, ban nusal Emitey di bakaanerab bajakaab booluyo; jáwum dii waataas sasenumi, muminjen úyiisen, mati nounu kalawak kujakejak pankufaŋ kabonket.

Siwaati sicila sijuupojuupo: ✸ nen fukaraay nan bala'ab bujuuteriiŋ waati 24: di kajisak kúfeejitenak kùlamuka kati fukaf, nan Emitey éwaloouumi bee di kaleefaak kafaŋumi mankulofe; tutor wadaaney (adhân) di kaitenak kasalaal (iqâmah); bálamuk esofey salijaay; di eñupey; jandi usalaam bádoor; bálamuk úsalaaw; au bakaraŋer Alukuraaney búrom; au die jam kéenak kulit; di kaja'aburuŋ; kalawak kati

an, an kúgootene; kalawa kati an aceeŋe karamben; kalaw kati kubajaak bee di kuñooliil; kalaw kati amisilime bee di atiool di fuyofo; nen amisilimaau ákamboore di alatooraau di futiikaf. ✸ **Di lóokuŋey**: funakaf fati arijumaay, káfaŋŋuma waataay élamukaay. ✸ **Di kuleeŋak**: fuleeŋaf fati suŋey: nan oomi di efum suŋey, din an oomi di kasuuru, fukaf fati kátakasak di funakaf fati Arafat. ✸ **Di binab banafaab**: nen di Simisiraas ñameeŋe, kalofa kaaba'ay, káfaŋŋuma Al-Multazam {tutor Fuwaalaf falaenaaf di kajunkutak kati Eka'abaay}, di kalofa fujuumaf fati Iburahim, di kurembooraak As-safâ di Al-Marwah, Arafat, Musdalifah,, di Mina di kunakak kati Hijaay, din an oom di baraan mumelam mati Zam-Zam di riceen.

2-**Uruŋaw wásankimi** : nan urungene kalawak di kátuubi káriiŋe ; kajoonenak wan ukajenumi ; kapooy furi mba baraan wáfireni ; kakaano wañ wasene di kákaanum poop ebaj fulako fasete ban doudu peh bajo di fubaj fajoone ; umeeŋen mukaanaayam mati kabonketak ;nutey mukaanaay majakut ; nusofoo. Di waaf wajuupoe, di kawonoor kajakut, nujooŋoor di kalawak ; nufium Emitey di sembaas sooliyo ban nukobuyo ; kawalenoororaak, kalaw Emitey di sembe ; usenooroyo búrom manuyoolo ekob aceen aletuyo.

Wasukenumi eyabey di kalawak : ŋoolene anau alaw Emitey bare leteyab kalawak koola, mba di eralen ; ban wacilumi mankaan umemmeeŋ ri wo : elaw aceen unampen di Emitey; kanoken di mukaanaay maceen maceeŋut di kalawak; nen kalawak kati kapooyooro di fabolaf fati Jahanama, magogam mooluyo, érimey yooluyo, ban yayaj nounu, ulaw epooyi di Jahanaba ; kalaw ulatooro faŋi mba ulat aceen bakooŋut ; kalaw kanokoore di júnube mba eyiis banaay ; di jinaamen kalawak di barakaay yati Emitey di kaanak: «Emitey, ubonketom súumijaat »… núyisen kasombenak kiiya di ekobey, manoon: "Nilalaw bare kuyabutom; nuyoolo kalaw kati bugaal mba feñaak ; law di búyeget básuumut banoonut: káyiisenaati buuñaay fácul Emitey. Aboñaayau najam águine alaw Emitey di kásalaak koola bakaanut kásalaak beri Aboñaayau, naan : «Oo moumu nasombensomben.», púr to nawonkool ban naanool, oo, mba aceen : «nan ákon di muyuul alawe, natooŋ di kasal Emitey, púr to, nalaw Aboñaayau, ban nalaw wan amaŋumi bálamuk rouru » [búregum AtTirmidhi di abu Dawud]. Panujuk di wájindemi, elawey waaf wan kusofe kuban, leebaay nen kalaw buroŋ bee nanoosan baabe dúniya : kanken kasankenak kurimak riiboor nan oom di iekaan kalawak ; Emitey yoone : « ***Jilaw Amansaau ooluul di kawalenooro di ekobey ban di jisof utumaw. Nacee, amaŋut kútaasaak*** » **[Al Araf, 55]** Ibun Abbas naane : « ***Ukáanum kasankenak kariiboorumi di kalawak , nusofooro di ekaaney mo, mati nujukejuk Aboñaayau ati Emitey di kuriibooraak koola kúkaanumuro***. » **[Al bukhari]** di poop kayitenak furimaf di kalawak , Emitey yoone : « ***di kásalaak kiiya, jakumukaraŋ fatiya ; ban jakumuwalenufo fanfaŋ, bare uñes tan reoorumi tutoor soo sigabaas*** » **[Al Isra, 110]**; Aicha – Emitey ebonketool – naane : «Harafey uyu di kalawak épurumulo.»

Sensen man alawaau ájawum uruŋaw uwe : **bútiyaarab :** kásalaak di kasankenak jak. **Bugabutenab :** kásalaak di Aboñaayau. **Búfeejitenab :** étuubey di emanjey júnubaas. **Bubaakindenab :** káduwaak Emitey di bakaanerab booluyo bajakaab. **Butokenab :** etooŋey kalawak [fanfaŋ] di kákaanumak wasofimi ban di ujamoori, wan aboñaayau aregumi mba kabonketak koololaal kawuuje. **Butokenab di bákonab :** wasofimi di kalawak di kásalaak beri Aboñaayau.

Ulaw udantaŋ wanafae waceeŋe kaŋoolen

Waataay yati kakaraŋak kalawak	Kalawak : Aboñaayau naane :
Bala mba bálamuk kamoorak	*« Bismikal-lâhoumma amoûtou wa aħyâ »* « Emitey, di kareesak kiiya icet ban nilaañ iroŋ". **Ban nan uyitoe:** *« Alħamdou lillâhi Alladhî aħyânâ ba3damâ amâtanâ wa ilayhin-nouchoûr »* " sal Emitey yalaañumi eseni buroŋab bálamuk manekaanolaal ucetaal ban di yoo ŋooleene kaan kayitaak »
Nan uyitoe di káwago	*« A3oûdhou bikalimâtillâhi attâmmâti mine ghadhabihî wa 3iqâbihî wa charri 3ibâdihî wa mine hamazâti ach-chayâtîni wa ane yaħdhouroûne ».* Nulako di kapooyak kati kurimak kajoonaak kati Emitey jakum kabolenak kooluyo, sílaamas, mátaañiaam mati batuukerab booluyo, jakum kasuulenak kati kusaayak di jakum elofey yooliil ínje. »
Aliwomi di fukaraay nawonk Emitey di kurimak	Aliwomi di fukaraay nareg*: Lâ Ilâha illAllâh wahdahu Lâ Sharîka lah Lah ul-Mulk wa Lah ul-Hamd wa Huwa ᶜalâ kulli Shay' in Qadîr. Al-Hamdu Lilâh wa SubhânAllah wa Lâ Ilâha illAllâh wallâhu Akbar wa lâ Hawla wa lâ Quwwata illâ biLlâh. Allâhumma Ghfirlî.* " Bajut emit eceen ekobaay, púrutojaa Emitey ceb. Ebajut epaalaay Jáyiyaj yoo ceb elakomi Ayi, yoo eenomi esalaay, Ebabaj sembe sanoosan. Usalaal Emitey. Bajut emit eceen ekobaay púrutojaa Emitey. Emitey yoo efaŋe kakala. Bajut aŋoolene, bajut abaje sembe púr to nareg: "Au Emitey, Ubonketom , Nen alawe, paneyab kalawak koola. Poop nen asofe saliji mánasali, paneyab kásalaak koola."
Bálamuk nan úyaawute	Nan ákon di muyuul abaje sáawut sásuumool, di Emitey jáwumulo. Nasal Emitey ban nalob sáawutas sicila [an amaŋumi ceb bare, nan ajukoe wásuumutool, sáawutas di asaay síjawumulo. Nounu nagoogo di Emitey jakum sáawutas sajakutaas usu, ban jakumasanken an ; noo, sáawutas usu leesigaalenool. »
Di épur di eluupey	*« Allâhumma innî a3oûdhou bika ane adhilla aw oudhalla, aw azilla aw ouzalla, aw azhlima aw ouzhlama, aw ajhala aw youjhala 3alayya. »* Emitey, niñeñes kapooy di au jákumitiiw anooan mba ítiiwo, jakumikaan kayuulen mba jakunkukaanom ikaan mo, jakumigaalen an mba jakumibaj bugaal, mambi ítiliŋ mba níbajaati majoon. » **ou** « *BismiLlâhi wa Tawakaltu ᶜalaLlâhi wa Lâ Hawla wa lâ Quwwata illâ biLlâh.* » « Au nom d'Allah, je place ma confiance en Allah, et il n'y a de force et de puissance qu'en Allah. »
Di kanokenak di emisiraay	Pananoken di kákamunak kúrirak ban naan: *« Bismillâhi was-salâtou was-salâmou 3alâ Rassoûlil-lâhi, Allâhumma ghfirlî dhounoûbî waftaħ lî abwâba Raħmatika. »* « di kareesak kati Emitey, kásalaak di kásuumaayak koom di Aboñaayau ati Emitey Emitey, ubonketom di júnubaas súmbaam mánukambulom kúlimetak kati kabonketak kiiya »
Di épurey di emisiraay	*« Bismillâhi was-salâtou was-salâmou 3alâ Rassoûlil-lâhi, Allâhumma ghfirlî dhounoûbî waftaħ lî abwâba fadhlika.* Pánupuren kákamunak kumayak ban noon «di kareesak kati Emitey, man kásalaak kásuumaayak koom di Aboñaayau ati Emitey, Emitey ubonketom di júnubaas súmbaam ban núkambulom kúlimetak kati kabonketak kiiya.
Mati amaañaau	*« BârakAllâhu laka, wa bâraka 3alayka wa jama3a baynakoumâ fî khayr »*Emitey páneduwa búyabaab biiya di éduwa manjijamoor di kásuumaay
Ajantenumi elokey yati kéenak mba yati erohaay	Nan jijame balokerab bati sirohaas,jilaw kapooyak kati Emitey jakum asaayau, mati sijujuk asaay ; man nan jijame balokerab bati kéenak, di jilaw kabonketak kati Emitey,, mati kujujuk amaleeka . Nan jijame balokerab bati siyenas mba bati sirohaas di fukaraay, jilaw kapooyak kati Emitey jakum bukoo, mati sijukejuk wan jiŋoolenut jijuk.

Aregimi namaŋimaŋ mati Emitey	Nen di Anas , Emitey eyabool, babaj , ániine aam lof Aboñaayau mba aceen ájawume lof di oo ban naan: "au Aboñaayau ati Emitey, nimammaŋ umu di malegen. Aboñaayau naceeŋool waa nuregooreg moumu ? » «hani» naan: « uregoofo » najaw ajukool ban naanool: *« Innî ouħibbouka fil-lâh »* » maleganam faŋ nimaŋimaŋ di Emitey » naanool :*« Aħabbakal-ladhî aħbabtanî lah »* «mambi ekeen úmaŋumammi amaŋi.»
Nan ati'i amisilime átisoe	Nan ákon di muyuul átisoe, naan *al-ħamdou lillâh* (kasalak koku di Emitey); atiool mba apaalool : *yarħamoukallâh* (Emitey abonketi). Nan oonool : *yar ħamoukallah* (Emitey abonketi) átisomi panaan : *yahdîkoumou Llâhou wa yousliħou bâlakoum* (Emitey emati ban di éliŋen buroŋab biiya)
Nan baje mátaañi	*« Lâ ilâha illAllâhu Al-3azhîmoul ħalîmou, lâ ilâha illAllâhu Rabboul-3archil-3azhîmi, lâ ilâha illAllâhu Rabbous-samâwâti wa Rabboul-'ardhi wa rabboul 3archil-karîmi. »* Bajut emaŋ, káyinen Emitey bálamuk Emitey, Abonketaau, afaŋumi kákalaa. Bajut emaŋ káyinen kafaŋe Emitey, Amansaau ati waafaw búrom, bajut emaŋ káyinen bálamuk Emitey, Amansaau ati asamaanas di Amansaau ati yentaamey di Amansaau ati mansayaay" "*Yâ ħayyou yâ Qayyoûmou biraħmatika astaghîth.* » Au acetoorutumi au eenomi acilooromi faŋi nilalaw karamben di kabonketak kiiya« « *Subħânal-lâhil-3azhîmi.* » «kasal Emitey yafaŋumi maruuk ».
Kalawak jakum kulatooraak	*« Allâhumma Moujriyas-saħâbi Mounzilalkitâbi Sari3al-ħisâbi, ihzimil-aħzâba, Allâhumma ihzimhoum wa zalzilhoum. »* "Emitey, au ukaanemi kátupaak (kúmigenak) mankujaw, au awalenulomi ekitaabaay, au aakenumi fubajaf fiiya uheek kajamoorumi, ukaaniil kutey núyogeniil.
Nan ujooŋoore di fujuum fátaañie	*« Allâhumma lâ sahla illâ mâ ja3altahou sahlane, wa Anta taj3aloul-ħazana idhâ chi'ta sahlâ. »*"Emitey, bajut wúsuume (waaf) faŋ wan au ukaanumi súum, ban nan umaŋe panukaan wátaañimi úsuum"
Elaw mán upur di kuneew	*«Allâhumma innî a3oûdhou bika minal-hammi wal-ħazani, wal-3ajzi wal-kassali, wal-boukhli wal-joubni, wa dhal3id-dayni, wa ghalabat irrijâl. »* Au Emitey, nilawilaw upakenom di siwonooras, di ebotenaay, di kábajaataak sembe , di maputam, di máwulaataam, di bulaputab, di siwonooras sati uneew di kumerom, bukank, takumukufaŋom sembe."
Ban kusetenooremi	Nan oomu di kanoken ban kusetenooremi panoon : *« Allâhumma innî a3oûdhou bika minal khoubouthi wal khabâïth. »* "Emitey niyofoe di au jakum bágunab búniinaab, bíinab, di bágunab baaraab", **nan oom di épur noon:** « *Ghoufrânak !* » "(Amansaau), ubonketom"
Mátaañaam májawumulomi di ayaalaau di kásalaak	" bágun ban koone *Khanzab* nan ukalamuta jaat oomu to, nuñes káguto di Emitey jakum oo mba nututupen di kamayak kiiya ñáfeejiir"
Di kákuntaagenak	*« Allâhumma ighfirlî dhambî koullahou diqqahou wa jillahou, wa awwalahou wa âkhirahou, wa 3alâniyatahou wassirrahoû. »* "Emitey ubonketom di júnubaas súmbaam safaŋumi kasoonia di safaŋumi kákooleni sitooŋandas di sílamukaas sakaanumi di kareregen mba di fukuluñ" « *Subħânaka Rabbî wa biħamdika, Allâhumma ighfirlî.* »; "Kasalak kooku di Au Amansaau. Emitey ubonketom" *« Allâhumma a3oûdhou biridhâka mine sakhatika, wa bimou3âfâtika mine 3ouqoûbatika, wa a3oûdhou bika minka, lâ ouħsî thanâ-'an 3alayka, Anta kamâ athnayta 3alâ nafsik* ;"Au Emitey niñeñes kapooy di kásuumaayak kiiya jakum fuunaf fiiya di kabonketak kiiya, di sílaamas siiya di au jakum au faŋi letiŋoolen isali ríiŋ au man usaloorומi au faŋi.

Di kákuntaajenak bee kakaraŋak Alukuraaney	*« Allâhumma laka sajadtou, wa bika âmantou, wa laka aslamtou, sajada wajhî lilladhî khalaqahou wa sawwarahou, wa chaqqa sam3ahou wa basarahou. Tabârakal-lâhou Aħsanoul-Khâliqîne. »* "Au Emitey, mati au níkuntaagene au an íyinenumi; an ikobumi; buulab búmbaam búsike fáculi ateepubomi, ásangenubomi, fácul ajoonembomi, nasembo ejam di ejukey yoola. Kasal kooku di Emitey yákoyumumi di kutuukaak !"
Kalawak kati káwambulak kásalaak	*« Allâhumma bâ3ïd baynî wa bayna khatayâya kamâ bâ3adta baynal-machriqi wal maghribi, Allâhumma naqqinî mine khatayâya kamâ younaqqâ ath-thawboul-'abyadhou minad-danassi, Allâhumma ighsilnî bilmâï wath-thalji wal-barad. »* Au Emitey upumenom di júnubaas súmbaam (Ibiliis), nen mánuloyinumi jífarubaar di jifabawanga. Emitey utilulom di júnubaas súmbaam nen man usetenumi wañaw wafiitaaw di manooketam mooluwo, au Emitey usetenom síjunubaas súmbaam di kalubak mumelam di kalubak kati galaasey.
Di ebaney kásalaak too jandi kasaafoor kúlamuka	*« Allâhumma innî zhalametou nafsî zhoulman kathîrane, wa lâ yaghfiroudh-dhounoûba illâ Anta, faghfirlî maghfiratan mine 3indika, warħamnî Innaka Antal-Ghafoûrour-Raħîm. »*"Emitey, nikaanoorokaanooro kayuulen káamak di ínje faŋom ban bajut aate kabonket júnubaas nen let Au. Usenom kabonketak kiiya; ukaan abonketa di ínje mati au eenomi abonketaau áamakau"
Akaanumi wajakaaw	An kukaanumi wajake ban naan akaanoowomi:*« jazâkal-lâhou khayrâ »* "Emitey eseni bacaam bajake" nasal di káduwaak kooluwo, aamu nalaañen manaan *« wa jazâk »* " ban nacaami ; *« wa iyyâk »* mba di au poop"
Nan ujuke ecabaay	*« Allâhumma sayyiban nâfi3an. »* « Emitey, (kaan man) kaan mumel majake» *regumo ñagaba mba ñáfeejiir « Moutirnâ bifadhlillâhi wa raħmatih. »* "nubajaabaj mumelam di emaŋey yati Emitey di kabonketak kooliyo", nan ecabaay elube , jajak ulaw wan uŋaniaye, mata kalawak nounu kujajak »
Nan fárusaf fuyitoulomi	*« Allahoûmma innî as'alouka khayrahâ wa khayra mâ fîhâ, wa khayra mâ oursilat bihi, wa a3oûdhoû bika mine charrihâ wa charri mâ fîhâ wa charri mâ oursilat bihi. »* "Au Emitey nilawilaw majakam mati fárusaf ufu, majakam mándomi, di majakam mankuboñulomi di fo ban niyofo di au jakum mátaañiam moolufo, mátaañiam manfutebulomi di mátaañiam mankuboñulofomi"
Nan ujuke fuleeŋaf funkulaf	*« Allâhumma ahillahoû 3alaynâ bilyoumni wal îmâni was-salâmati, wal Islâmi, hilâla khayrine wa rouchdine Rabbî wa Rabboukal-lâh. »* "Au Emitey úkaanoli siimaya fuleeŋaf ufe di fubajaf, káyinenak di kásuumaay di Lisilaamey [ban di fukaan] fuleeŋ fati majake di ejoon Amansaau úmbaam di Amansaau iiya ammi Emitey"
Kakatoorak di aja'aburuŋ	*« Astawdi3oullâha dînaka wa amânataka wa khawâtîma 3amalika. »*"nisensen Emitey manepooy díinaay yiiya, malegenam miiya di bakaanerab biiya búlamukaab" **aja'aburuŋau nalaañenool aan:** *«Astawdi3oukoumou Llâha Alladhî lâ tadî3ou wadâ'ï3ouhou. »* nisensen Emitey yábeteneriitumi wan usenuyomi múk.
nan ujuke wanumaŋe mba manumaŋut	nan Aboñaayau ajuke wanamaŋemi, naregereg :« *Al-Hamdu Lilâh aldhî bi-Ni^{c}matihi Tatimmus-Sâlihât –* " kasala kooku di akaanemi wajakaaw" **poop nan ajukemi wan amaŋutumi naregereg:** *« Al-Hamdu Lilâhi ^{c}alâ Kulli Hâl.* – Usalaal Emitey di wanoowan." .

Kalawak kati kaja'aburuŋak

Allâhu Akbar, Allâhu Akbar, Allâhu Akbar, ﴿*Subħânal-ladhi sakh-khara lanâ hâdhâ wa mâ kounnâ lahou mouqrinîna wa innâ ilâ Rabbinâ lamounqaliboûn*﴾ *Allâhumma*

innâ nas'alouka fî safarinâ hâdhâ albirra wat-taqwâ wa minal3amali mâ Tardâ, Allâhumma hawwin 3alaynâ safaranâ hâdhâ watwi 3annâ bou3dahou, Allâhumma anta as-sâhibou fis-safari walkhalîfatou fil ahli, Allâhumma innî a3oûdhou bika min wa3thâ'ïs-safari wa ka'âbatil manzhari, wa soû'il mounqalabi fil mâli wal ahli. " Emitey efaŋe kákalaa (ñáfeejiir) ﴾*Gloire à Celui qui nous a soumis tout cela alors que nous n'étions pas capables de les dominer. C'est vers notre Seigneur que nous retournerons*﴿. (esal akaanaolaami uru búrom ban olaal uŋooleneenutaal ukaanaaro. Panulaañaal bee di Amansaau oololaal) Emitey nulawilaw mánusenoli di kaja'aburuŋak uku, kabonket kajake di kákoli ban núwuloli mánuriiŋen burokab ban umaŋumi. Emitey úrambenoli di kaja'aburuŋak uku ban núgumbuloli fuja'af. Emitey Au eenomi ariibooraau ati kuja'aburuŋak ban au upooyemi di eluupey (fiilaf). Niyofoyofo di au jakum mátaañiam di bugaalab bati kaja'aburuŋak, jakum waaf wájawumulo di kúnuur, di jakum mátaañi manoosan maate égoroli di élaañuloli di fubajaf fóololi di fiilaf fóololi"
Poop di elaañey bóot nulob kurimak kákonak ban nubenen: *« Ayyiboûna tâ'ïboûna 3âbidoûna liRabbinâ ħâmidoûne. »* "nútiiwoulotiiwo di káyinen Amansaau óololi di esalool."

Oomujaat di ejaw bee di emisiraay

« Allâhumma ij3al fî qalbî noûran, wa fî lisâni noûran, wa fî sam3î noûran, wa fî basarî noûran, wa mine fawqî noûran, wa min taħtî noûran, wa 3ane yamînî noûran, wa 3ane chimâlî noûran, wa mine amâmî noûran, wa mine khalfî noûran, wa ij3al fî nafsî noûran, wa a3zhim lî noûran, wa 3azh-zhim lî noûran, wa ij3al lî noûran, wa ij3alnî noûran, Allâhumma a3tinî noûran, wa ij3al fî 3asabî noûran, wa fî laħmî noûran, wa fî damî noûran, wa fî cha3rî noûran, wa fî bacharî noûran. »"Au Emitey, ukaan mawuŋaam di ésigirey yúmbaam, nuseten fúrerepaf fúmbaam, ukaanom ajama, ukaanom ajuka, urembenuyo di ínje, di ínje di kañenom kúrir, di poop kañenom kumay, fáculom, bálamukom, ukaan mawuŋaam di yuutom, ukaan mo mubaj sembe di ínje; usenom mawuŋam. Au Emitey, usenom mawuŋam, ukaan mawuŋam di fásimom, ukaan mawuŋam di eniilom, ukaan mawuŋaam di walom."

Kalaw kati kasontenoor (Iskikharah)

Nen ákon di muyuul amaŋe ekaan waaf, natooŋ ásali siraka sigaba'a sanaamut sitooŋandas san aatumi ekaan, manooman kaane púr to nareg : « *Allâhoumma innî astakhîrouka bi 3ilmika wa astaqdirouka biqoudratika wa as'alouka mine fadlika, fa innaka taqdirou wa lâ aqdirou wa ta3lamou wa lâ a3lamou wa Anta 3allâmoul-ghouyoûbi, Allâhoumma fa ine Kounta ta3lamou hâdhal amra* **(puis il nomme la chose)** *khayran lî fî 3âjili amrî wa âjilihi* **(il dit)** *: aw fî dînî wa ma3âchî wa 3âqibati amrî faqdourhou lî wa yassirhou lî thoumma bârik lî fîhi, wa ine Kounta ta3lamou annahoû charroune lî fî dînî wa ma3âchî wa 3âqibati amrî* **(ou il dit)** *: fî 3âjili amrî wa âjilihî fasrif-hou 3annî wasrifnî 3anehou waqdourlî alkhayra ħaythou kâna thoumma rad-dinî bih. »* "Au Emitey, nilawilaw manurungenom di kamaŋak kúmbaam di emanjey yooli, nilawilaw manurambenom di sembaas sooli; nilawilaw di másuumam mooli máamakam mati nuŋooleŋŋolen ukaan wanoosan, ínje iŋoolenut. Numamanj búrom, ínje imanjut wanoosan. Wanoowan wayofomi nujujuk. Au Emitey umanjujaat waafaw ucila-uwonk kareesak kati waaf ucila set- ukankaan wajake bee di ínje di dúniyaay uye mba di dúniyaay yati Alaakira- mba di kaan waaf wabaje di káyinenak kúmbaam, maroŋam múmbaam jaat di kajom- ukaanomwo urent di ínje, poop ukaanuwo manubaraka di ínje. Au Emitey, umanjujaat mati waaf ucila kankaan majakut beri ínje di káyinenak kúmbaam, di buroŋom bati jaat di bati kajom, mba waaf wabaje di dúniyaay uye mba Alaakira- upakenom di wo manusenom kaeraay, tanootan tan ubajomi, nuyab kalawak kúmbaam.

kalaw bee mati acetumi

Allâhumma ghfir lahou warħamhou, wa 3âfîhi, wa 3fou 3anehou, wa akrime nouzoulahou, wa wassi3 moudkhalahou, waghsilhou bilmâ-ï wath-thalji walbaradi, wanaqihi min alkhatâyâ kamâ naqqayta ath-thawbal abyadha

minad-danasi, wa abdilhou dârane khayrane mine dârihi, wa ahlane khayrane mine ahlihi wa zawjan khayran mine zawjihi, wa adkhilhoul jannah wa a3idh-hou mine 3adhâbil-qabri wa mine 3adhâbinnâr. "Au Emitey! Ubonketool ubonketool manuwulool kásuumaayak, mnuposool sijunubaas soola, nuwulool fufinto fajake fuyaakool di fuwuŋ uposool di mumel di " neesey" di batataalab, nuposool di sijunubaas batataalab, nuposool di sijunubaas soola di bakaanerool bajakut, nen manuposumi set kájupaak kafiitaak. Usenool euup eceen yafaɲe yoola, fiil fuceen fafaɲe foola, Usenool aseek - mba ániine - aceen ákoyume aseekool mba ataool, nunokenool Al-jana, nupakenool di kaceeŋoorak kati di fuyaakaf, di kulak kariaak kati Jahanama." {Muslim}.

bee kápuren siwonooras

« Allâhumma innî 3abdouka wabnou 3abdika wabnou amatika, nâsiyyatî biyadika mâdine fiyya houkmouka 3adloun fiyya qadhâ-'ouka, as'alouka bikoulli-smine houwa laka sammayta bihi Nafsaka aw 3allamtahou aħadan mine khalqika, aw anzaltahoû fî kitâbika aw-ista'tharta bihi fi 3ilmil-ghaybi 3inedaka, ane taj3alalqur'âna rabî3a qalbî wa noûra sadrî wa jalâ'a houznî wa dhahâba hammî. » Moo, " Au Emitey! Inje amiicel ooli añiil ati amiiceli ániine, añiil ati amiicel ooli aseek. Wan umaɲe ekaanom woo ubile ekaan, wan usofumi bee di inje woo ujakumi. Di ureesaw wooli búrom nilawumei, ureesaw wan usenooromi, mba wan uliikumi bacon di bútepumi, mba ureesi wan úyisumi di Eliibarey yooli, mba ureesi wan uyofumi di Emianjey yooli yati wajukeriitimi (di ureesaw uwu búrom nilawi) ukaan Alukuraaney **buroŋ** bati esigirom, mawuŋam mati búsusom, múcesooruma ebotenaay yúmbaam, poop fúbanúm fati siwonooras súmbaam" Anooan abaje siwonorr sáamak mba eboteni manawontk Emitey di kurimak uku, Emitey pá epuren jakalaay, di ebotenaay yoola manesenool kásuumaayak.

Di ejawey bee kafintaak

✷ *« Allâhumma aslamtou nafsî ilayka wa fawadhtou amrî ilayka, wa alja'tou zhahrî ilayka raghbatan wa rahbatan ilayka, lâ malja'a wa lâ manjâ minka illâ ilayka, Allâhumma âmantou bikitâbika alladhî anzalta wa Nabiyyika alladhî arsalt »* " Au Emitey, Au nisene yuutom, Au nisene búrom mukaanaaayam múmbaam, di Au nilaañene wanoowan, kaan di kamaŋ mba kákoli'I, mati bajut, fogoogo di Au beceen fafaɲe Au. Niyinenyinen éliibarey yan uwalenulomi, di Aboñaayau an Ubonulomi"

✷ *« Alħamdou lil-lâhi Alladhî at3amanâ wa saqânâ wa kafânâ wa âwânâ, fakam mimmane lâ kâfiya lahou wa lâ mou'wî »*" usalaal Emitey yasenalaami maniriyaal, nuraanaal, di epooyolaal di majakuu manooman, di Egoogenolaal. Ban bukan kajuupoe kooku bo kubajut kupooya, kubajut kugoogena.

✷ *« Allâhumma khalaqta nafsî wa Anta tawaffâhâ laka mamâtouhâ wa maħyâhâ, ine aħyaytahâ faħfadh-hâ wa ine amattahâ faghfir lahâ, Allâhumma innî as'aloukal 3âfiyah »*" Au Emitey, nututuuk yuutom ban nukaan yo manecet. Ecetey di eroŋey yooluyo yooyu di Au. Nen panukatuyo maneroŋ, moo nupooyuyo poop nen panubujuyo Nubonketuyo. Au Emitey nilawi kásuumaayak"

✷ *« Allâhumma qinî 3adhâbaka yawma tab3athou 3ibâdak. »* Au Emitey, Ubonketom di kúnagak kooli kariaak, fulay nan ootumi kayiten kurokaak kooli."

« Souħânaka Allâhumma Rabbî bika wada3tou janbî wa bika arfa3ouhou in amsakta nafsî faghfir lahâ, wa in arsaltahâ faħfazh-hâ bimâ taħfazhou bihî 3ibâdaka as-sâliħine. » Kasalak kooku di Au Amansaau. Di kareesi nífintoume, poop Au oote ekaan manyito. Eeno panuŋ yuutom nubonketuyo. Bare eeno panukatuyo maneroŋ nounu nubonketuyo nen manubonketumi kurokaak kooli kajakumi mukaanaay."

✷ " Nan afintoemi, Aboñaayau ati Emitey (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) natutufenetutufen uñenaw woola (bápurenuloot kulacak faŋuko) púr to, nakaraŋ esooraay Al ikhlas di sisooraas sigabaas sapooyemi sooeenomi suurat al Falaq di An –Nas no 113 di 114 aban, nasuusoor eniiley" Aboñaayau bajut fuk fan amoore oo bakaraŋut essooraay As-sajdah (n° 32) di esooraay AL- Muluk (n° 67)

Kanoomenak kanafami

Di malegenam , Emitey anau efaɲe emaŋ di bateeperab booluyo bucee búrom, di esenool wajakaaw búrom di furimaf ban di ekaan kasankenak jooraŋ yoola. Majake maŋarei bee di kásuumaay mba mátaañi. Aŋarumi kasankenool manarok jak, pankuje'etumool bee di kaeraay di buroŋab bati jaat mba buceen Arijana, ban faŋumi maññitoe aŋarukomi bee ricee, pankunagool di mátaañi dúniyaay uye di poop wafaŋ to. Mukaanaayam mákoyumumi di ematey waataay yoola, bálamuk kakaraŋak Alukuraaney, moo mommi ukaanuyo (waataay) di kalawak Emitey .

Majakam mati kalawak Emitey :

Sihadiis sameeɲe sisankensanken bukanak mati rouru di kurimak kati Aboñaayau : " *Panjimaɲeen manireguul burokab booluul bafaŋumi mambusete lof di Amansaau ooluul, batebenemi faŋ katebo, bákoyumumi di muyuul nen kawal kati anaay yooluul di ködiforaay yooluul, bajakumi di muyuul nen kagamenuul di kulatooraak kooluul mambi jiting kúkaak kooliil, bukoo di kuting kúkaak kooluul ? malegen au Aboñaayau ati Emitey", kujaabiool. Naan: "kankaan kalaw Emitey*" [At- Tirmidhi]; "*búliikumab bati alawumi Amansaau di alawutoomi nannaam di búliikumab bati aroŋumi di acetumi*" [Al –Bukhari]. Ban furimaf ufu fati Emitey di ehadiis qudsy : "*paneem bee di amiikeelau úmbaam di wan asofumi panilakowo. Paneem di nanoosan nalawaam : nan alawaam di oo faŋool, panilawool di ínje faŋom; nen alawaam di fujoj,, ínje poop panilawool di fujoj fafaɲe to; nan alofulaam nen fusinkaf fáamakaf di fukonjaf, panilofool butum eleek.*" [búregum Al-Bukhari].

Ban furimaf ufu fati Aboñaayau : " *kúfariduunak kúlaacule bukaaku. Kamaat bukei kommi kúfariduunak, au Aboñaauay ati Emitey*?" nan kuceŋoomi ; naane : "*kábatuloemi waatoowaati Emitey* ." [musilim]. Abñnaay nasen kagamaak uku ákon di kuriibooraak koola : "*fúrerepaf fiiya fumunjak kalawak Emitey*" [At- Tirmidhi]...

Kawoloorak kati bacaamab :

bacaamab bati burokab bajakaab pambuwoloor nen bacaamab bati kakaraŋak Alikuraaney: **1)** di káyinenak, di ejooney, di emaŋey Emitey mba wápurulomi di ésigirey. **2)** kawonoor kásankie di ésigirey di kalaañenak búyejetab di kalawak; kalawak kootut kukaani di fúrerepaf ceb.

Nan burokab ubu bucempe'e, burokab bacempeutumi pambubaj bacaam barelenoore di tan burokumi bure.

Nafaay yati elawey Emitey :

Sheikh Al Islaam naane : " *kalawak kati Emitey beri ésigirey koo kommi mumelam beri ewoley. Ewoley buu yoote kanokoor nen kúpurenuloyo di mumelam* ?"

- pánkuŋarul emaŋey Emitey, kalofoorak di yo; di emanj kapooyak kooliyo, kákoliak waatoowaati kátiiwaak di élaañuley bee di Emitey.Rambenramben ekaaney mukaanaayam mati káyinenak.
- kucesoorecesoor di ésigirey jahalaay, kabotalenoorak kamaayoorak di kásuumaayak , di kuekaan di ésigirey buroŋab, soobiyaay di masetam.
- ésigirey ésuutoesuuto fúsuuto nanoosan tíikoorey di soolaay yan waaf uŋoolenut upoolen nan let kalawak kati Emitey di ésigirey, babaj mank man kalawak kati Emitey ceb kuŋoolene kucesoor.

Emitey, mati amaŋumi waaf panalawuwo taariŋ. ✸nan anau ákolie di kalawuyo Emitey di kamaayoor, pasepooyool; abaje mátaañi, káfaŋŋuma nan aam di ecetey, mba di mátaañiam mooluyo. ✸kalawak kati Emitey mukaanaay mapakenolaal di kuulak kati Emitey. Koo kúŋareuumi káyokulaak di kabonketak kati Emitey simaleekaas di silaw kabonketak bee di akaanukomi. ✸pántiiw fúrerepaf di wanafawutaaw , di etemey , ebuntey , kagaajoorak mba mukaanaay mucee majakut mba mánkufirene. ✸koo kommi káyinenak kafaŋumi; kunannaam di wafaŋumi manubaj sembe di káyinenak kafaŋumi koo kommi kalaakak kati ewañey kati Arijana. ✸ kusensen walakomi kásuumaay, majinlene, mba buul bawuɲe; ban kankaan éwuŋenuma di buruŋab bati jaat; éwuŋenuma di fuyaakaf, éwuŋenuma di buroŋab bati kajom. ✸kalawak kúŋareuumi kasalak kati Emitey di dúwaay yati simaleekaas sooluyo bee di akaanukomi; Emitey panatebalenoor mati kakaanemi kalawak bújonnoor simaleekaas sooluyo. ✸kákoyummi di kakaanumi burok bajake buko kommi, kalawemi taariŋ Emitey di ekaaney mukaanaay mucila. Nounu, asuŋaau ákoyummi oo alawumi fanfaŋ Emitey oo di suɲey. ✸kalawak kati Emitey kurentenrenten wátaañimi, di kúsuumen wayokenumi di kugumbul bugaalab. Di renten ebajey furiaf di kusen sembe eniiley. ✸ kalawak kucesoorecesoor Asaayau ban di kutobojool, pánkukoolenool mba di kugumbulool, ban di ésuumen Abonketaau abándoorau.

Wiridaay yaatumi ekaani Fúnakoofunak bujom káliin

	Wíridaay funakoofunak[1]	Waataay di ñoono buu	Buuñaay yooluyo di majakam
1	Esooraay yati kursy[2]	Ñákon bújom di kaloof bálamuk kásalaak kaatumi kukaani	Asaayau letalofool; poop mukaanaay mati kanoken Arijana
2	kurimak kugabak, kúlamukaak kati esooraay Al Baqara[2]	Ñákon kalooforaay, mba bala umoor.	Kapooy mátaañiam peh
3	Sisooraas Al Iklas (n°112; Al Falaq n°113 di An-nass n°114)[2]	Ñáfeejiir bújom, ñáfeejiir kaloof.	Kapooy mátaañiam búrom mati binab bucila.
4	*« Bismillâhi Alladhî lâ yadhurru ma3a ismihi chay'oun fil-'ardhi walâ fîs-samâ'ï wa houwas-samî3oul 3alîm. »* Di kareesak kati Emitey kan waaf uŋoolenut uyuulen di kalawak di kareesak koluyo tentaam mba fatiya ban yoo ejamemi peh, di emanj búrom	Ñáfeejiir bújom, di ñáfeejiir kaloof.	Létawago búlamuk búyeg ban waaf letugaalenool (letubajool)
5	*« A3oûdhou bikalimâtil-lâhi attâmâti mine charri mâ khalaq. »* Nilako di kapooyak kati kurimak kajakaak kati Emitey jakum mátaañiam mati waaf wan átuutumi.	Ñáfeejiir kaloof, mba ajuumumi tin.	Upooy tinat di mátaañii manoosan
6	*« Bismillâhi tawakkaltou 3alal-lâhi lâ ħawla wa lâ qouwwata illâ bil-lâhi. »* di kareesak kati Emitey ninennen kafiumak kúmbaam di Emitey bajut mákalaa , bajut wabaje sembe kaanutujaat Emitey.	Nan oom di épur di eluupey	Pankupakeni di kupooyi ban asaayau pánaloi di oo.

[1] Kakaraŋ Alkuraaney, di kásalaak kati fukaraay kan anau akaanemi funakoofunak.
[2] Panjijuk ró kurim kati Kursy di kurim kugaba kúlamukaak kati Surat Al-Bakarah di kamikak kati muyaalamu di Lisilaamey.

7	*« Ħasbiyal-lâhou lâ ilâha illâ Houwa 3alayhi tawakkaltou wa Houwa Rabboul 3archil-3azhîm. »* Emitey eyajanyaj. Yoo ceb ebajumi sembe. Kafiumak kúmbaam di yoo, ban yoo elakomi Amansaau afaŋumi dúniyaay búrom.	Ñoono futok di ñagaba bújom di futok di ñagaba kaloof.	Emitey eyajooyaj ban panepooyool di máyooneniam mati dúniyaay uye di mati Alaakira.
8	*« Radhîtou bil-lâhi Rabban wa bil Islâmi dînan wa bi Muhammadine Nabiyyâ. »* Nisonsoŋ Emitey mati yoo eenomi Amansaau , Lisilaamey mati yoo eenomi díinaay di Muhammad mati oo Aboñaayau	Ñáfeejiir bújom di ñáfeejiir kaloof.	Emitey ebaje buruŋ , bati eyab kalawak.
9	*« Allâhumma bika asbaħnâ wa bika amsaynâ wa bika naħyâ wa bika namoûtou wa ilayka annouchoûrou »* Emitey di au wóli úkamboore di bújom ban di au wóli úkamboore kaloof. Di au wóli úroŋume ban di au wóli úcetume baabu di au kayuitaak koote ekaan kalooforaay, **naan: :** *« Allâhumma bika amsaynâ wa bika asbaħnâ wa bika naħyâ wa bika namoûtou wa ilayka-lmasîr. »* Emitey, di au núkamboorumemi kaloof, ban di au núkamboorumemi bújom. [..] ban baabu di au noo kalabaŋ (eban)	Ñákon bújomoraay di ñákon kaloofaraay	Koone panumaŋ faŋ kakaraŋuyo
10	*« Asbaħnâ 3alâ fitratil Islâmi wa 3lâ kalimatil ikhlâs wa 3alâ dîni Nabiyyinâ Mouhammadine ﷺ wa 3alâ millati abînâ Ibrâhîma ħanîfan Musliman wa mâ kâna minalmouchrikîne. »* Wóli núkamboorekamboor bújomoraay di mukaanaay mútiyaaram mammi Lisilaamey, di kasanken kalegen di díinaay yati Aboñaayau Muhammad, di buŋarab bati ampaolaal Aburaham asoŋumi Emitey (amisilime) ban anaamut di kunaamenaak.	Ñákon bújomoraay	Anabiyoŋau (an kásuumaay kommi di oo di epakey) nakaraŋe karaŋuyo
11	*« Allâhumma mâ asbaħa bî minni3matine famineka waħdaka lâ charîka laka falakal ħamdou wa lakach-choukrou »* Au Emitey, majake manoosan nibaje bújomoraab ube, di au ceb mújawumulo; bajut an jire'e mukaanaay. Kasalak kooku di au di dúwaay (ban kaloofaraay di **koon**:*« mâ amsâ bî minni3matine »* wan ibajumi kaloofaraak uke.	Ñákon bújomoraay di Ñákon kaloofaay	Nakankaan aban kalawak kan aatumi ekaan fulay fucila
12	*« Allâhumma innî asbaħtou ouch-hidouka wa ouch-hidou ħamalata 3archika wa malâ'ïkataka wa anbiyâ'aka wa jamî3a khalqika bi Annaka Antal-lâhou lâ ilâha illâ Anta wa anna Mouhammadan 3Abduka wa rassoûlouk. »* Au Emitey , ínje oomu di bújom, niŋari áseeda, kúje'etumaak kati furungaf fiiya, simaleekaas siiya, kuboñaayak kiiya di batuukerab búrom kúseeda, mati au emmi Emitey, bajut káyinen kalegen bálamuk au ban Muhammad emmi amiikeelau ati Emitey. Aboñaayau ooluyo (man kalooforaay, noon : ínje oomu di kaloof)	Ñabaciir bújomoraay di Ñabaciir kalooforaay	Aregumomi bee ñabaciir, Emitey pan epakenool di jahanama
13	*« Allâhumma Fâtiras-samawâti wal-'ardhi 3âlimal ghaybi wach-chahâdah Rabba koulli chay-'ine wa Malîkahou ach hadou an lâ ilâha illâ Anta A3oûdhou mine charri nafsî wa charrich-chaytâni wa chirkihî wa an aqtarifa 3alâ nafsî soû'an aw ajourrahou ilâ Muslim. »* Au Emitey amanjaau ati wajukutimi di wajukimi, aátuutaau ati fatiya di tentaam, Amansa di Apooyaau ati wanoowan, níyinene mati bajut áyinenaay alegen alet au, niñeñes kapooy	Ñákon bújomoraay di ñákon kaloofaak na ufintoe bee kamoor	Pampakenoo di wan seetaanaay ekaanemi di sisigiras

	di au jakum mátaañi mati yuutey yúmbaam, jakum mátaañiaam mati asaayau di uruŋaw woola waawu, di jakum iŋoolen ikaan kayuulen di ínje faŋom mba di amisilime		
14	*« Allâhumma innî a3oûdhou bika minal hammi walħazani wa a3oûdhou bika minal 3ajzi walkassali wa a3oûdhou bika minaljoubni walboukhli wa a3oûdhou bika mine ghalabatid-dayni wa qahrir-rijâl. »*Au Emitey, niñeñes kapooyak kiiya jakum báyinaab (kayinoorak) di ébotenaay yúmbaam, jakum káŋoolenaataak di feñaakey, jakum máwulaataam di siwonooras, jakum málabiam mati kaneewak di kakumbaŋak kati bukanak,	Ñákon bújomoraay ñákon kaloofaay.	Pámpuren jaakalaay, di ebotenaay, di rambeni ucaam kuneewak kooli
15	*« Allâhumma Anta Rabbî lâ ilâha illâ Anta khalaqtanî wa anâ 3alâ 3ahdika wa wa3dika mastaṯa3tou a3oûdhou bika mine charri mâ s̲ana3tou aboû'ou laka bini3matika 3alayya wa aboû'ou laka bidhanbî faghfirlî fa innahoû lâ yaghfiroudh-dhounoûba illâ Anta. »*Au Emitey, au emmi Amansaau úmbaam bajut emaŋ, káyinen acee alet au, au uteepaam ban ínje amikeel iiya ban paniriiben kaanujaat paniŋoolen esof líŋ emaŋey yúmbaam di kabaatak kúmbaam di au. Nimamanj bakaanerab biiya bajakaab di ínje ban nimamanj júnubaas súmbaam . ubonketom mati au ceb uŋoolene ubonket júnubaas.	Kareesool "*« Sayidoul istighfâr »* elaw yafaŋumi mani ejake di kabonket Ñákon bújomoraay di ñákon kaloofaay	Akaraayomi di kayinen funakafu ban nacet funakafu fukila mba nakaraayo man tijone ban nacet Pananoken arijana
16	*« Yâ Ħayyou yâ Qayyoûmou biraħmatika astaghîthou, as̲liħlî cha'nî koullahou walâ takilnî ilâ nafsî ṯarfata 3ayne. »*Au Aroŋaau, au uŋoolenumi di au faŋi. Nilalaw karamben di kabonketak kiiya, úliŋen fujuumaf fúmbaam ban jakumukatom bo di mukaanaayom haani kamoy kákon.	Ñákon bújomoraay di ñakon kaloofaay	Anabiyoŋau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) moo naregumi añoolool faatima akaan
17	*« Allâhumma 3âfinî fî badanî Allâhumma 3âfinî fî sam3î Allâhumma 3âfinî fî bas̲arî Allâhumma innî a3oûdhou bika minalkoufri walfaqri Allâhumma innî a3oûdhou bika mine 3adhâbil-qabri lâ ilâha illâ Anta. »*Au Emitey usen éjuwey eniiley yúmbaam, nusen éjuwey uwosaw wúmbaam. Emitey nusen éjuwey kúcilak kúmbaam. Emitey nigoogogoogo di au jakum káyinenaataak di kábajaataak, jakum mátaañiam mati fuyaakaf, bajut káyinen acee kalegen afaŋe au	Ñáfeejiir bújomoraay di Ñáfeejiir kaloofaay	Koone anabiyoŋau (an kasuumaayako kommi di oo di epakey) naregereg mo
18	*« Lâ ilâha illal-lâhou waħdahou lâ charîka lahou lahoulMulkou wa lahoul ħamdou wa houwa 3alâ koulli chay-ine Qadîr. »*Bajut káyinen Emit ecee ekobaay kalegen bálamuk Emitey ceb. Ebajut apaalaay ; yoo ecile Mansayaay, kasalak kooku di yo. Yoo ékalaami	Ñákon bújomoraay mba ñoono uñen bújom di kaloof	Kankaan nen amikel nupakene, mukaanaay 10 majake, poop panfat moono 10 majakut, di muruukeni noono 10 mupakenuma di seetaanaay
19	*« Subħânal-lâhi wa biħamdihi 3adada khalqihi wa ridhâ Nafsihî wa zinata 3archihi wa midâda kalimâtih . »*Usal Emitey nen man batuukerab booluyo buremi eeno, di nen manumaŋaami re di málabiam mati Mansayaay yooluyo di mameeŋam mati súwaay (beet eciikey) kurimak kooluyo	Ñáfeejiir bújomoraay	Yoo efaŋe esoora eduya yanoosan yati ekobey Emitey, yan ukaraŋe subaay biyok tirab

Kurim kubinaay di mukaanaay man bacaamab búkalaae

N	Furim mba mukaanaay máriiŋe	Bacaamab di sunnaay Aboñaayau naane
1	**Eeno : "bajut káyinen kalegen bamanjut Emitey anaamut di yo; mansayaau yooluyo di kasalak kooluyo ban yoo eŋoolenumi waafaw búrom"** لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير	« *Lâ ilâha illâllâhou waħdahou lâ charîka lahou, lahoul-Mulkou wa lahoul-ħamdou wa houwa 3alâ koulli chay-'in qadîr* » Aanumi : " ureg bajut Emite ecee ekobaay púr to jaat Emiteyceb. Ebajut apaalaay. Yoo ceb ekile Jáyiyaj di kasalak. Poo eŋooleŋŋoolen wanoowan. ñoono ceme di funakaf ababaj bacaam bare'e di kapaken kumiikeel koono uñen, di kuciikool burok bajake boono ceme, di kúpuren di oo burokab bajakutaab boono ceme, uru kankaan beri oo kapooy jakum asaayau funakaf búrom biyok tijon, ban an letakaan burok bafaŋe ejak boola , manteer akaanumi wafaŋe taatu (panakaraŋ wawuuje ñoono ceme.=
2	**Ureg: kareesak kooku di Emitey yafaŋumi kákalaa ban nisaluyo**	(*Subħân Allâh il-ᶜAzhîm wa bi-Hamdihi*) "pankuluk kabekel Arijana aanumi : " kámaren Emitey ban nasaluyo
3	**Ureg: maruukam moomu di Emitey ban nusaluyo; Emitey di mákalaam mooluyo.** *Subħânallâhi wa biħamdih Subħânallâhi Al-3azhîm*	Aregumi di bújom di kaloof : "maruukam moomu di Emitey ban nasaluyo" ñoono ceme, panajuk kuloak koola búrom (júnubaas) mánkufatul , haani kure'e di kagufak kati falaf. Ban an letabaj, atebulo di funakaf fati kayitaak mukaanaay mafaŋe manaŋarulomi , manteer aregumi mba nareg faŋ wan aregumi " kurim kugaba kurerent beri fúrerepaf,di kúlabi di balansey ban Abonketaau namaŋuko : koo kommi: "kamaayoor di Emitey ban nisaluyo di nimaayoor isal Emitey di mákalaam mooluyo."
4	**Ureg: bajut abaje mákalaa, di sembe nen let Emitey**	« *Lâ ħawla wa lâ qouwwata illâ billâhi* » Manteer panumaŋ mánuyiisiil [buruŋ banor] fubaj di kubajak kati Arijana ? [boo bommi buruŋab] " bajut mákalaa di sembe bacee nen let Emitey.
5	**Ureg : kasalak di kareesak koku di Emitey. Bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey. Yoo ceb ékalaami.**	"Núkambookamboor di Iburahima di kaja'aburuŋ kúmbaam fukaraay, naanom: "au Muhammad, úriiŋen kasaafak kúmbaam bukanak kiiya ban nuregiil mati Arijanaay mof mañuleni ban babaj mumel majinlene, másuume babaj ró kank karelenoore, ban wan kúlukoromi "kasal Emitey,dii karuuken Emitey, bajut káyinen kafaŋe emaŋey Emitey, Emitey efaŋe ákalaaye abaje, bajut mákalaa di sembe bálamuk Emitey"
6	**Reg kalawak kati kajoonen kasanken kajakut di jameeŋ** سبحانك اللَّهُمَّ وبحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك	« *Subħânakal-lâhoumma wa biħamdika ach-hadou an lâ ilâha illâ anta astaghfirouka wa atoûbou ilayk.* » Anoosan nalakoelako di fujoj dán añosoore máamak ban naan bala ayito di fujojaf ufu : " maruukam di au Emitey di kasalak kiiya. Níyiisen mati bajut káyinen kalegen bálamuk Emitey, nilawi kabonket ban nítiiwotiiwo bee di au" Pankubonketool di wan aregumi di fujojaf.
7	**Katankaak kati siharafas sati esooraay Al-kahf**	"anoosan atankami siharaf soono uñen sati butooŋandab bati esooraay Al-kahf kupooyoopooy jakum abuntaau"
8	**Kásalaak kati beri Aboñaayau** (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)	Akaanumi kásalaak beri ínje ñákon, Emitey panekaanool úsali woono uñen, ban síjunube uñen pánsipureni ban di kubenenool kujuum koono uñen di kabenenak jaw bo: "…..ban pankucikool bacaam boono uñen mati rouro"
9	**Majakam mati**	Akaraŋumi di waati yati sitalaŋ 24 sisoora soono bukan kugaba di

	kakaraŋak di (siharafas /sisooraas) sati Alikuraaney	uñen, leekuciikool di kajaakalimi, man akaraŋumi soono ceme pankuciikool di kajoonumi akaraŋumi ñoono ceme, sigaba, Alikuraaney letelat káseediyaool di funakaf fati kayitaak; akaraŋumi soono ceme futok, pankuciikool 9 butum síkilo soono ceme sati bacaamab.
10	**Bacamab bati awadanaau**	“Malegen , bajut éjina , bajut an , bajut waaf waatut ejam furimaf fati awadanaau ban létaseedaooro funakaf fati kayitaak.” “ kuwadanaak kankaan bukan kaate ebaj kumer kafaŋe ebaak di funakaf fati kayitaak.”
11	**Kalamben wan awadanaau alobumi di kawadaŋak mba kalawak kúlamukaak elobey**	Anoosan alobumi kurimak uke bálamuk nan ajamumi kawonkenak bee kásaliak : اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ ، وَالصَّلاةِ الْقَائِمَةِ ، آتِ مُحَمَّداً الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً الَّذِي وَعَدْتَهُ « *Allâhumma rabba hadhîhi ada3wati at-tâmmati was-salâtil-qâ’ïmati âti Muhammadan al-wasîlata wal-fadhîlata wab3ath-hou maqâman maħmoudan alladhî wa3adtah.* » “ Emitey , Amansaau ati au Emitey, Amansaau ati kawonkak uke kati kásalaak kan ootaami ukaanaal. Usen Muhammad fujuumaf fáamakaf fati yaakaarey yooli di oo, futiŋaf fáamakaf (Arijana). Uyitenool di fujuum fati kasal kan ubaatool, oomu panabaj kákotulak kúmbaam di funakaf fati kayitaak.
12	**Esofey jak sálijaay**	“akaanumi jak sálijaay yoola, síjunubaas soola pánsipur di eniiley yoola manteer biyok sípur di worokaw woola.
13	**Kalawak bálamuk sálijaay** أشهد أن لا إله إلا الله و أن محمداً عبد الله ورسوله	“ Bajut di muyuul akaanemi sálijaay yoola jak búrom ban naan : « *Ach-hadu an lâ Ilâha illâl-Lâhu wa ach-hadu anna Muhammadan 3abduhu wa rassûluh* » “níseediyaseediya matibajut Emit ecee ekobaay púr to jaat káyinen kalegenn kalet kati Emitey yan Muhammad alakomi amiikeelau ati Emitey mba Aboñaayau ooluyo.” Ban an acila léekukambulool ujunkutaw futokaf di úfeejiir wati Arijana mananoken di kásuumoomi.”
14	**Ekaaney siraka’as sigabaas mba bútingum bati kásalaak bálamuk sálijaay.**	“ Bajut amisilime aŋoolene esof sálijaay yoola , ban nakaan siraka’a sigaba di ésigir yarente di buul bálantuloe, ban abajut Arijanaay
15		
16	**Kútaagulak kajuupoaak di eja’ay bee di emisiraay.**	“Ajawumi di emisiraay fútaagul fanoosan nakaane fúpurenpuren júnube, faafu di kuciikool burok bajake, eja’ay di élaañuley.”
17	**Eja’ay di emisiraay**	“ Ajawumi di emisiraay bújom kaloof , Emitey panewalenool tin tan jake Arijana mati manaje’emi bújom di kaloof emisiraay.”
18	**Mati kaparaak funakaf fati fubeten di kája’ataak bee di emisiraay.**	“ Aposomi fúkaaf di eniiley funakaf fati fubeten,ban nája’ali bala kútubaay etooŋ, aŋarut epiling mba waceen ban nalof alimaamau ban najantenool ban jákumakaanum wuceen, panabaj fútaagul fanoosan , bacaamab bati Emit yati balat di kásali kati fuk” Aníine anoosan aposomi funakaf fati fubeten, natilulo di kaŋoolenak koola, náciro múciram (díwey) moola mba jimelaj japutemi súum kábiriŋ síndo’ool, ban nája’ali jakumajelo tutoor kumisilime kugaba, nakaan poop dirakaŋas sati kásalaak san Emitey emaŋumi manakaan ban natunoor nan alimaamau aam di kasanken, oomu síjunubaas san akaanumi di fubetenaf ufu bee di faafu fáje’euumi pankubonketool.
19	**Kaŋoolenak ulob takbiratoul**	Abaatumi di Emitey di jameeŋ kaŋoolen alob Alaahu

	Diran (alaahu akubar etooŋandet yati kásalaak) tooritoo bálamuk alimaamau	Akubar (étiyaarey) tooritoo bálamuk alimaamau, kunak koono bukan kugaba, pankupakenool di waaf ugaba : Jahanamaay di kúriyaay (ebuntey)”
20	**Kásalaak kaatumi di jameeŋey (jamaay)**	“ Kásalaak di jameeŋey fanfaŋ kútaagul koono kabanan di futok di sigaba kásalaak au cebi”
21	**Akaanumi kásalaak kati fukaraay (Al Icha) saafey di kati subaay (fajirey) di emisiraay (jameeŋey)**	“akaanumi kásalaak kati fukaraay di emisiraay, kankaan nen tutoorey yati fukaraay násalie mánasalimi subaay di jameeŋey, kankaan nen fukaraay búrom násalie”
22	**Kásalaak di fujuumaf fútiyaaraf.(safuey)**	“Nen kumisilimaak kumanjemmanj bacaamab bati kuwadanaak di kajuumemi safuey étiyaarey di kásalaak, ban kujukut sikalaŋ siceen sati kaŋoolen kukaan rouru di kajiten, wáfiitumi, pankukaaneenuro.”
23	**Kásalaak kati aseekau di eluupey yoola**	“ Aseek ajawulo atook Aboñaayau manaanool : “ Au Aboñaayau ati Emitey, nimammaŋ kásali di kayooŋak kiiya.” Naan : “ nimamanj mati numammaŋ kásali di ínje, bare kásalaak di kajimak kiiya kúkoyume di au kásalaak di údikapaw, mba kásalaak di údikapaw kúkoyume di au kásalaak di eluupey, man kásalaak kiiya di eluupey kúkoyume kásalaak kiiya di jameeŋey yalofumi, man kásalaak kiiya di jameeŋey uyu kúkoyume di au kati di jameeŋey yúmbaam.”
24	**Ekaaney waatoowaati kásalaak kati farataay**	“ Noote ulaw meeŋ Emitey mati ulet di ekaan kalaw kákon di Emitey ban Emitey letuñiteni fútaagul fajake mánepurenaati júnube.”
25	**Asálimi waatoowaati, kásalaak kati faralaay asuken di aatumi kásali’isan koonemi (sunan ar - rawatib)**	Akaanumi siraka soono uñen di sigaba mba kujuum kti kásali kati jameeŋey tulaaraay di fukaraay eluup eeteepiteep mati oo Arijan : siraka sibaaciir bala kásalaak kati salifanaay di sigaba kásalaak kati fítiraay , sirakaŋ sigaba bálamuk kásalaak kati saafey, sirakaŋ sigaba bala kásalaak kati fajirey.”
26	**Ekaaney siraka’as sigabaas sati farataay bala kásalaak kati subaay.di kásalaak kaatumi kati subaay**	“Siraka’as sigabaas bala kásalaak kati subaay síkoyume di dúniyaay uye di wándomi.” Akaanumi kásalaak kati subaay oomu di kapooyak kati Emitey.”
27	**Kásalaak kati bújomoraay [Ad – Dhouoha]**	Eŋulum yanoosan di eniiley yati anau eware épuren bújom bújom sadaay yati burok bajake : kámaren kanoosan di Emitey kankaan esada, kasal kanoosan kati Emitey kankaan esada, ereg yanoosan nurereg: bajut Emite ecee ekobaay púr to jaat Emitey” kankaan esada, ereg yanoosan nurege Emitey, di maruukuyo”, kankaan esada, kajuumen waatumi kankaan esada, káfiren waatutumi ukaani kankaan esada, ban douru peh bacaamab siraka sigaba san akaanumi di bújomoraay.”
28	**Alakomi tan ásalimi manalaw Emitey**	« Simaleekaas pánsisali di ákon di miyuul nan alakoe tan ásalimi ban naam manasete. Simaleekaas usu di soon : « Emitey , ubonketool, uwulool kabonketak. »
29	**Kalawak kati Emitey bálamuk kásalaak kati subaay kakaani di jameeŋ yok bala’ab bútebul.**	“ akaanumi kásalaak kati subaay di jameeŋ, ban nalako beet elaw Emitey bee nan bala’ab burabe, násali poop siraka sigaba, rouru nannaam di bacaamab bati Híji di Umura sálinge, di síng ban di síling.
30	**Ayitomi fukaraay bee kásali ban náliw aseekool**	“Alíwomi fukaraay ban náliw aseekool ban di kúsali mákon siraka sigaba pankupiniil di kalawemi Emitey máamak.”

31	**Amaŋumi kayito fukaraay bee kásali ban aŋoolenut ayito.**	" anoosan abaj siwonoor sati kásali di fukaraay , bare aŋoolenut áliwo, Emitey panecaamool kásaliak uku ban kamoorak koola esada."
32	**Alawumi Emitey nan áliwomi di fukaraay**	" Alíwomi di fukaraay ban naan :" bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey ceb; Ebajut apaalaay; Mansayaay yooluyo; kasalak kooluyo; yoo eŋoolenumi waafaw búrom. Kasalak kati Emitey ; kásuumaayak kati Emitey, bajut káyinen kalegen kalet kati Emitey. Emitey efaŋe eruuk. Bajut mákalaa di sembe nen let yo. Púr to noon : " Emitey, ubonketom, mba nalawe, kalawak koola pankuwasa, púr to násali, kásalaak koola pankuyabuko."
33	**Ureg : subhanallah [kásuumaayak kati Emitey] (ñoono kabanan di uñen di ñáfeejiir), al – hamdulillah [kasalak kati Emitey] (ñoono kabanan di uñen di ñáfeejiir) allahu akbar [Emitey efaŋe kákalaa] (ñoono kabanan di uñen di ñáfeejiir ban nuban maame : (la ilaha illallah) bajut amansa acee púr to jaat Emitey. Bálamuk kásali kanoosan.**	"ásalumi Emitey nan abane kásali kanoosan , ñoono kabanan di uñen di ñáfeejiir, námaren Emitey ñoono kabanan di uñen di ñáfeejiir, ban nureg maruukam mati Emitey ñoono kabanan di bútinken mankaan ñoono bukan kubaaciir dii uñen di futok di ñabaaciir ban nureg mánuriiŋen ceme : "Bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey cebuyo, ebajut apaalaay ooluyo, Mansayaay yooluyo di kásuumaayak kooluyo. Yoo eŋoolenumi waafaw peh". Kayuulenak koola búrom pankubonketool haani kujuupoe nen kagufak kati falaf."
34	**Kakaraŋak kati aayaay yati kursy (ayatul kursy) bálamuk kásali kanookan [Aya 255, surat Al.baqara]**	"akaraŋumi aayaay yati kursy nan abane kásali kanookan , ecetey ceb éfirenool kanoken Arijana."
35	**Ejaw ejuk asonta**	" bajut amisilime ajawe ejuk amisilime áju'ut ban simaleeka soono síwuli bukan kúfeejiir di uñen léesisali beri oo bee kaloof; di nan alaañe ejukool kaloof, simaleeka soono síwuli bukan kúfeejiir di uñen pánsisali beri oo bee bújom ban panabaj kafat Arijana."
36	**Aregumi mati buruŋab bákon bati Emitey ban nacet**	" bajut amiikeel aane (La ilaha Illallah) [bajut káyinen kalegen kalet kati Emitey] manacet nounu ban letanoken Arijanaay."
37	**Asúumenoorumi di an abaje mátaañi**	" Asúumenoorumi di an abaje mátaañi panabaj bacaam bare'e di boola ". Bajut áyinena ásuumenoore di atiool abaje mátaañi Emitey basolutool búsangoorab bati faanaetaf."
38	**Aposumi anau acetumi ban nasof butumool.**	" aposumi an acete ban nayof faŋaaf foola mba ŋaibaay yoola (májakaataam moola), Emitey panebonketool (síjunubaas soola) ñoono bukan kugaba (40 fois)."
39	**Kásalindaak an acete, púr to kariibenak biiŋab "qirat" bee káburaay**	"anoosan amaatumi kafok bee nan kásalaak kubane panabaj "qirat" mba amaatumi bee nan kunene di mofam , panabaj "qirat" sigaba. Di kuceeŋ Aboñaayau majake buu moom di qirat sigabaas, naane : " sirere di kuwaal kugaba kajake." Ibun Umar naane: "Malegen, núwaayenaawaayen máamak di qirat."
40	**Ateepumi ejaamaŋ mati Emitey mba namaat kateepak kati yo**	" anoosan ateepumi ejaamaŋ mati Emitey, haani ere'e di bóol bati esuwa, Emitey paneteepool eluup Arijana."
41	**Kawulak**	Bajut funak fákon fan bukanak kuyañoore bújom , ban simaleeka sigaba léesiwaloul di Emitey. Yákon di so yoone : " Emitey, usen buuñaay akaanumi esadaay." Man aamu naane : " ukaan kabet asofumi síkoraas soola."
42	**Esadaay**	" Esadaay egumbulut wanoowan di fubaj ban Emitey yoo kabene faanaetaf

		fati anau abonketumi bukaaku di áyiisen kawalenooraak di Emitey, Emitey panetebenool.” “ Diraam yákon ewuwuj soono wúli ceme !” di koon : “ Au Aboñaayau ati Emitey ! buu kammo ?” naane : “ Aníine abajumi diraam sigaba ban naŋar yákon asen esada, ban ániine acee nabaj fubaj fákalaye aŋar wiikun ware’e diraam soono wúli ceme ban nasenuyo esada.”
43	**Kamaagen bañesut ró fubaj**	“ bajut amisilime asene ñagaba kamaagen amisilime, ban leekaan nen amumus asenool ñákon esada.
44	**Kabaayi kakaniŋ kaneew an aam di mátaañi**	“ bajembaj ániine asene kamaagen bukan ban naane arokaau oola: “ Nan uje’e di ániine aam di mátaañi, nubaayi kakaniŋool kaneewak, manteer Emitey panebaay (enagolaal di síjunubaas soololaal)”. Aníinaau umu nákamboor di Emitey di sembaay yooluyo manebonketool di síjunubaas soola.
45	**Balatab bati funak fákon di ekobey Emitey**	“ anoosan asuŋumi funak fákon di ekobey Emitey ; Emitey páneloienool di sambunas (sati Jahanama) di máloi mati simit bukan kúfeejiir di uñen.”
46	**Balatab bati kunak kúfeejiir fuleeŋ fanoofan, di funakaf fati arafat (fakaanumi 9 fati Dhoul. Hijja) di funakaf fati Achoura (fakaanumi 10 di Mouharram)**	“balatab bati kunak kúfeejiir fuleeŋ fanoosan diesuŋ beri suŋ yommi kankaan nen usunsuŋ nanoosan.” “ Di kuceeŋuyo mati esuŋey di fukanaf fati Arafat di yoone: “ efat júnubaas sati emitey yawuujumi di sati yambomi di éjo’ol. Di kuceeŋuyo mati esuŋey di funakaf fati Achoura di yoon : napopos síjunubaas sati emitey yawuujumi.”
47	**Esuŋey kunak futok di fákon di fuleeŋaf fati Chawwal.**	“ esuŋey fuleeŋaf, púr to nuri to kunak futok di fákon kati Chawwal yoo yommi esuŋ nanoosan.”
48	**Ekaaney kásalaak kati Al-Tarawih (kásalaak kati fuk di balatab) di alimaamau bee nan abane**	“ nan ániine ásalie di alimaamau bee nan abane kásalaak, rouru pampini nen ásalisali fukaf búrom di fo.”
49	**Híjaay yakaanumi di kabonket**	“ Akaanumi híjaay mati Emitey bakaanut mukaanaay majakut mba síjunube, pánalaañul nen funakaf fan iñaayool abajoomi dúniya.” “ híjaay yakaanimi di kabonket ebajut bacaam bacee nan let Arijana.”
50	**Umuraay di fuleeŋaf fati balatab**	“Umura yakaani di fuleeŋaf fati balatab erere di híji, mba híji di kayooŋak kúmbaam.”
51	**Burokab bajakaab di kunakak kútiyaarak kammi uñen Dhul híja**	“ Bajut kunak kan Emitey efaŋe emaŋ kunakak uku beet ekaan burok bajake.” koo kommi kunakak uñeney kútiyaarak kati fuleeŋaf fati Dhul híja. “ haani, “jihadey”poop ? di eceeŋool “ haani jihadey. Nalanlanken, manteer ániine aje’e futiik nateb manasen eniiley yoola mba nateb fubajaf foola búrom ban labaŋey waaf létulaañul síndo’ool (mati pánacetul bo di futiikaf.
52	**Kásimenak**	Kuriibooraak kati Aboñaayau ati Emitey kuceeŋe: “au Aboñaayau ati Emitey, kásimenak kucila koo kommi kei ?” Naan: “ Mukaanaay mati naaniŋ, mati ampauul Aburahaam.” Di koon : “ bacaam buu nubaje di rouru ? au Aboñaayau ati Emitey ?” naan : “ kafal kanookan jibabaj bacaam (burok bajake).” Naaniil: kal kanookan di bufalab jibabaj burok bajake.”
53	**Fúriraf fajakaaf futebenetebe n áyinenaau bee kuyañoorak**	“ búyiisenumab bati bukanak ubuke kankaan nen búyisenumab bati bukan kubaaciir : ániine an Emitey ewule fubaj di lónda ban naŋar fubajaf foola manarok di macopo mánapuren di náafulaay yoola. Aníinaau agabutau, Emitey di esenool lóndaay bare asenutool fubaj, bare naan: “Nen nibajembaj nen oumu, pánipuren rouru nen manakaanemi.” Aboñaayau ati Emitey naane: “kugabaak bacaamab

	káamakak kati Arijana tooke manakaane burokab ban aŋoolenumi	booliil bákon." Ániinaau áfeejitenau, Emitey di esenool fubaj ban esenutoollónda ban áŋareriit fubajaf foola di malegen nápurenfo di falaamaataf. Ániinaau abaacindenau, Emitey esenutool lónda mba fubaj, bare naan : " Nen nibajembaj náafula nen oumu, pánipureneen rouru nen manakaanemi." Aboñaayau ati Emitey naane: "kugabaak kubabaj síjunube sare'e."
54	**Akaraŋumi lóndaay yati díinaay**	" Akaraŋumi buruŋ dán añese ebaj lónda Emitey panekaanool aŋar buruŋ bati Arijana. Malegen simaleekaas pansiŋar di úsupeetaw wooluso añesumi kaŋoolen lóndaay , mati súnsuumuso di oo. Sammi fatiya di sammi tentaam , bee di siwolas sammi di mumelam, kacacapoor kabonketak beri álondaau. Burokab bati álondaau di amaŋumi fanfaŋ burere nen bucaabab bati fuleeŋaf di bootab búrom. Melegen, kúlondaak buko kommi fubajaf fati kunabiyoŋak, ban kunabiyoŋak kukatut fubaj let ékori (dinaar) yati Aliseri, lee (dirham), bare kubabaj tíkara lóndaay, ban asofuyomi amaayoor, nasal Emitey."
55	**Bacaamab bati álondaau di burokab boola bujajak.**	"Bucaabab bati álondaau di asofumi ekobey Emitey boo bommi bucaabab búmba di álamukaau di muyuul." Púr to Anabiyoŋau ati Emitey naan: "Emitey , simaleekaas sooluyo di kacinumi fatiya di tentaam, beri enooley di fusiilaf fooluyo, di ewoley, sísalisali beri amanjenumi majakam bukanak."
56	**Bacaamab bati álaamumi mati buruŋab bati Emitey**	"Aláamumi nasosof lof di Emitey masete moono futok di mákon : síjunubaas soola, pansibonketi nan atooŋe ésim, pankukaanool ajuk fulakaaf foola Arijana, di kúpurenulool di mátaañiam máamakam ban di kurookenool di fúkaaf fonpoon fati amansa an yákon di siwaataas soola ékoyume dúniyaay uye yiikunaay di wándomi ban di kusenool kuseek koono bukan kúfeejiir di uñen di kugaba, di kuseekak kajakaak kati kúcil káamak ban naŋoolene alaw bee di bukan koono búkankufeejiir di uñen koola."
57	**Fúbukaaf di futiikaf mati buruŋab bati Emitey.**	" Di kareesak kati an yuutey yúmbaam yommi di kañenool, an létabuko di furimaf fati Emitey – ban Emitey efaŋe emanj anoosan kábukomi di furimaf fooluyo buko bayitout di funakaf fati kayitaak, mankaranen wanokoorumi di fásimaf mba kaput nen kárabanjio."
58	**Kalakaak di fujuum fati kapooy di furimaf fati Emitey**	" Funak fákon di fujuumaf fati kapooy (futiik) di mati buruŋab bati Emitey kóyume di dúniyaay uye di wándomi di baabu Arijana ban oote enen jooraŋey yati futiikaf kóyume baabe di dúniyaay uye di wándomi."
59	**Asenumi ejooraŋ atiika di buruŋab bati Emitey.**	" Asenumi ejooraŋ atiika di buruŋab bati Emitey oo faŋool oomu di futiikaf fucila ; manaŋarumi futiŋaf fati atiika di fiilaf foola (nan aletumi) oomu di futiikaf oo faŋool."
60	**Alawumi di malegenam Emitey manacet di buruŋab bati Emitey.**	" alawumi di malegenam Emitey manacet di buruŋab bati Emitey, Emitey páneriiŋenool di fujuum kalawoomi haani nacete di elaley yoola."
61	**Búŋan mati kákoli Emitey mba kalako di fujuum fati araena di buruŋab bati Emitey**	" babaj kúcil kugaba kan sambunass sati Jahanama sootut egor : kúcilak kaŋanumi mati kákoli Emitey, di kúcilak karaenumi furimaf fati Emitey fukaraay."
62	**Mátaañiam**	" Wanoosan wagorumi amisilimaau : busayaab, kásumutak, ébotenaay, sílaamas, bugaalab, jaakalaay, haani kaya mba ékiikun kuyaool nafanafa di karaay yati Emitey, kabonketak di kapanak kati síjunubaas soola."
63	**Ayoolomi kakajenak, kalowaak**	" Kukankaan Anabiyoŋau manajuk bukan kati mof mameeŋe sáawut, najuk bukanak koola dán bukan koono síwulli bukan

	mankucesoorool kásumut mba káyegenak basuwaab	kúfeejiir di uñen kaate kanoken Arijana ban leekuceeŋiil wanoosan, leekulaañenuliil : buko kommi kákaaneriitumi kakajenak, kúlaweriit mankucesooriil, úsumutaw kuñesut kayegenak basuwaab, ban di kunen kafiumak kooliil di Amansaau ooliil."
64	**An kuñiilak kucetemi koo bankut**	" Amisilime anoosan afoke kuñiil kúfeejiir kankut, Emitey panekaanol anoken Arijana."
65	**Ammi di mátaañi mati mápuun ban namuuten**	" Emitey yoone : " nan iyokene amiikeelau úmbaam di kápurenulool waaf ugaba wanafae ban namuuten, panicaamoowo Arijana (kúcilak koola kugabaa)."
66	**Ayoolomi waaf wacee mati Emitey**	" letuyoolo waaf waceen mati kákoli lati Emitey, basenuti wákoyume rouru."
67	**Apooyumi faŋaaf foola di fúrerepaf foola**	" ayíisenammi mati panapooy wammi tutoor úŋanlaw ugabaaw di wammi tutoor úkamunaw woola ugabaaw, panibaatool Arijanay." (fúrerepaf foola di faŋaaf foola.)
68	**Ureg : " Di kareesak kati Emitey." (Bisimillah) au di kanokenak di eluupey mba di etooŋey furiaf.**	" nan an anokene di eluupey yoola ban nalaw di kareesak kati Emitey di kanokenak mba di waataay yati furiaf, Asaayau naan: " leejimoor dó fukaraay ban leejiri dó káliim" man nan alawut di kareesak kati Emitey di kanokenak, Asaayau ban naan: " Panjimoor dó fukaraay"; man an alawut di kareesak kati Emitey di waataay yati furiaf panaan: "Panjiri dó ban di jimoor dó fukaraay."
69	**Asalumi Emitey bálamuk furiaf,, bálamuk manaraane aban di bálamuk manakaanoe kañ kunkul aban.**	" arimi muriam aban naan: " kasalak kati Emitey yasenammi uru iri ban nasenomuro, lee sembe leekaŋoolen di kapanak kúmbaam." Síjunubaas soola sawuujumi pankubonketooso." Man bálamuk manaraane aban, naan : " kasalak kati Emitey asenammi iraan di bálamuk nan akaanoe kañ kunkul aban naan : " kasalak kati Emitey yasenammi kañak uku."
70	**Amaŋeenumi man Emitey egumbul mátaañiam mati burokab boola, naan : "*allahu Akbar* (ñoono kabanan di uñen di ñabaaciir) *subhanallah* (33); *alhamdu lillah* (ñoono 33)**	Fatima nalalaw Aboñaayau manawulool aroka bare Aboñaayau naanool oo di Ali : " waa jimaŋut maniliikuul wákoyume wan jiceeŋumi ? nan joom di elaley di joon : *Allâhu Akbar* Emitey efaŋe kákalaa ñoono 34, *Subhân Allâh* di kásuumaayak kati Emitey ñoono 33, *Al-Hamdu Lillâh* di kasalak kati Emitey ñoono 33. uru kóyume muyuul eñes aroka."
71	**Kalawak jandi búyaboorab (buñitaab)** **بسم الله اللهم جنبنا الشيطان وجنب الشيطان ما رزقتنا**	" Nen ákon di muyuul aane kafinto di aseekool : " di kareesak kati Emitey, au Emitey úpooyoli di asaayau, ban nupumen asaayau di wan úsenolimi." Nen kubaje añiil, asaayau letaŋoolenool wanoosan wati kakajenool." « *Bismillâh, Allâhumma jannibna ach-Chaytana wa jannibi ach-Chaytana mâ razaqtanâ* »
72	**Aseekau akaanemi súum ataool di búyabaab.**	" Nen aseekau akaane kásalaak futokey, nasuŋ fuleeŋaf fati balatab nasosofoor,, nakob ataool , pankoonool : " unoken Arijana di fúlimet fásuumimi." " aseek anoosan acete ban ataool súumoosuum di oo, pananoken Arijana."
73	**Másuumam di kujaŋaak**	" an kujaŋaak kúyiisenumi másuumam moola, kujaŋaak uku pankupooyool di sambunas sati Jahanama."
74	**Esofey banaayab**	" Amaŋumi man fubajaf foola fubeneno mba buroŋab boola bubeneno, naliten kasukenak banaayab di kucinoorool."
75	**Kaakenak ásukateenau**	" Panunoken, ínje di aakenumi ásukateenau Arijana nen maame: Nafiken kusinkak koola fuñuurumaf di fáamakaf."

76	**Asofoorumi akafalau aseekau di ásukateenau**	" Asofoorumi akafalau aseekau di ásukateenau panabaj bacaam wáriiŋe bati ayegumi mati furimaf fati Emitey mba akaanemi kukak koola di kásali di esuŋ tulaaraay."
77	**Bakaanerab bajakaab**	"Ayínenaau panabajdi bakaanerab boola bajakaab fujuumaf fati ásalimi fukaraay nasuŋ tutulaaraay." Eluup di fuyañooraf fáamakaf fati Arijana yooyu to beri bakaanerab babajutumi ñoŋ."
78	**Kabonketak mba ébotenaay bújooŋoor útuukumaw.**	" Emitey esensen kabonetak kooluyo kumiikeelak kooluyo kakaanumi kubonketa." " Jikaan kubonketa di kammi tentaam mambi Aamumi fatiya abonketuul."
79	**Kábooliak di wajakumi bee di kumisilimaak**	" an alet di muyuul abaje káyinen kelegen nan amaŋut beri acinoorool wan amaŋumi beri oo faŋool."
80	**Kapuñaak**	" kapuñaak majake ceb kúŋareul." kapuñak nannaam di káyinenak." ; " waaf ubaaciir unannaam di mukaanaayam mati kuboñaayak : kapuñaak, jimelaj japutemi súum, siwakey di búyabaab."
81	**Eeno atooŋand ekaan kasaafoorak kati kásuumaay 1 Asalaamu alayikum 2 Asalaamu alayikum wa rahmatul llah 3 asalaamu alayikum wa rahmatul llah wa barakatuh**	*« 1- Assalâmou 3alaykoum 2- Assalâmou 3alaykoum wa rahmatoullâh 3- Assalâmou 3alaykoum wa rahmatoullâhi wa barakâtouh* " Aníine aja'al odi Aboñaayau ban naan : "kásuumaayak koom di muyuul; Aboñaayau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) naanool : " uñen" púr to aamu nájo'ol ban naan : man kásuumaayak di kabonketak kati Emitey koom di muyuul."; Aboñaayau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) naan : " kabanan" púr to acee nájo'ol ban naan : "kásuumaayak , kabonketak di dúwaas sati Emitey soom di muyuul."; Aboñayau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey)naan : " kabanan di uñen." Yoo yommi bacaam boono kabanan di uñen.
82	**Kayaboor uñen di kákamboor**	" Kumisilime kugaba léekukamboor ban di kuyaboor uñen ban kubajut kabonket jandi kukatoor."

mukaanaay muceen mafireni

N	Mukaanaay máfireni	Hadiis yapioe yati Aboñaayau ati Emitey yáyiisene káfirenak kati mukaanaayam umu.
1	Burok mambi bukanak súumiil cebumo	"Emitey yoone: " di kan bukanak kúkaanuromi, ínje emmi panilat fujoj fanoosan. Anoosan akaane waaf. Wan aate kanambenom di acee, panitlatool oo di fujojaf foola."
2	kasetulancenoor búyeget ban kamat bujakut	"Nimamanj bukan kaate éjo'ol fulay bagamab nen furembaraaf fafiitaaf fati Tihamah fati urekaw wajakaaw bare Emitey panefumufo eranen kapor" Thawban naan: "au Aboñaayau ati Emitey úliikoli buu kunokoore, úyisoli buko takum óli unaam di buko bamanjut." **Naan** "buko kutiyuul, poop muyuul jinaame kalian kapongol, poop kúsaliesali fukaraay nen muyuul, bare kujuke waaf wáfireni pankukaanuwo."
3	Katebaalonooraak (kíbiraay)	"Letanoken Arijana aakumi di ésigirey yoola málabi miikun mati eyemb mati katebenooro." Katebenooraak koo kommi kabetenak malegenam di kayeelenak kati bukanak."
4	Ekat kájupo kooli mánkufuulen	Ujúpaaw wan kúfirenumi ekat mánufuloor woo eenomi kaful, kájupo káamak kan kunoe uremben, di fubur. Akatufomi mánfufuloor mati enes fujuko, oo acila Emitey letejukerool fulay bagamab.
5	Ciiliyaay	"Jíkaanum di ciiliyaay, mati ekajenekajen burokab bajakaab nen man sambunas sikajenemi kayaajak kasayaak mba mafosam masaayaam."
6	Fubajaf fajakutaaf "riibaay"	"Aboñaayau nadankadanka arimi fubajaf fajakutaaf di asenoofomi ari." ; " búwolumab bati dirham yákon bajakut, ban an anonge manari, bufaŋe júnube soono kabanan di uñen."
7	Akáliaau (bunukab)	" Bajut aate kanoken Arijana di bukanak uke kaanomi futok : ákaliaau, áyinenumi muyaalam, abuuñautumi banaayab, ákungarau di abaalenemi wajakaaw wan asenumi acee."
8	Fugaajooraf	"Búyiik beri ayamamoorumi fugaajoor beet ekaan bukan múluwaay (murenkenaay). Búyiik beri oo! Búyiik beri oo !"
9	Kajantenak kúkunlaak	" Añesumi kajanten kúkunlo kati bukan kan kure'enutol ró (kumaŋut manajam) mba nan kuyeekool, pánkuwulenool di kawosak bamirisoŋ babuwoe funakaf fati kayitaak."
10	Ekaaney sinatalas	"Bukanak kaatumi efaŋ ebaj kútek di funakaf fati kayitaak, kakaanumi sinatal." "simaleekaas leesinoken di eluupey dán eyen yoom mba enatal."
11	Katemak (etemey)	"Atemaau letanoken arijana; etemey yommi kayuulen kurim tutoor bukanak di fúrir fati kayuulen."
12	Kakajenak anau	"Waa jimamanj waa eenomi kakajenak anau? Kuriibooraak di koonool Emitey di Aboñaayau ooluyo kumamanj set naaniil: " Yoo yommi kasanken mati ati mukaanaay malet moola." Di koonool : " man nen atiom nanokoonokoor nen maniregimi? Numanj mati nukajenkajen di oo, ban nen aanout nen manuregumi, yoo yommi nútooñiootooñi."
13	Kadankaak	" Kadanka áyinenaau yoo yommi ebujool." ; " kawonkemi dankaay kúwuuken leekukaan kúkotula mba kúseeda di funakaf fati kayitaak."
14	kakaano jákaati mba ekaan jákaati	" di bukanak kaatimi kalako di fujuum fátaañie faŋ fácul Emitey, fulay kaitaak di kuyaakaku, an bukanak kuteyumi mati kákoli kakaano mba ekaan jákaati (abajut kapuñ…..)." Añiilau anti Aadama sijunubaas soola ñameeŋe di kasankenak nabajuso (fúrerepaf foola).
15	Kawañaaraak kati fukuluñaf (fúkunlaak)	"fukanaf fati kayitaak,, di bukanak kan fujuumaf footumi efaŋ mátaañi fácul Emitey, ániinaau abajumi kásuum di aseekool mba esaakau abajumi kásuum di ataool ban nawaañaari kalakaak kooliil (bukaaku)"
16	Elaaf amisilime di	"ániine anoosan aane atiool di dínaay : au úyinenut! Bawonkerab ubu pambulaañ di ákon di bukoo kugabaak; kaanujaat rouru malegen

	an áyinenut	(Bawonkerab bulanlaañ di aamu) nen wan alobumi lee mo, rouru panlaañ di oo."
17	**Aanumi acee abajool alet ampaool.**	"Anoosan asofumi acee abajool alet ampaool di enong Arijana kúfirenoofirenyo. Alatumi ampaool, nakankaan waaf wati áyinenut di wajakaaw."
18	**Káwagen amisilime**	"fírenfiren amisilime káwagen amisilime acee." « añuurumi ejooraŋ atiool simaleekaas pansidankaool biyok akat."
19	**Ebuj an di mof mumisilime an koote kupooy jak**	"Abujumi ŋond an an kupooye di bunum (Mu'ahad) letajam kaputak kati Arijana ;ban kaputak kooluyo panujamuko taate di wáriiŋe simit ceme di eja'ay."
20	**Kalatoorak di kuriibooooraak kati Emitey**	" Emitey yoone: " anoosan alate kuriibooraak kúmbaam, panabaj futiik
21	**Ewonkey ákuriyami di álaputaau "karamo"**	"Jakunjiwonk ákuriyami "karamo" mati eeno akaramo (beri au) jikankaan Amansaau ooluul abolen"
22	**Ekuufey kammi di maraay yiiya**	"Anoosan Emitey esene bukan nababaj búteb nen acet di ekuufii. Emitey éfirenoofiren Arijana."
23	**Kasankenak kurimak kati balindab babajut ró emanj**	"An kusankenumi balindab bamanjut ró waaf (ban núŋarul kayuulen) júnubaay yoola aregoomi balindab ubu panatebuyo.
24	**Kayoolaak kati kásalaak kati fubetenaf (júmaay) di káwaayen**	"Amaatutumi ñoono ñáfeejiir kásalaak kati jumaay di káwaayen, Emitey panekamben ésigirey yoola." Di káwaayen yoo yommi bakooŋut."
25	**Kákaanumaati di kásalaak**	"balindab bammi tutoorolool di buko kásalaak; anoosan akatukomi añoñoos."; "tutoor anau di emaŋey uruŋaw, ekatey kásalaak yooyu to."
26	**Kájawum fácul aam di kásali**	"Nen ammi di kájawum fácul aamumi di kásali, abajeene emanj júnubaay di yan akaanumi, panajuumen bukan letawuuj fácul umu aamumi di kásali." Abu An-Nadr naan: "imanjut nansaan kunak bukan kubaaciir, kuleeŋ bukankugaba, mba simit bukankugaba."
27	**Kayuulen di kúyinenaak kammi di kásali**	" Arimi eliñoŋ di laajey mba, poobarey aatut alof ejaamaŋey yoololaal, mati simaleekaas sigaalegaal di wakaanemi kayuulen di kuñiilak kati Adam."
28	**Ebotey yentaamey**	"Aŋarumi yentaamey yati acee bakooŋut, Emitey panerookenool (di ekondoorey) seentaam soono futok di sigaba di funakaf fati kayitaak."
29	**Furimaf fan Emitey elatumi**	"Bajebaj man an asankene kurim kan Emitey elatumi di fusomben ban basofutuko di waaf, waŋoolene uwaaken di oo Jahanama simit soono bukan kúfeejiir di uñen."
30	**Káwunkenak di kaleepoorak bálamuk kalawak kati Emitey**	"Jakumjiisanken jíwunken manteer kaan di kalawak kati Emitey mati káwunkenak kati kurimak bálamuk kalawak kati Emitey kankaan buruŋ bati masay búyejet."
31	**Kasankenemi di katebalenooro**	"Kan ifaŋumi manilate di muyuul ban pankujuum lói di ínje funakaf fati kayitaak buko kommi kaleepooremi máamak, kasankenemi nen kúlonda di kati féenaaf (mba kúcibiraak)
32	**. káwonkaati di fojo kareesaku kati Emitey**	" nanoosan bukan kujoje tin bawonkut to Emitey, balawut Anabiyoŋau, roo mukaanaay majakut di buko man Emitey ebile enagiil mba kabonketill, Emaŋujaat."
33	**kamaayoor di mátaañie mati amisilime**	" Takumufuutul ati'e amisilime nan jicilool jiyeme mati Emitey Eŋoolene ebonketool mánelaamenau" "Afuutumi atiool mati júnube, oo faŋool letacet bakaanutuyo."
34	**Kaleetoorak tutoor kumisilime (etey apaali amisilime)**	" senut áyinena eleet atiool wawuuje kunak koono kúfeejiir." "aleetumi atiool wáriiŋe emit nokonookoor nen fásimaf foola fúyuoe."

35	**ekaan júnube fácul bukanak**	Bukanak kúmba búmba búrom pan kubonketiil kat kat kakaanemi sijunubaas fácul bukanak.”
36	**bakaaner bajakut**	“Bakaaner bajakut bukajenekajen burok bajake nen man bneegarey ekajenemi múkumam.
37	**Alaañulomi di kawuun (awulumi aban nalaañ ayab)**	“ Alaañulomi di kawun oo kankaannen eyen yalace ban di elaañ ameesen kulacak kooluyo.” “ senut an akaan ban nálaañul tentaam.”
38	**Elo di acinoori**	“ An esang kuseek koono uñen yoo ekoye oo esang aseek ati acinoorool mba esuuñ di siluup uñen, yoo ekoye oo esuuñ di eluup yati acinoorool.”
39	**Kajikerak waafaw wáñiiwumi (wáfirenimi)**	“ Buwaasab bati añiilau ati Adam baciikimi buban naate akaanubo : júnubaay yati kúcilak yammi kajukerak, júnubaay yati uwosaw yammi éjamumey, júnubaay yati fúrerapaf yammi furimaf, júnubaay yati kañenak yammi egorey di yati kákalumak yommi fútaagulaf man ésigirey emaŋ di éyiisen soolaay, púr to, rouru peh, faŋaool fumammaŋuro mba fulalaturo.”
40	**egor aseek an ukokut**	“ kúlu fúkaaf di ecikuuma fati ániine epur tiyaŋ yoo ekoyool oo egor aseek an akokut.” “ letisen kañen kuseek”
41	**“Chighar eseney náafulaay.**	“Aboñaayau ati Emitey (AKDE) náfirenfiren ‘Chighar” Chighar yoo yommi nan ániine asene añoolool búyabo nacee,, mambi poop oumu asenool añoolool ayab ban jakumbaj náafula tutooraay yooliil.”
42	**Kacacapoorak (kasankenak) di acetaau**	“Aceta anoosan bukanak kacacapoor di ñikulool máamak panabaj sílaam mati kurimak kati kacacapoorak di funakaf fati kayitaak.” “ Aboñaayau nadankadanka asankenumi di ajantenoomi.”
43	**Ebaatey di kareesak kati acee alet Emitey**	“Abaatumi di karees kati acee alet Emitey, oo áyinenut mba nanambennamben Emitey.” ; “Amaŋumi ebaat nakaan mati Emitey mba natunteen.
44	**Kabaatak kalet malegen**	“Abaatumi ban kasanoor, mambi abaj waaf di fubaj fati amisilime, panatook Emitey manebolene di oo funakaf fati kayitaak di fan koote kákamboor.”
45	**Kakali beet kanoomen waaf**	“Jipooyooro di ebaatey yáamakey nan joom di kanoomen, munoomenaay panunoomen munoomenaayam bare nújimen dúwaay.”; “ káwunken di kakali kati kagaajoor kújimenemi dúwaay.”
46	**Kariibenak káyinenutumi**	“Aliikoorumi di bukan oo nanannaam dó, “ alet di kóololi, aliikoorumi di kucee kalet wóli.”
47	**Kateepak di kuyaakak**	“ Aboñaayau ati Emitey (AKDE) náfirenfiren ekaan simoŋ yafiite di fuyaakaf, kalako di fo mba kateep di fo.”
48	**káfolowoorak di ebuntey**	“Nan Emitey yoote kajojen sifulaŋas sítiyaaras di sílamukaas funakaf fati kayitaak, pankujuumen ebandeel beri abunta anoosan ban pankoon : roo emmi ebuntey yati añiil aman ati káari aman.”
49	**Kalakaak di fuyaakaf**	“ Akón di muyuul alakoe di fujek fayabe fareemene kañak koola yok ríiŋ di eniiley yoola kóyume oo kalako di fuyaak.”
50	**Amaŋemi man bukanak kuyito kubuuñaool di ejunkut**	“ Amaŋemi mankuyito kubuuñaool di ejunkut , oo acila akob ejunkut Jahanama.”
51	**Alawumi esada jóonaati**	“Waaf úfeejiir, nikalie mati malegen. Panireguul, jisofuwo lit anoosan jakumalaw (balet di soolaay] Emitey basenutool bakaanutool bulek.)”
52	**Kabenen butum funoomaf fati munoomenaay babajut**	“Aboñaayau ati Emitey (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) náfirenfiren ati kálunlumaay kanoomen kanookan beri abodoeŋ[1]. Jakumubenen funoomaf fati munoonemaay

[1] Umanj mati : Annawawy naane : “ yoo an aam di esuk yat elunlum (mba aja’aburuŋ) kurege, nen acila arege ati ekinkey yati mofam mati (Bedueŋ) aja’alo kanoomen waaf wan kati esuk

	búyejet bati enoomumo.	babajut búyejet bati enoomumo. Jakumunoomen beet ebet ati'i di kanoomen babajut malegen."
53	**Kakankulaak waaf wájime di jaamaŋey (emisira)**	"Ajamumi an di kakankula waaf wájime di ejaamaŋey, naate aan : " Emitey jakumulaañenool : sijamaŋas mba simisiraas siteeputi bee rouru."(kakankula, ereg waaf wájime)
54	**Ejel eseetaanaay**	"Takunjijel eseetaanaay, jilaw man Emitey epooyuul di mukaanaayam mooluyo majakutaam". Anabiyoŋau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey), apaalool aceen naane: "nilakolako bálamuk Anabiyoŋau, maniñitoe di enuk (epiling) yoo e emaŋ elo, nireg: " Mataañaam momu di kuyaalaak !" na regom : " takum urge " mataañaam momu di kuyaalaak" mati nen urge mo "pánekala ekaan eluup ban naane urge: " di sembaay yúmbaam!" panureg maame: "di kareesak kati Emitey - mati, nen urge mo, panetiiti nen éwu"
55	**takunjijel bújuusaab**	" Takunjijel bújuusaab mati búpúrenepuren júnubaay di anau nen man ébifumey épurenemi wajakutumi di mulapam"
56	**kareregen wan kúfirene uban noone kukaanuwo**	" Amaŋumi kájimen (bukanak) oo sijunubaas soola sirere di sati kaamumi di kariibenoo, ban leekaan sujunubaas soliil sigumbulo"
57	**Wáfirenumi nen oomu di baraan**	« Aboñaayau ati Emitey (AKDE) éfirenfiren baraan jonlen di butumab bati ékomboon mba kañ kúwunooruma mumel mbakati enen mumel. » ; « Aboñaayau nagangam bukan baraan mati kujuum. »
58	**Baraan di kañ kati sana mba kódiforo**	" Jakumuraan di kañ kati sana mba kódiforo, di takumukaano wañ wati suwa mba suwa yásangeni.
59	**Baraan di kañenak kumayak**	"takum an di muyuul aŋar kañenak kamayak bee furi mba baraan mati Ibiliis (asaayau) ariumemi náraanum di kañenak kumayak."
60	**Amaatutumi burok bati banaayab, ariibenutumi kacilioorak**	"Ariibenutumi banaayab, kacilioorak letanoken Arijana."
61	**Kayoolaak kásaliak beri Aboñaayau**	"Napuño ! an kulawemi di kareesak kúmbaam ban ásalieriit beri ínje." ; "awúlaataau, oo kusalumi di kareesak kúmbaam, ásalieriit beri ínje."
62	**Ebaj eyen**	"Anoosan abajumi eyen , manteer kaan eyen yati buluuñoor mba eyen yati amata, panajuk mukaanaayam moola majakaam kagumbulo funakaf fanoosan fati "qirat" sigaba."
63	**Ekaan táañi sinukas 'sínukureŋas)**	" Babaj aseek an kukaane táañi mati ejangoon yan akambene ban nakatuyo ecet bacaar. Mati rouru ,, aseekau umu najaw Jahanama." ; " Jákumulaamen sinukas
64	**Egaley etaliŋey di kumerak kati enukey**	"Simaleekaas sipaalaayut di étuuk dán eyen mba etaliŋ yoom." " etaliŋey jooraŋ yati asaay."
65	**Anau an Emitey wulumi banakobutuyo**	" nen ujuke ewul an wan amaŋe di dúnuyaay, ban akobutuyo, umanj mati Emitey kaliimenool jatiit jatiit, púr to, nakaraŋ: ***ban nan kuloŋmi wan kuwooleniimi, núkambuliil ujunkutaw búrom wait fubajaf; nan kumaayoorumi mati wan kuseniimy yaŋ nubotuwo di kupolo"*** [al-Ancâm, 44]
66	**An eenomi dúniyaay uye ceb yommi haajaay yoola ceb**	"An eenomi haajaay yoola dúniyaay uye ceb, Emitey paneroŋenool di bulekab mba káyoojiak (mba letapooñ bee nanoosan), mukaanaayam moola pammuyeemaŋ manatuj di dúniyaay uye wan Emitey ewaasoomi."

---

elunlumaay kumaŋe di butum makunoomenewomi : " ukatom munoomenaayam umi, taate bee waate, paninoomenumo faŋ to"

Kaja'aburuŋak Kúbandoorak

Fuyaakaf

emmi fútaagulaf fútiyaaraf bee Alikiyaama; kájil kati Jahanamaay beri añoosaau di ákuriami, mba kafat kajake beri áyinenaau. Kurereg mati acetaau panajuk ró sílaam mati síjunubaas soola sammi : kápooyaataak kati masetam nan asuremi mati kayaoor kurim tutoor bukanak di búyejet bati kakajen, ebot di búwolumab , kasanoorak, kamoor di waataas sati kásalaak ukatuso, kákamaati di Alikuraaney, júnubaay yati eniiley, falaamaataf(kawoofoorak), fubaj fati kakajen, kácaamaati kaneewak kiiya,….

Di waafaw wapakenemi kútekak uku; burokab bajakaab laañen di Emitey, elaw kapooyak kati Emitey jakum kútekak kati fuyaakaf, kakaraŋak kati esooraay Al Mulk (Mansayaay), kapakumi di sílaamas usu koo kommi : álaamumi, alakomi karenak di buruŋab bati Emitey, acetumi di fubeten, acetumi di jari jati far.

Elitey di kábiilak

yoo yommi kasiin káamak kan emaleekaay Israfil akaane di butumab boola manakob waataay yan kootumi eenool afoolen : elitey yati fulay ejuumey : Emitey yoone : nan kulite di kábiilak, noo kammi fatiya di ecabaay di kammi tentaam kootumi eyin tek, manteer kan Emitey yootumi 'ekat bo) [Azzumar, 68], dúniyaay búrom panekaño nounu ban bálamuk simit bukan kugaba eetumi ebaj **kábiilak kati kayitaak** ; Emitey di yoon : " ban naapi kulaañumi kulit nujukiil mankujuume, di kúsalo" [az-zumai, 68].

Kayitaak:

púr to, Emitey páneboñul kalub kati ekaan sifuluŋas sati kacetumi sífaŋul di mofam pankulaañ batuuker bunkul baatut ecet cew, úkanumiil útíikoor, eniil étíikoor, kajuker simaleekaas di síjiinaas. Pankulaañeniil urokaw wooliil nen manwarumi; nounu áhijinkaau acetumi oo di máñiiwam panayito oo di elob Talbiyaay yati Híjaay, asenumi eniilool mati Emitey oo di ésim. Awaayenaau panajaakali…" riiboor di furimaf ufe fati Aboñaaayau : "*anoosan panayito ne manantomi nan acetumi*." [Musilim]

Kajojenoorak káamakak:

púr to, Emitey panejojen batuukerab bee káninguloor burokab. Pánkuwago ban ankukaan bukan kákalie di funak fálabie fan eenomi kapiyaak simit soono wúli bukan kugaba di uñen(50.000). Pannokooriil nen buroŋab booliil dúniya bupiyo di jiwaati jákon. Bala'ab di búwaloul lof di reoor ekilomeetar, bukanak pánkulim di ejeeney yooliil riiboor di burokab booliil. Funakaf foufu, kabajutumi sembe di kúcibiriaak pankufaroor furimaf bakaanerab bati ibiliis léebusuumool, añoosaau panabolen, ibiliisa oola di di eniiley yoola oo faŋool, uñenaw, úkamunaw búrom kadanka. Atíliŋutumi panarum uñenaw woola ugabaaw ban panaan : búlat bee di ínje wai ! nen iŋareenut ande di bapaalaay ceb !…[Al Furqane,, 28]. Pankuñak Jahanamaay di uneew síwuli búkankufeejiir di uñen (70.000) ban kaneew kanookan simaleeka soono búkankufeejiir di uñen(70.000). Nan aŋandenuyomi, añoosaau pánaduwa ebaj kapakenooro di sílaamas sati funakaf ufu di esen eniilool ban náduwa elaañ kapor. Man kuwoofooraak : alatumi eseney esadaay fubajaf

foola panfulaañ siliba sati sambun san kubile étingumool. Kúcibiraak pankujojeniil nen bayasa; abuntaau, asuuñaau, abotaau pankuwaañaari di kúpureniil. Asuuñaau panamaat di wan asuuñumi, maleganam búrom, kúkuluñak búrom pánkupur di funakaf fáamakaf. Man kajoonaak, buko funakaf ufu leefujaakali'iil, pánjul di buko waaken nen waataay yati kásalaak salifanaay : Másaayaam máamakam leemugoriil

[al Anbiya, 103]

Kákotulak :

Kákotulak káamakak : koo peh Aboñaayau (AKDE). pankubaj beri úteepumaw, funakaf fati kajojenoorak mambi búyokulo di jaakalaay di mátaañiam mambi kúciitindibo. Ñaa kákotulak kaaku bálamuk funakaf fati kajojenoorak, koo Aboñaayau di bukanak bukaaku : nen kákotulak bee kápurenak kúyinenaak kanokenumi Jahanama di karuuken kujuumak kooliil.

Burokab :

Bukanak pankujuum kalan, fácul Amansaau ooliil. Panakaaniil kujuk burokab booliil ban naceeŋiil di boubu. Panaceeŋiil di burokab booliil peh, di jamaanaay yooliil, di fubajaf fooliil, lóndaay yooliil di káyinenak líŋ kooliil, bare poop , di bakaanerab,ejamey yooliil, ejukey yooliil, písigiras sooliil. Bacee, añoosaau di ákuriyami pánkuciitindi'iil bújooŋoor batuukerab búrom mankubibireniil di kúyiis kayuulenak kooliil man bukanak kujuk di kuŋar kúseeda bukanak kan kulatoorumi, di poop yentaamey, kunakak ,kujonnaak, kubajak, simaleekaas di uñenaw di úkamunaw wati eniiley yoola mambikaan búyiisenum di fúmanjum di buko. Kaanujaat áyinenaau, Emitey paneŋarool búto máneyiisool síjunubaas soola, moo nanoosan kaanool nen nalinliim, panyoonool : " Nípurempurenso di ejuk yati dúniyaay uye ban jaat, nibonketibonket di so." Bukanak kútiyaar di bugamab buko kommi kati Muhammad, man burokab ban kootumi etooŋ boo bommi kásalaak kati nanoosan. Bakaanerab bútiyaar bacaam boo bommi jabujaj bukanak.

Eyíisey anooan wan urokumi :

púr to, mayitam pámmufetuli ban anoosan panayab ecitaaba yaatut eloŋ eciik júnube yareoore mba júnube yáamak [Al Kahf, 49], áyinenaau panayabuyo di kañenak koola kúrirak, añoosaau di kákuriyami di kañenak kumayak di bálamukab.

Kapeesaak :

Púr to, burokab bati batuukerab pambupeesai di mubiin mugaba mambi bucaami riiboor, kapeesa kajoone, di kuset. Bakaanerab bajakaab bariiboumir di Lisilaamey di Emitey pámbulabi di ebalansey. Pankupin dó ube : (bajut káyinen kalegen faŋ Emitey), bakaanerab bajakaab, kalawak kati Emitey nen al-hamdu lillah [karuuken Emitey], subhanallah wabihamdihi subhanallah adhim [kasalak kooku di Emitey ban di eruuk, usalaal Emitey di kákalaayak kooluyo]. Bukanak kalomi di bulaenab bati bukaaku pankubonketiil mankuseniil bakaanerab booliil bajakaab bati kúlaputaak mba di kuseniil di bakaanerab booliil bajakutaab.

Fumojaf :

Púr to,kúyinaak pankujaw kuraan di fumojaf ; araanutomi let baraan bulaañ buriool. Aboñaay anoosan nababaj fumoj, bare fan kufaŋumi kálabien foo fommi fati Muhammad : mumelam mati foo fufaŋe efiit mumel ban di fufaŋ ésuum

múkumam, kaputak koolumo kufaŋe ésuum kati kárabanjio. Mañam moolifo kankaan sana di kódiforo di sijuupo nen bootab. Kabaakak boolifo panunaamenbo di máloiyam tutoor Eilat (Jordanie) di Aden; mumelam moolifo di falaf Al kawthar (falaf fati Arijana) múpurulo.

Burokab bati kúyinenaak :

funakaf fúlamukaaf fati kajojenoorak káamakak , kuñoosaak pankuriiben káyinenak kooliil kan kumaŋumi, ban kouku pánkuje'etumiil Jahanama, di sítuuk nen sikoore sati sínukuraŋ sájawume di úkamunaw wooluso mba di bújooŋoor. Maññaa rino kúyinenaak di kúlaputaak. Emitey pánejo'ol ban panyooniil: "waa jikobe ?" pankoonuyo: "Amansaau óololi nukobe", nounu, pánkumanjumool di kákalumak koola kan arajene. Poop, pánkukuntaajen peh manteer kákuriami. Emitey di yoon: funakaf fan kákalumak kootumi karajeni ban too kootumi ewonkiil bee kááktuntaajenak, bare leekuŋoolen mo. [Al Qalam, 42]. Púr to, koo peh pankuriibenool ban fulimbaf panfujuum man Emitey eseniil eyeemaŋey yooliil(mawuŋam) manefok eyeemaŋey yati kúlaputaak.

Fulimbaf (as-sirat) :

fulimb fajuume fatiya Jahanamaay mambi kúyinenaak kuŋoolen. Kukacuyo bee Arijanaay. Aboñaayau naciciikufo áyiis mati " tin tan luulie, tan, líŋut, mabaje múganduma manaame di uya'a wati sa'dân (fiil fati mafos)… yafaŋ eref kal ban di kufaŋ eñek (eyab) elibaay." [Musilim]. Toutu, kúyinenaak pankuyab máyaaŋam riiboor di burokab booliil; mafaŋumi eruuk di mayaaaŋam umu ban di mawuŋ nen kuwaalak man mafaŋumi kalubusen di máyaaŋam moumu pammugumbulo nen mulojenaam mati fusinkaf fáamakaf. Eyeeŋey uyu panewuŋeniil ban pankukac fulimbaf di burokab booliil, poop áyinenaau panawuuj di fulimbaf ufu tariya nen kamoy, nen kaliba emit, érusey, esuwaay, sipilingas mba siñonkoomas. " kucee pankupak mataiil; bukaaku moo, bare pánkubuko, bukaaku pankulo ró di busunab bati Jahanamaay." [Al Bukhari Di Musilim] kákuriami, leekubaj búyeeŋ banoosan ; pankulaañ ban pambaj búgind tutooraay yooliil di káyinenumi, púr to pankumaŋ kájawum di fulimbaf, bare pánkulim búromiil di busunab bati jahanamaay.

Jahanama :

kuñoosaak pankunoken ró, púr to kati júnubaay di káyinenumi, púr to kákuriami. Ebabaj kúlimet koono futok di kugaba. Efúurey yooluyo efanfaŋ sambunas sati dúniyaay uye ñoono bukan kúfeejiir di uñen. Eniiley yati kuñoosaak paneruukeni ró mambi kujaken sílaamas (kútekak). Máloiam tutoor ubandaw wooliil ugabaaw panre di máloi man ániinaau aje'e kunak kúfeejiir. Kañiiŋak kooliil pankure di kabaakak kati furembooraf Oufud ban kabaŋak kooliil pankank. Mumelam mooliil mumel mábolie maate eting mulaam mooliil, furiaf fooliil pankaan bati Zaqqum (búbaar bati uya'a), múpuunam di fakoliiraf . Anoosan di buko aate ebaj kútek kafaŋe erent. Yoo yommi an aate ebaj kujek kugaba kábolie di úkamunaw woola kaate ekaan búyejetab boola bulab. Busunab boola búsinkisinki fanfaŋ. Nan kakaten dó ábiika , panabaj simit búkankufeejiir di uñen bala áriiŋ tentaamey. Fámalaf fooluyo káyinenutumi di bawaala , érusey yoolibo; érus yabaje sembe yábolie ban di esay; bágoogenab booliyo fakoor falaene. Jahanama paneri búrom,

letekat mba enen waaf. Panereemen kabaŋak, ériiŋ di woolaw beri sísigiras. Yoo sílaam ceb, bukan koono ceme futok di sibaaciir di bukankubaaciir di bútinken di kubaaciir (999) kati étuuk yanoosan yati bukan wúli pankunoken Jahanama. Kañak kooliil pankukaan sambun. Di kupin sílaam sooluyo, kareemenak siniilas, ereemey di sembe, egaey sambunas, kábuburenak wuulaw, tentaam di kareemenak.

Fulimbaf (Al qantarah) :

Aboñaayau naane : kúyinenaak pankupak di éfuurey ban pankujuumeniil di fulimbaf fammi tutoor Arijana di Jahanama. Toutu kootumi kaceeŋoorak anooan wajakutaaw wan kukaanumi kucee di bukaaku. Naapi kuciikumi burokab booliil ban di kuseteniil di júnubaas, ñaa pankukatiil mankunoken Arijana. Di aakumi yuute yati Muhammad di kañenak koola, anooan di bukoo panajuk jak fulakaaf foola Arijana nan manajukumi buruŋab bati eluupey yoola dúniya **[Al Bukhari]**.

Arijanaay :

Yoo yommi eluupey yati kúyinenaak; síbirikas sooluyo sana, man kódiforo kaputak kati kakapak kunannaam di kati kárabanjiwo; sinkaamas sooluyo bamaal mba bawaal báyame. Yentaamey yooluyo ekaanikaan di safuraŋ. Kúlimet koono futok di kúfeejiir mawuŋam mati fúlimet murere di máloi mati ejaw kunak kúfeejiir; bare panumeeŋ bukan. Di ebaj síñitoum soono ceme tutoor sibola síñitoum sigaba sare’e rer tentaam bee di emitey (fatiya) di. “Firdaws” yentaamey yafaŋumi katebo firdaws, too etalaayey yati Abonketaau faŋ yommi. Kaalak kooluyo pankutey báyokulout, áyinanaau akaanewo utey di emaŋ yoola. Di waalaw uwu múkumam etey, míilam, bunukab di mumelam. Muriam mooluyo múkañoeriit, múbaneriit, ebaj bayokut. Babaj beri áyinenaau fóol fawoki di emaal yabaje kabaak kati simil soono búkankufeejiir, ban etonkoŋ yanoosan yati fóolaf ufu aseek. Eniiley yati kácinuromi letebaj wal, leekulempet, di kukaan túsungal di umoyaw wooliil. Fóndinkayaay yooliil leeteban ban wañaw wooliil letucet. Leekusur ban kusaneriil kubajut manooket nanoosan, bukooku to di fukambaani. Usantumaw wooliil sana, kaputak kati ejeeney yooliil kárabanjio, kuseekiil mapincaam bajut, kúmajira, kubonketa ban di kure jamaani. Aatumi etooŋ anoken Arijana Muhammad púr to kuboñaayak. An ŋaniyaay yoola efaŋumi matiiti, panabaj ñoono uñen di wan aŋaniyami. Kumiikeelak kooliil kuñiil kukambaani bándoor nokoor di bamaal bakuli. Di úsuumaw woola wáamakaw : ejukey yati Emitey , ebajey kásuumaayak di buroŋab bábaneriit.

Eregey yati sálijaay

Kásalaak kujakut babajut sáliji. Sálijaay sensen di mumel masete, mumel malaññoorut, nen mumelam mati falaf, karuŋen, kaal mba ekoloŋ.
Umanj mati: jimel jiikun jániilete nanoosan jigore masalite (manookete) man nan mumel mayaje (reoor liitar ceme sigaba di uñen) léemuniilet, leemubaj búnokoor boolimo, kaputak koolimo mba másuumam mulañoore.

Cenceeŋ manutooŋ sálijaay noo : *Bisimillah* (di kareesak kati Emitey), cenceeŋ manupos uñenaw ugabaaw ñáfeejiir di sáliji yanoosan, káfaŋŋuma beri áliwomi di kamoor fuk. **Umanj mati :** kulacat upos wuuj ñáfeejiir kañen di sálijaay.

Púr to, nupos butumab ñákon nen mansenumi cenceeŋ poop epos butumab ñáfeejiir. **Umanj mati: 1)** ekaan mumelam munoken ceb di butumab biiya yajut, bare ukupus, nugoren butumab ; **2)** cenceeŋ manusuus úñiiŋaw di siwâk nan oom di eyaap butumab.

Púr to nuseten síñindaas ñákon nen mansenumi. Ekaanumo ñáfeejiir faŋe ejak. **Umanj mati :** ekaan mumelam munoken ceb di éñindaay yajut, bare uñak mumelam bee di síñundaas uban, nulaañenumo di eyiif bare let di kañenak ceb.

Nuposo buulab ñákon nen mansenumi. Ekaan mo ñáfeejiir faŋe ejak. Umanj mati kapanak kati buulab ban ootumi epos: kapanak kajawumi di kawosak beri kaaku di karaay yati mátaañiam di fuliilaf fati walaw (kaanujaat an abaje), beri fuyaameelaf fulempaf di kapanak kati mabaakam. **Umanj mati :** sensen káje'etum mumelam jáwum di fulempaf reoor nounu sensen, nen fulempaf fururuuk.

Púr to, nuposo ñákon uñenaw ugabaaw di kájawum di bulumbusenaab (bulefejab) bati kusinkak bee di sileekas. Ekaanumo ñáfeejiir faŋe ejak. Umanj mati wákoyumumi upos keñenak kúrirak jandi kañenak kumayak.

Púr to, nuñaañ muúelam mapeŋam mati fúkaaf peh, púr to núrur fusinkaf fúñuurumaf di kawosak, nuñaañ tíyaŋ kawosak di fisinkaf fáamakaf. Rouru ware kaani ñákon ceb.
Umanj mati: **1)** kapanak kati fúkaaf, kan ootumi uñaañ mapeŋam mati kapanak kutooŋandak kati fúkaaf (mba tan buulab buremi) bee di furongolaf. **2)** ceeŋut eñaañ walaw warengumi (di fúkaaf). **3)** nan bajut wal, nuñaañ funangunaf. **4)** panuñaañ kapanak kati eniiley (kapongolak) kammi tutoor uwosaw di walaw.

Púr to, nuposo úkamunaw ugabaaw beri síjonkumas ñákon nen mansenumi. Bare kaan mo ñáfeejiir faŋe ejak.

Umanj mati : **1)** Waceeŋumi di sálijaay, woono ubaaciir : **A)** buulab síndaay yati éñundaay di butumab, **B)** uñenaw, **C)** fúkaaf, uwosaw róo, **D)** úkamunaw, síjonkumas róo. kariibenak di eposey rouru, waaf waate ukaani. Káriibenaati rouru yoo yommi sálijaay ejakut.
2) kasukenak kaposaak uku waaf waate ukaani : kamaat, epos kañen ban nukob mankusay mambi púr to nupos kaaku, sálijaay ejakut.
3) bálamuk sálijaay sensen manoon : "***níseedae mati bajut káyinen kalegen bálamuk Emitey ban níseediya mati Muhammad eenomi Amiikeelau ooluyo di Aboñaayau ooluyo***."

Kápajulak kásalaak

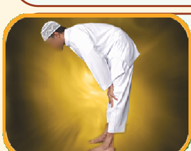
Nan umaŋe kásali, noon: *Allahu Akbar* (Emitey di mákalaam mooluyo) nujuum jur ban nujooŋoor di Ka'aba. Alimaamaau panalob fatiya nen di sikaraŋ saasu búrom sati karuukenak (eeney *Allâh Akbar*) yoo mambi kaamumi bálamuk kuŋoolen kujamool; bálamuk oo bukanak peh, di kulobmo tentaam (di búyejet). Nan aam di kakaraŋ "takbir", amisilimaau ateben uñenaw woola ugabaaw, kusinkak kukatoor, rerenoor di ubandaw. Ammi di kásali bálamuk alimaamau letakaraŋ "takbir" nen alimaamau abanut kakaraŋuyo cew. **Umanj mati:** naate ateben furimaf foola nen ékuŋ mba waware di kásalaak woote kamanjeni di furimaf mambi oo faŋool aŋoolen ajam wan aamumi di ereg, rouru haani di kásalaak kan kakaraŋak kukaaneimi di búyejet. Wareooraaw di katebenak furimaf wommi ukaan aamu ajamufo. Atiitimim di kawalenal, furimaf au faŋi ujamooro ceb, wan kukaraŋe.

Nusof di kañenak kúrirak eŋulumey yati kañenak kiiya kumayak ban nunenuwo di búsusab biiya. Ujiker nujoŋoor tan ommi di kásali; púr to nutooŋ kásalaak di kakaraŋ kalaw kammi di sunnaay, nen: "Kasalak di masetam di au, Emitey, maruukam moomu di au. Kareesak kiiya kubaj dúwa, mansayaay yiiya di etebo ban bajut káyinen kalegen kalet kiiya. Púr to nuñes kayofo di Emitey jakum sataŋ, ban naan: [*Bisimillahir,Rahmânir Rahîm*]. Letuteben furimaf di warungumi. Púr to nukaraŋ surat Al-fatiha (kajunkutak kútiyaarak). Aamumi di kásali bálamuk alimaamau awarut akaraŋ wanoosan di siraka'as san alimaamau ammi di kakaraŋ fatiya. Manteer, wagamenimi kakaraŋ suurat Alfatiha nan alimaamau áyokuloe di kakaraŋak fatiya mba nan alimaamau abane kakaraŋak koola kaanujaat kásali kan kakaraŋak koote ekaani fatiya. Púr to nukaraŋ wan uŋoolenumi di Alikukaaney. Alimaamau akaraŋ fatiya di kásalaak kati subaay (fajir) di siraka'as sati fítiraay sítiyaaras (Magreb) di saafaay (icha). Bálamuk nounu, panakaraŋ di búyejet. Umanj mati noote ukaraŋ sisooraas nen mansiriiboorumi di Alikuraaney ; poop kulalat káriibenaati mo poop kúfirenfiren káruŋul ureesaw wati eharaf yati kuraan mba káruŋul siharaf sati esooraay yákoney.

Púr to, naan Allâh Akbar (Emitey efaŋe maruuk) di kayiten uñenaw ban núñup nusof uñenaw wiiya di kújuulak nen au elit to; nuranen kusinkak kati kañenak kiiya, nujuumen sem, fúkaaf fiiya riiboor di bálamukab biiya ban noon: (*Subhâna Rabbiyal Adhîm*) " Kasalak di masetam mati Amansaau;" nureg mo ñáfeejiir. Nen uŋoolen ukaan ékuŋey uyu (éñupey), nounu raka'ey búrom kupinipinuyo. Umanj mati : nan uwarumi ulob Allahu Akbar mba *sami – Allahu Liman Hamidah*) "Emitey eyab ammi di esaluyo nounu." (bálamuk éñupey) di eraka yanoosan ; bare let bala mba bálamuk eraka'a. moo nootumi ekaan tanootan tan ootumi eene Allâhu Akbar."

Púr to, nuyiten fúkaaf ban noon: (*sami Allahu liman Hamidah*) Emitey eyab ammi di esaluyo" ban nuyiten uñenaw wiiya nen takbir étiyaarey. Nan ujuume sem di eraka'a . Oon : "*Rabbanâ wa lakal- Hamd* (Amansaau óololi, kasalak kooku di au) ban nabene : *Hamdan Kathîran Tayiban Mubârakan fih, Mil'as-samawal wail Ardh wa Mil'a mâ Shi'ta min shay'in ba'd*…(kasal kábaneriit, kasete ban di kubaj dúwa, kameeŋene fatiya (sicaba) di yentaamey ban di kumeeŋen wan umaŋumi búrom wuuj to..).

Púr to nutugen (úkuntaagen) manoon Allahu Akbar (Emitey efaŋumi káakalaa), núloyien uñenaw di ufeefaw wiiya, faraf di kuboŋak kiiya, manunen uñenaw rerenoor di ubandaw wiiya, kusinkak kati úkanumaw wiiya kuya tentaam man kusinkak kati uñenaw di kati úkamunaw kujooŋoor di Ka'abaay. Púr to, noon : "Subbâna rabbiy-al A'lâ" ñákon" kasalak di masetam mati Amansaau úmbaam fatiya".
Umanj mati : kalawak leekujak kuware kukaani di upan woono futok di ugaba wati eniiley : bulejefejab bati kusinkak bati úkamunaw, kújuulak, uñenaw, fúriiŋaf di éñundaay. Kásalaak, manteer nen ubaje kabaal, nan umaŋut nen tentaam kapan kati eniiley yiiya di wan kupinuña.

Púr to, núlalo manoon Allahu Akbar ban nulako. Babaj sifasoŋ sigaba sati kalako tutoor kalaw di kalaw woo búrom ujajak: **1)** nuŋoolene ulanten kákamunak kiiya kumayak mánulakoumuko ban nunen kákamunak kúrirak riiboor mánurongen kusinkak kati kákamunak uku jooŋoor Ka'abaay. **2)** unen úkamunaw ujuumenwo di károngen kusinkak jooŋoor di Qibla, ban núlakoum kutonjak (fujuum fátugene). Púr to, noon " ***Rabbi – Ghfirli***" (Amansaau, ubonketom) (war-hamni, waj-buni, war-fa'ni, war suk ni wan sur ni, wah-dinî, wa âfini, wa-a'fu'anni) "usenom kabonketak, usonten musontaam múmbaam, eteben fujuumaf fúmbaam, usenom furiaf fúmbaam, usenom kaŋoolenak, úyiisom, ufiumom kasaafak ban nusenom kabonketak. Púr to, núkuntaagen kugabutenak ban nukaan kalawak kiiya kugabutenak nen manukaanumi kútiyaarak. Púr to, nuyiten fúkaaf manoon Allahu Akbar, nujuum di úkamunaw wiiya ban nukaan eraka'ey egabuteney nen di étiyaarey. Umanj mati : esooraay Al-fatiha panekaraŋi bálamuk manulakoe. Nounu , kakaraŋak kati Al-fatiha pankureoor nan uyitomi búromi. Nan ekaraŋikaraŋ bala úlalo, noote ulanlanken kakaraŋakuyo nan ulalomi ujuum to di bútooŋumab, lee mo jaat kásalaak kujakut.

Bálamuk sikaraŋas usu sigabaas, nulako manukaraŋ Tachhud étiyaarey, kákamunak kúrirak kuneni riiboor , kumayak mánulakounko. Nunen kañenak kiiya kumayak di fuboŋaf fiiya fumayaf di fuboŋaf fúriraf kañenak kiiya kúrirak kan oote károngen fusonkaf fukonjaf di kariibenufomi, ban nanoonan nukaan esup fusinkaf fáamakaf di fariibumi fuñuurumaf ban nujuumen fuñuurumaf, nukaraŋ tentaam: " *At-Tahiyyâtu Lilâhi was-salawatu wat-tayyibat, asalamu alayka ayyuhan-naby wa rahmatu lahi wa barakatu, sasalamu alayna wa ala ibadillahi as-salihine, ach-hadu ane la ilaha illa allahu wa ach-hadu anna muhammadan abduhu wa rasuluh*." " kasaafak kooku di Emitey, di kasalak di burokab bajakaab. Kasaaf kulako di au, au Aboñaayau benen kabonketak kati Emitey di dúwaas sooluyo. Kasaafak kulako di wóli, di kumiikeelak kajakaak kati Emitey. Nisoŋ mati bajut káyinen kalegen kabajoe bálamuk Emitey, ban nisoŋ mati Muhammad emmi amiikeelau ooluyo di Aboñaaayau ooliyo" púr to nuyito ukaan raka'ay éfeejiteney di ebaakindeney. Uban, noon allahu akbar, di kayiten uñenaw ban nukaan man warumi. Bare too letukaraŋ fatiya, panukaraŋ esooraay yati Alfatiyaay ceb.

Ban nulako manukaraŋ Tachahhu élamukaay, di fujuumaf fan koonemi tawarruk (nen kásalaak kubaje siraka'a sífeejiir mba sibaaciir). Fujuumaf ufu fuŋoolene fukaani di búnokoorum bameeŋe, bajake búrom : ufol káakamunak kiiya kumayak ban di kúpur di kapanak kúrirak fátaam di ejuley yiiya, nujuumen kákamunak kiiya kúrirak ban nunen ebaagaarey yiiya, emay tentaam. ufol kákamunak kiiya kumayak, ban di kúpur kapanak kúrirak fátaam fuboŋaf, nufinten kákamunak kiiya kárirak fátaam fuboŋaf fooli, nufinten kákamunak kiiya kárirak ban nunen ebaagaarey emayey tentaam. ufol kákamunak kiiya kumayak ban núpurenko kapanak kúrirak tutoor farejuley yiiya di fuboŋaf fiiya ban nunen ebaagaarey emayey tentaam. Kumammaŋ fujuumaf fati tawaruk nan fujuumaf fati kalakaak kati kásali kubaje Tachahhud sigaba. Púr to nukaraŋ tach ahhud étiyaarey : "*At-tahiyyâtu Lillahi was- salawatu wat- tayyibat…"*
bann noon : "*Allahumma salli'ala Muhammadin wa'ala ali Muhammadin kama sallayta ala Ibrehim wa'ala ali Ibrahim, Innaka hamidun majid Allahuma. Barik'ala muhammadin wa ala ali Muhammadin kama barakta'ala Ibrahim Abraham*. Emitey , ukaan dúwaa beri Muhammad di fiilaf fati Muhammad nen manukaanumi beri Abraham di fiilaf fati Abraham, au ucilumi dúwaay di kasalak (karuukenoorak)
Au Emitey, úduwa muhammad di fiilaf fati Muhammad nen mánuduwami Abraham di fiilaf fati Abraham, au eenomi asalaayauaruukenaayau di dúwaay di maruukam] kumammaŋ bálamuk rouru kukaraŋ kalaw kucee kan sunnaay emaŋe (erege). Nen :" A'udhu Billahi mine adhabin-nari, wa mine Adhabil-qabri iwa mine fitnatil-Mahya wal mati wa mine fitnatil- masihid – dajjal" yoo yommi : iñeñes kapooyak kati Emitey jakum kareemenak kati sambunas, jakum síilaam sati fuyaakaf, jakum mátaañiam mati buroŋab di mati ecetey di jakum ekaaney kakajenak."

Púr to, nulob kasaafak kúlamukaak. Di étiiw fúkaaf fiiya jooŋoor kapanak kúrirak ban noon: " *As-salamu alaykum wa Rahmatullah*) " man kásuumaayak di kabonketak kati Emitey koom di muyuul." Ban nulob kasaafoorak kugabutak jooŋoor kapanak kumayak. Bálamuk kasaafak uku, nulaw wan kuregumi di sunnaay manulakoe tan úsalimi.

Emanjey tan étaañimi ekaaney wan umanjumi

Emanj Emitey elalatuyo kóji, di Aboñaayau, beri kúyinenaak. Emitey yoone : "***muyuul káyinenumi ! buu kaane jireg wan jikaanut ? roo mákoji máamak di Emitey : eregey wan jikaanutumi***" **[As-saff, 2-3].**

Abu Hureira naane : "*emanj yáyisenuti nannaam di búntuŋ (bank) ban kúpureneriit ró waaf beri buruŋab bati Emitey.*"

Al-fudhail (Emitey ebonketool) naane : "álondaau pananaam apuunooraa di wan aliikenumi nan áyiisenutumi emanjey yoola."

Malik ibun Dinar (Emitey ebonketool) naane : "*alóndaau panaam apuunoora di wan aliikenumi nen akaanutuwo di búyiisenum.*"

Malik ibun Dinar (Emitey abonketool) naane : "*panujuk kúniine kan kurimak (kasankenak) kujake ban mukaanaayam mooliil búrom mujakut.*"

Atiom amisilimaau, áliinom amisilimaau :

Emitey erentenrenten kakaraŋak kati Ecitaabaay uyu yati bunafaŋ. Yoo yommi búwolumab bati kakaraŋak kiiya, warinomi káyiisenak wan ukaraŋumi.

Nukarankaraŋ dó kariŋulak di kasetenak kotaay yati kapan kati sharaf sati kuraaney, kama úkaanum manukaan kotaay yati siharafas san uliikenumi. Moo, kuriibooraak kati Aboñaayau kuliikenliiken siharaf sati kuraan soono uñen di Aboñaayau ati Emitey leekuliiken sicee saamumi uñen buko basetenut emanjey di ekaaney wándomi, di koon: "***wóli kaliiken lóndaay di ekaaney wan kuregumi(mákonam). Moo, poop balind bati lisilaam búpajuupajul toutu. Nounu, Ibun Abbas naane mati eharaf uyu yati kuraaney : ("kakaraŋakuyo nen manwarumi***" **[Al Baqara, 121]** : yoo yommi kuriibeneriibenuyo nan manwarumi.

Al- fudhail naane : "Alikuraaney épuruloot bee mati wacee kaanutujaat ekaan wan eregumi. Moo kaane, bukanak di kukaan wan eregumi."

✷ Nurañen dó poop kapan kati sunnaay yati Aboñaayau, ubalaboor kamat uyiiŋ kawonkak kati sunnaay di ekaaneyuyo. Moo, nanoonan bukanak kajakaak kati mofam kuliikene waaf, kubalaboorebalaboor di éyiisey, bukanak, di kaminjen di furimaf fati Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey): " *nan ejuumenuul waaf, jikaanuwo nen manjiŋoolenumi, nan ífirenuul waaf, jisofooro di wo. Moo, poop kukaanekaanuro di kákoli sílaamas sati Emitey di kaminjen di furimaf ufu fati Emitey kamaat, kulataak di karungenak kooluyo kúkaanum jakum mátaañi mugoriil, mba jakum sílaam sátaañie sigoriil)* **[An-Nur, 63].** Di bukanak kúyiisenaay, kakaanemi wan Alukuraaney eregumi,

panuŋoolen upin ró:

✷ Iñaam ati kúyinenaak, Ommu Hbibah Emitey ekatool kásuumaay – yaregumi ehadiisey uyu : " akaanumi siraka'a soono uñen di sigaba sati kásali di waati soono kabanan di sibaaciir funak fákon di fuk fákon, pankuteepool eluup Arijana."